

ŠIAULIŲ UNIVERSITETAS
EDUKOLOGIJOS FAKULTETAS
EDUKOLOGIJOS KATEDRA

Akvilė Bagdonaitė

Švietimo kokybės vadyba II kurso studentė

**IKIMOKYKLINIO UGDYMO PEDAGOGŲ KVALIFIKACIJOS
TOBULINIMO KOKYBĖ: KVALIFIKACIJOS PASLAUGŲ PASIŪLOS IR
KVALIFIKACIJOS TOBULINIMO POREIKIŲ ATITIKTIES ASPEKTAS**

Magistro darbas

Darbo vadovė
lekt. dr. E. Masiliauskienė

Šiauliai, 2011

Darbas originalus..... Akvilė Bagdonaitė
(studento parašas)

TURINYS

SANTRAUKA	
ĮVADAS	3
1. IKIMOKYKLINIO UGDYMO PEDAGOGŲ KVALIFIKACIJOS TOBULINIMAS: TEORINIS PAGRINDIMAS	9
1.1 Kvalifikacija, kompetencija, kompetentingumas, kaip pedagogų kvalifikacijos tobulinimosi indikatoriai.....	9
1.2 Pedagogų rengimo ir kvalifikacijos tobulinimo Lietuvoje teisinis reglamentavimas.....	12
1.3 Pedagogų kvalifikacijos tobulinimo samprata, tikslai ir uždaviniai.....	19
1.4 Pedagogų kvalifikacijos tobulinimo institucijų paskirtis ir veiklos funkcijos.....	22
1.5 Pedagogų kvalifikacijos tobulinimas kaip ikimokyklinio ugdymo įstaigos veiklos strateginis tikslas.....	26
1.6 Pedagogų profesinės kvalifikacijos tobulinimo lygmenys.....	29
1.7 Ikimokyklinio ugdymo pedagogų kvalifikacijos tobulinimo būdai, formos, poreikiai.....	32
1.8 Ikimokyklinio ugdymo pedagogų kvalifikacijos tobulinimosi motyvacija, kaip ugdymo kokybę sąlygojantis veiksnys.....	35
2. IKIMOKYKLINIO UGDYMO PEDAGOGŲ KVALIFIKACIJOS TOBULINIMO PASLAUGŲ PASIŪLOS IR POREIKIŲ ATITIKTIES KAIP VEIKSNIO KOKYBĖ: EMPIRINIS TYRIMAS	39
2.1 Tyrimo metodologija.....	39
2.2 Tyrimo metodai.....	40
2.3 Tyrimo etika ir eiga.....	42
2.4 Tyrimo imtis ir geografija.....	43
2.5 Kokybinio tyrimo rezultatai ir jų analizė.....	45
2.6 Kiekybinio tyrimo rezultatai ir jų analizė.....	55
IŠVADOS	86
REKOMENDACIJOS	88
LITERATŪRA	90
PRIEDAI	98

SANTRAUKA

IKIMOKYKLINIO UGDYMO PEDAGOGŲ KVALIFIKACIJOS TOBULINIMO KOKYBĖ: KVALIFIKACIJOS PASLAUGŲ PASIŪLOS IR KVALIFIKACIJOS TOBULINIMO POREIKIŲ ATITIKTIES ASPEKTAS

Magistro darbas

Tyrimo aktualumas

Lietuvai, tapus Europos Sąjungos nare, švietimo srityje nuolat vykdomos reformos pokyčiai: pereinama nuo mokymo prie mokymosi, vis daugiau pedagogų geba ir nori dirbti naujai – pagal atnaujintas Bendrąsias ugdymo programas, taip pat išmanyti švietimo kokybės reikalavimus, keliamus šiuolaikinei mokyklai, taikyti naujus mokymo ir mokymosi metodus. Būtent dėl šių priežasčių pedagogai siekia **tobulinti savo profesinę kvalifikaciją**.

Tyrimo objektas – ikimokyklinio ugdymo pedagogų kvalifikacijos tobulinimo paslaugų pasiūlos ir tobulinimosi poreikių atitiktis.

Tyrimo hipotezė – tikėtina, jog ikimokyklinio ugdymo pedagogų kvalifikacijos tobulinimosi poreikiai ir kvalifikacijos tobulinimo paslaugų pasiūla pasižymi daline atitiktimi.

Tyrimo tikslas – teoriškai pagrįsti ir empiriškai ištirti ikimokyklinio ugdymo pedagogų kvalifikacijos tobulinimo paslaugų pasiūlą ir jų kvalifikacijos tobulinimosi poreikių atitiktį, ikimokyklinio ugdymo pedagogų kvalifikacijos tobulinimo kokybę laiduojančius indikatorius.

Tyrimo metodai. Teoriniai, empiriniai ir statistiniai. Analizuojant mokslinę literatūrą buvo nagrinėjama ikimokyklinio ugdymo pedagogų kvalifikacijos tobulinimo kokybė, paslaugų pasiūlos ir jų kvalifikacijos tobulinimosi poreikių atitiktį. Realizuojant kokybinio ir kiekybinio tyrimo strategiją, taikytas kokybinio tyrimo metodas (dokumentų analizė) bei kiekybinio tyrimo metodas (anketa), kuris padėjo ištirti ikimokyklinio ugdymo pedagogų kvalifikacijos tobulinimo kokybę, paslaugų pasiūlos ir ikimokyklinio ugdymo pedagogų kvalifikacijos tobulinimo poreikių atitikties aspektu.

Tyrimo imtis ir organizavimas.

Buvo atliktas kiekybinis ir kokybinis tyrimas. Atliekant kokybinį tyrimą analizuoti 32 Lietuvos Respublikos ikimokyklinių ugdymo įstaigų strateginiai planai, kurie padėjo išsiaiškinti ikimokyklinio ugdymo įstaigų pedagogų kvalifikacijos tobulinimo paslaugų poreikį.

Kiekybinis tyrimas: apklausoje iš viso dalyvavo 232 tiriamieji (215 pedagogų ir 17 vadovų) iš Šiaulių miesto ikimokyklinio ugdymo įstaigų.

SUMMARY

THE QUALITY OF PRESCHOOL TEACHERS' QUALIFICATION IMPROVEMENT: THE MATCH BETWEEN QUALIFICATION SERVICES SUPPLY AND THE QUALIFICATION IMPROVEMENT DEMAND

Master's thesis

Relevance of the research

After Lithuania has joined the European Union, constant changes take part in the Education System: a shift from teaching to learning, more teachers are able and willing to work in a more modern way according to an updated general education programmes, in addition they try to be aware of the requirements of the quality of education, which are raised to a modern school, are eager to apply new teaching and learning methods. For these reasons the teachers seek to **improve their professional qualifications**.

The subject of the research – the match between the preschool teachers' qualification improvement services supply and qualification improvement demand.

The hypothesis of the research- it is presumptive that preschool teachers' qualification improvement demand and qualification improvement services supply are subject to a partial match.

The aim of the research is to provide theoretical grounding and to perform empirical investigation of the match between the supply of preschool teachers' qualification improvement and the demand of their qualification improvement; to find out the indicators revealing the quality of preschool teachers' qualification improvement.

The research methods. Theoretical, empirical and statistical. During the analysis of the theoretical literature the quality of preschool teachers' qualification improvement was investigated under the aspect of the match between services supply and demand. In realization of qualitative and quantitative research strategy, the qualitative research method, i.e. documentary analysis and quantitative research method, i.e. the questionnaire, which helped to investigate the quality of preschool teachers' qualification improvement in terms of the match between services supply and the demand of preschool teachers' qualification improvement, were employed.

The research volume and organization

Qualitative and quantitative research was carried out. In a qualitative research, the strategic plans of 32 preschool education institutions of the Republic of Lithuania were analysed. It enabled to reveal the demand of the services of preschool teachers' qualification improvement.

The quantitative research: 232 respondents (215 teachers and 17 heads of the educational institutions) from Šiauliai city preschool education institutions participated in the research.

Išvadas

Tyrimo aktualumas

Lietuvai, tapus Europos Sąjungos nare, švietimo srityje nuolat vykdomos reformos: pereinama nuo mokymo prie mokymosi, vis daugiau pedagogų geba ir nori dirbti naujai – pagal atnaujintas Bendrąsias ugdymo programas, taip pat išmanyti švietimo kokybės reikalavimus, keliamus šiuolaikinei mokyklai, taikyti naujus mokymo ir mokymosi metodus. Būtent dėl šių priežasčių pedagogai siekia **tobulinti savo profesinę kvalifikaciją**.

Jungtinių tautų Europos ekonomikos komisijos darnaus vystymosi švietimo strategijoje (2005) numatyta aprėpti šiuos mokymosi visą gyvenimą procesus: skirti dėmesio pedagogų rengimui, jų tęstinėms studijoms, bei jų kvalifikacijos tobulinimui. Valstybinės švietimo strategijos 2003 – 2012 metų nuostatų įgyvendinimo priemonėse numatoma „išplėtoti tęstinę, mokymąsi visą gyvenimą laiduojančią ir prieinamą, socialiai teisingą švietimo sistemą“. Šios strategijos viena iš prioritetinių kryptių yra personalo tobulinimas, t. y. planuojama reorganizuoti pedagogų rengimą ir kvalifikacijos tobulinimą, konkretinti reikalavimus pedagogams, organizuoti naują pedagogų kompetencijos ir jos tobulinimo vertinimo sistemą. Taigi Lietuvos integracija į Europos Sąjungą lemia naują požiūrį į švietimą bei pedagogams keliamų reikalavimų visumą. Akivaizdu, jog šiuolaikinis pedagogas suvokiamas kaip savarankiškas, nuolat save ugdantis profesionalas, gebantis inicijuoti ir diegti naujoves.

Dabarties Lietuvoje vykstant švietimo reformai, pedagogų rengimas, kvalifikacijos tobulinimas yra vienas iš svarbiausių švietimo sistemos uždavinių. Švietimo reformos bendras tikslas – kad kiekvienas visuomenės narys turėtų galimybę suformuoti žinių sistemą, įgyti atitinkamą kvalifikaciją ir ją nuolat tobulinti (Grincevičienė, 2001). Tačiau M. Barkauskaitė (2004) pabrėžia, kad pedagogų rengimas bei jų kvalifikacijos tobulinimas visuomet buvo ir yra prioritetinis uždavinys sprendžiant švietimo kaitos ir ugdymo kokybės problemas. Nuo pat švietimo reformos pradžios valstybė investuoja ir laiko prioritetu pedagogų kvalifikacijos tobulinimo sritį.

D. Hopkins, M. Ainscow, M. West (2001) pabrėžia, kad analizuojant įvairius Lietuvos švietimo dokumentus, dažniausiai aprašomi reikalavimai pedagogui, jo pareigos ir nė žodžio nepasakoma apie karjeros planavimą, skatinimo formas. Nereikėtų užmiršti, jog žmogui noras būti įvertintam, yra įgimtas. O norint, kad būtų įvertintas pedagogo darbas, jo veikla, ugdymo organizavimo gebėjimai ir pan., pedagogui reikia nuolat tobulinti savo kvalifikaciją, kad darbo rezultato kokybė būtų akivaizdi. Panašiai mano V. Žadžiauskienė (2001), kuri teigia, kad tik tie pedagogai, kurie nuolat tobulina savo kvalifikaciją, gali pasiekti aukštą profesionalumo lygį ir savo asmeniniu pavyzdžiu modeliuoti teigiamą požiūrį į ugdymą(si) jų

ugdomiems vaikams, paskatinti vaikus tapti žmonėmis, besimokančiais visą gyvenimą. Taigi, pedagogų profesinės kvalifikacijos tobulinimas glaudžiai susijęs ir su darbo kokybe, ir su karjera, ir su jų ugdomų vaikų įgytais įgūdžiais, žiniomis, kurie formuoja vaikus, kaip asmenybes.

Pedagogų kvalifikacijos tobulinimo pertvarka siekiama pašalinti pagrindines priežastis ir problemas, kurios trukdo pedagogų kvalifikacijos tobulinimo institucijoms teikti kokybiškas paslaugas Lietuvoje dirbantiems pedagogams. Pasak G. Žilinsko (2006), Europos Sąjungos socialinio fondo ir Lietuvos biudžeto finansuojamo projekto Pedagogų kvalifikacijos tobulinimo pertvarkos pagrindinis siekis – visiems Lietuvos pedagogams teikti kokybiškas kvalifikacijos tobulinimo paslaugas ir pasiūlyti naujo pobūdžio paslaugų, kurios leistų dalintis patirtimi, bendrauti ir mokytis, naudojantis naujausiomis technologijomis neišvažiuojant iš savo rajono.

Kalbant apie pedagogų profesinės kvalifikacijos tobulinimą, tokias paslaugas teikiančių įstaigų norą patenkinti pedagogų poreikį mokytis, bei valstybės siekį užtikrinti pedagogų, dirbančių ugdymo įstaigose profesionalumą, atitinkamą išsilavinimą, reikia paminėti, kad į šį procesą įtraukiami ne tik mokyklinio amžiaus mokinius ugdančių įstaigų pedagogai, bet ir ikimokyklinio ugdymo įstaigose dirbantys pedagogai. Todėl reikalinga ir aktualu atskleisti ir išanalizuoti kokybiškos bei efektyvios pedagogų kvalifikacijos tobulinimo paslaugų ir poreikių galimybes ir problemas, susijusias su šiandienos ikimokyklinio ugdymo įstaigomis. Taigi minint pedagogus apskritai, turima galvoje ir ikimokyklinio ugdymo įstaigoje dirbančius pedagogus.

Kaip teigia R. Laužackas (2005), pedagogų **kvalifikacijos tobulinimas** – tai dalykinių ir didaktinių žinių bei gebėjimų lavinimas įvairiomis kvalifikacijos tobulinimo formomis, taip pat ir savišvieta. Suaugusiųjų mokymas yra sistemingas, suskirstytas lygmenimis, kuriuos tikslinga aptarti, norint suprasti pedagogų kvalifikacijos tobulinimo galimybes, sudarytas sąlygas bei vietą Lietuvos švietimo sistemoje. Šiuo metu Lietuvos pedagogai turi galimybę tobulinti savo kvalifikaciją trimis lygmenimis: formaliuoju lygmeniu; neformaliuoju – tai suaugusiųjų švietimo mokymasis kvalifikacijos tobulinimo institucijose; savišvieta, kaip saviugdosa komponentas. Kaip teigia E. Jurašaitė – Haribson (2005), galimybių pedagogui kelti savo kvalifikaciją yra nemažai – jis gali dalyvauti kursuose, seminaruose, metodinių susivienijimų veikloje, Pedagogų tarybos ir kituose posėdžiuose, stebėti ir aptarti kolegų atviras veiklas. Taigi mokymasis ir tobulėjimas vyksta ir turi vykti nuolat.

Vadinasi, siūlant pedagogams įvairius mokymosi būdus ir formas, būtina atkreipti dėmesį į pačių pedagogų poreikius, norus, bei siekiamą tikslą – ko jie nori išmokti rinkdamiesi vienokią ar kitokią mokymosi formą. Literatūroje nurodami labai įvairūs veiksniai, kurie sukelia švietimo kaitą, taip pat įtakoja ikimokyklinio ugdymo pedagogų poreikį tobulintis savo profesinę kvalifikaciją. Vis dėlto įvairūs autoriai akcentuoja panašius pagrindinius veiksnius, kurie, jų

nuomone, labiausiai įtakoja švietimą. Taigi G. Dzemyda, P. Gudynas, V. Šaltenis, V. Tiešis (2001) mano, kad nuo pedagogų pastangų, daugiau nei nuo kitų veiksnių, priklauso švietimo rezultatų kokybė. Geri pedagogai gali iš dalies kompensuoti netgi ugdymo turinio spragas. Ir atvirkščiai – didelės investicijos į mokymosi aplinką, puikiai aprūpinus mokyklas mokomosiomis priemonėmis ir kompiuterine technika, gali neturėti laukiamo poveikio, jei pedagogai prastai parengti ir nesugeba šių investicijų efektyviai panaudoti. Minėtų autorių požiūrį patvirtina ir N. Baiju, B. Meera (2010) teigimas, kad pedagogų veiklos kokybė priklauso nuo to, kaip jie yra parengti. Kadangi pedagogo darbinė veikla apima ne tik patį vaikų ugdymo procesą, bet ir profesinės kvalifikacijos tobulinimąsi, nuolatinį mokymąsi, svarbi valstybinės švietimo politikos dalis yra pedagogų rengimo, įdarbinimo, rūpinimosi kvalifikacijos tobulinimu, jų darbo organizavimo ir darbo kokybės užtikrinimo strategijos kūrimas ir įgyvendinimas.

Ikimokyklinio ugdymo įstaigose dirbančių pedagogų kvalifikacijos tobulinimas turėtų priklausyti nuo jų pačių poreikių ir nuo ikimokyklinės įstaigos keliamų uždavinių ir tikslų. Pedagogų siekiai tobulinti savo kvalifikaciją susiję su jų profesinės karjeros perspektyvomis – kvalifikacinių kategorijų įgijimu. Taigi, ikimokyklinio ugdymo pedagogų kvalifikacijos tobulinimo galimybių plėtotė, siekiant dermės su dabartiniais švietimo tikslais ir uždaviniais, leistų parengti pedagogą dirbti žinių visuomenės sąlygomis, laiduoti deramą ugdymo kokybę.

Tyrimo problema

Kvalifikacijos tobulinimo sistema modernėja ir įvairėja, orientuojasi į pedagogų poreikių tenkinimą, valstybės švietimo prioritetų įgyvendinimą, – tai sąlygoja pozityvią kaitą. Pastebėtina tendencija, kad pedagogų aktyvumas, tobulinant kvalifikaciją, vis labiau didėja. Pedagogai siekia įgyti naujų žinių, tobulinti savo darbinis įgūdžius. Tačiau pedagogai pasyviai dalyvauja kvalifikacijos tobulinime, nes pasak jų pačių, kvalifikacijos tobulinimo siūlomuose renginiuose daugiausia dėmesio skiriama teorinėms žinioms gilinti. Todėl T. Guskey (2004) pastebi, kad pedagogų tobulinimasis garantuotų geresnę mokymosi kokybę, didelė jo dalis turėtų būti susieta su kasdieniu darbu arba, kitaip sakant, su konkrečia praktine veikla.

Tačiau K. Kaminskas (2001) išvelgia ir kitas pedagogų kvalifikacijos tobulinimo sistemos spragas: ne visuomet kokybiškai parengtos kvalifikacijos tobulinimo programos ir mokymo medžiaga, seminarų vedėjams trūksta kompetencijos mokyti pedagogus, nėra grįžtamojo ryšio iš seminarų dalyvių, ne visuomet tinkama kvalifikacijai tobulinti fizinė ir psichologinė aplinka ir pan. Todėl kyla **probleminiai klausimai**: 1) Kokia yra ikimokyklinio ugdymo pedagogų kvalifikacijos tobulinimo paslaugų pasiūla ir kvalifikacijos tobulinimosi poreikių atitiktis?; 2) Kaip ikimokyklinio ugdymo pedagogų kvalifikacijos tobulinimo paslaugų pasiūla ir kvalifikacijos tobulinimosi poreikių atitiktis laiduoja pedagogų kvalifikacijos tobulinimo kokybę?

Tyrimo objektas – ikimokyklinio ugdymo pedagogų kvalifikacijos tobulinimo paslaugų pasiūlos ir tobulinimosi poreikių atitiktis.

Tyrimo hipotezė – tikėtina, jog ikimokyklinio ugdymo pedagogų kvalifikacijos tobulinimosi poreikiai ir kvalifikacijos tobulinimo paslaugų pasiūla pasižymi daline atitiktimi.

Tyrimo tikslas – teoriškai pagrįsti ir empiriškai ištirti ikimokyklinio ugdymo pedagogų kvalifikacijos tobulinimo paslaugų pasiūlą ir jų kvalifikacijos tobulinimosi poreikių atitiktį, ikimokyklinio ugdymo pedagogų kvalifikacijos tobulinimo kokybę laiduojančius indikatorius.

Tyrimo uždaviniai:

1. Teoriškai pagrįsti ikimokyklinio ugdymo pedagogų kvalifikacijos tobulinimo kokybę: kvalifikacijos paslaugų pasiūlos ir kvalifikacijos tobulinimo poreikių atitikties aspektu, analizuojant pedagoginę, psichologinę, filosofinę, metodinę literatūrą ir švietimo dokumentus.

2. Atlikti empirinį tyrimą, taikant kokybinio (dokumentų analizė) ir kiekybinio (anketinės apklausos) tyrimo metodus. Kokybinio tyrimo tikslas – nustatyti ikimokyklinio ugdymo pedagogų kvalifikacijos tobulinimo paslaugų pasiūlos atitiktį, ikimokyklinio ugdymo pedagogų kvalifikacijos tobulinimo kokybę laiduojančius indikatorius. Kiekybinio tyrimo tikslas – ištirti ikimokyklinio ugdymo pedagogų kvalifikacijos tobulinimo paslaugų pasiūlą ir jų kvalifikacijos tobulinimosi poreikių atitiktį.

3. Apibendrinti teorinio ir empirinio tyrimo rezultatus, parodančius kvalifikacijos paslaugų pasiūlos ir kvalifikacijos tobulinimo poreikių atitiktį ir pateikti rekomendacijas kvalifikacijos tobulinimo paslaugas teikiančioms įstaigoms ir pedagogams, kurie siekia tobulinti savo profesinę kvalifikaciją.

Tyrimo metodologija

Tyrimo metodologija buvo grindžiama trimis filosofinėmis nuostatomis: *humanistinė teorija, konstruktyvizmo ir pragmatizmo*.

Tiriant pedagogų kvalifikacijos tobulinimą buvo remiamasi *humanistinės psichologijos* nuostatomis. Pedagogas planuodamas savo kvalifikacijos tobulinimą, pirmiausia atkreipia dėmesį į savo turimas kompetencijas – kokias norėtų ir turėtų stiprinti, kokių žinių ar įgūdžių trūksta jam, kaip pedagogui, kad užtikrintų ugdymo kokybę, gebėtų aiškiai perduoti žinias, o kaip asmenybė pedagogas turi gebėti tinkamai išauklėti vaikus, formuoti jų vertybes ir pan., kadangi ugdymo proceso valdymo pagrindas – ugdytinių poreikiai, jų savęs vertinimas (Bitinas, 2001). Kaip rašo A. Maslow, C. Rogersas, kad „svarbiausias asmenybės bruožas – jos veržimasis į ateitį, siekimas laisvai realizuoti savąsias galias“. Ši idėja pagrindžia ir patvirtina tai, kad pedagogo kvalifikacijos tobulinimas yra labai svarbu ne tik pačiam pedagogui, bet ir jo ugdytiniui. Pedagogas, remdamasis humanistinės pedagogikos idėjomis, gebės geriau pažinti

savo ugdomus mokinius, patenkinti jų poreikius, suteikdamas jiems kokybiškas žinias, tinkamas vertybines nuostatas, pasaulėžiūrą.

Pedagogų kvalifikacijos tobulinimui yra svarbios *konstruktyvizmo teorijos nuostatos*, kuriomis akcentuojama, kad tobulinimas yra konstruktyvus ir aktyvus procesas. Besimokantieji yra ne pasyvūs informacijos gavėjai, jie aktyviai konstruoja savo žinias ir įgūdžius, remdamiesi jau turimomis (Jucevičienė ir kt., 2005). Kiekvienas pedagogas atsirenka jam reikalingas žinias, gebėjimus. Visa tai reikalinga efektyviam mokymui ir mokymuisi.

Pragmatizmas. Pragmatizmo požiūriu mokymas – tai individo poreikiai, interesai, gebėjimai. Pragmatizmo šalininkų nuomone, mokymosi kokybė priklauso nuo motyvacijos, kurią sąlygoja pedagogo polinkiai ir interesai. Vieningos mokymo sistemos šios koncepcijos pagrindu nėra sukurtos, tačiau egzistuoja daug mokymo krypčių, kuriuos jungia poreikiai. Vadinasi, svarbu tobulinti ne bendrus savo profesinės kvalifikacijos įgūdžius, bet ieškoti ir tobulinti trūkstamą savo profesinę sritį (Bitinas, 2005).

Tyrimo metodai

1. **Teoriniai.** Pedagoginės, psichologinės, filosofinės, metodinės literatūros ir švietimo dokumentų analizė.
2. **Empiriniai.** Taikyti kokybinio ir kiekybinio tyrimo metodai. Kokybinio tyrimo tikslas – nustatyti ikimokyklinio ugdymo pedagogų kvalifikacijos tobulinimo paslaugų pasiūlos atitiktį, ikimokyklinio ugdymo pedagogų kvalifikacijos tobulinimo kokybę laiduojančius indikatorius. Buvo atlikta Lietuvos Respublikos ikimokyklinių ugdymo įstaigų strateginių planų dokumentų analizė. Kiekybinio tyrimo tikslas – ištirti ikimokyklinio ugdymo pedagogų kvalifikacijos tobulinimo paslaugų pasiūlą ir jų kvalifikacijos tobulinimosi poreikių atitiktį. Buvo parengtos anketos, kurios buvo skirtos ikimokyklinio ugdymo pedagogams ir vadovams.
3. **Statistiniai.** Apskaičiuoti kiekvienos gradacijos absoliutieji ir santykiniai dažniai. Atlikta faktorinė koreliacinė analizė duomenų patikimumui ir tinkamumui pagrįsti bei priklausomiems kintamiesiems grupuoti. Empirinių tyrimų rezultatų analizei naudotas statistinis socialinių mokslų paketas „SPSS/PC 16.0(2) for Windows“ (Statistical Package for Social Sciences). *Microsoft Office Excel* (2003) programa naudota paveikslų kūrimui.

Tyrimo imtis ir organizavimas

Buvo atliktas kiekybinis ir kokybinis tyrimas. Atliekant kokybinį tyrimą analizuoti 32 Lietuvos Respublikos ikimokyklinių ugdymo įstaigų strateginiai planai, kurių pagrindu išsiaiškinta ikimokyklinių ugdymo įstaigų pedagogų kvalifikacijos tobulinimo paslaugų pasiūlą ir jų kvalifikacijos tobulinimosi poreikių atitiktį.

Kiekybinis tyrimas: apklausoje iš viso dalyvavo 232 tiriamieji (215 pedagogų ir 17 vadovų) iš Šiaulių miesto ikimokyklinio ugdymo įstaigų.

Darbo etapai

I etapas: pedagoginės, psichologinės, filosofinės, metodinės literatūros ir švietimo dokumentų analizė (2010 m. vasario – rugpjūčio mėn.).

II etapas: tyrimo instrumentų sudarymas (2010 m. rugpjūčio – lapkričio mėn.).

III etapas: dokumentų analizė (2010 m. lapkričio mėn.).

IV etapas: anketinė apklausa (2011 m. vasario – kovo mėn.).

VI etapas: teorinio ir empirinio tyrimo rezultatų analizė ir jų interpretacija (2011 m. kovo – balandžio mėn.).

VII etapas: išvadų ir rekomendacijų parengimas (2011 m. gegužės mėn.).

Tyrimo teorinis ir praktinis reikšmingumas

Vis dažniau kalbant apie pedagogų kvalifikaciją, jos ypatumus, reikšmę ugdymo proceso kokybei, pastaruoju metu itin plačiai kvalifikacijos tobulinimas nagrinėjamas įvairiuose mokslininkų darbuose tiek Lietuvoje, tiek ir užsienyje. Lietuvoje pedagogų kvalifikacijos tobulinimo relevantiškumą tyrinėjo K. Kaminskas (2002), pedagogų rengimą filosofinių studijų aspektu analizavo K. Pukelis (1998), pedagogų saviugdą veiksnius švietimo kaitos sąlygomis – T. Bulajeva (2001), pedagogo pedagoginio kompetentingumo turinio ir struktūros pagrindą aptarė E. Rodzevičiūtė (2006). Siekiant nustatyti dabartinę pedagogų kvalifikacijos tobulinimo būklę Lietuvoje, Švietimo ir mokslo ministerijos vykdomi užsakomieji tyrimai: Lietuvos pedagogų kvalifikacijos tobulinimo sistemos kaitos analizė (Tamošiūnas, 2000), pedagogų kvalifikacijos tobulinimo finansavimo problemos savivaldybėse (Matulionis, 2003), pedagogų kvalifikacijos tobulinimosi poreikių tenkinimas (Dobryninas, 2004), pedagogų poreikių kaita ir karjeros ypatumai optimizuojant mokyklų tinklą (Merkys, Balčiūnas, 2006). Vadinasi, pedagogų kvalifikacijos tobulinimo klausimas yra nuolat svarstomas, aptariamasis, atkreipiamas dėmesys į tai, kokios naudos jis duoda pedagogui kaip asmenybei ir kaip pedagogo profesijos atstovui. Todėl labai svarbu atkreipti dėmesį ir į tai, kokios kvalifikacijos tobulinimo paslaugos yra pedagogams teikiamos, kokia tų paslaugų kokybė, kiek kvalifikacijos tobulinimo renginių pasiūla atitinka pačių pedagogų poreikius.

Darbo struktūra. Darbą sudaro santrauka, įvadas, literatūra, išvados, rekomendacijos, literatūros sąrašas, priedai. Darbe pateikta 31 lentelė, darbo apimtis 122 puslapiai, remtasi 102 literatūros šaltiniais.

1. IKIMOKYKLINIO UGDYMO PEDAGOGŲ KVALIFIKACIJOS TOBULINIMAS: TEORINIS PAGRINDIMAS

Pedagogų kvalifikacijos tobulinimo pertvarka siekiama pašalinti pagrindines priežastis ir problemas, kurios trukdo pedagogų kvalifikacijos tobulinimo institucijoms teikti kokybiškas paslaugas Lietuvoje dirbantiems pedagogams. Pasak G. Žilinsko (2006), Europos Sąjungos socialinio fondo ir Lietuvos biudžeto finansuojamo projekto Pedagogų kvalifikacijos tobulinimo pertvarkos pagrindinis siekis – visiems Lietuvos pedagogams teikti kokybiškas kvalifikacijos tobulinimo paslaugas ir pasiūlyti naujo pobūdžio paslaugų, kurios leistų dalintis patirtimi, bendrauti ir mokytis, naudojantis naujausiomis technologijomis neišvažiuojant iš savo rajono.

Norint išsiaiškinti, kaip apskritai Lietuvoje vykdomas pedagogų kvalifikacijos tobulinimas, svarbu išanalizuoti, kokie ir kaip teisiniai reglamentai ir kiti dokumentai apibrėžia šią veiklą, kokie tikslai ir uždaviniai keliami, kaip veikia pedagogų kvalifikacijos tobulinimo sistema Lietuvoje, kokie būdai ir priemonės yra naudojamos, kad būtų pasiekta, jog institucijos, teikiančios tokias paslaugas, užtikrintų jų kokybę, nepriklausomai nuo to, kuriame Lietuvos regione gyvena ir dirba pedagogai.

1.1. Kvalifikacija, kompetencija, kompetentingumas, kaip pedagogų kvalifikacijos tobulinimosi indikatoriai

Sąvokos kvalifikacija, kompetencija ir kompetentingumas gali būti laikomos pedagogų kvalifikacijos tobulinimosi indikatoriais. Minėtosios sąvokos yra susijusios viena su kita ir, galima sakyti, sąveikauja tarpusavyje, kai pedagogas siekia tobulinti savo profesines žinias ir įgūdžius. Todėl labai svarbu išsiaiškinti, ką tos sąvokos reiškia, kaip jas apibūdina įvairūs autoriai, palyginti jų vartojamus kvalifikacijos, kompetencijos ir kompetentingumo apibrėžimus ir parodyti, kaip tos sąvokos yra susijusios ir negali būti atsiejamos viena nuo kitos.

Žodis **kvalifikacija**, anot R. Laužacko, V. Dienio (2004), tapatinamas su mokymo sistemoje įgyjamais diplomais ir pažymėjimais, kurie iš tikrųjų ir patvirtina tai, kad konkretus žmogus, baigęs tam tikrą mokymo programą, įgijo kvalifikaciją, pasirengimą tam tikram darbui. Tačiau L. Jovaiša (2007) mano, jog kvalifikacija – profesinio ugdymo reikalavimų įgyvendinimo kokybė. Kvalifikacija – įgaliotų valstybės institucijų pripažinta asmens turimų kompetencijų, reikalingų dirbti pagal atitinkamą profesiją, visuma arba įstatymų, Vyriausybės arba jos įgaliotos institucijos teisės aktų nustatyta tvarka pripažintas mokėjimas ir teisė verstis tam tikra profesine veikla (http://www3.lrs.lt/pls/inter3/dokpaieska.showdoc_l?p_id=30245313). P. Pečiuliauskienė, S. Cvirkienė (2004) mano, jog kvalifikacija – žmogaus tinkamumo tam tikram darbui nustatymas, pasirengimo kuriam nors darbui laipsnis. Pasak V. Vaitkevičiūtės (2002),

kvalifikacija – kokybės apibrėžimas, jos nustatymas. Tačiau V. Stanišauskienė (2004) teigia, kad kvalifikacijos sąvoka vartotina, kai kalbame apie tai, ką žmogus rengiasi įgyti arba įgyja švietimo sistemoje. Todėl R. Laužacko, V. Dienio (2004) sudėtinė kvalifikacijos dalis yra kompetencija. Jeigu kvalifikacija apibūdina pasirengimą (tinkamumą) plačiai daugiavfunkcinei veiklai, tai kompetencija reiškia funkcinį gebėjimą atlikti dalį tos veiklos, vieną veiklos funkciją ar net operaciją. Tam tikrų kompetencijų „puokštė“ sudaro kvalifikaciją. P. Jucevičienė, D. Lepaitė (2000), analizuodamos kompetencijos sampratą, teigia, kad epistemologiniu požiūriu kompetencijos samprata gali būti tapatinama su kvalifikacijos samprata, kuri pirmiausia yra formalus tam tikro išsilavinimo ugdymo institucijose patvirtinimas. Remiantis autorių kompetencijos sąvokos apibūdinimu galima teigti, kad kvalifikacijos terminas apima ir kompetencijos sąvoką. Kvalifikacija rodo, kad pedagogas yra įgijęs profesinių žinių, tačiau dar nereiškia, kad jis turi pakankamai kompetencijų kokybiškai atlikti savo profesines pareigas. Vadinasi, kompetencijos tobulinimas labai reikšmingas kvalifikacijos kokybei išlaikyti.

Kaip teigia L. Jovaiša (2007) „kompetencija – 1) gebėjimas pagal kvalifikaciją, žinias, įgūdžius gerai atlikti veiklą; 2) įgaliojimų turėjimas ką nors daryti“ (Jovaiša, 2007, p. 121). Tačiau G. Gedvilienė, V. Zuzevičiūtė (2007) mano, kad kompetenciją lemia mokymosi/studijų metu įgytos žinios, gebėjimai, požiūriai ir vertinimai. A. Palinauskaitė, K. Pukelis (2001) kompetenciją apibūdina, kaip dirbančiojo gebėjimą taikyti turimas žinias konkrečioje situacijoje. Pasak V. Vaitkevičiūtės, (2001) kompetencija – funkcinis gebėjimas adekvačiai atlikti tam tikrą veiklą, turėti jai pakankamai žinių, įgūdžių, energijos. Norint kokybiškai atlikti tam tikrą veiklą, turi pasižymėti tam tikrais funkciniais gebėjimais įgaliojančiais darbuotoją efektyviai atlikti minėtas veiklos funkcijas. R. Jucevičius, B. Janiūnaitė, G. Ciobulskas (2003) mano, jog kompetencija – tai žmogaus kvalifikacijos raiška asmens veikloje arba gebėjimas veikti, sąlygotas individų žinių, mokėjimų, įgūdžių, požiūrių, vertybių ir kitų asmenybės savybių. Pasak R. Laužacko ir K. Pukelio (2004), kompetencija – tai gebėjimas adekvačiai atlikti tam tikrą veiklą, efektyviai sprendžiant išskylančias problemas. Vadinasi, kompetencija yra konkretus mokėjimas atlikti tam tikrą profesinės veiklos funkciją. E. Jurašaitė – Harbison (2004), ištyrusi ikimokyklinio ugdymo pedagogų kompetencijos modelį, atskleidė, jog pedagogų profesinę kaitą labiausiai lemia profesinio tobulėjimo poreikis, naujos pedagoginės idėjos, švietimo sistemos kaita bei nauji projektai. Beje, keisdamas veiklos pobūdį, jos strategiją ir metodiką, pedagogas keičiasi kaip asmenybė, vadinasi, keičiasi ir jo kompetencija. Taigi kompetencija apima ne tik profesinius gebėjimus, žinias, praktinius įgūdžius, bet ir asmenybės savybes, individo požiūrį, nuostatas ir vertybes, kurios kinta kartu su trūkstamų kompetencijų įgijimu arba turimų tobulinimu.

Tačiau R. Laužackas, V. Dienys (2004) teigia, kad, kompetencijos sąvoka dažnai naudojama norint apibūdinti darbuotojo kompetentingumą. Tačiau tai skirtingą prasmę turintys žodžiai. Kai norime pabrėžti veiklos efektyvumą, jos kokybę arba gebėjimą praktikoje panaudoti tam tikras kompetencijas ar kvalifikaciją, tuomet reikia vartoti žodį kompetentingumas arba nekompetentingumas. Jeigu kompetencija – gebėjimas atlikti tam tikrą veiklą, tai kompetentingumas reiškia ne tiek gebėjimą atlikti tam tikrą veiklą, kiek atliekamos veiklos kokybę. Praktikoje svarbesnė kompetentingumo sąvoka. Kai kalbame apie žmogaus pasirengimą (potencialą) atlikti tam tikrą veiklą, tuomet vartojame kompetencijos sąvoką. Todėl reikia akcentuoti kompetencijos sąvoką, kai norime pabrėžti, kad darbuotojas įgijo tam tikrų reikšmingų jam kompetencijų, o praktinėje veikloje turėtų būti akcentuojama sąvoka kompetentingumas, nes vis dėlto svarbiausia, jog funkcijas atliktų kokybiškai, kompetentingai. Kadangi V. Vaitkevičiūtė (2001) mano, jog kompetentingumas – atitinkantis, gebantis, gerai ką išmanantis, turintis teisę ką spręsti ar daryti. Paprasčiausios kompetencijos matavimo būdas yra pedagogų testavimas. Paprastai kompetencijos testai matuoja du parametrus – dalykines ir profesines žinias. Dažniausiai jie taikomi turintiems išsilavinimą asmenims, norintiems įgyti teisę mokytojauti. Vien žinių pedagogui neužtenka. Svarbūs ir jo gebėjimai bei nuostatos. Tačiau be būtinų dalykinių žinių jis tikrai negali efektyviai dirbti. Vadinasi, sąvokos kompetencija ir kompetentingumas nėra tapačios, tačiau glaudžiai susijusios. Neturėdamas ar netobulindamas tam tikrų kompetencijų, pedagogas negalėtų būti laikomas kompetentingu, o jo veikla negalėtų būti apibūdinama kompetentingumo sąvoka.

Apibendrinant skyriuje analizuojamas autorių mintis ir apibrėžimus, sąvokas, galima pateikti K. Stankevičienės, I. Bielienės, B. Zimblienės ir kt. (2009) teiginį, kad **kvalifikacijos tobulinimas** neatsiejamas nuo kvalifikacijos, kompetencijos ir kompetentingumo, kaip pagrindinių darbo įvertinimo indikatorių. Šios definicijos padeda plačiau atskleisti ir suvokti patį kvalifikacijos tobulinimo fenomeną. Kompetencija ir kompetentingumas parodo žmogaus, turinčio tam tikrą profesiją, pasirengimą dirbti bei darbo kokybės lygį. Tačiau R. Laužackas (2005) mano, jog „kvalifikacija nėra amžinas dalykas. Jau neminint to, kad nesąveikaudama su tam tikra veikla (profesija), kvalifikacija savaime pradeda „tirpti“ (Laužackas, 2005, p. 38). Todėl žmogus privalo nuolat tobulinti savo turimą kvalifikacijos potencialą tam, kad tobulėtų ne tik jo žinios ir įgūdžiai, bet ir pats žmogus, kaip asmenybė. Todėl svarbi B. Leonienės (2001) mintis, jog kvalifikacijos tobulinimas – procesas, leidžiantis suvienodinti šiuo metu rengiamų ir seniau parengtų specialistų žinias. O šiam procesui ypatingai svarbus kompetencijų ugdymas ir veiklos kompetentingumo užtikrinimas.

1.2. Pedagogų rengimo ir kvalifikacijos tobulinimo Lietuvoje teisinis reglamentavimas

Pastaruoju metu daug dėmesio skiriama ne tik pedagogų kvalifikacijos tobulinimui, bet ir pedagogų rengimui. Šie dalykai yra labai susiję. Negalima kalbėti apie pedagogų kvalifikacijos tobulinimo kokybę, jei jų rengimas yra nekokybiškas ar bent jau nesiimama jokių veiksmų ir priemonių kokybei gerinti. Rengiant pedagogą siekiama paruošti jį atlikti tam tikrą darbinę veiklą, suteikti jam žinių, gebėjimų. Tačiau bėgant laikui ir keičiantis pasauliui bei visuomenei, įgytų žinių studijuojant nebeužtenka, jos pasensta. Tuomet reikalingas pedagogo kvalifikacijos tobulinimas, kuris užtikrintų pedagogo gebėjimą prisitaikyti prie kintančios aplinkos, prie vis gausėjančios informacijos, prie naujovių. Pasak V. Grincevičienės (2001), tik tobulinant kvalifikaciją galima išsaugoti reikiamą kompetenciją, susivokti sparčiai kintančiame socialiniame ir kryptingai veikti. Kaip teigia E. Šaparnytė, L. Bobrova, R. Macaitienė (2003), rengiant pedagogus, švietimo darbuotojus, turi didėti universalumas, suteikiantis pačiam pedagogui daugiau pasirinkimo galimybių. P. Jucevičienė, N. Bankauskienė, B. Janiūnaitė ir kt. (2007) teigia, kad švietimo pažangą, ugdymo kokybę lemia pedagogų pasirengimas dirbti naujomis sąlygomis. Tačiau A. Ayas (2009) mano, jog rengiant pedagogus dera ugdyti ir jų kompetencijas, nes tai yra neatsietina pedagogo tobulinimo sąlyga.

Aptariant **pedagogų rengimo teisinį reglamentavimą**, pasak O. Monkevičienės (2007) svarbu paminėti 2004 m. patvirtintą Pedagogų rengimo koncepciją, kadangi joje buvo konstatuojami išryškėję tam tikri trūkumai pedagogų rengimo sistemoje Lietuvoje. Jame buvo teigiama, kad pedagogus rengiančiose aukštosiose mokyklose deramai neįvertinta pedagoginių studijų svarba, egzistavo perdėtas pedagogų rengimo akademiškumas, orientacija į „grynąjį mokslą“, o ne į naujų gebėjimų ir kompetencijų puoselėjimą, nefunkcionavo pedagoginės stažuotės institucija, nebuvo jungčių tarp neuniversitetinio ir universitetinio pedagogų rengimo ir kvalifikacijos tobulinimo; pastebėtas aukštųjų mokyklų dėstytojų atotrūkis nuo mokyklos gyvenimo; pedagogų rengimo sistema praktiškai nepritaikyta mokymosi visą gyvenimą reikmėms; studijų turinys per menkai orientuotas į naujų gebėjimų ir kompetencijų – kritinio mąstymo, problemų sprendimo, informacinio raštingumo – puoselėjimą. Visi šie trūkumai rodo, kad pedagogų rengime reikalinga pertvarka, pokyčiai. Tačiau norint įgyvendinti švietimo reformas, kaip teigia O. Jacikevičienė (2001), reikia sudaryti tinkamas galimybes ir sąlygas pedagogams įgyti teorinių, pedagoginių ir psichologinių žinių, kurias pedagogai galėtų plėtoti praktiškai. Kalbant apie teorinį ir praktinį pedagogo pasirengimą darbui, verta palyginti universitetinių ir neuniversitetinių studijų suteikiamas kvalifikacijas. Pirmiausia LR aukštojo mokslo įstatyme, patvirtintame 2000 m. kovo 21 d. (http://www3.lrs.lt/pls/inter2/dokpaieska.showdoc_1?p_id=281384) universitetinės studijos apibūdinamos kaip nuosekliosios

studijos, sudarančios sąlygas asmeniui įgyti teoriniu pasirengimu ir moksliniais tyrimais grindžiamą aukštąjį išsilavinimą ir kvalifikaciją, taip pat mokslo laipsnį (apgynus disertaciją). Neuniversitetinės studijos – pagrindinės, į praktinę veiklą orientuotos profesinės studijos aukštojoje mokykloje, sudarančios sąlygas įgyti taikomaisiais moksliniais tyrimais ir (ar) taikomąja moksline veikla grindžiamą profesinio bakalauro kvalifikacinį laipsnį ir (arba) profesinę kvalifikaciją. Vadinasi, neuniversitetinės studijos yra taikomojo pobūdžio ir mokomasi per praktiką, teorines žinias iškart taikant praktinėje veikloje. O universitetinės studijos grindžiamos teoriniu pasirengimu ir moksline veikla. Taigi pedagogų rengimas šiose įstaigose yra skirtingas, dėl to ir jų įgyjamos kompetencijos taip pat skirtingos. Būtent šie trūkumai ir atotrūkis tarp studijų skirtinguose mokymo įstaigose pastebėtas aukščiau aptartoje Pedagogų rengimo koncepcijoje. O pačios švietimo reformos sėkmės garantas – tinkamai pasirengęs, turintis ir teorinių žinių, ir praktinių įgūdžių, pedagogas.

Išaiškėjus visiems pedagogų rengimo aukštosiose mokyklose trūkumams, imtasi priemonių ir 2010 m. sausio 8 dienos Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro įsakyme „Dėl pedagogų rengimo reglamento patvirtinimo“ pripažįstama netekusi galios aukščiau minėta Pedagogų rengimo koncepcija (2004).

Švietimo ir mokslo viceministrė Nerija Putinaitė pateikia pokyčius (<http://www.smm.lt/prtm/docs/mkt/pedagogu%20testas.pdf>), kurie 2010 m. patvirtintame Pedagogų rengimo reglamente orientuoti į kokybiškesnį pedagogų rengimą ir numato aukštesnius reikalavimus studijoms bei didesnę dėmesį būsimų pedagogų praktikoms. Vienas iš svarbių punktų yra tas, kad „pedagoginės studijos lygiagrečiai integruojamos į universitetinių pirmosios pakopos ar koleginių studijų programas, kurių pagrindinis tikslas yra pedagogų rengimas ir kurios registruojamos kaip studijų kryptių „Pedagogika“ arba „Andragogika“ programos“ (http://www.smm.lt/prtm/docs/mkt/Pedagogu_rengimo_reglamentas_20100108.pdf). Tai garantuoja pedagogus rengiančių institucijų aktyvesnę tarpusavio konkurenciją, kuri skatins tobulėti ir siekti kokybiškesnio pedagogų rengimo. Taip pat sumažintas valstybės finansuojamos studijų vietų skaičius, bet ženkliai padidintas vienos vietos finansavimas, o norintieji studijuoti valstybės finansuojamoje vietoje privalo atlikti motyvacijos testą, kurio dėka atrenkami tik tikrai motyvuoti asmenys, pasiryžę dirbti pedagoginį darbą.

Aptartas Pedagogų rengimo reglamentas leidžia daryti išvadą, kad pedagogus rengiančioms institucijoms keliami pakankamai aukšti reikalavimai, kuriais siekiama užtikrinti kokybišką pedagogų rengimą. Pasak J. Duncan – Howell (2010), pedagogas yra nuolat prie švietimo kaitos prisitaikanti asmenybė. Pedagogai patys stengiasi ieškoti praktinių įgūdžių, kurių rezultatas – teigiamas pokytis. Taigi Pedagogų rengimo reglamente įvardyti pokyčiai pedagogų rengimo srityje turėtų paskatinti studijuoti tik tuos asmenis, kurie iš tiesų yra motyvuoti tapti

pedagogais, o reikalavimai aukštosioms mokykloms ir kolegijoms, sudaryti tokias mokymo programas ir sąlygas, kad išugdytų visas kompetencijas, reikalingas šiuolaikiniam pedagogui.

Pedagogų rengimą šiuo metu reglamentuoja Lietuvos Respublikos švietimo įstatymas (1991 06 25 Nr.VIII–450), kurio nauja redakcija pateikta nuo 2003 m. birželio 28 d. (2003, Nr. 63-2853 (2003-06-28)). Šio įstatymo paskirtis yra nustatyti Lietuvos Respublikos švietimo tikslus, švietimo sistemos principus, švietimo sistemos sandaros, švietimo veiklos, švietimo santykių pagrindus, valstybės įsipareigojimus švietimo srityje (http://www3.lrs.lt/pls/inter2/dokpaieska.show_doc_1?p_id=279441&p_query=&p_tr2=). Tai pagrindinis įstatymas, kuriuo vadovaujantis, rengiami kiti įstatymai, susiję su švietimo sistema Lietuvoje. Šio įstatymo pirmame skirsnyje 4 straipsnyje „Ugdymo turinys“ nurodoma, kad konkretus ugdymo turinys formuojamas ir sistemingai atnaujinamas atsižvelgiant į atitinkamo tipo mokyklai keliamus ugdymo tikslus, besikeičiančios socialinės bei kultūrinės aplinkos lemiamus Lietuvos visuomenės poreikius, vietos bei mokyklos bendruomenės reikmes, taip pat konkrečius mokinių ir studentų ugdymosi poreikius bei interesus. Vadinasi, LR švietimo įstatymu siekiama užtikrinti kryptingą ugdymo vystymąsi ir garantuoti kokybišką mokslą. Tuo tarpu mokykla, pagal trečio skirsnio 37 straipsnį „Švietimo kokybė“ laiduoja programos turinio lankstumą ir variantiškumą, programos turinio ir jo perteikimo būdų dermę, individualizuotos programos ir mokinių poreikių bei gebėjimų, vykdomų programų ir valstybės nustatytų išsilavinimo bei kvalifikacijų standartų atitikimą. Visa tai tiesiogiai įgyvendina pedagogai, kurie moko vadovaudamiesi Bendrosiomis ugdymo programomis. Todėl galima teigti, kad pedagogai turi nuolat tobulinti profesinę kvalifikaciją tam, kad galėtų kokybiškai atlikti savo darbinę veiklą nenusižengdamas LR švietimo įstatymui.

Lietuvos Respublikos aukštojo mokslo įstatymo VI skirsnio 42 straipsnyje „Bendrieji studijų programų reikalavimai“ numatytas punktas, kuriame nurodoma, kad pagrindinių studijų programa skiriama teoriniams profesijos pagrindams perteikti ir savarankiškam darbui būtiniems profesiniams įgūdžiams suformuoti (http://www3.lrs.lt/pls/inter2/dokpaieska.showdoc_1?p_id=281384). Institucijos, rengiančios pedagogus pagal Pedagogų rengimo reglamentą, turi užtikrinti, kad absolventas būtų sukaupęs pakankamai dalykinių žinių ir gebėjimų, išsiugdęs tinkamas vertybines nuostatas, išmanytų pedagoginius reiškinius ir edukacinę veiklą, gebėtų įgytas žinias taikyti profesinėje veikloje. Tam, kad būtų užtikrintas kokybiškas pedagogų rengimas, Pedagogų rengimo reglamente taip pat numatyta, kad pedagoginių studijų dėstytojai turi nuolat tobulinti pedagoginę ir studijų krypties kvalifikaciją, periodiškai dalyvauti praktikos mokyklų veikloje aukštosios mokyklos nustatyta tvarka. Vadinasi, įstatymuose, reglamentuojančiuose pedagogų rengimą, kryptingai siekiama užtikrinti pedagogų rengimo kokybę, o dėstytojai, rengiantys pedagogus, nuolat stebėtų

ir domėtusi įstaigų veikla, jose vykstančia kaita, kad galėtų orientuotis į rengiamiems pedagogams reikalingų kompetencijų ugdymą.

Ikimokyklinis ugdymas Lietuvoje priskiriamas neformaliojo švietimo įstaigos tipui – tai švietimas, vykstantis pagal įvairias švietimo poreikių tenkinimo, kvalifikacijos tobulinimo ir papildomos kompetencijos įgijimo programas (Žin.2003, Nr. 63-2853 6str., 2dalis), kuris apima ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo programas (www.eurydice.org). Vykdamas švietimo reformą, nuošalyje nepaliktos ir ikimokyklinio ugdymo įstaigos, todėl tikslinga paanalizuoti ikimokyklinio ugdymo pedagogo rengimo standartą (toliau – Standartas), kuris parengtas atsižvelgiant į darbo rinkos pokyčius, Standarto rengimo darbo grupės atliktus kvalifikacijų tyrimo rezultatus ir remiantis kitų šalių patirtimi. Šis Standartas – pagrindas penktojo profesinio išsilavinimo lygio studijų programai rengti. Asmuo, baigęs Standarto reglamentuojamą ikimokyklinio ugdymo pedagogo studijų programą, įgyja profesinių kompetencijų šiose veiklos srityse: vaiko pažinimo ir individualumo pripažinimo; ugdymo turinio modeliavimo; profesinės kompetencijos tobulinimo. Vadinasi, Standarte yra numatyta, kad ikimokyklinio ugdymo pedagogas, baigęs studijas ir dirbdamas pagal specialybę turi galimybę tobulinti kompetenciją, kas užtikrintų jo darbo kokybę. Ikimokyklinio ugdymo pedagogas, dirbdamas visose ikimokyklinio ir ugdymo programose teikiančiose švietimo įstaigose su vaikais nuo gimimo iki 6 metų amžiaus turi atpažinti bendruosius ir individualiuosius vaiko raidos ypatumus, gebėti išsiaiškinti esminius ikimokyklinio amžiaus vaiko poreikius ir individualizuoti jų tenkinimo būdus, interaktyvios pedagoginės sąveikos procese planuoti, organizuoti vaikų veiklą, kurti vaiko fizinės bei psichinės galias stimuliuojančią aplinką, įtraukti šeimą į aktyvią ir rezultatyvią pedagoginę sąveiką. Taigi, galima sakyti, kad tai yra tos žinios, kurias pedagogas turėtų nuolat plėsti ir gilinti, kadangi kiekvienos auklėjamosios kartos poreikiai gali skirtis, o pedagogas privalo gebėti tuos poreikius tenkinti, pats pirmas prisitaikyti prie pokyčių. Todėl asmeninės savybės, kurios turėtų lemti sėkmingą ikimokyklinio ugdymo pedagogo darbą yra komunikabilumas, kūrybingumas, greita orientacija, kruopštumas, sąžiningumas, darbštumas, pareigingumas, dėmesingumas, optimizmas, humaniškumas. Ne mažiau svarbūs ir pedagogo bendrieji gebėjimai – atsakingumas, organizuotumas, kūrybiškumas, savarankiškumas priimančiam sprendimui, kolektyvinis darbas, taktiškumas, tolerantiškumas, matematinis raštingumas, kompiuterinis raštingumas.

(<http://www.kpmc.lt/Skelbimai/31%20standartas/Ikimokyklinio%20ir%20priesmokyklinio%20ugdymo%20pedagogo.pdf>). Apibendrinant visas sritis, gebėjimus, asmenines savybes, kuriomis turi pažymėti ikimokyklinio ugdymo pedagogas, galima apibrėžti ir jo, kaip pedagogo tikslą – padėti šeimai ugdyti ikimokyklinio amžiaus vaiką. Įgyvendindamas šį tikslą, pedagogas padės įgyvendinti ir ikimokyklinės ugdymo įstaigos tikslą – bendradarbiaujant su šeima, puoselėti visas

vaiko galias, lemiančias vaiko asmenybės vystymosi ir jo integracijos į visuomenę (socializacijos) sėkmę“ (Monkevičienė, 1993, p. 5). Tačiau M. Wallen (2002) teigia, kad darželyje pedagogo vaidmuo yra labai svarbus ir daro svarbią įtaką vaiko gyvenimui. Pasak R. A. Wilson (2003) teigia, kad bendradarbiavimas su šeima vienas iš esminių ikimokyklinio ugdymo aspektų. Vaikai, kurių tėvai yra įtraukiami į jų ugdymą, vaikų ugdymosi procesas yra daug kokybiškesnis. Ikimokyklinė įstaiga suteikia tėvams daugybę galimybių būti įtrauktiems į vaiko ugdymą nuo pat pirmų dienų. Kaip teigia A. Rathbun, H. Amy, R. Hausken, E. Germino (2001) pedagogų įtraukimas į ugdymą gali skatinti domėjimąsi savo kvalifikacija.

Taigi pakitęs ir intensyvus socialinių, kultūrinių bei švietimo politikos veiksnių kontekstas lėmė būtinybę atnaujinti ikimokyklinio amžiaus vaikų auklėtojo rengimo standartą. Šis dokumentas, kuris parodo švietimo reakcijas į šiandieninius iššūkius ir pokyčius, yra svarbus pedagoginių idėjų sklaidai. Standarte išryškėja ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo pedagogo rengimo svarbiausi akcentai – dėmesys vaiko pažinimui ir jo ugdymo individualizavimui – ir akcentuojamos reikalingos kompetencijos, kurios tampa studijų tikslais. Taip pat Standarte atkreipiamas dėmesys į praktinius pedagogo įgūdžius studijų metu ir orientuoja pedagogų rengimo sistemą grįsti ne baigtinėmis žiniomis, bet mokymosi visą gyvenimą nuostatomis.

Dokumente, kuris šiandien tampa vienu svarbiausių kalbant apie mokymo(si) tęstinumą, suaugusiųjų mokymą(si) – „Mokymosi visą gyvenimą užtikrinimo strategijoje“ patvirtintoje švietimo ir mokslo ministro ir socialinės apsaugos ir darbo ministro 2004 m. kovo 26 d. įsakymu Nr. ISAK - 433/A1-83 (<http://www.euroguidance.lt/index.php?language=lt&page=70>) teigiama, kad akivaizdžiausių pokyčių įvyko švietimo ir profesinio rengimo srityse. Kaip viena iš problemų įvardijama suaugusiųjų tęstinio mokymosi nepakankamas išplėtojimas. Todėl „Mokymosi visą gyvenimą užtikrinimo strategijoje“ keliami uždaviniai mokymosi visą gyvenimą kokybei laiduoti:

1. Nustatyti pagrindinius profesinio rengimo veiksmingumo ir kokybės rodiklius.
2. Suderinti įvairias švietimo duomenų bazes ir išplėsti jų prieinamumą.
3. Atlikti regioninius ir sektorinius profesinio rengimo poreikių tyrimus.
4. Skatinti tyrimus, leidžiančius analizuoti ir plėtoti mokymąsi visą gyvenimą, įsitraukti į tarptautinius lyginamuosius PISA, ALL ir kt. tyrimus.
5. Įsitraukti į CEDEFOP vykdomus profesinio mokymo tyrimus.
6. Įdiegti vidiniu ir išoriniu auditu grindžiamą kokybės užtikrinimo sistemą visuose švietimo sistemos sektoriuose.

Taigi „Mokymosi visą gyvenimą užtikrinimo strategija“ siekiama, kad baigusių studijas mokymasis ir tobulinimasis nenutrūktų ir būtų suteikta galimybė sistemingai atnaujinti turimas žinias, patobulinti profesinius įgūdžius ar įgyti reikalingų kompetencijų.

Aukščiau išanalizuotais įstatymais ir „Mokymosi visą gyvenimą užtikrinimo strategija“ ieškoma galimybių užtikrinti kokybišką pedagogų rengimą, nuolatinį mokymą(si), siekiant tobulinti profesinę kvalifikaciją. Kokybės klausimas tampa vis aktualesnis ir svarbesnis Lietuvos švietimo sistemoje.

Lietuvos Respublikos švietimo įstatyme (Žin., 1991, Nr. 23–593; 2003, Nr. 63–2853; 2004, Nr. 103 – 3755) 49 straipsnyje įvardytos pedagogo teisės ir pareigos, kurios pedagogo darbe yra itin svarbios ir kuriomis vadovaudamasis pedagogas turi dirbti.

Pedagogas turi teisę:

- siūlyti savo individualias programas, pasirinkti pedagoginės veiklos būdus ir formas;
- ne mažiau kaip 5 dienas per metus dalyvauti kvalifikacijos tobulinimo renginiuose;
- būti atestuotas ir įgyti kvalifikacinę kategoriją švietimo ir mokslo ministro nustatyta tvarka.

Pedagogas privalo:

- užtikrinti ugdomų mokinių saugumą, geros kokybės ugdymą;
- ugdyti tvirtas mokinių dorovės, pilietines, tautines bei patriotines nuostatas, laiduoti jų asmenybės galių plėtotę;
- laikytis teisės norminių aktų patvirtintų Pedagogų etikos normų ir mokyklos vidaus tvarką nustatančių dokumentų;
- tobulinti savo kvalifikaciją.

Tiek pedagogo teisėse, tiek pareigose numatyta galimybė pedagogams kelti ir tobulinti savo kvalifikaciją, kad užtikrintų kokybišką ugdymą bei gebėtų profesionaliai organizuoti ugdymo procesą.

Kad pedagogas galėtų pasinaudoti išvardytomis teisėmis ir atlikti pareigas, Lietuvoje pedagogų kvalifikacijos kėlimo procesas reglamentuojamas šiais įsakymais:

- valstybinių ir savivaldybinių mokyklų vadovų, jų pavaduotojų ugdymui, ugdymą, organizuojančių skyrių vedėjų, pedagogų, pagalbos mokiniui specialistų kvalifikacijos tobulinimo nuostatai (Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2007 m. kovo 29 d. įsakymu Nr. ISAK–556); (<http://www.smm.lt/prtm/docs/mkt/2007-03-29-ISAK-556.pdf>).

- rekomendacijos pedagogų metodinei veiklai organizuoti (LR ŠMM 2005 m. rugpjūčio 31 d. Įsakymas ISAK-1781); (<http://www.smm.lt/pmm/docs/2009-04-10-ISAK-699%281%29.pdf>).

- kvalifikacinių reikalavimų pedagogams, dirbantiems pagal ikimokyklinio, priešmokyklinio, neformaliojo vaikų švietimo, pradinio, pagrindinio, vidurinio, specialiojo ugdymo ir profesinio mokymo programas, aprašas (LR ŠMM 2005 m. kovo 29 d. įsakymas Nr. ISAK–506 (Valstybės Žinios, 2005–04–02, Nr.: 43, publikacijos Nr.: 1395); (<http://www.smm.lt/prtm/docs/mkt/2008-10-23-ISAK-2826.pdf>).

- Pedagogų profesijos kompetencijos aprašas (Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2007 m. sausio 15 d. įsakymu Nr. ISAK–54); (<http://www.smm.lt/prtm/docs/mkt/2007-01-15-ISAK-54.pdf>).

- Mokyklos vadovo kompetencijos aprašas (Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2007 m. sausio 15 d. įsakymu Nr. ISAK–55); (<http://www.smm.lt/prtm/docs/mkt/2007-01-15-ISAK-55.pdf>).

Kaip teigia L. Gudelienė – Gudelevičienė, A. Kaušylienė (2006), pedagogo darbas, kuris Lietuvoje iki XX a. 7 – 8 dešimtmečio buvo suprantamas kaip siaura mokytojavimo sritis, tampa plačia, įvairiapuse veikla, todėl iš esmės tarsi sukuria naują pedagogo veiklos erdvę, kurioje itin svarbus jo paties nuolatinis mokymasis. Panašiai teigia ir A. Palajunskienė (2002) – pedagoginis darbas – ypatinga veiklos sritis, nes pats pedagogas yra savo darbo meistras. Jis veikia kitus (ugdytinius) pačiu savimi, savo žiniomis, jausmais, vertybėmis, patyrimu, įgūdžiais. Taigi save išreiškiantis pedagogas – tikrai kompetentingas. Turimos pedagoginės žinios teikia pasitikėjimo savimi, o nuolatinis mokymasis (išklausti nauji pedagoginiai kursai, aukštesnės kvalifikacijos siekimas) – galimybė prisitaikyti prie nuolat vykstančių pokyčių visuomenėje. Todėl, galima teigti, kad pokyčiai, įvardyti teisiniuose reglamentuose, nėra beprasmingi. Matyti, kad linkstama prie to, jog pedagogas ne tik mokytų bet ir pats mokytųsi, siektų tobulėjimo ne tik kaip savo profesijos atstovas, bet ir kaip asmenybė.

Tačiau M. Barkauskaitė (2001) ir Europos komisijos Baltoji knyga teigia, jog Lietuvos švietimą reglamentuojantys dokumentai rodo, kad rytojaus visuomenė bus investuojanti į žinias visuomenė, todėl šių dienų žmogus turi gebėti ne tik mokytis, bet ir pats aktyviai ieškoti žinių, informacijos, mokslo, rinkos, ekonomikos, visuomenės besikeičiančioje aplinkoje, numatydamas savo vietą, vaidmenį joje. Ateities planų įgyvendinimas neįmanomas be sistemingo, savarankiško, kūrybiško mokymosi, tampančio aktyviu procesu, prigimtinio poreikiu. Nuolatinio mokymosi nuostatų, poreikių įsitvirtinimui moksleivių, besimokančio jaunimo ar suaugusiųjų, taip pat pedagogų bendruomenėse, svarbiausią vaidmenį atlieka tie pedagogai, kurie jau susiformavę nuolatinio mokymosi nuostatas. Šios pedagogų savybės yra ne tik kvalifikacijos, kokybės, autoriteto kūrimo, bet ir išsaugojimo pagrindinė sąlyga. Sugestionuodami tai aplinkiniams, jie tampa prasmingo mokymosi skleidėjais. Būtent dėl šių priežasčių pedagogo mokymasis negali baigtis pedagoginėmis studijomis. Pedagogų rengimo reglamente numatytos

kompetencijos, kurias asmenys įgyja baigę studijas. Kvalifikacijos tobulinimo renginiai privalo užtikrinti tų kompetencijų „augimą“, tobulinimą, plėtojimą, kadangi keičiantis visuomenei ir jos poreikiams pedagogai pirmieji privalo reaguoti į šiuos pokyčius. Taigi pedagogų rengimą galima prilyginti namo pamatams, kuriais padedamas pagrindas profesinei pedagogo veiklai, o kvalifikacijos tobulinimą – namo sienoms, kurios kyla į viršų, užtikrindamos pedagogo darbo profesionalumą, prisitaikymą prie besikeičiančios aplinkos, naujų kompetencijų įgijimą bei mokymo(si) tęstinumą.

1.3. Pedagogų kvalifikacijos tobulinimo samprata, tikslai ir uždaviniai

Siekiant aptarti kvalifikacijos tobulinimo sampratą, tikslus ir uždavinius, tikslinga išanalizuoti įvairių autorių teiginius, požiūrius ir aiškinimus apie karjeros planavimo svarbą, pedagogo kvalifikaciją. Šių sąvokų supratimas padės suvokti kvalifikacijos tobulinimo sampratą ir išvelgti formuluojamų tikslų ir keliamų uždavinių tikslingumą.

Pasak P. Pečiuliauskienės, S. Cvirkienės (2004), **kvalifikacijos tobulinimas** – tai mokymasis arba studijos, kai jas baigus neįgyjama aukštesnio lygio profesinė kvalifikacija, apibrėžta nacionalinėje išsilavinimo lygių, kvalifikacinių laipsnių ir profesinių kvalifikacijų sistemoje. Tačiau, anot R. Laužacko, V. Dienio (2004), pedagogo kvalifikacijos tobulinimas iš esmės yra svarbus jo karjerai. Vadinasi, tobulindamas kvalifikaciją pedagogas neįgyja aukštesnio lygio kvalifikacijos, bet tobulinimasis turi reikšmės jo karjerai.

Kadangi A. Palujanskienė, A. Pugevičius (2004) žodį karjera kildina iš lotyniško žodžio „carraria“, reiškiančio žmogaus gyvenimo kelią, bėgimą, arba prancūziško žodžio „carriere“, reiškiančio veikimo dirvą, sritį, profesiją. Sąvokos aiškinimai rodo, kad galimos įvairios karjeros sampratos: viena susijusi su konkrečia veikla, kita – su gyvenimo planavimu ir jo tikslų įgyvendinimu. Taigi karjera jokių būdu nėra tik greitas ir sėkmingas kilimas tarnyboje, ji nėra ir vien profesija. Kaip teigia A. Gumuliauskienė, D. Augienė (2002) karjera – tai individualus tobulėjimas sėkmingai pasirinktos veiklos kryptimi ir pozityvus jos vertinimas tiek asmeniniu, tiek visuomeniniu požiūriais. Tačiau V. Stanišauskienė (2004) mano, jog karjera, kaip žmogaus veiklų seka per visą jo gyvenimą, yra procesas, kurį sąlygoja įvairūs ekonominiai, socialiniai, politiniai, kultūriniai, psichologiniai veiksniai. Karjerą sėkmingai pasiekti galima tik turint tam tikrų asmeninių (savęs pažinimas ir tinkamas pateikimas), socialinių (geri santykiai su aplinkiniais), edukacinių (gebėjimai, skatinantys žmogų save ugdyti), profesinių (susijusios su darbine žmogaus veikla) savybių. Todėl B. Leonienė (2001) teigia, kad karjera – tai individo užimamų pareigybių ar darbo vietų raida organizacijoje. O pasak L. Sajienės (2009), pedagogai turi gebėti planuoti savo karjerą, nes kvalifikacijos tobulėjimą nustato švietimo sistema. Taigi karjera yra visą gyvenimą besitęsiantis procesas, kuris reikalauja nuolatinio mokymosi, žmogaus

asmenybės lankstumo, nenutrūkstamo profesinių gebėjimų tobulinimo ir yra susijęs su darbine viso gyvenimo patirtimi.

Pasak K. Stankevičienės, I. Bieliienės, B. Zimblienės ir kt. (2009), Lietuvoje kinta ir vis labiau įsitvirtina naujas požiūris į pedagogų poziciją bei kompetencijas. Vienas po kito pedagogus pasiekia svarbūs dokumentai, reglamentuojantys kvalifikacijos tobulinimą, kompetencijų plėtojimą bei pedagogų atestacijos vykdymą. Siekiama suvokti, kaip pedagogų kompetencija turi atitikti naujos demokratiškos visuomenės modelį, kokius naujus vaidmenis formuoja praktinėje pedagogo ir ikimokyklinio ugdymo pedagogo veikloje. E. S. Pelini (2009) teigia, kad pedagogų kvalifikacijos tobulinime siekiama plėtoti požiūrį į vertybes, siekiant sustiprinti pedagoginius įgūdžius. Pedagogo kvalifikacinis tobulinimasis – nenutrūkstamas procesas, suaugusiųjų švietimo sudėtinė dalis. Mokymosi įstaiga, kurioje dirba pedagogas, sudaro tam reikiamas sąlygas. Per 5 metus pedagogui skiriamas ne mažiau kaip 2 mėnesių trukmės laikas, kurio metu gaudamas visą atlyginimą, jis laisvai, pasirinktu būdu, tobulina savo kvalifikaciją (<http://www.smm.lt/strategija/docs/srp/koncepcija/koncepcija2.htm>). Vadinasi, pedagogui sudaromos sąlygos kvalifikacijos tobulinimui ir sėkmingam karjeros planavimui.

Siekiant užtikrinti Švietimo sistemoje (tarp jų ir pedagogų) kvalifikacijos tobulinimą Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2007 m. kovo 29 d. įsakymu Nr. ISAK–556 patvirtinti Valstybinių ir savivaldybinių mokyklų vadovų, jų pavaduotojų ugdymui, ugdymą organizuojančių skyrių vedėjų, pedagogų, pagalbos mokiniui specialistų kvalifikacijos tobulinimo nuostatai, kuriuose įvardijamas kvalifikacijos tobulinimo tikslas – sudaryti sąlygas ir skatinti valstybinių ir savivaldybių mokyklų vadovus, jų pavaduotojus ugdymui, ugdymą organizuojančių skyrių vedėjus, pedagogus, pagalbos mokiniui specialistus įgyti ir plėtoti savo kompetencijas siekiant užtikrinti aukštą švietimo kokybę.

Šiam tikslui įgyvendinti, įvardyti tokie uždaviniai:

- tenkinti valstybinių ir savivaldybių mokyklų vadovų, jų pavaduotojų ugdymui, ugdymą organizuojančių skyrių vedėjų, pedagogų, pagalbos mokiniui specialistų kvalifikacijos tobulinimo poreikius gauti kokybiškas kvalifikacijos tobulinimo paslaugas, sudaryti sąlygas dalyvauti kvalifikacijos tobulinimo renginiuose;

- skatinti, kad valstybinių ir savivaldybių mokyklų vadovai, jų pavaduotojai ugdymui, ugdymą organizuojančių skyrių vedėjai, pedagogai, pagalbos mokiniui specialistai kvalifikacijos tobulinimo renginiuose įgytas žinias ir gebėjimus aktyviai taikytų savo praktinėje veikloje, ir didinti jų atsakomybę už ugdymo kokybę;

- plėtoti profesinį bendradarbiavimą ir gerosios darbo patirties sklaidą;

- racionaliai naudoti kvalifikacijai tobulinti skirtas lėšas.

Tikslas ir uždaviniai rodo, kad svarbiausia kvalifikacijos tobulinime yra patenkinti pedagogų kvalifikacijos tobulinimo poreikius, skatinti juos taikyti įgytas žinias praktikoje, siekiant kokybiško ugdymo, dalytis gerąja darbo patirtimi tarpusavyje ir tikslingai naudoti lėšas, skirtas kvalifikacijos tobulinimui. Visi šie dalykai atsispindi ir kituose įstatymuose, susijusiuose su Lietuvos švietimo sistema. Ypatingai tai matyti Lietuvos Respublikos švietimo įstatymo (Žin., 1991, Nr. 23–593; 2003, Nr. 63–2853; 2004, Nr. 103 – 3755) 49 straipsnyje, kur nurodomos pedagogo teisės ir pareigos. Tiek prie teisių įvardijama, kad pedagogas gali ne mažiau kaip 5 dienas dalyvauti kvalifikacijos tobulinimo renginiuose, tiek prie pareigų, kad pedagogas privalo tobulinti savo kvalifikaciją. Vadinasi, tokiu būdu pedagogams sudaromos sąlygos dalyvauti kvalifikacijos tobulinimo renginiuose.

Vienas iš pastebėtų ir ankstesniame skyriuje aptartų 2004 m. patvirtintos Pedagogų rengimo koncepcijos trūkumų buvo per menkas dėmesys pedagogų praktikai. Todėl jau 2010 m. Pedagogų rengimo reglamente numatytas punktas, kad pedagoginės praktikos „apimtis ne mažesnė kaip 30 ECTS kreditų“ ir „praktika turi prasidėti pirmaisiais studijų metais“. Taigi pedagogas jau studijuodamas mokysis teorines žinias taikyti praktiškai. Tai naudinga ir tobulinant kvalifikaciją, kada įvairiuose renginiuose įgyjamos teorinės žinios ir naujovės turi būti pritaikytos praktiškai, kad tie renginiai būtų efektyvūs pedagogo veiklai. Kad pedagogas jaustų atsakomybę už ugdymo kokybę, Kvalifikacijos tobulinimo nuostatuose IV skirsnyje įvardijama, kad „kvalifikacijos tobulinimo programoje, mokymo modulyje numatytų kompetencijų įgijimą, plėtojimą vertina lektorius arba institucijoje, vykdančioje kvalifikacijos tobulinimo programą, sudaryta komisija“ (<http://www.smm.lt/prtm/docs/mkt/2007-03-29-ISAK-556.pdf>). Taigi pedagogas ne tik mokosi, tobulina kvalifikaciją, bet ir turi parodyti, ką išmoko. Jo dalyvavimą renginiuose įtvirtina pažymėjimas ar pažyma.

Pedagogo veikloje reikšmės turi ir bendravimas bei bendradarbiavimas su kitais pedagogais. 2005 m. rugpjūčio 31 d. Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro įsakymu patvirtintos Rekomendacijos pedagogų metodinei veiklai organizuoti ([http://www.smm.lt/teisinebaze/docs/isakymai/2005-08-31-ISAK-1781\(1\).doc](http://www.smm.lt/teisinebaze/docs/isakymai/2005-08-31-ISAK-1781(1).doc)), kurių uždaviniai kaip tik ir yra užtikrinti metodinį ir dalykinį pedagogų bendradarbiavimą ir skleisti pedagogines ir metodines naujoves, dalytis gerąja pedagogine patirtimi, skatinti ją.

Taigi kaip matyti iš kelių įstatymų, kurie pateikti kaip pavyzdžiai, Valstybinių ir savivaldybinių mokyklų vadovų, jų pavaduotojų ugdymui, ugdymą organizuojančių skyrių vedėjų, pedagogų, pagalbos mokiniui specialistų kvalifikacijos tobulinimo nuostatų uždaviniai suformuluoti taip, kad neprieštarautų kitiems LR švietimo įstatymams, o kaip tik juos paremtų, papildytų, padėtų siekti juose numatytų tikslų ir uždavinių, susijusių su pedagogų kvalifikacijos tobulinimu ir užtikrintų pedagogo planuojamo ir vykdomo ugdymo proceso kokybę.

1.4. Pedagogų kvalifikacijos tobulinimo institucijų paskirtis ir veiklos funkcijos

Ankstesniuose skyriuose kalbėta ir aptarta pedagogų kvalifikacijos tobulinimo svarba šiuolaikinėje visuomenėje, išanalizuoti teisiniai reglamentai, siekiantys kokybiškos pedagogo veiklos užtikrinimo. Todėl reikalinga paminėti ir institucijas, kurios įsipareigojusios teikti pagal įstatymus numatytas pedagogų kvalifikacijos tobulinimo paslaugas, kadangi nuo jų sistemingo darbo priklauso ir kokybiškas pedagogų kvalifikacijos tobulinimas. Pedagogų kvalifikacijos tobulinimo institucijų veiklos funkcijos taikytinos ir ikimokyklinio ugdymo pedagogų kvalifikacijos tobulinimo programoms.

Neabejotiną pedagogų kvalifikacijos svarbą rodo įkurti centrai, kurie vykdo pedagogų kvalifikacijos tobulinimo sistemos kokybės priežiūrą, siekiant užtikrinti kokybę pedagogų kvalifikacijos tobulinimo srityje. Kvalifikacinio tobulinimosi kursų užsakovas gali būti Kultūros ir švietimo ministerija, savivaldybių kultūros ir švietimo skyriai, mokyklos, profesinės pedagogų sąjungos (<http://www.smm.lt/strategija/docs/srp/koncepcija/koncepcija2.htm>).

Pedagogų kvalifikacijos tobulinimo kursus **organizuoja ir vykdo šios institucijos**: Švietimo ir mokslo ministerija, Mokytojų kompetencijos centras, Pedagogų profesinės raidos centras ir kitos Švietimo ir mokslo ministerijai pavaldžios institucijos, apskričių viršininkai ir savivaldybių tarybos, apskričių viršininkų ir savivaldybių administracijos, kvalifikacijos tobulinimo institucijos (švietimo centrai, tęstinių studijų institutai ir kt.) ir laisvieji pedagogai, turintys teisę vykdyti kvalifikacijos tobulinimo programas. Visose minėtose institucijose vyksta ir formalusis, ir neformalusis mokymas. Paminėtina, kad tik Pedagogų profesinės raidos centras yra pavaldus Švietimo ir mokslo ministerijai (<http://www.smm.lt/prtm/docs/mkt/2007-04-03-ISAK-591.pdf>).

Pagrindinė pedagogų kvalifikacijos kėlimo įstaiga Lietuvoje yra **Pedagogų profesinės raidos centras**. **Centro veiklos tikslas** – dalyvauti formuojant ir įgyvendinant valstybės švietimo politiką. Šiam tikslui įgyvendinti iškeliami tokie **veiklos uždaviniai**: tobulinti švietimo įstaigų darbuotojų ir kitų įstaigų pedagoginių darbuotojų kompetencijas, sudaryti sąlygas pasirengti jas vertinti; koordinuoti metodinę veiklą šalyje, teikti metodinę pagalbą mokykloms, švietimo įstaigų darbuotojams ir kitų įstaigų pedagoginiams darbuotojams. Skleisti šalies ir užsienio švietimo įstaigų darbuotojų ir kitų įstaigų pedagoginių darbuotojų ir bendruomenių veiklos inovacijas, profesinę patirtį; vykdyti valstybės tarnautojų kvalifikacijos tobulinimo programas; pagal kompetenciją dalyvauti rengiant įstatymų ir kitų teisės aktų projektus. Pedagogų profesinės raidos centras, įgyvendindamas jam pavestus uždavinius, **vykdo šias funkcijas**: kvalifikacijos tobulinimo srityje rengia ir vykdo kvalifikacijos tobulinimo programas ir projektus pagal Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministerijos strateginius veiklos planus ir švietimo įstaigų darbuotojų kvalifikacijos tobulinimo poreikius; rengia švietimo

konsultantus ir tobulina jų kvalifikaciją; **Metodinės veiklos srityje**: koordinuoja pedagogų ir mokyklų metodinę veiklą, rengia metodines priemones, kaupia ir skleidžia parengtą metodinę medžiagą; skleidžia informaciją apie švietimo politiką, metodines naujoves; rengia lektorius, gebančius perteikti švietimo kaitos naujoves; rengia ir vykdo valstybės tarnautojų kvalifikacijos tobulinimo programas; dalyvauja rengiant ir vykdant Europos Sąjungos paramos ir kitų fondų remiamus projektus; bendradarbiauja su Švietimo plėtotės centru, Informacinių technologijų centru, Švietimo aprūpinimo centru, Mokytojų kompetencijos centru, Nacionaline mokyklų vertinimo agentūra, Nacionaliniu egzaminų centru, Profesinio mokymo metodikos centru, švietimo centrais ir kitomis įstaigomis (<http://pprc.lt/apie/PPRCnuostatai.pdf>). Pedagogų profesinės raidos centras rūpinasi ir ikimokyklinio ugdymo įstaigų pedagogų kvalifikacijos tobulinimu, kadangi Pedagogų profesinės raidos centro strateginiame 2008 – 2010 metų veiklos plano programoje numatyta „ugdyti bei tobulinti bendrojo lavinimo ir neformaliojo vaikų ir jaunimo švietimo pedagogų įvairias kompetencijas, edukacinius gebėjimus“.

Taigi Pedagogų profesinės raidos centras atlieka labai svarbų vaidmenį pedagogų kvalifikacijos tobulinime. Galima sakyti, šis centras rūpinasi viskuo, kas turėtų ir galėtų patenkinti pedagogų, siekiančių tobulinti kvalifikaciją, poreikius.

Dar viena svarbi pedagogų kvalifikacijos tobulinimo programą vykdanči institucija yra **Mokytojų kompetencijos centras**, kurios **veiklos tikslas** – užtikrinti pedagogų ir švietimo pagalbą teikiančių specialistų kvalifikacijos tobulinimo kokybę. Šio centro **veiklos uždaviniai**: vykdyti pedagogų rengimo bei pedagogų ir švietimo pagalbą teikiančių specialistų kvalifikacijos tobulinimo sistemos kokybės stebėseną, organizuoti pedagogų ir švietimo pagalbą teikiančių specialistų kvalifikacijos tobulinimo programų vertinimą, pedagogų rengimo programų tyrimus, dalyvauti atliekant pedagogų rengimo programų ekspertizę; akredituoti pedagogų ir švietimo pagalbą teikiančių specialistų kvalifikacijos tobulinimo veiklą vykdančias institucijas ir jų vykdomas pedagogų ir švietimo pagalbą teikiančių specialistų kvalifikacijos tobulinimo programas, teikti joms metodinę pagalbą; teikti pagalbą švietimo įstaigų pedagogų atestacijos komisijoms. **Centro veiklos sritis** – švietimo pagalba mokiniui, pedagogui ir mokyklai. Pagrindinė veiklos rūšis – aptarnavimo veikla bendram valdymui palaikyti, kvalifikacijos tobulinimas, knygų leidyba, kita leidyba, socialinių mokslų tiriamieji ir taikomieji darbai. Centras, įgyvendindamas jam pavestus uždavinius, vykdo šias funkcijas: bendradarbiauja su pedagogų ir švietimo pagalbą teikiančių specialistų kvalifikacijos tobulinimo institucijomis ir kitomis švietimo įstaigomis, teikia joms informaciją, metodinę pagalbą. **Centras bendradarbiauja** su aukštosiomis mokyklomis, nevyriausybinėmis organizacijomis, taip pat įvairiomis užsienio šalyse veikiančiomis institucijomis, kurios susijusios su pedagogų ir švietimo pagalbą teikiančių specialistų kvalifikacijos tobulinimu. Mokytojų kompetencijos centras vykdo

valstybinių ir savivaldybinių mokyklų vadovų, jų pavaduotojų ugdymui, ugdymą organizuojančių skyrių vedėjų, pedagogų, pagalbos mokiniui specialistų kvalifikacijos tobulinimo kokybės stebėseną; organizuoja ir koordinuoja kvalifikacijos tobulinimo institucijų ir kvalifikacijos tobulinimo programų akreditavimą; skelbia informaciją apie akredituotas kvalifikacijos tobulinimo institucijas ir kvalifikacijos tobulinimo programas; teikia metodinę pagalbą kvalifikacijos tobulinimo institucijoms ir programų rengėjams (www.mkc.lt/). Vadinasi, ši institucijos veikla yra tiesiogiai susijusi su kvalifikacijos tobulinimo kokybės užtikrinimu ir yra atsakinga už kitų institucijų, teikiančių tokias paslaugas, veiklos koordinavimą ir pagalbą joms.

Svarbu paminėti, kad 2009 m. sausio 9 dieną Mokytojų kompetencijos centras pasirašė sutartį su Švietimo ir mokslo ministerija ir Paramos fondu Europos socialinio fondo agentūra dėl paramos skyrimo projektui „Ikimokyklinio ugdymo plėtra“ įgyvendinant 2007 – 2013 metų Žmoniškųjų išteklių plėtros veiksmų programos 2 prioriteto „Mokymasis visą gyvenimą“ VP1-2.3-ŠMM-03-V priemonę „Visuotinio priešmokyklinio ugdymo diegimas ir kitų mokymosi visą gyvenimą paslaugų prieinamumo didinimas ypač kaimo vietovėse“. Pagrindinis **projekto tikslas** – gerinti ikimokyklinio ugdymo įstaigų teikiamų paslaugų kokybę bei efektyvumą, siekiant kaimo vietovių gyventojams padėti įgyti reikiamą kvalifikaciją ir įgūdžius. **Projekto uždaviniai:** sukurti kvalifikacijos tobulinimo programas ikimokyklinio ugdymo programas įgyvendinančių institucijų vadovams, auklėtojams, pedagogams, savivaldybių administracijų vadovams, dėstytojams; apmokyti ikimokyklinio ugdymo programas įgyvendinančių institucijų vadovus bei auklėtojus ir pedagogus, savivaldybių administracijų vadovus, dėstytojus, siekiant jiems padėti įgyti vadybines, edukacines kompetencijas; sukurti naujas kvalifikacijos tobulinimo priemones ikimokyklinio ugdymo programas įgyvendinančių institucijų pedagoginiam personalui, savivaldybių administracijų vadovams, dėstytojams, siekiant tobulinti jų kompetencijas (<http://www.upc.smm.lt/projektai/pletra/>). Taigi ši institucija ypatingą dėmesį skiria ikimokyklinio ugdymo įstaigose dirbančių pedagogų, vadovų kvalifikacijos tobulinimui ir tam pasiekti kuria naujas priemones.

Švietimo ir mokslo ministerija, apskričių viršininkai ir savivaldybių tarybos, apskričių viršininkų ir savivaldybių administracijos bei Švietimo skyrius taip pat nustato kvalifikacijos tobulinimo kryptis, koordinuoja ir organizuoja kvalifikacijos tobulinimo institucijų veiklą ir skiria lėšų pavaldžioms tobulinimo institucijoms išlaikyti ir finansuoja kvalifikacijos tobulinimo programų vykdymą. Taigi šios institucijos taip pat prisideda prie kvalifikacijos tobulinimo paslaugas teikiančių institucijų veiklos ir skiria joms finansavimą, kad būtų užtikrintas paslaugų kokybiškumas.

Tęstinių studijų institutas yra struktūrinis universiteto padalinys. Institutas bendradarbiauja su universiteto fakultetais, mokslo, studijų padaliniais, kitais šalies universitetais, šalies ir regionų švietimo institucijomis, pramonės įmonėmis bei kitais socialiniais partneriais. Taip pat vykdo perkvalifikavimo, tęstines studijas, organizuoja įvairių sričių specialistų kvalifikacijos tobulinimą. Tęstinių studijų institute vyksta mokymai, kvalifikacijos tobulinimo srityse vykdant apskrities viršininko administracijos projektą „Mokytojų kompetencijų didinimas užtikrinant švietimo paslaugų kokybę apskrities viršininkui pavaldžiose švietimo įstaigose“ (<http://www.lyga.lt/organizatoriai/siauliu-universiteto-testiniu-studiju-institutas/?related=1>).

Kvalifikacijos tobulinimo institucijų funkcijos tirti ir analizuoti valstybinių ir savivaldybių mokyklų vadovų, jų pavaduotojų ugdymui, ugdymą organizuojančių skyrių vedėjų, pedagogų, pagalbos mokiniui specialistų kvalifikacijos tobulinimo poreikius; rengti kvalifikacijos tobulinimo programas ir organizuoti kvalifikacijos tobulinimo renginius; viešai skelbti informaciją apie vykdomas kvalifikacijos tobulinimo programas ir jų akreditavimą, organizuojamus kvalifikacijos tobulinimo renginius; nustatyti kvalifikacijos tobulinimo programų rengimo, aprobavimo tvarką, renginių organizavimo (dalyvių registravimo, grupių komplektavimo, vykdymo, dokumentavimo) tvarką; tirti kvalifikacijos tobulinimo programų ir renginių veiksmingumą, jų poveikį darbo kokybei; organizuoti metodinę veiklą, teikti metodinę pagalbą ir skleisti gerąją darbo patirtį taip, kaip numato institucijos nuostatai arba kiti teisės aktai; užtikrinti organizuojamų renginių kokybę (<http://www.smm.lt/prtm/docs/mkt/2007-03-29-ISAK-556.pdf>). Kaip matyti, tęstinių studijų instituto veiklos prioritetas yra kvalifikacijos tobulinimas ir jo kokybė.

Galima teigti, kad pedagogų kvalifikacijos tobulinimu rūpinasi, organizuoja ir vykdo tobulinimo kursus nemažai institucijų. Nors kiekvienos iš jų veikla ir funkcijos šiek tiek skiriasi, kiekviena yra atsakinga už skirtingas sritis, tačiau pagrindinis ir visoms bendras tikslas ir siekiamybė – užtikrinti kokybišką pedagogų kvalifikacijos tobulinimą, organizuoti savo veiklą taip, kad visiems šalies pedagogams kvalifikacijos tobulinimas būtų prieinamas ir teiktų naudos. Vadinas, kvalifikacijos tobulinimas turi labai didelės reikšmės pedagogo darbe, veikloje. O aptartosios institucijos rūpinasi, kad pedagogai kokybiškai atliktų savo darbą ir užtikrina, kad kiekvienas pedagogas turėtų galimybę rinktis, į kokius renginius eiti, kokias kompetencijas ugdyti ir tobulinti. Šiame darbe pateikiamoje lentelėje (žr. 3 PRIEDAS), kurioje yra 2011 metų Lietuvos institucijų kvalifikacijos tobulinimo renginių tvarkaraštis, matyti, kad renginių, skirtų ikimokyklinio ugdymo pedagogams, yra nedaug. Daugiausia renginių skirta IKT kompetencijai ugdyti. Deja, tokie renginiai siūlomi nuolat, tačiau jie nėra svarbesni nei kitų kompetencijų ugdymui skirti renginiai. Vadinas, ikimokyklinio ugdymo pedagogai neturi galimybės pasirinkti

tokių renginių, kurie atitiktų jų poreikius, padėtų tobulinti norimas kompetencijas, užpildyti reikiamas spragas.

1.5. Pedagogų kvalifikacijos tobulinimas kaip ikimokyklinio ugdymo įstaigos veiklos strateginis tikslas

Kaip ir kitų ugdymo įstaigų, taip ir vienas iš ikimokyklinių įstaigų veiklos strateginių tikslų yra pedagogų kvalifikacijos tobulinimas. Tačiau tam, kad būtų užtikrintas kryptingas pedagogų kvalifikacijos tobulinimas, labai svarbus efektyvus įstaigos ar organizacijos strateginis veiklos planavimas. Prieš aiškinantis pedagogo kvalifikacijos tobulinimo svarbą ikimokyklinio ugdymo įstaigų veiklos kokybei, reikalinga pateikti strategijos sampratą.

Siekiant kokio nors užsibrėžto tikslo, atliekant kokią nors veiklą, visada reikia planuoti žingsnius, nuo ko pradedama veikla, kokių priemonių reikia tai veiklai atlikti, kad būtų pasiektas norimas tikslas. Tačiau D. Grey (2009) teigimu, ypač sudėtinga pasiekti darbo ir asmeninio gyvenimo pusiausvyrą, kuri leistų profesionaliai atlikti darbą, neaukojant savo asmeninio gyvenimo. Tačiau pedagogai garsėja ypatingu dėmesiu darbui. Tai kelia įtampą. Norint jos išvengti, reikia gero plano, gal net strategijos. Vadinasi, norint pedagogo kokybiško darbo, reikia susidaryti individualias veiklos funkcijas, kurios padėtų kokybiškai atlikti savo veiklą, nuo kurios priklauso darbo rezultatai. Todėl V. Vaitkevičiūtė (2001) mano, jog **strategija** neturi vieno aiškaus apibrėžimo ir jis vartojamas įvairiame kontekste. B. Fidler (2006) mano, jog strategija yra organizacijos kryptis ir užmojis per ilgą laikotarpį, kai organizacija įgyja pranašumą pertvarkydama savo išteklius besikeičiančioje aplinkoje tam, kad atitiktų rinkos poreikius ir patenkintų interesų grupių lūkesčius. Pasak A. Vasiliausko (2005), strategija yra svarbiausia organizacijos veiksmų programa, nurodanti ilgalaikių tikslų prioritetus ir išteklius jiems pasiekti. Ji rengiama prognozių pagrindu. Todėl strategija tiksliai nenurodo, kaip įmonė sieks savo tikslų; tai vidutinės trukmės ir trumpalaikių programų uždavinys. Ji tik suformuluoja pagrindinius tikslus ir numato politiką jiems pasiekti, kad organizacijos veikla būtų nukreipta viena kryptimi. Strategiją rengia aukščiausio lygio vadovybė, o ją įgyvendinant dalyvauja visų lygių vadovai. Todėl A. Tiepliakova (2008) teigia, jog strategija, kaip pozicija, atspindi organizacijos vietą išorinėje aplinkoje. Strategija priklauso nuo to, kaip jų idėjas palaiko žemesniojo rango vadovai ir darbuotojai. Taigi strategija yra reikalinga kiekvienai organizacijai, o ypatingai pedagogų darbe ir jų atliekamoje veikloje. Ne išimtis ir ikimokyklinio ugdymo įstaigų pedagogai. Jie taip pat turi planuoti ir organizuoti ugdymo procesą, vadovai skirstyti lėšas, numatyti žingsnius, kurie padėtų pasiekti visos ugdymo įstaigos tikslus.

Pasak F. Stoner, R. E. Freeman, D. R. Gilbert (2001), organizacijos vadovai užsibrėžtų tikslų siekia ne spontaniškai, bet apgalvoja savo tikslus ir iš anksto numato būsimų veiklų planą.

Turėdami planą ir juo vadovaudamiesi, vadovai suburia darbo grupes, paskirsto užduotis, įgaliojimus bei išteklius, inicijuoja ir koordinuoja darbuotojų veiklą, juos skatina, motyvuoja, nukreipia tinkama linkme, tobulina darbo procesą ir darbuotojų kvalifikaciją tam, kad kuo sėkmingiau būtų atliekamos užduotys. Galiausiai vadovai turi žinoti, ar darbuotojų veiksmai iš tikro padeda įgyvendinti užsibrėžtus tikslus. Kaip teigia R. Templar (2007), vadovas – tai darbuotojas, vienas iš įmonės valdymo komandos narių, atsakingas už suteiktą įgaliojimų panaudojimą žmogiškiesiems, finansiniams ir materialiniams ištekliams valdyti siekiant įmonės tikslų. Vadovas yra atsakingas už žmogiškųjų išteklių valdymą, įmonės vertybių, etikos ir organizacijos kultūros perdavimą, įgyvendinimą ir skatinimą, taip pat už pokyčių organizacijoje įgyvendinimą ir valdymą. Kadangi R. Želvys (2003) pabrėžia, kad įstaigos vadovo tikslas – sukurti tokias komandas, kuriose galėtų vykti sėkmingas darbas. Vadinasi, įstaigos vadovui tenka didelė atsakomybė tinkamai parengti strateginį planą, paskirstyti darbus taip, kad jie būtų sėkmingai atlikti ir priartintų organizaciją prie siekiamo tikslo. Reikia nepamiršti, kad pedagogų kvalifikacijos tobulinimas yra viena iš priemonių pasiekti tikslų, efektyviai atliekant veiklą. Juk mokymasis, kompetencijų ugdymas yra vienas svarbiausių dalykų, siekiant organizacijos kaitos, atsinaujinimo, naujovių diegimo, o tuo pačiu ir tikslo siekimo. Tačiau, pasak Želvio (2001), ne kiekvienas geras pedagogas gali tapti geru vadovu, kad vis dėlto galima rasti pedagoginių ir vadybinių gebėjimų panašumų, tačiau jie nėra tapatūs, o geros metodikos žinios negali kompensuoti vadybos žinių stokos. O kalbant apie vadovavimo pedagoginiam kolektyvui specifiką, anot S. Neifaho (2007), reikalinga užsiminti apie ypatingus ikimokyklinio ugdymo specialistų mentalinius bruožus: pirmiausia, jų kitoks pagal turinį ir lygmenį išsilavinimas, jiems keliami specifiniai reikalavimai. Todėl pedagogai turi stengtis įvaldyti naują – vadybinę – pedagoginę kompetenciją. Taigi norint sėkmingai vadovauti ugdymo procesui būtinos ir vadybinės žinios, mokėjimai, gebėjimai. Todėl tai ypatingai svarbu ir ikimokyklinio ugdymo pedagogams, kuriems vadybinės žinios taip pat yra reikalingos ir gali būti naudingos planuojant ugdymo procesą.

Kaip ir kiekvienos ugdymo įstaigos, taip ir ikimokyklinio ugdymo įstaigos vadovybė, kad parengtų strateginį planą, anot A. Tiepliakovos (2008), turi sugebėti pažvelgti į ateitį ir numatyti įvykių eigą, kokius veiksmus reikės atlikti, o tam reikia apibrėžti, kaip turės ateityje atrodyti mums rūpintis objektas ir kiek ta būklė skirsis nuo esamosios. Taip pat suburti kvalifikuotą, žinantį vadovybės siekius ir tiems siekiams pritarantį personalą, turėti valios permainoms, ryžtis imtis veiksmų, kai tam ateis laikas, mokėti sukaupti tikslus duomenis apie savo organizaciją, konkurentus ir išorinę aplinką, juos objektyviai įvertinti bei suprasti, kad strateginio plano įgyvendinimas – tai procesas, reikalaujantis nuolatinių pastangų (o kartais gali tekti kviesti specialistų iš konsultacinių firmų). Vadinasi, strateginis planavimas yra itin sudėtingas

dokumentas, kuriame yra pateikiami strateginiai tikslai ir uždaviniai, išsamūs strateginės analizės rezultatai bei strategijos realizavimo priemonės (Kučinskas, Kučinskienė, 2002). Vadovas, rengdamas strateginį planą, turi apgalvoti, ar personalas, kuris įgyvendins strateginius veiksmus, turi tam reikalingų kompetencijų. Čia jau gali padėti kvalifikacijos tobulinimo renginiuose įgytos žinios. Taigi tiek vadovas, tiek pedagoginis personalas turi būti tinkamai pasirengę pokyčiams, kurių sieks bendromis pastangomis.

Kaip teigia A. Juodaitytė (2002) reikalingas ir svarbus sisteminis požiūris į ikimokyklinę įstaigą, kaip į organizaciją, stiprinančią savo ekonominę – finansinę būklę, jos švietimo funkcijų įvairovę, bei socialinių paslaugų šeimai, vaikui, vietos bendruomenei, buities, sveikatos, kultūros sferose. Tačiau S. Neifahas (2006) išskėlė ikimokyklinio ugdymo įstaigų veiklos efektyvumo svarbą didėjant konkurencijai tarp tokio pat tipo įstaigų ir siekiant tobulinti vaikų ugdymo procesą. Sėkmingai veikianti ikimokyklinio ugdymo įstaiga, kaip ir kiekviena organizacija, yra ta, kuriai tinkamai vadovaujama, turinti strategiją, kurioje numatyta vizija, misija, atlikta situacijos analizė, numatyti tolimiausi, tarpiniai, artimiausi tikslai ir sėkmingas jų įgyvendinimas. Tiek vadovas, tiek ikimokyklinio ugdymo įstaiga, norėdama dirbti sėkmingai, efektyviai, turi nuolat tobulėti, mokytis, savarankiškai vertinti savo pasiekimus. Vadinasi, pedagogo kvalifikacijos tobulinimas yra glaudžiai susijęs su tos organizacijos strateginiu veiklos planu ir turi įtakos organizacijos veiklos kokybei ir efektyvumui.

Kaip rodo literatūros analizė, strateginio plano procesas padeda išsiaiškinti, kas už ką yra atsakingas, ko tikimasi iš kiekvienos darbo srities. Strateginis planas padeda išlaikyti veiklos kryptingumą, nuolat įvertinti pažangą bei rezultatus. Strateginis planavimas leidžia organizacijai (ypatingai švietimo įstaigoms) susitelkti ties svarbiausiomis problemomis bei galimybėmis, tai padeda išvengti klaidų įgyvendinant programas bei paskirstant išteklius. Todėl svarbu pateikti S. Neifacho (2006) ikimokyklinio ugdymo įstaigų strateginės veiklos planų analizę, kuri parodė, kad:

- įstaigų vizijos neatspindi ateities, parašytos painiai, nesisieja su tikslais ir uždaviniais, nereprezentuoja savęs;
- įstaigų misijos neatitinka šių dienų realijų arba nesusietos su vizija, neatspindi įstaigos pranašumų, vietinės bendruomenės poreikių, nesisieja su kaitos ir tobulinimo kryptimis;
- situacijos analizės neatskleidė stipriųjų ir silpnųjų pusių, nenumatė įstaigos problemų rizikos faktorių;
- įstaigų tikslai nesisieja su vizija, misija, dažnai nekonkretūs, nerealūs;
- įstaigos išsikelia per daug tikslų, nevedančių į vizijos įgyvendinimą;
- įstaigos nenumato planų įgyvendinimo terminų, resursų, atlikėjų;
- dažniausiai įstaigos planus rengia įstaigos vadovas, kartais dalyvaujant vyr. auklėtojais.

Iš S. Neifacho (2006) ikimokyklinio ugdymo įstaigų strateginės veiklos planų analizės matyti, kad šių ugdymo įstaigų strateginiai planai turi nemažai trūkumų. O pasak A. Tiepliakovos (2008), tinkamai parengtas strateginis planas – švietimo įstaigos efektyvios veiklos sąlyga. Vadinasi, kol ikimokyklinių ugdymo įstaigų strateginiai planai, juose suformuluoti tikslai neatitiks vizijos, misijos, bus per sudėtingi ir neatspindės realios situacijos, tol teigiami pokyčiai įstaigoje yra negalimi ir neįmanomi. Todėl pirmiausia įstaigų vadovybė ir pedagoginis personalas turi mokytis, kad galėtų suderinti ir tinkamai nusistatyti įstaigos veiklos prioritetus, viziją, misiją, tikslus, strategiją, tiek pedagogų poreikius ir tikslų bendrumą (Gedvilienė, Laužackas, Lileikienė, 2008).

Apibendrinant strateginio planavimo ir profesinio kvalifikacijos tobulinimo svarbą ugdymo įstaigoms (taip pat ir ikimokyklinio ugdymo įstaigoms), reikia pabrėžti, kad šie du dalykai yra neatsiejami vienas nuo kito. Kadangi kvalifikacijos tobulinimu siekiama užtikrinti sėkmingą pedagogų darbą, kokybišką ugdymo procesą, o strateginiame plane numatomos svarbiausios problemos, kurias organizacija turėtų išspręsti, padėtų išvengti klaidų, apimtų visiems pedagogams svarbių ir reikalingų kompetencijų įgijimą. Strateginis planas padeda aiškiau pamatyti svarbiausias problemas ir kryptingai jas spręsti siekiant pedagogų kvalifikacijos tobulinimo efektyvumo ir kokybiško rezultato pedagogo darbinėje veikloje.

1.6. Pedagogų profesinės kvalifikacijos tobulinimo lygmenys

Suaugusiųjų mokymas yra sistemingas, suskirstytas lygmenimis, kuriuos tikslinga aptarti, norint suprasti pedagogų kvalifikacijos tobulinimo galimybes, sudarytas sąlygas bei vietą Lietuvos švietimo sistemoje.

Kaip teigia A. Fokienė (2007), švietimo reformų pasėkoje, plėtojant žinių visuomenę, atsiranda vis daugiau galimybių bei iniciatyvos mokytis ir dalyvauti kaitos procesuose. Švietimo politikai akcentuoja būtinybę kelti profesinio rengimo kokybę ir prestižą, kuriam didžiulę įtaką turi pedagogų kvalifikacija. Vykstant rengimo tobulinimo procesams, pedagogų vaidmuo pakito: jų pedagoginė veikla tapo labiau kompleksinė, reikalaujanti priimti savarankiškus sprendimus, todėl pedagogai skatinami nuolat tobulintis ir aktyviai dalyvauti mokyklos tobulinimo procese. Tačiau K. Kaminskas (2002) mano, kad kvalifikacijos kėlimas (kalbos požiūriu šis terminas galėtų būti kritikuojamas) apibrėžiamas kaip mokymasis arba studijos, kai jas baigus įgyjama aukštesnio lygio profesinė kvalifikacija, apibrėžia nacionalinėje išsilavinimo lygių, kvalifikacinių laipsnių ir profesinių kvalifikacijų sistemą. Kvalifikacijos tobulinimas yra sudėtinis ir sudėtingas procesas, kurį sąlygoja, veikia daugelis įvairių lygmenų konteksto elementų.

Šiuo metu Lietuvos pedagogai turi galimybę tobulinti savo kvalifikaciją **trimis lygmenimis**: *formaliojo lygmeniu*; *neformaliojo* – tai suaugusiųjų švietimo mokymasis kvalifikacijos tobulinimo institucijose; *savaiminis/savišvieta*, kaip saviugdų komponentas.

Formalusis mokymasis vyksta švietimo ir mokslo įstaigose. R. Laužackas, E. Stasiūnaitienė, M. Teresevičienė, (2005) teigia, kad mokymosi veikla yra tikslinga, apgalvota, organizuota, su fiksuota trukme ir tvarkaraščiu, hierarchine vertinimo sistema, formaliais priėmimo ir registracijos reikalavimais. Jam būdinga iš anksto numatyta tvarka, turinys, metodai ir mokymosi priemonės. Besimokantieji gauna pripažintus diplomus. Tačiau E. Juršaitė – Harbison (2005) mano, kad formalusis mokymasis (kursai, seminarai) šiek tiek riboja laisvo pasirinkimo galimybes. Vadinasi, kai pedagogas prisiima besimokančiojo vaidmenį, jis siekia pats savarankiškai nuspręsti, ką ir kaip mokytis ir kaip tai sieti su savo patirtimi. Pedagogas tampa mokiniu siekdamas patenkinti savo profesinės raidos poreikius ir išspręsti konkrečias pedagoginio proceso dilemas, iškilusias tuo metu. Taigi, galima teigti, kad pedagogas, ieškodamas sprendimų ir atsakymų į visus iškylančius klausimus, nuolat siekia sužinoti ir išmokti ką nors naujo. Jis pats numato mokymosi tikslus priklausomai nuo to, kurį savo darbo sritį nori tobulinti. Jis pats pasirenka tokius mokymosi būdus, kurie geriausiai atitinka jo unikalų mokymosi stilių. Formaliojo kvalifikacinio tobulinimosi formos yra šios: dėstomojo dalyko ir jo metodikos, pedagogikos, psichologijos, humanitarinių ir socialinių disciplinų kursai; tikslinės stažuotės (<http://www.smm.lt/strategija/docs/srp/koncepcija/koncepcija2.htm>).

Pasak E. Jurašaitės – Harbison (2005), *neformalusis mokymasis* vyksta šalia pagrindinių švietimo ir mokymo sistemų. Jis taip pat apgalvotas ir organizuotas. Su formaliojo mokymosi bendra yra tai, kad šis mokymasis apribojamas institucine priklausomybe. Neformalusis mokymasis gali būti teikiamas darbo vietose, juo gali rūpintis visuomeninės organizacijos ir grupės, taip pat organizacijos, įkurtos formaliosioms sistemoms papildyti (meno, muzikos sporto veikla), bet Valstybės pripažinti dokumentai neišduodami. Kaip teigia A. Fokienė (2007) neformalusis ir savaiminis mokymasis, orientuotas į individualių, dažniausiai darbo vietoje iškylančių mokymosi poreikių tenkinimą, yra neišvengiamas modernios visuomenės elementas. Kadangi E. Jurašaitė – Harbison (2005) teigia, kad neformalusis mokymasis prasideda pedagogui pačiam ėmus ieškoti būdų, kaip išspręsti iškilusias profesines dilemas, ieškant atsakymų į konkrečius klausimus, norint ką nors pakeisti savo pedagoginiame darbe. Taigi neformalusis ugdymas suteikia ne žinių, bet praktinių įgūdžių, nes pedagogas laisvai pasirenka spragą, kurią nori užpildyti, o tai dažniausiai būna susiję su konkrečia situacija, susiklosčiusia pedagoginėje veikloje.

Trečiasis kvalifikacijos tobulinimo lygmuo yra *savaiminis mokymasis*. Pedagogai individualiai mokosi tada, kai analizuoja savo patirtį, skaito literatūrą, ieško medžiagos internete.

Mokymosi, vykstančio ne mokymo institucijose, laisvalaikiu ar dirbant, pasiekimai yra ne mažiau vertingi nei įgytieji formaliose mokymosi institucijose (<http://www.smm.lt/prtm/docs/mkt/2007-04-03-ISAK-5912332111.pdf>). Tačiau R. Laužackas, E. Stasiūnaitienė, M. Teresevičienė, (2005) savaiminį mokymąsi apibūdina kaip natūralų, kiekvieną dieną vykstantį mokymąsi. Todėl E. Jurašaitė – Harbison (2005) mano, jog informaliojo švietimo (savišvietos) tikslas – suteikti galimybes asmeniui nuolat savarankiškai mokytis, remiantis supančia informacijos erdve (bibliotekos, žiniasklaida, internetas, muziejai ir kt.) ir iš kitų perimti gyvenimo patirtį. Tai kiekvieno asmens individualus, natūralus ugdymasis, vykstantis kasdienių patyrimų metu. Jis nėra struktūruotas ir vyksta savaime. „Informalus (savaiminis) mokymasis – mokymasis, kuris vyksta darbo vietoje, šeimoje ar laisvalaikiu. Jis nėra tikslingas bei specialiai organizuotas ir neveda į sertifikavimą“ (Laužackas, 2005, p. 15). Skirtingai negu pirmieji du lygmenys, savaiminis mokymasis nebūtinai iš anksto apgalvotas, mažiau organizuotas, mažiau struktūruotas, gali būti skatinamas gyvenimo, aplinkybių, šeimos, kitų sąlygų, todėl jo gali neatpažinti net patys individai, papildantys savo žinias ir gebėjimus. Vadinasi, šis kvalifikacijos tobulinimo lygmuo taip pat reikšmingas pedagogo profesijai, nes ir nesąmoningai įgyta patirtis ar žinios įtakoja asmenybės tobulėjimą, o tuo pačiu ir ugdymo proceso kokybę.

Lietuvoje besimokančiojo savarankiškumui įvardyti dažniausiai pasirenkamos saviugdų ir savišvietos sąvokos, vartojamos besimokančiojo mokymuisi neformalioje aplinkoje ar mokymosi veiklai, kurioje nedalyvauja pedagogas, nusakyti. G. M. Linkaitytė, D. Lukšytė (2003) teigia, jog pasirengimas mokytis visą gyvenimą: savivalda pagrįsto mokymosi modelis. Pagal T. Bulajeva (2001) tik nuolatinė pedagogų saviugda, nuolatinis profesinis tobulėjimas, mokymasis visą gyvenimą gali padėti įveikti kaitos barjerus, išspręsti sudėtingiausias švietimo reformos problemas. Saviugda – tai sąmoningas, kryptingas paties individo autonomiškai reguliuojamas ir kontroliuojamas pažinimo procesas, nukreiptas į visapusišką savo asmenybės įvairių (psichinių, intelektualinių, dorovinių) savybių tobulinimą pagal reikšmingus vertybių modelius, įvairių gebėjimų ir įgūdžių, reikalingų pažangai užtikrinti, socialinei aplinkai ir žmogaus praktinei veiklai tobulinti, lavinimą. Šiai minčiai pritaria ir R. Adamonienė (2002) pedagogo saviugdą suprantama kaip savarankišką veiklą, nukreiptą į profesijos ir žmogaus ugdymo išorinių reikalavimų ir interiorizavimą ir sąmoningą sau reikšmingų profesinių pedagoginių savybių formavimąsi. Todėl ši veikla atskleidžia vidinio aktyvumo ypatumus, kurie emociškai susiję su asmens vidiniu vystymusi, teigiamų savo bruožų ugdymu, savęs tobulinimu, taip pat yra individuali ir priklauso nuo pačių pedagogų pastangų save ugdyti. Saviugdų būtinumą sukelia siekis įtvirtinti save aplinkoje, savisaugos poreikis. Saviugdų būtinumą sukelia siekis įtvirtinti save aplinkoje, savisaugos poreikis. Pagrindinės pedagogo profesijos saviugdų aspektai:

tradiciniai tęstiniai tobulinimosi būdai (seminarai, kursai, savišvieta, saviugda). Pasak R. Baunlienė (2003) mano, jog saviugda – tai saviauklos ir savišvietos harmonija, kryptingas tobulėjimas, kurio metu žmogus pats nusistato tobulėjimo kryptį, išsikelia tikslus, pasirenka priimtinius saviugdos bei ugdymo būdus ir, aktyviai siekdamas užsibrėžto tikslo, tobulina savo asmenybę. Žmogaus saviugda tiek savišvietos, tiek kvalifikacinio tobulėjimo prasme gana palankiai vyksta esant asmenybės darnai. Reikia ieškoti tokių edukacinių veiksnių, kurie leistų joms siekti asmenybės darnos, sėkmės pajutimo, todėl būtina įvairiose srityse ieškoti saviugdos realizavimo būdų ir priemonių, numatyti veiksmus, skatinančius saviugdą. Vadinasi, saviugda priklauso nuo paties pedagogo iniciatyvos, noro tobulėti kaip asmenybei, kaip ikimokyklinio ugdymo įstaigos pedagogo profesijos atstovui, siekiant tapti pedagogu, gebančiu organizuoti kokybišką ugdymo procesą.

Taigi pedagogai neišvengiamai turi tobulinti savo kvalifikaciją norėdami žengti koja kojon su vykdoma švietimo sistemos reforma, jaustis pilnaverčiu darbuotoju savo ugdymo įstaigoje ir siekdami patenkinti vaikų ir jų tėvų poreikius. Kuriuo lygmeniu tai daryti jie pasirenka patys, atsižvelgdami į savo mokymosi stilių, poreikius, tikslus. Svarbu, kad saviugda taptų įpročiu kiekvienam ikimokyklinio ugdymo įstaigos pedagogui.

1.7. Ikimokyklinio ugdymo pedagogų kvalifikacijos tobulinimo būdai, formos, poreikiai

Bet kokio mokomojo dalyko ar srities pedagogui, o taip pat ir ikimokyklinio ugdymo įstaigų pedagogams, renkantis kvalifikacijos lygmenį ne mažiau svarbu ir kokiomis formomis ir būdais jis bus mokomas ar mokysis. Kaip teigia, K. Kaminskas (2000) pedagogo profesinė kompetencija įvairiose šalyse tobulinama keliomis **pakopomis ir formomis**. Tradicinis kvalifikacijos kėlimas kursų ir seminarų metu; rengimas ir dalyvavimas projektuose ar pedagoginiuose eksperimentuose (nors palyginti ir nauja profesinio tobulėjimo forma, bet sparčiai pradeda naudoti šalyje); užsienio seminarai ir stažuotės priskiriamos etapinėms formoms. Nuolatinio profesinio tobulinimosi formoms priskiriamas dalyvavimas dalykinės asociacijos ar sąjungos veikloje; mokyklos lygio kėlimas (metodiniai būreliai, mokyklos tarybos renginiai); pedagogo saviugda (pedagogas – pedagogui); individuali pedagogo saviugda.

Kadangi R. Laužackas, V. Dienys (2004) mano, jog būtina pabrėžti, kad informacinių technologijų pažanga smarkiai keičia kvalifikacijos tobulinimo formas ir galimybes. Naudodamiesi jomis darbuotojai lengviau pasiekia naujausią informaciją, esančią bet kurioje pasaulio vietoje. Nors neformalusis profesijos pedagogų kvalifikacijos tobulinimas įgauna vis didesnes galimybes, jis didžiąja dalimi apima tik savarankišką saviugdą, dažniausiai skatinamą ir remiamą tiek, kiek jos turinys atitinka profesinio rengimo įstaigų interesus. Priešingai,

formalioju būdu pedagogams yra siūlomas turinys, kurį įsisavinti patiems būtų sunkiau. Kaip teigia E. Jurašaitė – Haribson (2005) galimybių pedagogui kelti savo kvalifikaciją yra nemažai – jis gali dalyvauti kursuose, seminaruose, metodinių susivienijimų veikloje, Pedagogų tarybos ir kituose posėdžiuose, stebėti ir aptarti kolegų atviras veiklas. Taigi mokymasis ir tobulėjimas vyksta ir turi vykti nuolat. Todėl T. Guskie (2004) pastebi, kad pedagogų tobulinimasis garantuotų geresnę mokymosi kokybę, didelė jo dalis turėtų būti susieta su kasdieniu darbu. R. Želvys (2001) taip pat mano, kad vietoj privalomų, unifikuotų kvalifikacijos tobulinimo kursų pedagogai dabar gali laisvai pasirinkti, kada, kur ir kokioje srityje tobulinti savo kvalifikaciją. Tačiau liko ir nemažai neišspręstų problemų. Skaitomi kursai dar pernelyg teoretizuoti, daugiau orientuoti į atskirų dalykų dėstymo metodiką, o ne į bendrąją pedagogiką. Pedagogų motyvacija tobulinti savo kvalifikaciją nėra pakankama. Pasak E. Jurašaitės – Haribson (2005), mokyklos aplinka turi sudaryti galimybes tobulėti kiekvienam pedagogui. O tai nėra paprasta. Juk kiekvienam iš mūsų būdingas ypatingas mokymosi stilius, ir pirmenybę teikiame skirtingiems šaltiniams. Dalis pedagogų linkę, kilus problemai, ieškoti atsakymų knygose, žurnaluose, internete, analizuoti savo patyrimą – dažniausiai renkasi individualius mokymosi šaltinius. Tai rodo, kad pedagogai itin atkreipia dėmesį į mokymo formas ir būdus. Jiems nėra tas pats, kaip ir ką mokytis. Vadinas, siūlant pedagogams įvairius mokymosi būdus ir formas, būtina atkreipti dėmesį į pačių pedagogų poreikius, norus, bei siekiamą tikslą – ko jie nori išmokti rinkdamiesi vienokią ar kitokią mokymosi formą.

Kadangi R. Laužackas (2005) teigia, kad ugdymo institucijos politika kvalifikacijos kėlimo klausimu aiški tuomet, kai tenkinami pedagogo poreikiai, nuolat tiriami ir aptariami pedagoginiai, profesiniai, dalykiniai, socialiniai jo poreikiai, skatinamas kvalifikacijos kėlimas. Keliant kvalifikaciją sukaupia informacija apie pedagoginius ar specialybės mokėjimus, praktinę patirtį ar asmenybės vertingumo formavimą, įvairiais būdais skleidžiama mokykloje, padeda kurti besimokančią instituciją, kurioje „kiekvienas pedagogas tampa lyderiu, kur grupių idėjos, normos generuoja vidinį poreikį augti, mokytis kartu. Tačiau L. Jovaišos (2007) teigimu, „poreikis – biologinio, materialinio ar dvasinio trūkumo emocinis išgyvenimas ir siekimas jį pašalinti. Poreikis kreipia individą į objektus, kurie būtini jo egzistencijai“ (Jovaiša, 2007, p. 225). Kita vertus L. Jovaišos (2007) nuomone, poreikiai yra visa tai, ką žmogus laiko esant jam reikalinga, nors ir nebūtina. B. Leonienė (2001) teigia, kad poreikis – objektyvi būtinybė, reikalaujanti palaikyti organizavimo gyvybingumą ir vystymąsi bei asmenybės tobulėjimą. Pasak R. Skripienė (2004) pedagogų profesinės ir dalykinės kompetencijos tobulinimo poreikis yra, kadangi aktyviai dirbama su pedagogais: skaitomos paskaitos, organizuojami seminarai, metodiniai pasitarimai, teikiamos konsultacijos. Iki šiol daugiausia pastangų skirta, kuriant naujas mokomąsias bei metodines priemones, tačiau, anot B. Bitino (2001), ugdymo koncepcijų

kaita priklauso nuo to, kaip rengiami naujo tipo pedagogai. Nuo pedagogų pasirengimo priklauso ugdymo kokybė, kuri pereinamuoju laikotarpiu, keičiantis programoms, mokomosioms priemonėms ir mokymo planams, tapo sunkiai pamatuojama.

Tačiau M. Barkauskaitė (2001) teigia, kad pedagogų nuolatinio mokymosi formos yra kvalifikacijos kėlimas. Jos paremtos pedagogų savarankiškumo, vidinio poreikio mokytis, smalsumo, atsakomybės mokiniams, savu, visuomenei ir kitomis nuostatomis. K. Kaminskas (2000) mano, kad profesinės kompetencijos tobulinimas įmanomas tik remiantis savarankiškumo principu, noru mokytis, neatsilikti, žengti koja kojon su mokslo raida. Poreikis tobulinti savo žinias bei įgūdžius, noras pasidalinti savo patirtimi su kitais ar iš jų pasimokyti sudaro prielaidas pedagogų kvalifikacijos kėlimui. Pasak K. Kaminsko (2000) Lietuvos pedagogų kvalifikacijos tobulinimo sistema dar nepadedą formuoti Lietuvos mokyklos strateginės nuostatos, kurios centre – mokinys. Ir toliau centre išlieka pedagogas. Permainų pedagogų kvalifikacijos sistemoje reikia, nes kinta pedagogų kvalifikacijos tobulinimo sistemos funkcionavimo sąlygos – atsiranda nauji mokymo programų reikalavimai, ugdymo procese taikomos naujosios informacinės technologijos, socialiniai visuomenės pokyčiai keičia pedagogų vaidmenis. Svarbiausia – orientuotis į pedagogų poreikių tenkinimą ir švietimo prioritetų įgyvendinimą. V. Grincevičiėne (2001) tobulinant kvalifikaciją, sudaryti sąlygas pedagogų bendruomenei tapti nuolat besimokančia organizacija – aktuali šiandienos problema. Jos sprendimo variantų ieško pedagogai ir psichologai L. Jovaiša (2001), R. Želvys (2003), D. Beresnevičienė, G. Kadzauskas (2006), M. Barkauskaitė (2001), V. Rajeckas, Kontio P. (2006), ir kt. Mokslininkai mano, kad pedagogo kvalifikacija labiausiai lemia ugdymo proceso sėkmę, todėl pedagogas privalo ją nuolat tobulinti. Problemos iširtumo laipsnis nėra aukštas, nes Lietuvoje atliekama palyginti mažai su ja susijusių mokslinių tyrimų. Tačiau P. Pečiuliauskienė, S. Cvirkienė (2004) mano, jog pedagogų kvalifikacijos tobulinimo sistema turi orientuotis į šiuos kriterijus: naują mokyklos viziją, siekimą sudaryti pedagogui sąlygas mokytis visą gyvenimą ir nuolat tobulinti savo kvalifikaciją įvairiose savo profesinės karjeros etapuose. Todėl K. Kaminskas (2000) išvelgia ir kitas pedagogų kvalifikacijos tobulinimo sistemos spragas: ne visuomet kokybiškai parengtos kvalifikacijos tobulinimo programos ir mokymo medžiaga, seminarų vedėjams trūksta kompetencijos mokyti pedagogus, nėra grįžtamojo ryšio iš seminarų dalyvių, ne visuomet tinkama kvalifikacijai tobulinti fizinė ir psichologinė aplinka ir pan.

Šiuo metu akcentuojama švietimo paslaugų kokybė, efektyvus naujovių įgyvendinimas, kuriant visiems prieinamą mokymosi aplinką. Pasak T. Tamošiūno (2004) beveik ketvirtadalis suaugusiųjų Lietuvos gyventojų nori ir dalyvauja neformaliuosiuose mokymuose, tobulindami savo profesinę kvalifikaciją, penktadalis tai daro savišvietos srityje, didelė dalis suaugusiųjų nenori arba nežino apie mokymosi galimybes „arba laikosi stereotipinės klišės, kad mokymasis

yra jaunų žmonių užsiėmimas“, todėl tikslinga iširti, kokios aplinkybės trukdo nemažai visuomenės daliai naudotis mokymosi visą gyvenimą galimybe.

Taigi, norėdamas tobulėti, kelti savo kvalifikaciją, pedagogas pirmiausia turi pasirinkti sau priimtinausią lygmenį ir tokiu būdu patenkinti kvalifikacijos tobulinimo poreikį. Tačiau ne vien mokymosi lygmens pasirinkimas įtakoja kvalifikacijos tobulinimo kokybę, poreikį mokytis, mokymosi motyvaciją, bet ir siūlomos mokymosi formos ir būdai, kurie, pasak aptartų autorių, dar turi nemažai spragų, neaiškumų, yra tarsi neužbaigti. Siekiant kvalifikacijos tobulinimo kokybės būtina pedagogams pasiūlyti įvairių mokymosi formų, sudarant pakankamai daug pasirinkimo galimybių, bei užtikrinti, kad kvalifikacijos tobulinimo renginiai (kad ir kokia forma vyktų) būtų efektyvūs, organizuoti, duotų naudos besimokančiajam.

1.8. Ikimokyklinio ugdymo pedagogų kvalifikacijos tobulinimosi motyvacija, kaip ugdymo kokybę sąlygojantis veiksnys

Kiekvienam žmogui, ketinančiam atlikti kokią nors veiklą, labai svarbu, kodėl jis turi tai daryti. Vadinasi, jam reikalinga motyvacija. Tai ypatingai aktualu pedagogams ir ikimokyklinio ugdymo įstaigų pedagogams, nes jie patys skatina mokytis vaikus, mokinius, keldami jų mokymosi motyvaciją. Pedagogo siekis mokytis vienas svarbiausių dalykų jo darbinėje veikloje. Jei pedagogas bus motyvuotas tobulintis kvalifikaciją, tuomet jo ugdymo kokybė žymiai pagerės ir jis pats bus patenkintas savo darbu, įdėtomis pastangomis.

Literatūroje nurodami labai įvairūs veiksniai, kurie iššaukia švietimo kaitą, tuo pačiu įtakoja ikimokyklinio ugdymo pedagogus tobulintis savo profesinę kvalifikaciją. Vis dėlto įvairūs autoriai akcentuoja panašius pagrindinius veiksnius, kurie jų nuomone labiausiai įtakoja švietimą. Tačiau K. Stankevičienė, I. Bielinienė, B. Zimblienė, D. Gudelevičienė (2009) šiandieninė socialinė, kultūrinė, ekonominė visuomenės kaita nuolat kelia naujus iššūkius Lietuvos švietimo sistemai ir ypač pedagogams. Ikimokyklinio ugdymo pedagogų veikla tampa įvairialypė, vis svarbesni tampa naujų vaikų ugdymo strategijų kūrimo, komandinio darbo, projektinės veiklos, bendravimo ir bendradarbiavimo, problemų tyrimo ir kiti gebėjimai. Pasak G. Dzemyda, P. Gudynas, V. Šaltenis, V. Tiešis (2001) mano, kad nuo pedagogų pastangų, daugiau nei nuo kitų veiksnių, priklauso švietimo rezultatų kokybė. Geri pedagogai gali iš dalies kompensuoti netgi ugdymo turinio spragas. Ir atvirkščiai – didelės investicijos į mokymosi aplinką, puikiai aprūpinus mokyklas mokomosiomis priemonėmis ir kompiuterine technika, gali neturėti laukiamo poveikio, jei pedagogai prastai parengti ir nesugeba šių investicijų efektyviai panaudoti. Kadangi N. Baiju, B. Meera (2010) teigia, kad pedagogų kokybė priklauso nuo to, kaip jie yra parengti. Pedagogas apima pedagogų profesinę kvalifikaciją, nes užtikrina kokybę švietimui. Todėl svarbi valstybinės švietimo politikos dalis yra pedagogų rengimo, įdarbinimo,

jų darbo organizavimo ir darbo kokybės užtikrinimo strategijos kūrimas ir įgyvendinimas. Ne mažesnės svarbos ir pedagogų motyvacija rengtis minėtajai įvairialypei veiklai.

Pasak V. Būdienės (2004), pasikeitimams Lietuvos švietime įtakos turėjo vidiniai ir išoriniai veiksniai: globalizacija ir stojimas į Europos Sąjungą, kintančios ekonominės, socialinės ir politinės sąlygos, informacinių ir technologijų plėtra, kintantys visuomenės poreikiai ir reikalavimai švietimui, kintantis pedagogo vaidmuo reformuotoje mokykloje, tarptautinės švietimo praktikos tyrinėjimai ir lyginamosios studijos. Visi šie veiksniai kelia didelių reikalavimų pedagogams ir tampa prielaidomis reformoms, kuriomis siekiama ugdyti kvalifikuotus ir kompetentingus pedagogus, suderinant jų pradinį parengimą, kvalifikacijos tobulinimą ir nuolatinį mokymąsi. Pagal M. Teresevičienę (2007), besimokančiųjų kelyje pasitaiko įvairių fizinių ir psichologinių **veiksnių**, trukdančių suaugusiems dalyvauti mokymosi procese. Išoriniai mokymosi trukdžiai apima institucinį ir situacinį trukdžius: papildomas išlaidas, užimtumą darbe ar jo nesuderinamumą su mokymusi, įsipareigojimais namuose ir darbe, geografiniais nepatogumais. Įvardyti nepatogumai, trukdžiai, kurie pedagogus padaro pasyvius, neaktyvius, nenorinčius mokytis. Nuo to nukenčia ir jų darbo, t.y. ugdymo proceso, kokybė. Juk nenoras mokytis rodo nenorą keistis. Šiais laikais nesikeičiantis pedagogas, šiuolaikinis mokinys ir ugdymo programų pakeitimai nesuderinami dalykai. Todėl E. Jurašaitė – Haribson (2005) teigia, kad naudinga sudaryti sąlygas skirtingų ugdymo institucijų, teritorijų pedagogams keistis patirtimi, mokytis vieniems iš kitų. Bet kuriuo atveju ikimokyklinio ugdymo pedagogų poreikiai taip pat yra svarbus ikimokyklinio ugdymo programų kūrimą sąlygojantis veiksnys, kuris privalo užtikrinti ugdymo kokybę.

Taigi ikimokyklinio ugdymo pedagogų nuostatas ugdymo atžvilgiu, jų motyvavimą galima išskirti kaip, be abejonės, svarbų veiksnių ikimokyklinių ugdymo programų kūrimo procese. Ikimokyklinio ugdymo pedagogų motyvaciją mokytis, tobulinti kvalifikaciją D. G. Myers (2000) vadina poreikį arba troškimą, kurie teikia elgesiui energijos ir nukreipia į tikslą. Pasak G. Felserio (2006), motyvacija yra procesas, neatsiejamas nuo asmeninės dispozicijos, motyvų, tikslų, taip pat vertės ir identiteto. Todėl B. Leonienė (2001) mano, jog **motyvacija** – tai poreikis arba vidinė paskata, skatinantys veikti siekiant tam tikro tikslo. Kaip teigia V. Vaitkevičiūtė (2002) motyvaciją apibūdina kaip elgesio, veiksmų, veiklos skatinimo procesą, kurį sukelia įvairūs motyvai ar jų visuma. F. Stoner, R. E. Freeman, D. R. Gilbert (2001) teigia, kad motyvacija – psichologinė savybė, lemianti asmens įsipareigojimo laipsnį. Į ją įeina veiksniai, sukeliantys, nukreipiantys ir palaikantys žmogaus elgesį tam tikra įsipareigojimo kryptimi. Kaip pabrėžia L. Marcinkevičiūtė (2001), darbo motyvacija – tai savęs ir kitų pažadinimo veiklos procesas, siekiant savų ir organizacijos tikslų. Darbo motyvai glaudžiai susiję su tikslais, kurių žmogus siekia ir realizuoja darbinėje veikloje, nes motyvas yra įsisąmonintas žmogaus poreikis.

Motyvacijos priemonė, kad ir kokia ji būtų – padėka, premija – turi eiti tuoj pat po to, kai darbuotojas kuo nors pasižymėjo. Taigi, kvalifikacija suteikiama ir fiksuojama atitinkamu dokumentu. O pasak R. Adamonienės (2000), save išreiškiančio pedagogo „atlyginimas“ čia pat, pedagoginio proceso metu: jis išgyvena stiprių teigiamų jausmų antplūdį. Pedagogo profesija yra nuo seno siejama su pašaukimu. Kiekvienas jų skirtingai apibūdina pašaukimą, o siejant jį su pedagogo profesija – pedagoginį pašaukimą. Kadangi J. Gaučienė (2009) mano, jog nepaisant skirtingų požiūrių į šį reiškinį nesiginčijama dėl jo svarbos, patrauklumo ir reikalingumo pedagoginiame darbe. Sakoma, kad geru pedagogu reikia gimti. Iš tikrųjų, įvairioje pedagogo veikloje, visų pirma organizuojant mokymo procesą, didelės reikšmės turi pedagogo asmenybės bruožai, jo kūrybiškumas, savotiška nuojauta, vadinamoji „pedagoginė gyslelė“, pedagoginis pašaukimas. Todėl V. Rajecko (2004) požiūriu, „šis pašaukimas – lyg vidinė pedagogo profesijos pusė, kurią sąlygoja poreikis bendrauti su jaunimu, meilė mokiniams, skatina tokios savybės, kaip gebėjimas pažinti ir vadovauti, pasirengimas padėti ir atjausti, mokėjimas suprasti, paveikti ir pan“ (Rajeckas, 2004, p. 24). Anot L. Jovaišos (2001), „visiems gera, kai dirbama iš pašaukimo“. Tai ypač ryšku pedagoginėje veikloje, kadangi „dirbti pedagoginį darbą be pedagoginio pašaukimo yra neetiška savo ir kitų atžvilgiu“ (Jovaiša, 2001, p. 161). Kadangi, pedagogo darbas yra labai sunkus ir sudėtingas, reikalaujantis daug emocinės ir moralinės stiprybės, vis mažiau jaunų žmonių renkasi pedagogo profesiją. Vadinasi, jauni žmonės nėra pakankamai motyvuoti rinktis pedagogo kelią.

Pagal M. Teresevičienės, I. Tandzegolskienės (2007) teigimą, viena svarbiausių švietimo sistemos paskirčių – sudaryti sąlygas žmogaus asmenybės plėtotei, jo augimui. Todėl į pirmąją vietą iškeliamas žmogaus individualybė – jo poreikiai, interesai, sugebėjimai, patirtis, motyvacija. Pedagogo darbo sėkmė (ugdymo kokybės siekimas) priklauso ne tik nuo pedagoginių sugebėjimų, bet ir nuo jo požiūrio į darbą, nuo jo pedagoginio kryptingumo, kuriame būtų derinami asmeniniai, profesiniai ir visuomeniniai tikslai. Taip pat (2006) pedagogų motyvaciją mažinančių veiksnių apžvalgoje nurodoma, kad pedagogams galėjo būti nepriimtinas darbo krūvio padidėjimas, staigi kaita, chaosas, nesaugumas. Šios priežastys gali lemti pedagogo nenorą ar laiko stoką kvalifikacijos tobulinimui. Deja, be kvalifikacijos tobulinimo ir mokymosi pedagogas negali užtikrinti savo teikiamų paslaugų kokybės, ypač vykdant švietimo reformą, kada atnaujinamos ugdymo programos ar keičiasi pačios visuomenės poreikiai ir požiūris į ugdymą.

Vadinasi, pedagogo siekis ir noras tobulinti kvalifikaciją, neišvengiamai turi daug įtakos ugdymo kokybei. Jei pedagogas dirba be pašaukimo, neteisingai pasirinko profesiją, tuomet toks pedagogas nebus suinteresuotas mokytis, tobulinti kvalifikacijos. Nebent tai reiktų daryti dėl vidinių ar išorinių veiksnių. Tačiau nemotyvuotas pedagogas, kad ir kiek mokysis seminaruose

ar lankys kursus, grįžęs į savo darbo vietą nesisistengs gerai atlikti savo pareigų, ugdymo procesą planuos atmestinais, netaikys mokymuose įgytų žinių, praktinių įgūdžių. Todėl ypatingai svarbu skatinti ir palaikyti pedagogus, kurie savo noru siekia kvalifikacijos tobulinimo bet kuriuo lygiu, jo įdėtas darbas yra rezultatyvus, o ugdymo kokybė nuolat gerėja.

2. IKIMOKYKLINIO UGDYMO PEDAGOGŲ KVALIFIKACIJOS TOBULINIMO PASLAUGŲ PASIŪLOS IR POREIKIŲ ATITIKTIES KAIP VEIKSNIO KOKYBĖ: EMPIRINIS TYRIMAS

2.1. Tyrimo metodologija

Rengiant empirinį tyrimą, jo instrumentus, metodus bei atliekant tyrimo eigą remtasi šiais autoriais: pedagogų profesinės kvalifikacijos tobulinimo būdai aptarti pagal E. Jurašaitę – Harbison (2004), pedagogų kvalifikacijos tobulinimo motyvacija – pagal R. Želvį (2001), pedagogų kvalifikacijos tobulinimo skatinimas – pagal R. Laužacką, V. Dienį (2004), pedagogų kvalifikacijos tobulinimo poreikiai – pagal R. Skripkienę (2004) ir pedagogų kvalifikacijos tobulinimo sistemos trukdžiai – pagal M. Teresevičienę (2007), K. Kaminską (2001).

Empirinio tyrimo tikslas – ištirti ikimokyklinio ugdymo pedagogų kvalifikacijos tobulinimo paslaugų pasiūlą ir jų kvalifikacijos tobulinimosi poreikių atitiktį.

Empirinio tyrimo uždaviniai:

1. Atlikti empirinį tyrimą, taikant kokybinio (dokumentų analizė) ir kiekybinio (anketinės apklauso) tyrimo metodus. Kokybinio tyrimo tikslas – nustatyti ikimokyklinio ugdymo pedagogų kvalifikacijos tobulinimo paslaugų pasiūlos atitiktį, ikimokyklinio ugdymo pedagogų kvalifikacijos tobulinimo kokybę laiduojančius indikatorius. Kiekybinio tyrimo tikslas – ištirti ikimokyklinio ugdymo pedagogų kvalifikacijos tobulinimo paslaugų pasiūlą ir jų kvalifikacijos tobulinimosi poreikių atitiktį.
2. Apibendrinti teorinio ir empirinio tyrimo rezultatus, parodančius kvalifikacijos paslaugų pasiūlos ir kvalifikacijos tobulinimo poreikių atitiktį ir pateikti rekomendacijas kvalifikacijos tobulinimo paslaugas teikiančioms įstaigoms ir pedagogams, kurie siekia tobulinti savo profesinę kvalifikaciją.

Tyrimo metodologija buvo grindžiama trimis filosofinėmis nuostatomis: *humanistinė teorija, konstruktyvizmo ir pragmatizmo*.

Tiriant pedagogų kvalifikacijos tobulinimą buvo remiamasi *humanistinės psichologijos* nuostatomis. Pedagogas planuodamas savo kvalifikacijos tobulinimą, pirmiausia atkreipia dėmesį į savo turimas kompetencijas – kokias norėtų ir turėtų stiprinti, kokių žinių ar įgūdžių trūksta jam, kaip pedagogui, kad užtikrintų ugdymo kokybę, gebėtų aiškiai perduoti žinias, o kaip asmenybė pedagogas turi gebėti tinkamai išauklėti vaikus, formuoti jų vertybes ir pan., kadangi ugdymo proceso valdymo pagrindas – ugdytinių poreikiai, jų savęs vertinimas (Bitinas, 2001). Kaip rašo A. Maslow, C. Rogersas (2000), kad „svarbiausias asmenybės bruožas – jos

veržimasis į ateitį, siekimas laisvai realizuoti savąsias galias“. Ši idėja pagrindžia ir patvirtina tai, kad pedagogo kvalifikacijos tobulinimas yra labai svarbu ne tik pačiam pedagogui, bet ir jo ugdytiniui todėl, kad ugdytojas, kuris remiasi humanistinės pedagogikos idėjomis, yra nusiteikęs sąveikauti su ugdytiniu kaip realybe, įsivaizduoti save ugdytinio padėtyje, įsijausti į jo išgyvenimus, nuoširdžiai ir atvirai su juo bendrauti“ (Bitinas, 1996, p. 90). Taigi pedagogas, nuolat pats save ugdantis, gebės geriau pažinti savo ugdomus mokinius, patenkinti jų poreikius, suteikdamas jiems kokybiškas žinias, tinkamas vertybines nuostatas, pasaulėžiūrą.

Pedagogų kvalifikacijos tobulinimui yra svarbios *konstruktyvizmo teorijos nuostatos*, kuriomis akcentuojama, kad tobulinimas yra konstruktyvus ir aktyvus procesas. Besimokantieji yra ne pasyvūs informacijos gavėjai, jie aktyviai konstruoja savo žinias ir įgūdžius, remdamiesi jau turimomis (Jucevičienė, ir kt., 2005). Kiekvienas pedagogas atsirenka jam reikalingas žinias, gebėjimus. Todėl pedagogui būtinos kompetencijos, kurios padeda planuoti, organizuoti ne tik ugdymo procesą, bet ir savo asmeninį profesinį tobulėjimą, vertinti savo profesinę kvalifikaciją, žinias ir įgūdžius, juos nuolat papildant naujais. Visa tai reikalinga efektyviam mokymui ir mokymuisi.

Pragmatizmas. Pragmatizmo požiūriu mokymas – tai individo poreikiai, interesai, gebėjimai. Pragmatizmo šalininkų nuomone, mokymosi kokybė priklauso nuo motyvacijos, kurią sąlygoja pedagogo polinkiai ir interesai. Vieningos mokymo sistemos šios koncepcijos pagrindu nėra sukurtos, tačiau egzistuoja daug mokymo krypčių, kuriuos jungia poreikiai. Taigi svarbiausia yra kiekvieno individo poreikiai, pagal kuriuos pedagogai atsirenka, kokią kompetenciją nori tobulinti, kokią žinių ar įgūdžių spragą siekia užpildyti. Vadinasi, svarbu tobulinti ne bendrus savo profesinės kvalifikacijos įgūdžius, bet ieškoti ir tobulinti trūkstamą savo profesinę sritį (Bitinas, 2005).

Remiantis šiomis nuostatomis, tyrimas grindžiamas filosofinėmis kryptimis, kurios pabrėžia, pedagogų kvalifikacijos tobulinimo svarbą ir ypatingą reikšmę pedagogo kaip asmenybės, kaip savo profesijos atstovo tobulėjimo procesui, siekiant užtikrinti kokybišką ugdymo procesą, efektyvią darbinę veiklą, savo ir ugdytinių poreikių patenkinimą.

2.2. Tyrimo metodai

Tyrimo metodai padėjo išsiaiškinti ir nustatyti ikimokyklinio ugdymo pedagogų kvalifikacijos tobulinimo kokybės paslaugų pasiūlos ir poreikių atitiktį. Todėl siekiant efektyvesnių tyrimo rezultatų ir objektyvių informacijos gavimo būdų pasirinktas kokybinis ir kiekybinis tyrimas. Kokybinis ir kiekybinis tyrimas grindžiamas skirtingo dominavimo dizainu – kokybinio ir kiekybinio tyrimų derinimo strategija (Rupšienė, 2007; Kardelis, 2005; Tidikis, 2003; Bitinas, 2005; Merkys, 1995). Remiantis šių autorių rekomendacijomis buvo atlikta

dokumento analizė, padėjusi parengti kiekybiniam tyrimui reikalingas anketas, kurios buvo skirtos ikimokyklinio ugdymo pedagogams ir vadovams. Skirtingų duomenų rinkimo metodu taikymas padėjo išsamiau atskleisti tyrimo problemas. Duomenų analizei panaudotos 32 Lietuvos Respublikos ikimokyklinių įstaigų strateginiai planai. Anketinė apklausa atlikta Šiaulių miesto ikimokyklinio ugdymo įstaigose, kuriose anketas pildė pedagogai ir vadovai. Anketinė apklausa išanalizuota kiekybiniu metodu, o strateginiai planai kokybiniu. Abu metodai yra lygiaverčiai bei papildantys vienas kitą naudinga ir svarbia informacija atliktam tyrimui. Šis metodas padės išsiaiškinti ikimokyklinio ugdymo įstaigų prioritetines sritis, kurioms skiriamas didžiausias dėmesys, atkreipiant dėmesį į pedagogų profesinės kvalifikacijos tobulinimo galimybes, grėsmes, stiprybes ir silpnybes. Kiekybiniu metodu siekiama ištirti respondentų nuomonę apie jų pačių kvalifikacijos tobulinimą, jiems teikiamų tokių paslaugų kokybę, kurią rodo paklausos pasiūlos ir poreikių atitiktis. Taigi tyrimo metodika sudaryta derinant kokybinio ir kiekybinio tyrimo metodus tam, kad būtų pasiektas tyrimo tikslas ir atsakyta į tyrimo klausimą – kaip ikimokyklinio ugdymo pedagogų kvalifikacijos tobulinimo paslaugų pasiūla ir kvalifikacijos tobulinimosi poreikių atitiktį.

Kokybiniam ir kiekybiniam tyrimui atlikti buvo naudoti *teoriniai, empiriniai ir statistiniai tyrimo metodai*.

Teorinės literatūros analizė ir dokumentų analizės metodai padėjo išsamiau pateikti ikimokyklinio ugdymo pedagogų kvalifikacijos tobulinimo kokybę paslaugų pasiūla ir poreikių atitiktį.

Empirinio tyrimo metodai kokybinis ir kiekybinis: dokumentai, kaip kokybinio tyrimo duomenų rinkimo metodas ir anketinė apklausa, kaip kiekybinio tyrimo duomenų rinkimo metodas. Kokybinio tyrimo metodologija, grindžiama interpretacija, kuri leidžia gilintis labiau į tyrimo problemą, tekstų ir dokumentų rinkimo analizės būdas sudarė galimybę išsamiai pagrįsti ikimokyklinio ugdymo pedagogų kvalifikacijos tobulinimo teikiamų paslaugų kokybę ir poreikių gerinimo modeliavimo galimybes. Kaip teigia L. Rupšienė (2007), B. Bitinas (2005) dokumentų rinkimas, kaip duomenų rinkimo metodas, tyrimuose plačiai taikomas – paprastai, kaip papildomas duomenų rinkimo būdas. Dokumentų rinkimas leidžia gauti objektyvios informacijos vienu ar kitu klausimu. Todėl didesnę svarbą įgyja dokumentų analizės metodas, ypač kokybiniuose tyrimuose, kuriuose dažniausiai analizuojame. Remiantis išanalizuota literatūra bei mokslininkų (Kardelis, 2005; Tidikis, 2003; Bitinas, 2005; Merkys, 1995) rekomendacijomis parengta anketa. Kaip teigia K. Kardelis (2005), R. Tidikis (2003), B. Bitinas (2005), G. Merkys (1995) anketa – klausimų lapas tam tikromis žiniomis surinkti. Jį pagal nurodytas taisykles užpildo klausiamasis. Tai vienas populiariausių socialinio tyrimo metodų. Pateikus keletą klausimų, greitai galima gauti daugybę informacijos. Tai sisteminė procedūra, susidedanti iš

nuoskeliai pasikartojančių operacijų, kurių taikymas kiekvienu konkrečiu atveju leidžia pasiekti norimų rezultatų (Kardelis, 2005).

Kiekybinio tyrimo duomenys buvo naudojamas *SPSS/PC 16.0(2)* programinis paketas ir *Microsoft Office Excel* (2003) programa naudota paveikslų kūrimui. Naudoti aprašomosios statistikos metodai: sudarytos dažnių lentelės, apskaičiuoti vidurkiai (M), standartinis nuokrypis (SD). Taikyti neparamestriniai kriterijai (*Mann – Whitney, Kruskal – Wallis*) skirtumų statistiniai reikšmingumui įvertinti (skirtumas laikytas statistiškai reikšmingu, kai reikšmingumo lygmuo $p < 0,05$). Taip pat taikyta **faktorinė analizė**, kuri padeda nagrinėti ir išskirti reiškinio dėšningumus ir struktūrą. Bet kurie reiškiniai, vykstantys tam tikroje vietoje ir tam tikru laiku, turi savo kitimo 2 šablonus ir daugelis šių šablonų yra susieti tarpusavio priklausomybės ryšiais (http://distance.ktu.lt/kursai/verslumas/rinkos_aplinkos_tyrimai_I/121693.html).

Darbe naudojami sutrumpinimai: **Nped.=215** – tyrime dalyvavusių ikimokyklinio ugdymo pedagogų imtis, **Nvad.=17** – tyrime dalyvavusių ikimokyklinės ugdymo įstaigos vadovai.

Analizuojant tyrimo duomenis, atsakymai „neturiu nuomonės“ buvo prilyginamas, kaip neatsakęs, taip buvo atlikta dėl patikimesnių tyrimo duomenų.

2.3. Tyrimo etika ir eiga

Kokybinio tyrimo etika. Atliekant tyrimą pasitelkti Lietuvos Respublikos ikimokyklinių įstaigų ugdymo strateginiai planai, siekiant atskleisti tyrimo nuostatas, požiūrį (Bitinas, 2005). Strateginiai planai yra vieši dokumentai, skelbiami internete, ikimokyklinių ugdymo įstaigų internetinėse svetainėse, todėl dėl jų naudojimo analizei ikimokyklinių ugdymo įstaigų sutikimo nereikia. Ikimokyklinių įstaigų strateginiai planai atrinkti atsitiktiniu būdu, „Google“ paieškos laukelyje įvedant „ikimokyklinių ugdymo įstaigų strateginiai planai“.

Kiekybinio tyrimo etika. Planuojant tyrimą turi būti apmąstomi etikos klausimai. Metodologinėje literatūroje (Kardelis, 2005; Bitinas, 2005) nurodomi esminiai etikos principai, kurių būtina laikytis tyrėjui: teisė būti nepažeistam, teisė nebūti išnaudojamam, tyrimo naudingumas, rizikos ir naudos santykis, pagarba asmens orumui, teisingumas, privatumas, konfideencialumas, savanoriškumas, geranoriškumas. Siekiant nepažeisti socialinių tyrimo etikos, ruošiantis atlikti anketines pedagogų ir vadovų apklausas, gautas išankstinis jų sutikimas, tartasi su vadovais individualiu pokalbiu metu ir kreiptasi į pedagogus dirbančius ikimokyklinės ugdymo įstaigos. Vadovams buvo aiškiai ir suprantamai pristatyta darbo tema, paaiškinta tyrimo tikslai ir uždaviniai bei prašoma jų dalyvauti tyrime. Akcentuojami dalyvavimo anonimiškumo principu, laisvo apsisprendimo galimybė atsisakyti dalyvauti tyrime bei pasitraukti iš jo. Anketos pedagogams ir vadovams buvo pristatomos į ikimokyklines įstaigas ir sutariama, kada jas galima

atsiimti, nes iš karto atsakyti į klausimus buvo sudėtinga dėl didelės apimties. Taip pedagogai galėjo užpildyti anketas jiems tinkamu metu ir vietoje.

Kokybinis ir kiekybinis tyrimas atliktas dviem etapais:

I etapas – tai dokumentų analizė, atlikta kokybinio tyrimo metodu.

II etapas – anketinė apklausa, panaudojant kiekybinio tyrimo metodą.

2.4. Tyrimo imtis ir geografija

Kokybinio tyrimo imčiai sudaryti netaikomi griežti tūrio reikalavimai, nes duomenų reprezentatyvumą lemia ne atsitiktiniai tiriamųjų parinkimo būdai, o lankstūs vienokie ir kitokie teoriniai teiginiai (Kardelis, 2005). Dėl šios priežasties pagrindiniu kriterijumi pasirenkant tyrimo skaičių galime laikyti reikšmingos informacijos, informatyvūs tiriamuoju požiūriu.

Kokybiniu tyrimui pasitelkta 32 Lietuvos Respublikos ikimokyklinės ugdymo įstaigos strateginiai planai, kurie buvo pasirenkami atsitiktinai internete. Strateginiai planai buvo analizuojami Lietuvos didžiųjų miestų: Vilnius, Kaunas, Klaipėda, Šiauliai, Panevėžys.

Tyrimo imtis sudaryta remiantis netikimybinio tiriamųjų grupės parinkimo būdu – tikslinių grupių formavimu (Kardelis, 2005; Bitinas, 2005; Rupšienė, 2007). Kokybiniam tyrimui atlikti atsitiktiniu būdu atrinkti LR ikimokyklinių ugdymo įstaigų strateginiai planai. Kiekybinis tyrimas atliktas Šiaulių ikimokyklinėse ugdymo įstaigose. Tyrimo populiaciją sudaro Šiaulių miesto ikimokyklinio ugdymo pedagogai ir vadovai. Kiekybinio imties tūrio sudarymą lėmė atsitiktinis atrankos principas. Mūsų tyrime dalyvavo N=17 ikimokyklinės įstaigos vadovų ir N=215 ikimokyklinės įstaigos pedagogų. Ikimokyklinės įstaigos vadovams buvo išdalinta 26 ir sugrąžinta 17 anketų. Ikimokyklinio ugdymo pedagogams buvo išdalinta 303 anketos, iš jų grąžinta 241. Taip pat iš 224 anketų rasta 9 neužpildytos.

Tyrimui parengta anoniminė anketa. Apklausos instrumentas klausimynas. Anketinė apklausa atlikta su ikimokyklinio ugdymo įstaigų vadovais ir pedagogais (žr. 1 PRIEDAS ir 2 PRIEDAS). Klausimyną sudaro 78 uždaro ir 5 atviro tipo klausimai. Iš viso pateikti 83 klausimų. Anketoje nebuvo teisingų ir neteisingų atsakymų, respondentams tiesiog reikėjo išsirinkti ir pažymėti tokį atsakymą, kuris labiausiai atspindi jų nuomonę.

Klausimynas ikimokyklinio ugdymo pedagogams sudaro 3 diagnostiniai blokai: *instrumentinis blokas* (respondentų nuteikimas), *demografinis blokas* (siekiama atsižvelgti į lytį, išsilavinimą, amžių, kvalifikacinę kategoriją, amžiaus vaikų grupę dirbančio pedagogo), *pagrindinis blokas* (profesinės kvalifikacijos tobulinimo poreikis, informacijos apie profesinės kvalifikacijos tobulinimosi šaltinius, priežastys, skatinančios tobulinti savo profesinę kvalifikaciją, dažniausius siūlomus kvalifikacijos tobulinimo būdus, priimtinausius kvalifikacijos tobulinimo būdus, pagrindiniai kvalifikacijos tobulinimo trukdžiai).

Klausimynas ikimokyklinio ugdymo vadovams. Kadangi buvo siekiama palyginti pedagogų ir jų vadovų duomenis, anketų klausimai buvo panašūs, tačiau adaptuoti ir pritaikyti vadovams: tiriamiesiems nepateikiami tokie klausimai (dažniausiai siūlomi kvalifikacijos tobulinimo būdai, priimtinausi jiems kvalifikacijos tobulinimo būdai), nes jiems būtų buvę sunku į juos atsakyti. Taip pat iš demografinio bloko nepateikiami (pedagoginė kvalifikacinė kategorija, amžiaus vaikų grupėje dirbate).

Sudarinėjant tyrimo instrumentą buvo atliktas pilotažinis tyrimas su 5 respondentais. Atliktas pilotažinis tyrimas padėjo išsiaiškinti klausimyno privalumus ir trūkumus, po kurio klausimynas buvo koreguojamas. Klausimyne buvo koreguojami visi anketos klausimai, nes klausimų formuluotės buvo respondentams nesuprantami, neaiškūs, todėl šalia anketos klausimų buvo pateikiami klausimų teiginiai.

2.5. Kokybinio tyrimo rezultatai ir jų analizė

Šalies teisiniuose dokumentuose, reglamentuojančiuose pedagogų kvalifikacijos tobulinimo sistemą, o tuo pačiu ir „Mokymosi visą gyvenimą užtikrinimo strategijoje“, orientuojamasi į tinkamas pedagogų kvalifikacijos tobulinimo(si) formas, būdus bei sąlygas. Šios profesinės kvalifikacijos tobulinimo(si) komponentės yra svarbios siekiant užtikrinti kokybiškas tokio tipo paslaugas pedagogams. Be to, kvalifikacijos tobulinimo(si) formos, būdai bei sąlygos tampa reikšmingos pedagogų darbinės veiklos sklandumui, jų tobulinimosi poreikių tenkinimui. Tokiu būdu ugdymo institucijai, siekiančiai pedagoginio personalo veiklos kokybės, būtina prioritetą skirti vidinės organizacijos kultūros kaitai, kuomet kiekvienam dirbančiam pedagogui sudaromos vienodos sąlygos pasinaudoti profesinės kvalifikacijos tobulinimo(si) paslaugomis tiek institucijoje, tiek ir už jos ribų. Ne atsitiktinai strateginių planų turinio analizė atskleidė, kad ikimokyklinio ugdymo įstaigose pedagogų profesinės kvalifikacijos tobulinimo(si) stiprybėmis identifikuojamos atitinkamos kvalifikacijos tobulinimosi formos, būdai ir sąlygos (žr. 1 lentelę).

1 lentelė

Ikimokyklinio ugdymo pedagogų profesinės kvalifikacijos tobulinimo(si) stiprybės

(remiantis ikimokyklinio ugdymo įstaigų strateginių planų turinio analize) (kategorijos ir subkategorijos)

KATEGORIJA	SUBKATEGORIJA	SKAIČIAI	TEIGINIŲ PAVYZDŽIAI
Profesinės kvalifikacijos tobulinimosi FORMOS	Formalus mokymasis	10	<i>Įstaigos vadovai bei pedagogai nuolat mokosi, įgyja naujų gebėjimų. Pedagogų dalyvavimas kvalifikacijos tobulinimo renginiuose, teorinių žinių pritaikymas praktikoje.</i>
	Neformalus/savaiminis mokymasis/saviugda	8	<i>Išplėtoti bendradarbiavimą su informacijos, savišvietos centrais (Kauno pedagogų kvalifikacijos centras, pedagoginė psichologinė tarnyba, bendruomenės centru, ugdymo įstaigomis- konsultaciniais centrais). Skatinti pedagogų saviugdą ir savišvietą.</i>
Profesinės kvalifikacijos tobulinimosi BŪDAI	Dalyvavimas programose	7	<i>Pedagogai dalyvauja pedagogų kvalifikacijos tobulinimo programose, projektuose.</i>
	Dalyvavimas projektuose	7	<i>Pedagogai dalyvauja pedagogų kvalifikacijos tobulinimo programose, projektuose. Rengia projektus ir dalyvauja įvairiose bendradarbiavimo programose skirtose ikimokykliniam ugdymui.</i>
Profesinės kvalifikacijos tobulinimosi SĄLYGOS	Palanki institucijos aplinka	27	<i>Sudarytos sąlygos pedagogams kelti savo kvalifikaciją. Besimokantis, iniciatyvus pedagoginis personalas.</i>
	Kvalifikacijos tobulinimo(si) orientacija į poreikius	6	<i>Sudaryti sąlygas dalyvauti kvalifikacijos kėlimo renginiuose įstaigoje ir už įstaigos ribų. Rūpinimasis pedagogų galimybėmis tobulinti kvalifikaciją, užtikrina pedagogų tobulinimosi sistemos kokybę.</i>

	Gerosios patirties sklaida	18	<i>Perima ir skleidžia gerąją darbo patirtį. Patirties sklaida, jos pritaikymas ugdymo procese. Stebi ir dalyvauja veiklose kituose darželiuose, semiasi patirties, bendrauja su auklėtojais.</i>
	Pedagogo – lyderio kompetencijos ugdymas	12	<i>Darželyje dirba kvalifikuoti pedagogai, turintys tinkamą išsilavinimą, sudaromos sąlygos lyderių augimui.</i>

1 lentelės tęsinys

Ikimokyklinio ugdymo pedagogų profesinės kvalifikacijos tobulinimo(si) **stiprybės**, kaip kvalifikacijos tobulinimo(si) kokybės viena iš priedaidų, kontekstualizuojama trimis kategorijomis: „Profesinės kvalifikacijos tobulinimosi formos“, „Profesinės kvalifikacijos tobulinimosi būdai“ ir „Profesinės kvalifikacijos tobulinimosi sąlygos“. Pastarosios kategorijos turinys išreikštas stipriausiai.

Kategoriją „**Profesinės kvalifikacijos tobulinimosi sąlygos**“ paaiškina tokios subkategorijos, kaip „Palanki institucijos aplinka“, „Kvalifikacijos tobulinimo orientacija į poreikius“, „Gerosios patirties sklaida“ bei „Pedagogo – lyderio kompetencijos ugdymas“. Šių subkategorijų turinys liudija, kad svarbu sudaryti sąlygas pedagogams kelti savo kvalifikaciją bei dalyvauti kvalifikacijos kėlimo renginiuose įstaigoje ir už įstaigos ribų. Be to, atskleidžiama ir tai, kad formuojant ikimokyklinio ugdymo strategijas dėmesys skiriamas palankių sąlygų visiems pedagogams kelti kvalifikaciją sudarymui ne tik savo įstaigoje, bet ir už įstaigos ribų. Tokiu būdu svarbus tampa dar vienas aspektas, t.y. gerosios darbo patirties perėmimas ir sklaida įstaigoje stebint kolegas. Pastaroji kvalifikacijos tobulinimo sąlyga suteikia galimybę pedagogams semtis patirties, ją taikyti savo pedagoginėje veikloje. Taip pat reikalingas ir iniciatyvus pedagoginis personalas, kuris pats siektų ir rodytų norą įgyti naujų kompetencijų, įgūdžių kokybiškai darbinei veiklai atlikti.

LR švietimo įstatyme (Žin., 1991, Nr. 23–593; 2003, Nr. 63–2853; 2004, Nr. 103 – 3755) pedagogo pareigose numatytas punktas, kad pedagogas privalo tobulinti kvalifikaciją. Ikimokyklinio ugdymo pedagogų motyvaciją mokytis, tobulinti kvalifikaciją D. G. Myers (2000) vadina poreikį arba troškimą, kurie teikia elgesiui energijos ir nukreipia į tikslą. Tam, kad pedagogai tobulintųsi, noriai dalyvautų kvalifikacijos tobulinimo renginiuose, o darželyje dirbtų kvalifikuoti pedagogai, turintys tinkamą išsilavinimą, sudaromos sąlygos lyderių ugdymui. Matyti, kad pedagogui svarbu tobulėti ne tik kaip specialistui, bet ir kaip savimi pasitikinčiam asmenybei, turinčiam pakankamai žinių ir įgūdžių. Kitas aspektas rūpinimasis pedagogų galimybėmis tobulinti kvalifikaciją, užtikrina pedagogų tobulinimosi sistemos kokybę – rodo, kad reikalinga sistemingai rūpintis pedagogų tobulinimosi sąlygų užtikrinimu, kad būtų garantuota kvalifikacijos tobulinimo(si) sistemos kokybė.

Silpniau išreikštas kategorijos „**Profesinės kvalifikacijos tobulinimosi formos**“ turinys. Šią kategoriją paaiškina subkategorijos „Formalusis ugdymas“ ir „Neformalusis ugdymas, savaiminis mokymasis, saviugda“. Ikimokyklinio ugdymo įstaigų strateginių planų turinio analizė parodo, kad įstaigos vadovai bei pedagogai nuolat mokosi, įgyja naujų gebėjimų, taip pat nuolat dalyvauja kvalifikacijos tobulinimo renginiuose, kuriuose įgyja teorinių žinių bei siekia jas taikyti ir panaudoti praktikoje, darbinėje veikloje. Neformalusis ugdymas, savaiminis mokymasis, saviugda – tai mokymosi forma, kuri orientuota į individualių pedagogo poreikių tenkinimą, dažniausiai ieškant konkrečių jo darbinėje veikloje išylančių problemų sprendimo būdų. Kad tai yra reikalinga, matyti iš analizuojamos subkategorijos turinio: išplėtoti bendradarbiavimą su informacijos, savišvietos centrais (Kauno pedagogų kvalifikacijos centru, Pedagogų psichologine tarnyba, bendruomenės centru, ugdymo įstaigomis – konsultaciniais centrais) ir skatinti pedagogų saviugdą ir savišvietą. Pedagogai gali laisvai pasirinkti kur, kada ir kurią savo kompetenciją nori tobulinti.

Silpniausiai išreikšta kategorija „**Profesinės kvalifikacijos tobulinimosi būdai**“, kurios turinį paaiškina tokios subkategorijos: „Dalyvavimas programose“ ir „Dalyvavimas projektuose“. Pedagogas, siekdamas tobulinti savo kvalifikaciją, rengia projektus ir dalyvauja įvairiose bendradarbiavimo programose, skirtose ikimokykliniam ugdymui. Svarbus aktyvus bendradarbiavimas, nuolatinis domėjimasis ikimokyklinio ugdymo įstaigų veikla, bei jose dirbančių pedagogų dalyvavimas kvalifikacijos tobulinimo planavimo ir organizavimo veikloje (pedagogai dalyvauja pedagogų kvalifikacijos tobulinimo programose, projektuose) tam, kad galėtų išsakyti savo lūkesčius, poreikius, norus apie profesinės kvalifikacijos tobulinimąsi. Pedagogas turi ne tik nuolat tobulinti savo kvalifikaciją, bet ir žinoti, kokiais būdais tai galima daryti.

Ikimokyklinio ugdymo pedagogų profesinės kvalifikacijos tobulinimo(si) stiprybių kategorijų analizė parodė ikimokyklinio ugdymo įstaigų strateginių planų orientaciją į pedagogų kvalifikacijos tobulinimo(si) formas, būdus bei sąlygas. Kaip reikšmingiausių faktorių kvalifikacijos tobulinimesi, remiantis analize, galima įvardyti palankią institucijos aplinką. Jei pedagogui sudarytos sąlygos mokytis, t.y. jis yra skatinamas mokytis, tobulintis, tai darbuotojas pats bus aktyvesnis, rodys iniciatyvą mokytis, o kvalifikacijos tobulinimas bus vienas iš pedagogo tikslų. Pakankamai reikšminga yra ir gerosios patirties sklaida, pedagogo – lyderio kompetencijos ugdymas, formalusis mokymasis. Šie išvardyti dalykai glaudžiai siejasi tarpusavyje, kadangi palankios aplinkos kūrimui turi įtakos ir pedagogų geranoriška pagalba vienas kitam, dalijimasis patirtimi, vienas kito palaikymas. Kaip silpniausiai reikšmingus, galima paminėti neformalųjį/savaiminį mokymąsi/saviugdą, dalyvavimą programose ir projektuose bei kvalifikacijos tobulinimo(si) orientaciją į poreikius. Analizuotų kategorijų turinys leidžia

formuluoti išvadą, kad norint užtikrinti ikimokyklinio ugdymo pedagogų kvalifikacijos tobulinimo kokybę būtina atkreipti dėmesį į ikimokyklinio ugdymo pedagogų profesinės kvalifikacijos tobulinimo(si) stiprybių lentelėje pateiktas kategorijas, subkategorijas ir jų svarbą atskleidžiančius bei įrodančius teiginius.

2 lentelė

Ikimokyklinio ugdymo pedagogų profesinės kvalifikacijos tobulinimo(si) silpnybės

(remiantis ikimokyklinio ugdymo įstaigų strateginių planų turinio analize) (kategorijos ir subkategorijos)

KATEGORIJA	SUBKATEGORIJA	SKAIČIAI	TEIGINIŲ PAVYZDŽIAI
FINANSINIŲ IŠTEKLIŲ kvalifikacijos tobulinimui stoka	Metodinė literatūra	4	<i>Nepakankamas įstaigos finansavimas priemonėms, metodinei literatūrai, pedagogų kvalifikacijos kėlimui.</i>
	Formalusis kvalifikacijos kėlimas	12	<i>Lėšų stygius apriboja galimybes ir sumanymus, pedagogų kvalifikaciją, materialinės bazės kūrimą. Pedagogai nepakankamai kelia kvalifikaciją dėl lėšų stygiaus. Neužtikrinamos socialinės garantijos pedagogams, turintiems reikiamą kvalifikaciją bei šiuolaikines kompetencijas.</i>
	Tarptautinės patirties perėmimas	2	<i>Nėra galimybių pedagogams ir vadovams perimti tarptautinės patirties, išvykti tobulintis į užsienį.</i>
Pedagogų MOTYVACIJOS, INICIATYVUMO stoka kvalifikacijos tobulinimuisi	Nesiekia aukštesnių kvalifikacinių kategorijų	6	<i>Pedagogai mažai siekia aukštesnių kvalifikacinių kategorijų.</i>
	Stokoja iniciatyvumo	3	<i>Kai kurių pedagogų iniciatyvumo stoka.</i>

Ikimokyklinio ugdymo pedagogų profesinės kvalifikacijos tobulinimo(si) silpnybės, kaip kvalifikacijos tobulinimo(si) kokybės viena iš prielaidų, grupuojamos į dvi kategorijas: „Finansinių išteklių kvalifikacijos tobulinimui stoka“ ir „Pedagogų motyvacijos, iniciatyvumo stoka kvalifikacijos tobulinimuisi“.

Kategorijos „**Finansinių išteklių kvalifikacijos tobulinimui stoka**“ turinys išreikštas **stipriausiai**. Ją paaiškina subkategorijos „Metodinė literatūra“, „Formalusis kvalifikacijos kėlimas“, „Tarptautinės patirties perėmimas“.

Ypatingai pabrėžiamas lėšų stygius, kuris apriboja pedagogų kvalifikacijos kėlimą, materialinės bazės kūrimą. Čia reikalinga pabrėžti ir tai, kad neužtikrinamos socialinės garantijos pedagogams, turintiems reikiamą kvalifikaciją bei šiuolaikines kompetencijas. Iš šios subkategorijos turinio paaiškėja, kad skiriama nepakankamai lėšų ikimokyklinio ugdymo įstaigoms arba jos yra netinkamai valdomos ir skirstomos. Pasak R. Templar (2007), vadovas – tai darbuotojas, vienas iš įmonės valdymo komandos narių, atsakingas už suteiktų įgaliojimų

panaudojimą žmogiškiesiems, finansiniams ir materialinėms ištekliams valdyti, siekiant įstaigos tikslų. Vadinasi, už pedagogų kvalifikacijos kėlimą iš dalies atsakingu asmeniu galima laikyti įstaigos vadovą, kadangi būtent nuo jo priklauso, kiek ir kaip panaudotos lėšos, skirtos kvalifikacijos tobulinimui, seminarams. Čia jau vadovas, siekdamas pokyčių savo įstaigoje, turi atkreipti dėmesį į pedagogų kvalifikacijai, materialinės bazės kūrimui skiriamas lėšas ir kryptingą jų panaudojimą.

Lėšų trūkumą, kaip vieną iš silpnybių atspindi ir subkategorija „Metodinė literatūra“, t.y. nepakankamas įstaigos finansavimas priemonėms, metodinei literatūrai. Tokia literatūra reikalinga pedagogams, kurie nori mokytis savarankiškai, domėtis naujovėmis, ieškoti įvairesnių metodinių ugdymo priemonių ir jas taikyti ugdymo procese, siekiant kokybiško ugdymo rezultato. Todėl įstaigose turėtų būti nuolat atnaujinamos priemonės ir metodinė literatūra.

Naudinga ir reikalinga pedagogo darbe yra įvairios patirties perėmimas, kitų įstaigų darbo stebėjimas. Naudinga patirtis ne tik dalijantis žiniomis Lietuvos mastu, bet ir atkreipiant dėmesį į užsienio valstybių ikimokyklinio ugdymo įstaigų patirtį, tačiau dėl finansinių išteklių stokos nėra galimybių pedagogams ir vadovams perimti tarptautinės patirties, išvykti tobulintis į užsienį.

Silpniau išreikštos kategorijos „**Pedagogų motyvacijos, iniciatyvumo stoka kvalifikacijos tobulinimuisi**“ turinys, kuris paaiškinamas subkategorijomis „Nesiekia aukštesnių kvalifikacinių kategorijų“, „Stokoja iniciatyvumo“. Ši kategorija, galima sakyti, yra susijusi su aukščiau aprašytąja kategorija „Metodinė literatūra“. Pedagogai retai siekia aukštesnių kvalifikacinių kategorijų, o kai kuriems pedagogams trūksta iniciatyvumo. Galima išvada, kad nesant pakankamam finansavimui, pedagogų motyvacija taip pat nėra aukšta ir jie nesiekia tobulinti savo kvalifikacijos. Tačiau pasak G. Dzemydos, P. Gudyno, V. Šaltenio (2001), geri pedagogai gali iš dalies kompensuoti ugdymo turinio spragas, bet yra tikimybė, kad net ir didelės investicijos į mokymosi aplinką, tinkamas aprūpinimas mokomosiomis priemonėmis, gali neturėti laukiamo poveikio, jei pedagogai prastai parengti ir nesugeba šių investicijų efektyviai panaudoti. Vadinasi, iš čia ir pedagogų iniciatyvumo stoka bei nenoras kelti savo kvalifikaciją.

Ikimokyklinio ugdymo pedagogų profesinės kvalifikacijos tobulinimo(si) silpnybių kategorijų analizė parodė, kad ikimokyklinio ugdymo įstaigų strateginiuose planuose turėtų būti numatyta daugiau dėmesio skirti finansinių išteklių skirstymui, ypatingai formaliajam kvalifikacijos kėlimui. Jeigu būtų skirta pakankamai lėšų, tuomet pedagogai siektų aukštesnės kvalifikacijos formaliuoju būdu, gautų tai patvirtinančius pažymėjimus, o sudarant galimybes pasinaudoti ir įsigyti pakankamai metodinės literatūros, pedagogai būtų labiau motyvuoti mokytis, nestokotų iniciatyvumo. Taip pat bent kartais turėdami galimybę įgyti patirties užsienyje, bendrauti ir bendradarbiauti su kitų šalių ikimokyklinio ugdymo įstaigomis, tobulėtų,

mokymasis taptų kokybiškesnis, naudingesnis tiek patiems pedagogams, tiek jų darbu, ugdymo procesui.

3 lentelė

Ikimokyklinio ugdymo pedagogų profesinės kvalifikacijos tobulinimo(si) grėsmės

(remiantis ikimokyklinio ugdymo įstaigų strateginių planų turinio analize) (kategorijos ir subkategorijos)

KATEGORIJA	SUBKATEGORIJA	SKAIČIAI	TEIGINIŲ PAVYZDŽIAI
<i>Kvalifikuotų PEDAGOGŲ stoka</i>	Pedagogų rengimo akademiškumas	12	<i>Lietuvos Respublikos švietimo įstatymo 49 straipsnyje „Pedagogo teisės ir pareigos“ nurodyta, kad kiekvienas pedagogas privalo tobulinti savo kvalifikaciją ir turi teisę ne mažiau kaip 5 dienas per metus dalyvauti kvalifikacijos tobulinimo renginiuose, būti atestuotas ir įgyti kvalifikacinę kategoriją. Tačiau steigėjas lėšų kvalifikacijos tobulinimui skiria labai mažai arba visai neskiria.</i>
<i>Praktinės PATIRTIES stoka</i>	Praktiniai įgūdžiai naudojant IT ugdymo procese	6	<i>Tobulinant kvalifikaciją, daugiau dėmesio reikėtų skirti auklėtojų kompiuterinio raštingumo kėlimui.</i>

Ikimokyklinio ugdymo pedagogų profesinės kvalifikacijos tobulinimo(si) **grėsmės**, įvardytos dviem kategorijomis: „Kvalifikuotų pedagogų stoka“ ir „Praktinės patirties stoka“.

Kategorijos „**Kvalifikuotų pedagogų stoka**“ turinys išreikštas **stipriausiai**. Ją paaškina subkategorija „Pedagogų rengimo akademiškumas“, kurios turinys rodo, kad steigėjas lėšų kvalifikacijos tobulinimui skiria labai mažai arba visai neskiria, nors Lietuvos Respublikos švietimo įstatymo 49 straipsnyje „Pedagogo teisės ir pareigos“ nurodyta, kad kiekvienas pedagogas privalo tobulinti savo kvalifikaciją ir turi teisę ne mažiau kaip 5 dienas per metus dalyvauti kvalifikacijos tobulinimo renginiuose, būti atestuotas ir įgyti kvalifikacinę kategoriją. Norint išvengti kvalifikuotų pedagogų stokos grėsmės Švietimo ir mokslo viceministrė Nerija Putinaitė pateikia pokyčius (<http://www.smm.lt/prtm/docs/mkt/pedagogu%20testas.pdf>), kurie 2010 m. patvirtintame Pedagogų rengimo reglamente orientuoti į kokybiškesnį pedagogų rengimą ir numato aukštesnius reikalavimus studijoms bei didesnę dėmesį būsimų pedagogų praktikoms tam, kad pedagogų rengimas būtų orientuotas į tiesioginį jų darbą, o ne tik į teorijos mokymąsi be praktinių įgūdžių ją taikyti.

Kategorijos „Praktinės patirties stoka“, kurią paaškina subkategorija „Praktiniai įgūdžiai naudojant IT ugdymo procese“, turinys liudija, kad tobulinant kvalifikaciją, daugiau dėmesio reikėtų skirti auklėtojų kompiuterinio raštingumo kėlimui. Tokia problema dažniausiai iškyla vyresnio amžiaus pedagogams. Jiems nedrašu naudotis kompiuteriais ar kitomis pažangiomis IT veiklos metu, kadangi neturi praktinių įgūdžių ir patirties. Jie mieliau renkasi įprastas mokymo priemones ugdymo procese, tačiau vaikams, kurie jau gyvena žinių ir informacijos visuomenėje,

reikia šiuolaikiškesnių mokymo priemonių ir būdų, kurie skatintų mokymąsi, keltų mokymosi motyvaciją.

Vadinasi, aptartų grėsmes išreiškiančių kategorijų turinys rodo, kad reikia pedagogus skatinti mokytis, tam skirti pakankamai lėšų, o kvalifikacijos kėlimo paslaugas teikiančios įstaigos turi užtikrinti, kad pedagogų mokymasis būtų kokybiškas, efektyvu, teiktų pasitenkinimą ir naudą. Tai pat svarbu tobulinti praktinius gebėjimus ir įgūdžius taikant IT ugdymo procese, kadangi šiais laikais kompiuterinis raštingumas yra itin reikalingas gali padėti pedagogui mokytis ir mokyti, palengvinti pasirengimą darbui.

4 lentelė

Ikimokyklinio ugdymo pedagogų profesinės kvalifikacijos tobulinimo(si) galimybės

(remiantis ikimokyklinio ugdymo įstaigų strateginių planų turinio analize) (kategorijos ir subkategorijos)

KATEGORIJA	SUBKATEGORIJA	SKAIČIAI	TEIGINIŲ PAVYZDŽIAI
Pedagogų kvalifikacijos tobulinimo FINANSAVIMO didinimas	Programų finansavimas	17	<i>Didėjančios lėšos pedagogų kvalifikacijai, skatins tobulėti, atsinaujinti. Organizuoti bei remti kvalifikacijos tobulinimo bei kėlimo kursus pedagogams, švietimo įstaigų vadovams bei specialistams, skatinti persikvalifikavimą pagal poreikį. Skirti pakankamai lėšų pedagogų kvalifikacijai. Pedagogų kvalifikacijos kėlimo prioritetus aptarti pedagogų tarybos posėdžiuose, ir numatyti metiniuose veiklos planuose.</i>
	Metodinės ir technologinės aplinkos kūrimo finansavimas	2	<i>Pedagogų kvalifikacijos tobulinimas, naudojantis naujausiomis technologijomis, pedagogine literatūra.</i>
Pedagogų kvalifikacijos tobulinimo programų RENGINIŲ pasiūlos PLĖTRA	Respublikinių/nacionalinių programų/renginių plėtra	11	<i>Įstaigos pedagogai nuolat dalyvauja rajono, šalies kvalifikacijos kėlimo seminaruose, taip pat patys rengia seminarus, kuriuose perteikia savo patirtį, aplinkinių įstaigų bei miesto pedagogams.</i>
	Rajoninių renginių plėtra	6	<i>Pedagogai kvalifikaciją kelia atsižvelgiant į įstaigos tikslus bei pedagogų poreikius. Metų pabaigoje patikslinama pedagogų perspektyvinė atestacijos programa, kuri suderinama su steigėju ir patvirtinama įstaigos pedagogų atestacijos komisijoje. Pedagogai turi galimybę kelti kvalifikaciją pagal programą „Švietimas informacinei visuomenei“</i>
Pedagogų kvalifikacijos tobulinimo MOTYVACIJOS skatinimas	Kvalifikacijos tobulinimuisi palankios aplinkos sukūrimas	7	<i>Skatinti pedagogų motyvaciją siekti aukštesnės kvalifikacijos kategorijos.</i>
	Gerosios pedagoginės patirties institucijose sklaida	3	<i>Padaryti taip, kad pedagogams būtų įdomu dirbti ir kad jie būtų suinteresuoti profesiniu tobulėjimu.</i>
	Pedagoginio personalo poreikių tenkinimas	9	<i>Plėtoti realias galimybes nuolat kelti kvalifikaciją, įgyti naujų kompetencijų.</i>
Pedagogų MOKYMOSI MOKYTIS kompetencijos ugdymas	Tikslingas organizacijos procesų, pokyčių valdymas.	14	<i>Mokyti pedagogus ugdymo, mokymo mokytis visą gyvenimą strategijų, vadovavimo. Skatinti pedagogus vykdyti projektinę veiklą ugdymo procese.</i>

Ikimokyklinio ugdymo pedagogų profesinės kvalifikacijos tobulinimo(si) galimybės aprašomos keturiomis kategorijomis: „Pedagogų kvalifikacijos tobulinimo finansavimo didinimas“ ir „Pedagogų kvalifikacijos tobulinimo programų renginių pasiūlos plėtra“, „Pedagogų kvalifikacijos tobulinimo motyvacijos skatinimas“, „Pedagogų mokymosi mokytis kompetencijos ugdymas“.

Kategorijos „**Pedagogų kvalifikacijos tobulinimo finansavimo didinimas**“ turinys išreikštas **stipriausiai** tokiomis subkategorijomis: „Programų finansavimas“ ir „Metodinės ir technologinės aplinkos kūrimo finansavimas“. Šių subkategorijų turinys liudija, kad didėjančios lėšos pedagogų kvalifikacijai skatins tobulėti, atsinaujinti. G. Žilinskas (2006) teigia, kad ES socialinio fondo ir Lietuvos biudžeto finansuojamo projekto Pedagogų kvalifikacijos tobulinimo pertvarka pagrindinis siekis – visiems Lietuvos pedagogams teikti kokybiškas kvalifikacijos tobulinimo paslaugas ir pasiūlyti naujo pobūdžio paslaugų, kurios leistų dalintis patirtimi, bendrauti ir mokytis, naudojantis naujausiomis technologijomis. Visa tai atskleidžiama ir analizuojamos kategorijos turinyje – siekis organizuoti bei remti kvalifikacijos tobulinimo bei kėlimo kursus pedagogams, švietimo įstaigų vadovams bei specialistams, skatinti persikvalifikavimą pagal poreikį bei skatinti pedagogų kvalifikacijos tobulinimą, naudojantis naujausiomis technologijomis ir pedagogine literatūra. Taigi, finansavimo didinimas užtikrintų efektyvesnę ir aktyvesnę pedagogų kvalifikacijos tobulinimo poreikį ir suteiks galimybes naudotis IT.

Silpniau išreikštas kategorijos „**Pedagogų mokymosi mokytis kompetencijos ugdymas**“ turinys per subkategoriją „Tikslingas organizacijos procesų, pokyčių valdymas“. „Mokymosi visą gyvenimą užtikrinimo strategijoje“ patvirtintoje Švietimo ir mokslo ministro ir socialinės apsaugos ir darbo ministro 2004 m. kovo 26 d. įsakymu Nr. ISAK - 433/A1-83 (<http://www.euroguidance.lt/index.php?language=lt&page=70>) teigiama, kad akivaizdžiausių pokyčių įvyko švietimo ir profesinio rengimo srityse. Kaip viena iš problemų įvardijama suaugusiųjų tęstinio mokymosi nepakankamas išplėtojimas, todėl šioje strategijoje pateikiami uždaviniai rodo, kad mokymosi visą gyvenimą klausimas yra labai aktualus. Tą įrodo ir analizuojamos kategorijos turinys, kur itin reikšmingais aspektais tampa mokytis pedagogus ugdymo, mokymo visą gyvenimą strategijų, vadovavimo bei skatinti pedagogus vykdyti projekcinę veiklą ugdymo procese.

Kategorijos „Pedagogų kvalifikacijos tobulinimo programų renginių pasiūlos plėtra“ subkategorijų „Respublikinių/nacionalinių programų/renginių plėtra“ ir „Rajoninių renginių plėtra“ turinys rodo, kad labai svarbu sistemingai dalyvauti ne tik rajono, bet ir šalies kvalifikacijos kėlimo seminaruose. Pedagogai ir patys turi organizuoti ir rengti seminarus,

kuriuose galėtų pasidalyti savo patirtimi, įgyta kituose kvalifikacijos kėlimo renginiuose (Įstaigos pedagogai nuolat dalyvauja rajono, šalies kvalifikacijos kėlimo seminaruose, taip pat patys rengia seminarus, kuriuose perteikia savo patirtį, aplinkinių įstaigų bei miesto pedagogams). Keldami kvalifikaciją pedagogai turi atsižvelgti ne tik į savo poreikių tenkinimą, bet ir į visos organizacijos, kurioje dirba tikslus. Pedagogų ir organizacijos tikslai turi sutapti, kitaip nebus naudos nei pedagogo darbinei veiklai, nei pačios organizacijos tobulėjimui ir keitimuisi. Taip pat reikalinga metų pabaigoje patikslinti pedagogų perspektyvinę atestacijos programą, kuri suderinama su steigėju ir patvirtinama įstaigos pedagogų atestacijos komisijoje. Tai reikalinga užtikrinti pedagogų kvalifikacijos tobulinimo kryptingumui ir efektyvumui, suderinamumui su organizacijos tikslais.

Kategorijos „**Pedagogų kvalifikacijos tobulinimo motyvacijos skatinimas**“ turinys išreikštas **silpniausiai**. Ją paaškina tokios subkategorijos: „Kvalifikacijos tobulinimuisi palankios aplinkos sukūrimas“, „Gerosios pedagoginės patirties institucijose sklaida“ ir „Pedagoginio personalo poreikių tenkinimas“. Vienas svarbiausių aspektų yra plėtoti realias galimybes nuolat kelti kvalifikaciją, įgyti naujų kompetencijų ir skatinti pedagogų motyvaciją siekti aukštesnės kvalifikacijos kategorijos. Pasak R. Laužacko (2005), ugdymo institucijos politika kvalifikacijos kėlimo klausimu aiški tuomet, kai tenkinami pedagogo poreikiai, nuolat tiriami ir aptariami pedagoginiai, profesiniai, dalykiniai, socialiniai jo poreikiai, skatinamas kvalifikacijos kėlimas. Taigi nuolatinis domėjimasis pedagogų veikla, jos skatinimas gali padėti pedagogui pasitikėti savimi ir nuolat siekti tobulinti savo kvalifikaciją. Jei pedagogas jaus palaikymą, jis bus suinteresuotas savo kvalifikacijos tobulinimu ir kėlimu, bei sudarytos sąlygos, kad pedagogams būtų įdomu dirbti, užtikrins jų pačių darbo kokybę, kokybišką ugdymo procesą. M. Barkauskaitė (2001) teigia, kad kvalifikacijos kėlimui motyvuojančiais veiksniais gali būti tiek konkretūs žmonės (vadovai, metodinių tarybų pirmininkai), kurie paskatina, įpareigoja, tiek laukiami rezultatai: kompetencijų tobulinimas, rezultatų gerėjimas.

Išanalizavus kategorijų galimybes matyti, kad pedagogų darbo kokybei užtikrinti svarbiausia pakankama finansinė parama, t.y. programų finansavimas, taip pat tikslingas organizacijos procesų, pokyčių valdymas, kuris išugdytų poreikį mokytis visą gyvenimą. Tai neabejotinai svarbu kiekvienam pedagogui, kuris siekia tobulinti kvalifikaciją, siekti aukštos darbo kokybės. Ne mažiau svarbi ir respublikinių/nacionalinių programų/renginių plėtra, kadangi patirties perdavimas ir dalijimasis teikia naudos, padeda pedagogams pasidalyti naujovėmis, turima patirtimi, telkia bendradarbiavimui. Kaip vidutiniškai reikšmingą galima įvardyti moralinę paramą pedagogams, t.y. pedagoginio personalo poreikių tenkinimą, kvalifikacijos tobulinimui palankios aplinkos sukūrimą. Taip pat rajoninių renginių plėtrą. Pedagogai, įgiję patirties už savo rajono ribų, turėtų turėti galimybę ja pasidalyti ir su savo rajono įstaigose

dirbančiais pedagogais, kadangi ne visada ir ne visi pedagogai vienu metu gali išvažiuoti tobulinti kvalifikaciją į tą patį renginį, organizuojamą kitame šalies rajone. Silpniausiai reikšminga yra gerosios pedagoginės patirties institucijose sklaida, metodinės ir technologinės aplinkos kūrimo finansavimas. Pedagogai, dirbantys toje pačioje institucijoje turi galimybę bendrauti kiekvieną dieną ir neformalių pokalbių metu dalytis savo patirtimi, įgytomis žiniomis. Taigi reikiama renginių ir seminarų pasiūla ir galimybė rinktis, juose dalyvauti siekiant įgyvendinti tiek asmeninius, tiek profesinius, tiek organizacijos tikslus, poreikių patenkinimas galėtų užtikrinti kvalifikacijos kėlimo naudą ir kokybę pedagogo darbe, ugdymo procese.

Atlikus ikimokyklinio ugdymo įstaigų strateginių planų turinio analizę matyti, kad pedagogams atsiranda vis daugiau galimybių bei iniciatyvos mokytis ir dalyvauti kaitos procesuose teigia A. Fokienė (2007). Švietimo politikai akcentuoja būtinybę kelti profesinio rengimo kokybę ir prestižą, kuriam didžiulę įtaką turi pedagogų kvalifikacija. Pedagogų veikla tapo labiau kompleksinė, reikalaujanti priimti savarankiškus sprendimus, todėl pedagogai skatinami nuolat tobulintis ir aktyviai dalyvauti įstaigos tobulinimo procese. Iš ikimokyklinio ugdymo institucijų strateginių planų turinio analizės paaiškėja, kad dėmesys skiriamas tiek kvalifikacijos tobulinimo formoms, būdams bei sąlygoms, tiek finansiniams ištekliams, kurie reikalingi norint sulaukti pedagogų iniciatyvos ir skatinti jų pačių poreikį tobulintis, tiek renginiai ir seminarai, kurie būtų naudingi ir tenkintų pedagogų poreikius bei atitolintų grėsmę netekti kvalifikuotų pedagogų, o kaip tik skatintų ir toliau tobulintis, mokytis tam, kad užtikrintų ugdymo proceso kokybę.

2.6. Kiekybinio tyrimo rezultatai ir jų analizė

Atliekant kiekybinį tyrimą ir siekinat išsiaiškinti pedagogų kvalifikacijos paslaugų pasiūlos ir poreikių atitikimą, pirmiausia respondentų prašyta pateikti demografinius duomenis (lytis, amžius, išsilavinimas, pedagoginė kvalifikacinė kategorija, pedagoginio darbo stažas). Šie duomenys padės aptarti ir aiškiau suprasti pedagogų profesinės kvalifikacijos tobulinimo paslaugų pasiūlos poreikius, jų priežastis.

5 lentelė

Respondentų demografinių duomenų rezultatai (pedagogų nuomonės) (N=215)

Demografinis blokas		N	%
Lytis	Moteris	215	100
	Vyras	0	0
Išsilavinimas	Vidurinis	2	0,9
	Aukštasis neuniversitetinis (kolegija)	42	19,8
	Nebaigtas aukštasis	4	1,9
	Aukštasis universitetinis	164	77,4
Amžius	18 – 25	1	0,5
	26 – 35	28	13,1
	36 – 45	51	23,5
	46 – 55	96	45,1
	56 – 65	37	17,4
Pedagoginė kvalifikacinė kategorija	Auklėtoja (-s)	47	22,3
	Vyriausia auklėtoja (-s)	136	64,5
	Auklėtojas metodininkas (-ė)	26	12,3
	Auklėtojas ekspertas (-ė)	2	0,9
Pedagoginio darbo stažas metais	1 – 10	36	17,9
	11 – 20	40	19,9
	21 – 30	79	77,1
	31 ir daugiau	46	22,9
Amžiaus vaikų grupėje šiuo metu dirba	1 – 2	15	7,5
	2 – 3	33	16,5
	3 – 4	51	25,5
	4 – 5	33	16,5
	5 – 6	35	17,5
	6 – 7	22	16,5

Išanalizavus gautus tyrimo rezultatus paaiškėjo, kad visi apklausoje dalyvavę respondentai buvo moterys. Taip yra dėl organizacijų, kuriose buvo vykdoma apklausa veiklos specifika. Ikimokyklinio ugdymo įstaigose daugiausia dirba moterys, kadangi dirbama su mažamečiais vaikais. Didžioji dalis respondentų turi aukštąjį universitetinį išsilavinimą, daug mažesnė dalis aukštąjį neuniversitetinį (kolegija), mažiausia dalis – vidurinį. Vadinasi, ikimokyklinėje įstaigoje dirba kvalifikuoti pedagogai. Imtyje dominuoja 46 – 55 metų amžiaus asmenys, mažiausia apklaustųjų dalis – 18 – 25 metų. Galima daryti prielaidą, kad nėra jaunų specialistų ir ikimokyklinio ugdymo pedagogo profesija nėra populiari tarp jaunų žmonių. Amžiaus

pasiskirstymas sąlygoja ir pedagoginio darbo stažą. Daugiausia respondentų dirba 21 – 30 metus pedagoginį darbą, o mažiausiai – nuo 1 iki 10 metų. Iš apklaustųjų didelė dalis turėjo vyriausiojo(-iosios) auklėtojo(-os) pedagoginę kvalifikacinę kategoriją, o mažiausia dalis – auklėtojo(-os) eksperto(-ės). Nors pedagogų darbo stažas pakankamai ilgas, tačiau labai mažai apklaustųjų turi aukščiausią kvalifikacinę kategoriją. Tai rodo, kad ikimokyklinio ugdymo pedagogai nesiekia kvalifikacinės kategorijos kėlimo. Dirbančių su tam tikros amžiaus grupės vaikais pasiskirstymas labai panašus, tačiau daugiau dirbančiųjų su 3 – 4 metų vaikais, o mažiausiai – 1 – 2 metų vaikais. Galima daryti išvadą, kad daugiausia vaikų ir grupių sudaro 3 – 4 metų amžiaus vaikai, kada tėvai, auginantys vaikus, pradeda eiti į darbą, nutraukiamos tėvystės atostogos.

6 lentelė

Respondentų demografinių duomenų rezultatai (vadovų nuomonės) (N=17)

Demografinis blokas		N	%
Lytis	Moteris	17	100
	Vyras	0	0
Išsilavinimas	Vidurinis	0	0
	Aukštasis neuniversitetinis (kolegija)	2	12,5
	Nebaigtas aukštasis	1	6,2
	Aukštasis universitetinis	13	81,2
Amžius	18 – 25	2	11,8
	26 – 35	0	0
	36 – 45	5	29,4
	46 – 55	7	41,2
	56 – 65	3	17,6
Pedagoginio darbo stažas metais	Iki 10	2	11,8
	11 – 20	8	47,1
	21 – 30	3	17,6
	31 ir daugiau	4	23,5

Iš 2 lentelės matyti, kad iš apklaustų vadovų visos buvo moterys ir nei vieno vyro, kaip ir pedagogų, dirbančių ikimokyklinėje ugdymo įstaigoje. Tačiau išsilavinimas didžiosios dalies vadovų yra aukštasis universitetinis, ir nėra nei vieno vadovo turinčio tik vidurinį išsilavinimą. Tai rodo, kad vadovo pareigas gali užimti tik aukštą išsilavinimą turintys asmenys. Kaip ir apklaustųjų pedagogų, daugiausia ikimokyklinio ugdymo įstaigų vadovų yra 46 – 55 metų asmenys ir nei vieno vadovo nebuvo, kuris būtų 26 – 35 metų amžiaus. Tačiau verta atkreipti dėmesį, kad pasitaikė ir jaunesnio amžiaus vadovų, t.y. 18 – 25 metų amžiaus. Vadinas, vadovo pareigos ikimokyklinio ugdymo įstaigose pritraukia daugiau jaunų žmonių, negu pedagogo, tiesiogiai dirbančio su vaikais. Pedagoginio darbo stažas daugiausia apklaustųjų buvo 11 – 20 metų, o mažiausia – iki 10 metų. Tai susiję ir su vadovo pareigas užimančių asmenų amžiumi.

Pedagogų ir vadovų nuomonių pasiskirstymas apie profesinės kvalifikacijos tobulinimo paslaugų pasiūlos ir poreikių atitikties rezultatų analizė

Ikimokyklinio ugdymo pedagogams ir vadovams buvo pateiktos anketos (žr. 1, 2 PRIEDAI) siekiant išsiaiškinti ikimokyklinio ugdymo pedagogų kvalifikacijos tobulinimo paslaugų pasiūlą ir jų kvalifikacijos tobulinimo poreikių atitiktį. Pateiksime ir paanalizuosime gautus tyrimo rezultatus.

7 lentelė

Laikas, kurį skirate profesinės kvalifikacijos tobulinimo paslaugoms (pedagogų nuomonės) (N=215)

Tinkamiausias seminarų/kursų skaičius ir trukmė		N	%
Seminarų skaičius (per metus)	Kartą per metus	32	15,2
	2-3 kartus per metus	121	57,3
	4-5 kartus per metus	41	19,4
	6 kartus per metus ir daugiau	8	3,8
Seminarų trukmė (dienomis)	Vienos dienos	122	56,7
	Dviejų dienų	67	31,2
	Trijų dienų	10	4,7
	Penkių dienų	3	1,4
	Tęstiniais (2-3 seminarai po (per) 3 dienas)	7	3,3

* respondentai turėjo pasirinkti tarp atsakymų su atitinkamais matavimo įverčiais: „Visiškai sutinku“ – 4, „Sutinku“ – 3, „Nesutinku“ – 2, „Visiškai nesutinku“ – 1.

Respondentams pateiktoje anketoje buvo siekiama išsiaiškinti, kaip dažnai ir kokios trukmės kvalifikaciniai kursai ir seminarai tinkamiausi pedagogams. Iš lentelės matyti, kad daugiau nei pusei apklaustųjų geriausia ir priimtinausia kvalifikaciją kelti 2 – 3 kartus per metus (57,3%), o seminarai ir kursai turėtų užtrukti vieną dieną (56,7%). Labai maža dalis respondentų norėtų kvalifikacijos kėlimo kursuose dalyvauti 6 ir daugiau kartų per metus (3,8%), taip pat mažai pedagogų patiktų, kad seminarai truktų penkias dienas (1,4%). Vadinasi, pedagogai mano, kad jiems nereikia dažnai kelti kvalifikacijos, o kursai turėtų užtrukti kuo trumpiau. Tai rodo, kad pedagogams gana svarbus laikas, kurį jie gali skirti mokymams. Ši problema, susijusi su laiko stoka, gana dažna tarp pedagogų. Tačiau reikia atkreipti dėmesį, kad įstaiga, kurioje dirba pedagogas, sudaro tam reikiamas sąlygas. Per 5 metus pedagogui skiriamas ne mažiau kaip 2 mėnesių trukmės laikas, kurio metu gaudamas visą atlyginimą, jis laisvai, pasirinktu būdu, tobulina savo kvalifikaciją (<http://www.smm.lt/strategija/docs/srp/koncepcija/koncepcija2.htm>). Taigi pedagogams suteikiama galimybė ir laikas, kada jie gali mokytis, tobulinti kvalifikaciją, o taip pat mokymosi metu nenukenčia jų materialinė padėtis, nes yra mokamas visas pareiginis atlyginimas.

Norint sužinoti respondentų poreikį tobulintis kvalifikaciją, buvo pateikiami teiginiai, kuriuos pedagogai ir vadovai turėjo įvertinti. Duomenys pateikiami atitinkamai 8 ir 9 lentelėse.

Profesinės kvalifikacijos tobulinimo poreikio svarba (pedagogų nuomonės) (N=215)

RN	Profesinės kvalifikacijos tobulinimo poreikis	M	SD
1.	Reikalingi profesiniai kvalifikacijos tobulino kursai	3,51	0,59
2.	Jums svarbu nuolatos tobulinti profesinę kvalifikaciją	3,47	0,56
3.	Ateityje žadate tobulinti profesinę kvalifikaciją	3,45	0,59
4.	Pritaikote profesinės kvalifikacijos metu įgytas žinias savo darbinėje veikloje	3,36	0,55
5.	Sudaromos sąlygos išvykti į profesinės kvalifikacijos tobulinimo kursus	3,31	0,66
6.	Skatinama dalyvauti profesinės kvalifikacijos tobulinimo kursuose	3,31	0,60
7.	Profesinė informacija ir įgūdžiai, įgyti seminarų metu, tenkina Jūsų poreikius	3,06	0,66

* respondentai turėjo pasirinkti tarp atsakymų su atitinkamais matavimo įverčiais: „Visiškai sutinku“ – 4, „Sutinku“ – 3, „Nesutinku“ – 2, „Visiškai nesutinku“ – 1.

M – vidurkis

SD – standartinis nuokrypis

Tyrimo rezultatai rodo, kad pedagogai labiausiai pažymi tai, kad profesiniai kvalifikacijos tobulinimo kursai yra reikalingi, jiems svarbu nuolat tobulintis (3,51) ir žada ateityje tai daryti (3,45). Kalbant apie sąlygas, sudarytas išvykti į tokius kursus (3,31), skatinimą tai daryti ir tai (3,31), kiek pedagogai įgyja žinių ir įgūdžių seminaro metu (3,06), pedagogus nelabai tenkina ir jie šiuos atsakymus vertino mažiausiai. Vidutiniškai pažymi, kad pritaiko seminaruose įgytas žinias savo darbinėje veikloje (3,36). Vadinasi, poreikis tobulinti kvalifikaciją yra, tačiau trūksta pedagogų skatinimo, motyvacijos iš šalies ir geresnės seminarų kokybės, kurių metu pedagogai įgytų tokių žinių ir įgūdžių, kurie juos tenkintų. Nors pasak R. Želvio (2001), vietoj privalomų, unifikotų kvalifikacijos tobulinimo kursų pedagogai dabar gali laisvai pasirinkti, kada, kur ir kokioje srityje tobulinti savo kvalifikaciją, yra problemų, kurias išvelgia K. Kaminskas (2001). Jis teigia, kad ne visuomet kokybiškai parengtos kvalifikacijos tobulinimo programos ir mokymo medžiaga, seminarų vedėjams trūksta kompetencijos mokyti pedagogus, nėra grįžtamojo ryšio iš seminarų dalyvių, ne visuomet tinkama kvalifikacijai tobulinti fizinė ir psichologinė aplinka ir pan. Taigi K. Kaminsko išvalgas patvirtina ir pedagogų atsakymų analizė.

9 lentelė

Profesinės kvalifikacijos tobulinimo poreikio svarba (vadovų nuomonės) (N=17)

RN	Profesinės kvalifikacijos tobulinimo poreikis	M	SD
1.	Pedagogams svarbu nuolatos tobulinti profesinę kvalifikaciją	3,71	0,47
2.	Pedagogams reikalingi profesiniai kvalifikacijos tobulinimo kursai	3,65	0,49
3.	Pedagogams sudaromos sąlygos išvykti į profesinės kvalifikacijos tobulinimo kursus	3,59	0,51
4.	Ateityje pedagogai žada tobulinti profesinę kvalifikaciją	3,41	0,51
5.	Pedagogams skatinama dalyvauti profesinės kvalifikacijos tobulinimo kursuose	3,38	0,62
6.	Pedagogai pritaiko profesinės kvalifikacijos metu įgytas žinias savo darbinėje veikloje	3,18	0,53
7.	Profesinė informacija ir įgūdžiai, įgyti seminarų metu, tenkina pedagogų poreikius	3,13	0,62

* respondentai turėjo pasirinkti tarp atsakymų su atitinkamais matavimo įverčiais: „Visiškai sutinku“ – 4, „Sutinku“ – 3, „Nesutinku“ – 2, „Visiškai nesutinku“ – 1.

M – vidurkis

SD – standartinis nuokrypis

Ikimokyklinio ugdymo įstaigų vadovų nuomonės apie tuos pačius teiginius šiek tiek išsiskyrė nuo pedagogų. Kaip ir pedagogams, vadovams atrodo svarbu (3,71), kad jie nuolat tobulintų kvalifikaciją, tokie kursai yra reikalingi (3,65). Tačiau vadovai pažymėjo, kad pedagogams yra sudaromos sąlygos išvykti į profesinės kvalifikacijos tobulinimo kursus (3,59). Taip pat mano, kad pedagogai ateityje žada tobulinti kvalifikaciją (3,41). Mažiausiai vadovai pažymi tai, kad pedagogai yra skatinami kelti kvalifikaciją (3,38), taip pat kad pritaiko seminarų metu įgytas žinias savo darbe (3,18) ir kad pedagogus tenkina seminarų metu gautos žinios ir įgyti įgūdžiai (3,13). Taigi tiek pedagogų, tiek jų vadovų nuomonės sutampa apie tai, kad profesinės kvalifikacijos tobulinimas yra reikalingas, tačiau seminarų kokybė nėra gera ir netenkina pedagogų poreikių. Vykstant rengimo tobulinimo procesams, pedagogų vaidmuo pakito: jų pedagoginė veikla tapo labiau kompleksinė, reikalaujanti priimti savarankiškus sprendimus, todėl pedagogai skatinami nuolat tobulintis ir aktyviai dalyvauti mokyklos tobulinimo procese (Fokienė, 2007). Tačiau L. Jovaiša (2001), V. Rajeckas (2004), R. Želvys (2003), M. Barkauskaitė (2001), V. Beresnevičienė, G. Kadziauskas (2006), ir kt. teigia, kad pedagogo kvalifikacija labiausiai lemia ugdymo proceso sėkmę, todėl pedagogas privalo ją nuolat tobulinti.

Siekiant sužinoti iš kokių šaltinių respondentai sužino apie profesinės kvalifikacijos tobulinimąsi, lentelėje pateikiami šaltiniai (žr. 10 – 11 lentelės).

10 lentelė

Profesinės kvalifikacijos tobulinimo šaltiniai (pedagogų nuomonės) (N=215)

RN	Informacijos apie profesinės kvalifikacijos tobulinimosi šaltiniai	M	SD
1.	Kvalifikacijos tobulinimo institucijos	3,25	<i>0,67</i>
2.	Kolegos, bendradarbiai	3,19	<i>0,67</i>
3.	Pedagogų profesinės raidos centras	3,18	<i>0,75</i>
4.	Mokyklos administracijos	3,14	<i>0,78</i>
5.	ŠMM informacinis leidinys „Švietimo naujienos“	3,07	<i>0,70</i>
6.	Elektroninės informavimo priemonės (el. paštas, internetas)	3,06	<i>0,86</i>
7.	Švietimo ir mokslo skyrius	2,99	<i>0,79</i>
8.	Švietimo centras	2,98	<i>0,72</i>
9.	Tęstinių studijų institutai	2,94	<i>0,80</i>
10.	Mokytojų kompetencijos centras	2,88	<i>0,85</i>
11.	Pedagoginė spauda	2,87	<i>0,83</i>
12.	Vietinė spauda	2,40	<i>0,91</i>

* respondentai turėjo pasirinkti tarp atsakymų su atitinkamais matavimo įverčiais: „Visiškai sutinku“ – 4, „Sutinku“ – 3, „Nesutinku“ – 2, „Visiškai nesutinku“ – 1.

M – vidurkis

SD – standartinis nuokrypis

Iš 10 lentelės matyti, kad pedagogai daugiausia informacijos gauna iš kvalifikacijos tobulinimosi institucijų (3,25), kolegų, bendradarbių (3,19), Pedagogų profesinės raidos centro (3,18), mokyklos administracijos (3,14). Mažiausiai apie profesinės kvalifikacijos tobulinimąsi

galimybės ir naujienas informuoja pedagoginė (2,87) ir vietinė spauda (2,40). Neabejotiną pedagogų kvalifikacijos svarbą rodo įkurti centrai, kurie vykdo pedagogų kvalifikacijos tobulinimo sistemos kokybės priežiūrą, siekiant užtikrinti kokybę pedagogų kvalifikacijos tobulinimo srityje (<http://www.smm.lt/strategija/docs/srp/koncepcija/koncepcija2.htm>).

Vadinasi, pedagogai daugiausia sužino iš tų įstaigų, kurios ir teikia kvalifikacijos tobulino paslaugas bei iš kolegų ar mokyklos administracijos.

11 lentelė

Profesinės kvalifikacijos tobulinimo šaltiniai (vadovų nuomonės) (N=17)

RN	Informacijos apie profesinės kvalifikacijos tobulinimosi šaltiniai	M	SD
1.	Kvalifikacijos tobulinimo institucijos	3,35	0,49
2.	Mokyklos administracijos	3,19	0,83
3.	Tęstinių studijų institutai	3,13	0,83
4.	Elektroninės informavimo priemonės (el. paštas, internetas)	3,12	0,92
5.	ŠMM informacinis leidinys „Švietimo naujienos“	3,00	0,85
6.	Kolegos, bendradarbiai	3,00	0,61
7.	Švietimo centras	2,94	1,06
8.	Mokytojų kompetencijos centras	2,87	0,99
9.	Pedagoginė spauda	2,76	0,97
10.	Švietimo ir mokslo skyrius	2,71	0,91
11.	Pedagogų profesinės raidos centras	2,69	1,01
12.	Vietinė spauda	1,92	0,83

* respondentai turėjo pasirinkti tarp atsakymų su atitinkamais matavimo įverčiais: „Visiškai sutinku“ – 4, „Sutinku“ – 3, „Nesutinku“ – 2, „Visiškai nesutinku“ – 1.

M – vidurkis

SD – standartinis nuokrypis

11 lentelėje pateikti duomenys rodo, kad ikimokyklinių ugdymo įstaigų vadovai, kaip ir pedagogai mano, kad daugiausia informacijos gaunama iš kvalifikacijos tobulinimo institucijų (3,35), mokyklos administracijos (3,19) ir Tęstinių studijų institutų (3,13) bei elektroninėmis informavimo priemonėmis (3,12). Mažiausiai informacijos suteikia Pedagogų profesinės raidos centras (2,69) ir vietinė spauda (1,92). Kadangi R. Laužackas (2005) teigia, kad ugdymo institucijos politika kvalifikacijos kėlimo klausimu aiški tuomet, kai tenkinami pedagogo poreikiai, nuolat tiriami ir aptariami pedagoginiai, profesiniai, dalykiniai, socialiniai jo poreikiai, skatinamas kvalifikacijos kėlimas. Keliant kvalifikaciją sukaupia informacija apie pedagoginius ar specialybės mokėjimus, praktinę patirtį ar asmenybės vertingumo formavimą, įvairiais būdais skleidžiama mokykloje, padeda kurti besimokančią instituciją, kurioje kiekvienas pedagogas tampa lyderiu, kur grupių idėjos, normos generuoja vidinį poreikį augti, mokytis kartu. Taigi pedagogų ir vadovų nuomonės apie informacijos šaltinius pasiskirstė panašiai, tik vadovai įvertino elektronines informavimo priemones. Galima daryti prielaidą, kad mokyklos administracija dažniau gauna el. paštu informaciją, nei pedagogai.

Labai svarbu buvo išsiaiškinti, kokios priežastys skatina pedagogus tobulinti savo profesinę kvalifikaciją, todėl pedagogai ir vadovai turėjo įvertinti įvairias priežastis, pateiktas 12 – 13 lentelėse.

12 lentelė

Profesinės kvalifikacijos tobulinimo priežastys (pedagogų nuomonės) (N=215)

RN	Priežastys, skatinančios tobulinti savo profesinę kvalifikaciją	M	SD
1.	Norite susipažinti su dalykinėmis ir metodinėmis naujovėmis	3,59	0,52
2.	Naujų žinių ir įgūdžių poreikis	3,45	0,67
3.	Siekiate tobulinti savo asmenybę	3,43	0,62
4.	Norite jaustis kompetentingu	3,42	0,61
5.	Norite išvengti klaidų savo darbinėje veikloje	3,39	0,62
6.	Vykdoma pedagogų atestacijos nuostatų reikalavimus	3,33	0,64
7.	Manote, kad tokie renginiai naudingi	3,32	0,63
8.	Siekiate atestuotis aukštesnei kvalifikacinei kategorijai	3,08	0,69
9.	Sudarytos palankios sąlygos dalyvauti seminaruose	3,07	0,76
10.	Palankus tobulinimuisi darbovietės mikroklimatas	3,06	0,67
11.	Pažymėjimas	2,91	0,86
12.	Poreikis būti pripažintam vadovų ir savo kolegų	2,91	0,84
13.	Skatina ikimokyklinės įstaigos administracija	2,87	0,72
14.	Manote, kad tokie renginiai padės siekiant karjeros	2,83	0,86
15.	Dalyvaujate todėl, kad kiti dalyvauja	2,06	0,83
16.	Premija	1,91	0,97

* respondentai turėjo pasirinkti tarp atsakymų su atitinkamais matavimo įverčiais: „Visiškai sutinku“ – 4, „Sutinku“ – 3, „Nesutinku“ – 2, „Visiškai nesutinku“ – 1.

M – vidurkis

SD – standartinis nuokrypis

Kaip matyti iš 12 lentelės, pedagogams yra svarbu susipažinti su dalykinėmis ir metodinėmis naujovėmis (3,59), įgyti naujų žinių ir įgūdžių (3,45), siekti tobulėti kaip asmenybėms (3,43), gerinti savo kompetencijas, gerai atlikti darbą (3,39). Mažiausiai buvo pažymėta, kad dalyvauja todėl, jog ir kiti dalyvauja seminaruose (2,06) bei dėl premijos (1,91). Tačiau R. Laužackas (2005) mano, jog kvalifikacija nėra amžinas dalykas. Jau neminint to, kad nesąveikaudama su tam tikra veikla (profesija), kvalifikacija savaime pradeda „tirpti“. Todėl žmogus privalo nuolat tobulinti savo turimą kvalifikacijos potencialą tam, kad tobulėtų ne tik jo žinios ir įgūdžiai, bet ir pats žmogus, kaip asmenybė.

Vadinasi, pedagogai nori tobulėti dėl to, kad jiems patiems tai yra svarbu, o šiuolaikinis gyvenimo tempas, švietimo naujovės, reformacijos skatina ir tampa viena iš svarbiausių priežasčių, skatinančių pedagogus neatsilikti nuo naujovių ir nedaryti klaidų savo darbinėje veikloje.

Profesinės kvalifikacijos tobulinimo priežastys (vadovų nuomonės) (N=17)

RN	Priežastys, skatinančios tobulinti savo profesinę kvalifikaciją	M	SD
1.	Pedagogai siekia atestuotis aukštesnei kvalifikacinei kategorijai	3,50	0,52
2.	Pedagogai nori susipažinti su dalykinėmis ir metodinėmis naujovėmis	3,41	0,51
3.	Pedagogai nori jaustis kompetentingais	3,29	0,59
4.	Pedagogai vykdo pedagogų atestacijos nuostatų reikalavimus	3,25	0,58
5.	Pedagogų naujų žinių ir įgūdžių poreikis	3,18	0,81
6.	Pedagogai siekia tobulinti savo asmenybę	3,12	0,78
7.	Pedagogai nori išvengti klaidų savo darbinėje veikloje	3,06	0,77
8.	Pedagogai mano, kad tokie renginiai naudingi	3,00	0,85
9.	Pedagogus skatina ikimokyklinės įstaigos administracija	2,94	0,68
10.	Pedagogams sudarytos palankios sąlygos dalyvauti seminaruose	2,87	0,83
11.	Pedagogams palankus tobulinimuisi darbovietės mikroklimatas	2,85	0,80
12.	Pedagogai mano, kad tokie renginiai padės siekiant karjeros	2,79	0,80
13.	Pedagogų poreikis būti pripažintam vadovų ir savo kolegų	2,73	0,88
14.	Pedagogams yra svarbu gauti pažymėjimą	2,71	0,99
15.	Pedagogai dalyvauja todėl, kad kiti dalyvauja	2,19	0,83
16.	Pedagogams yra svarbi premija	1,56	0,81

* respondantai turėjo pasirinkti tarp atsakymų su atitinkamais matavimo įverčiais: „Visiškai sutinku“ – 4, „Sutinku“ – 3, „Nesutinku“ – 2, „Visiškai nesutinku“ – 1.

M – vidurkis

SD – standartinis nuokrypis

Vadovai, kaip svarbiausią priežastį, dėl kurios pedagogai siekia tobulinti savo kvalifikaciją, pažymėjo siekį įgyti aukštesnę kvalifikacinę kategoriją (3,50). Nuomonės dėl susipažinimo su dalykinėmis ir metodinėmis naujovėmis bei kompetencijos siekimu sutapo su pedagogų nuomone ir vadovai mano, kad tai yra pagrindinės priežastys profesinės kvalifikacijos tobulinimui. Vadovai nepritaria, kad pedagogai kvalifikaciją kelia dėl premijos (1,56) ar dalyvauja todėl, kad kiti pedagogai dalyvauja kvalifikacijos tobulinimo renginiuose (2,19). Kaip matyti, tiek pedagogų, tiek vadovų nuomonės sutapo ir parodo, jog pedagogams svarbiau jų darbo kokybę, kurią užtikrinti padėtų kvalifikacijos tobulinimo renginiuose įgytos žinios, bet ne piniginės premijos ar kitų dalyvaujančiųjų pavyzdys. Tiek pedagogų, tiek vadovų išsakyta nuomonę patvirtina ir K. Kaminskas (2001) teigdamas, kad profesinės kompetencijos tobulinimas įmanomas tik remiantis savarankiškumo principu, noru mokytis, neatsilikti, žengti koja kojon su mokslo raida. Poreikis tobulinti savo žinias bei įgūdžius, noras pasidalinti savo patirtimi su kitais ar iš jų pasimokyti sudaro prielaidas pedagogų kvalifikacijos kėlimui.

Sužinojus priežastis, dėl ko pedagogai siekia profesinės kvalifikacijos tobulinimo ir kaip patenkinamas šis pedagogų poreikis, aktualu apžvelgti, kokie yra dažniausiai siūlomi kvalifikacijos tobulinimo būdai (žr. 14 lentelė).

Ištaigų organizuojami profesinės kvalifikacijos tobulinimo būdai (pedagogų nuomonės) (N=215)

RN	Dažniausiai kvalifikacijos tobulinimo būdai	M	SD
1.	Seminarai	3,51	0,50
2.	Kursai	3,30	0,63
3.	Seminarai – praktikumai	3,20	0,73
4.	Paskaitos	3,05	0,70
5.	Konferencijos	3,04	0,75
6.	Metodiniai būreliai	3,04	0,73
7.	Diskusijos	2,90	0,76
8..	Konsultacijos	2,84	0,74
9.	Darbas teminėse grupėse	2,72	0,87
10.	Stažuotės	2,43	0,93

* respondentai turėjo pasirinkti tarp atsakymų su atitinkamais matavimo įverčiais: „Visiškai sutinku“ – 4, „Sutinku“ – 3, „Nesutinku“ – 2, „Visiškai nesutinku“ – 1.

M – vidurkis

SD – standartinis nuokrypis

Kaip matyti iš 14 lentelės, dažniausiai siūlomi yra seminarai (3,51), kursai (3,30), seminarai – praktikumai (3,20) profesinės kvalifikacijos tobulinimui. Rečiausiai siūlomi būdai yra konsultacijos (2,84), darbas teminėse grupėse (2,72), stažuotės (2,43). Taigi seminarai, kursai ir seminarai – praktikumai – populiariausi kvalifikacijos tobulinimo būdai, dažniausiai siūlomi ir organizuojami tų institucijų, kurios yra atsakingos už pedagogų kvalifikacijos tobulinimo organizavimą ir vykdymą. Šie būdai priskiriami formaliajam mokymuisi, už kuriuos pedagogai gauna diplomus, pažymėjimus, o mokymosi veikla yra tikslinga, apgalvota, organizuota, su fiksuota trukme ir tvarkaraščiu, hierarchine vertinimo sistema, formaliais priėmimo ir registracijos reikalavimais (Laužackas, Stasiūnaitienė, Teresevičienė, 2005).

Išaiškėjus dažniausiai siūlomiems kvalifikacijos tobulinimo būdams tikslinga sužinoti pedagogų nuomonę, kokie mokymosi būdai jiems asmeniškai yra priimtinausi, ir palyginti kvalifikacijos tobulinimo būdų pasiūlą su paklausa, t.y. pedagogų poreikiu (žr. 15 lentelė).

Pageidaujamos profesinės kvalifikacijos tobulinimo būdai (pedagogų nuomonės) (N=215)

RN	Priimtinausi kvalifikacijos tobulinimo būdai	M	SD
1.	Seminarai – praktikumai	3,55	0,56
2.	Seminarai	3,44	0,54
3.	Kursai	3,42	0,62
4.	Darbas teminėse grupėse	3,29	0,75
5.	Konsultacijos	3,24	0,64
6.	Diskusijos	3,23	0,67
7.	Paskaitos	3,22	0,70
8.	Metodiniai būreliai	3,21	0,62
9.	Konferencijos	3,16	0,65
10.	Stažuotės	3,06	0,83

* respondentai turėjo pasirinkti tarp atsakymų su atitinkamais matavimo įverčiais: „Visiškai sutinku“ – 4, „Sutinku“ – 3, „Nesutinku“ – 2, „Visiškai nesutinku“ – 1.

M – vidurkis

SD – standartinis nuokrypis

15 lentelės rezultatai parodė, kad pedagogams priimtinausi yra seminarai-praktikumai (3,55), seminarai (3,44) ir kursai (3,42). Nepaisant minėtų trijų kvalifikacijos tobulinimo būdų išsidėstymo pirmose trijose vietose, galima teigti, kad renginių pasiūla ir pedagogų poreikis atitinka, kadangi aukščiau analizuotoje lentelėje (14 lent.) aptarti dažniausiai siūlomi mokymosi būdai yra lygiai tie patys, kokius ir rinkęsi pedagogai. Vadinasi, profesinės kvalifikacijos tobulinimo būdai, siūlomi atitinkamų institucijų, pedagogams yra priimtini. Mažiausiai priimtinas kvalifikacijos tobulinimo būdas yra stažuotės (3,06). Palyginus su siūlomais būdais, taip pat atitinka, kadangi stažuotės yra rečiausiai siūlomas mokymosi būdas. Pasak R. Laužacko, V. Dienio (2004), nors neformalusis profesijos pedagogų kvalifikacijos tobulinimas įgauna vis didesnes galimybes, jis didžiąja dalimi apima tik savarankišką saviugdą, dažniausiai skatinamą ir remiamą tiek, kiek jos turinys atitinka profesinio rengimo įstaigų interesus. Galima daryti prielaidą, kad pedagogai dėl to mieliau renkasi būdus, kurie priskiriami formaliajam ugdymui, nes mokantis pastaruoju būdu, perteikiamas ir siūlomas toks turinys, kurį pedagogams įsisavinti patiems būtų sunkiau.

Pedagogams ir vadovams buvo pateikta lentelė, kurioje jie turėjo pagal svarbumą pažymėti pagrindinius kvalifikacijos tobulinimo trukdžius (žr. 16 – 17 lentelės).

16 lentelė

Pagrindiniai profesinės kvalifikacijos tobulinimo trukdžiai (pedagogų nuomonės) (N=215)

RN	Pagrindiniai kvalifikacijos tobulinimosi trukdžiai	M	SD
1.	Lėšų trūkumas	3,19	<i>0,72</i>
2.	Papildomos išlaidos	3,15	<i>0,70</i>
3.	Geografinis nepatogumas	2,79	<i>0,87</i>
4.	Didelis užimtumas	2,73	<i>0,84</i>
5.	Darbo krūvio padidėjimas	2,47	<i>0,86</i>
6.	Regioniniai centrai nepajėgūs užtikrinti reikiamos renginių kokybės	2,47	<i>0,86</i>
7.	Trūksta informacijos apie reikalingas kvalifikacijos tobulinimo programas	2,46	<i>0,83</i>
8.	Ne visus pedagogus pasiekia informacija apie švietimo naujoves ir pokyčius	2,45	<i>0,85</i>
9.	Motyvacijos stoka	2,01	<i>0,74</i>
10.	Pedagoginio pašaukimo nebuvimas	1,84	<i>0,65</i>

* respondentai turėjo pasirinkti tarp atsakymų su atitinkamais matavimo įverčiais: „Visiškai sutinku“ – 4, „Sutinku“ – 3, „Nesutinku“ – 2, „Visiškai nesutinku“ – 1.

M – vidurkis

SD – standartinis nuokrypis

Tyrimo rezultatai rodo, kad pedagogai kaip pagrindinį kvalifikacijos trukdį pažymėjo lėšų trūkumą (3,19), papildomas išlaidas (3,15) ir geografinius nepatogumus (2,79), taip pat nemažai įtakos turi ir didelis užimtumas (2,73). Mažiausiai kaip trukdžiai įvardyti – motyvacijos stoka (2,01) ir pedagoginio pašaukimo nebuvimas (1,84), kurie kyla iš pedagogo numatytų tikslų, susijusių su tobulėjimo siekimu noru mokytis. Galima teigti, kad didžiausia ir pagrindinė kliūtis yra lėšos, kurių skiriama nepakankamai, taip pat tos papildomos lėšos, kurias pedagogai skiria iš savo pareiginio atlyginimo bei nepatogumas dėl važinėjimo į kvalifikacijos tobulinimo renginius.

Geografinį nepatogumą galima susieti su dideliu užimtumu, kadangi pedagogai, vykstantys į renginius, organizuojamus toli nuo jų gyvenamosios vietos, sugaišta daug laiko kelionei. Pagal M. Teresevičienę (2007), besimokančiųjų kelyje pasitaiko įvairių fizinių ir psichologinių veiksnių, trukdančių suaugusiems dalyvauti mokymosi procese. Išoriniai mokymosi trukdžiai apima institucinį ir situacinį trukdžius: papildomas išlaidas, užimtumą darbe ar jo nesuderinamumą su mokymusi, įsipareigojimais namuose ir darbe, geografiniais nepatogumais.

17 lentelė

Pagrindiniai profesinės kvalifikacijos tobulinimo trukdžiai (vadovų nuomonės) (N=17)

RN	Pagrindiniai kvalifikacijos tobulinimosi trukdžiai	M	SD
1.	Lėšų trūkumas	3,35	0,61
2.	Papildomos išlaidos	3,12	0,78
3.	Geografinis nepatogumas	3,00	0,82
4.	Pedagogams per didelis užimtumas	2,80	0,77
5.	Motyvacijos stoka	2,63	0,81
6.	Regioniniai centrai nepajėgūs užtikrinti reikiamos renginių kokybės	2,53	0,92
7.	Darbo krūvio padidėjimas	2,38	0,89
8.	Ne visus pedagogus pasiekia informacija apie švietimo naujoves ir pokyčius	2,33	0,82
9.	Pedagogams trūksta informacijos apie reikalingas kvalifikacijos tobulinimo programas	2,30	0,92
10.	Pedagoginio pašaukimo nebuvimas	2,13	0,89

* respondentai turėjo pasirinkti tarp atsakymų su atitinkamais matavimo įverčiais: „Visiškai sutinku“ – 4, „Sutinku“ – 3, „Nesutinku“ – 2, „Visiškai nesutinku“ – 1.

M – vidurkis

SD – standartinis nuokrypis

Ikimokyklinio ugdymo įstaigų vadovų nuomonė apie pagrindinius trukdžius sutampa su pedagogų nuomone. Vadinasi, pagrindinis trukdis yra lėšos (3,35), finansavimas, skirtas profesinės kvalifikacijos tobulinimui bei tie pinigai, kuriuos pedagogai gali skirti mokymuisi iš savo uždirbamos algos. Geografinis nepatogumas (3,00) ir per didelis pedagogų užimtumas (2,80), vadovų nuomone, taip pat yra pakankamai svarbūs trukdžiai. Nereikšmingiausias trukdis, pasak vadovų, yra pedagoginio pašaukimo nebuvimas bei informacijos apie reikalingas kvalifikacijos tobulinimo programas trūkumas (2,30). Taigi vadovai mano, kad pedagogams trūksta informacijos apie tai, kokie kvalifikacijos tobulinimo renginiai, kursai, programos jiems yra reikalingos. Tiek pedagogų, tiek vadovų nuomonę pagrindžia M. Teresevičienės (2007) teiginį, kad pagrindiniai, veiksniai, trukdantys pedagogams tobulinti kvalifikaciją yra išoriniai. Tai papildomos išlaidos, užimtumas darbe ar jo nesuderinamumas su mokymusi, įsipareigojimai namuose ir darbe, geografiniai nepatogumai. Pedagogams ir vadovams buvo pateikiami klausimai apie kvalifikacijos tobulinimo renginius. Iš pateiktos lentelės (žr. 4 PRIEDAS) matyti, jog vadovų ir pedagogų nuomonės sutinka.

Profesinės kvalifikacijos tobulinimas ir demografinių kintamųjų ryšys

Turimus anketinius duomenis reikėtų analizuoti atskleidžiant įvairius demografinių veiksnių (pvz., amžių, išsilavinimą, darbo stažą) ir organizacijos kultūros kintamųjų ryšius. Tyrimo duomenims analizuoti buvo pasirinkti šie testai:

- Analizei pagal išsilavinimą, darbo stažą buvo pasirinktas neparametrinis *Man – Whitney U* testas, kadangi demografinių kintamųjų histogramos parodė, jog skirstiniai yra nenormaliniai ir yra tik du kintamojo požymiai.
- Analizei pagal amžių, pedagoginę kvalifikacinę kategoriją, vaikų amžiaus grupę ir trukmę keliant kvalifikacinę kategoriją buvo pasirinktas neparametrinis *Kruskal – Wallis T* testas, kadangi demografinių kintamųjų histogramos parodė, jog skirstiniai yra nenormaliniai ir yra daugiau nei trys kintamojo požymiai.

Visų neparametrinių testų lentelių sudarymui buvo naudotasi vidurkiais (*M*) iš *Anova* testo.

Naudojant neparametrinį *Man – Whitney U* testą buvo siekiama atskleisti, kaip respondentai, pasižymintys skirtingais demografiniais kintamaisiais (du kintamojo požymiai), linkę akcentuoti organizacijos kultūros kintamųjų ypatumus. Tyrime gauti rezultatai apdorojami ir analizuojami remiantis *duomenų patikimumo rodikliu* ($p \leq 0,05$). Statistinio reikšmingumo rodiklis (*p*) parodo, kad respondentų nuomonė yra statistiškai reikšminga. Nuomonė vienu ar kitu klausimu, teiginiu bus reikšminga, jei $p < 0,05$. Tai reiškia, kad pakartotinai atliekant tokį pat tyrimą, rezultatų paklaida neviršytų 5%. 18 – 19 lentelėse pateikti duomenys apie respondentų (pedagogų ir vadovų) išsilavinimo ir organizacijos kultūros kintamųjų ryšius.

18 lentelė

Istaigos pedagogų išsilavinimo ir kintamųjų ryšys (N=215)

STRUKTŪRINĖS DALYS	Aukštasis neuniversitetinis (kolegija)	Aukštasis universitetinis	Statistiškai reikšmingas skirtumas
	M	M	$p \leq 0,05$
Informacijos apie profesinės kvalifikacijos tobulinimosi šaltiniai			
ŠMM informacinis leidinys „Švietimo naujienos“	3,27	3,02	0,043
Mokytojų kompetencijos centras	3,20	2,79	0,025
Priežastys, skatinančios tobulinti savo profesinę kvalifikaciją			
Dalyvaujate todėl, kad kiti dalyvauja	2,38	1,98	0,033
Premija	2,26	1,82	0,014
Pagrindiniai kvalifikacijos tobulinimosi trukdžiai			
Geografinis nepatogumas	3,05	2,72	0,036
Motyvacijos stoka	2,39	1,91	0,002

* respondentai turėjo pasirinkti tarp atsakymų su atitinkamais matavimo įverčiais: „Visiškai sutinku“ – 4, „Sutinku“ – 3, „Nesutinku“ – 2, „Visiškai nesutinku“ – 1.

¹ Lentelėje naudojamų spalvų paaiškinimas:

	Aukščiausią įvertį skyrę
	Žemiausią įvertį skyrę

Remiantis tyrimo rezultatais, galima daryti prielaidą, kad aukštąjį neuniversitetinį išsilavinimą turintys pedagogai labiau nei aukštąjį universitetinį išsilavinimą turintys pedagogai vertina ir sutinka (3,27), kad ŠMM informacinis leidinys „Švietimo naujienos“ ir (3,20) Mokytojų kompetencijos centras yra tie šaltiniai, iš kurių gaunama daugiausia informacijos apie profesinės kvalifikacijos tobulinimąsi. Apie priežastis, skatinančias tobulinti savo profesinę kvalifikaciją, skirtingose įstaigose įgijusių pedagogų nuomonės taip pat išsiskyrė. Kolegijos diplomą turintys pedagogai sutinka, kad profesinę kvalifikaciją tobulina todėl, jog dalyvauja kiti (1,98) ir dėl premijos (1,82), o aukštąjį universitetinį išsilavinimą turintys pedagogai su šiais teiginiais nesutinka. Kaip labiau linkę nesutikti ir su tuo, kad (3,05) geografinis nepatogumas ir (2,39) motyvacijos stoka yra pagrindiniai trukdžiai kvalifikacijos tobulinimui.

19 lentelė

Įstaigos vadovų išsilavinimo ir kintamųjų ryšys (N=17)

STRUKTŪRINĖS DALYS	Aukštasis neuniversitetinis (kolegija)	Aukštasis universitetinis	Statistiškai reikšmingas skirtumas
	M	M	$p \leq 0,05$
Informacijos apie profesinės kvalifikacijos tobulinimosi šaltiniai			
Pedagogų profesinės raidos centras	3,00	3,18	0,035
Mokytojų kompetencijos centras	3,20	2,79	0,025
Pagrindiniai kvalifikacijos tobulinimosi trukdžiai			
Geografinis nepatogumas	4,00	2,77	0,047
Pedagogams per didelis užimtumas	4,00	2,64	0,035

* respondentai turėjo pasirinkti tarp atsakymų su atitinkamais matavimo įverčiais: „Visiškai sutinku“ – 4, „Sutinku“ – 3, „Nesutinku“ – 2, „Visiškai nesutinku“ – 1.

¹ Lentelėje naudojamų spalvų paaiškinimas:

	Aukščiausią įvertį skyrę
	Žemiausią įvertį skyrę

Tyrimo rezultatai parodė, aukštąjį universitetinį išsilavinimą turintys pedagogai labiau linkę manyti, kad (3,18) Pedagogų profesinės raidos centras yra informatyvesnis šaltinis profesinės kvalifikacijos tobulinimosi požiūriu, negu (3,20) Mokytojų kompetencijos centras. O koleginių išsilavinimą turintys pedagogai teigia atvirkščiai – Mokytojų kompetencijos centrą (2,79) jie labiau vertina, kaip informacijos šaltinį. Kalbant apie pagrindinius kvalifikacijos tobulinimo trukdžius, reikia pabrėžti, kad (2,77) geografinis nepatogumas ir (2,64) per didelis pedagogų užimtumas yra svarbi priežastis, veiksnys, trukdantis lankyti kvalifikacijos tobulinimo renginius aukštąjį neuniversitetinį išsilavinimą turintiems pedagogams, o aukštąjį universitetinį turintys- nemano, kad šie faktoriai yra lemiantys pedagogų pasyvumą tobulintis kvalifikaciją.

Naudojant neparametrinį *Kruskal – Wallis H* testą buvo siekiama atskleisti, kaip respondentai, pasižymintys skirtingais demografiniais kintamaisiais (trys ir daugiau kintamojo požymių), tokiais kaip *amžius, pedagoginę kvalifikacinę kategoriją ir trukmę keliant kvalifikaciją* linkę akcentuoti teigiamų bei neigiamų profesinės kvalifikacijos tobulinimo šaltinius ir trukdžius

kintamųjų ypatumus. Tyrime gauti rezultatai apdorojami ir analizuojami remiantis *duomenų patikimumo rodikliu* ($p \leq 0,05$). Statistinio reikšmingumo rodiklis (p) parodo, kad respondentų nuomonė yra statistiškai reikšminga. Tai reiškia, kad pakartotinai atliekant tokį pat tyrimą, rezultatų paklaida neviršytų 5%.

20 lentelė

Ištaigos pedagogų amžiaus ir kintamųjų ryšys (N=215)

KINTAMIEJI	Iki 35 metų	36-45 metų	46-55 metų	56 ir daugiau metų	Statistiškai reikšmingas skirtumas
	M	M	M	M	$p \leq 0,05$
Profesinės kvalifikacijos tobulinimo poreikis					
Reikalingi profesiniai kvalifikacijos tobulino kursai	3,63	3,47	3,60	3,22	0,024
Priežastys, skatinančios tobulinti savo profesinę kvalifikaciją					
Siekiate atestuotis aukštesnei kvalifikacinei kategorijai	3,41	3,24	3,04	2,75	0,001
Manote, kad tokie renginiai padės siekiant karjeros	3,31	2,70	2,83	2,61	0,011
Priimtinausia kvalifikacijos tobulinimo būdai					
Stazuotės	3,40	3,14	3,04	2,56	0,016
Pagrindiniai kvalifikacijos tobulinimosi trukdžiai					
Papildomos išlaidos	3,21	3,23	3,26	2,70	0,001
Lėšų trūkumas	3,25	3,29	3,25	2,86	0,036
Didelis užimtumas	2,85	2,87	2,77	2,33	0,030
Ne visus pedagogus pasiekia informacija apie švietimo naujoves ir pokyčius	2,77	2,23	2,37	2,69	0,015
Regioniniai centrai nepajėgūs užtikrinti reikiamos renginių kokybės	2,78	2,18	2,56	2,32	0,019

* respondentai turėjo pasirinkti tarp atsakymų su atitinkamais matavimo įverčiais: „Visiškai sutinku“ – 4, „Sutinku“ – 3, „Nesutinku“ – 2, „Visiškai nesutinku“ – 1.

¹ Lentelėje naudojamų spalvų paaiškinimas:

	Aukščiausią įvertį skyrę
	Žemiausią įvertį skyrę

Iš gautų rezultatų matyti, jog jauniausi pedagogai (iki 35 metų) (3,63) labiausiai pritaria, kad profesiniai kvalifikacijos kursai yra reikalingi, o vyriausieji, kuriems daugiau nei 56 metai, labiau linkę (3,20) nesutikti. Tačiau lentelėje pateikti duomenys rodo, kad vis dėlto visi pedagogai pritaria profesinės kvalifikacijos tobulinimui ir teigia turintys poreikį tobulintis savo kvalifikaciją. Pedagogai iki 35 labiausiai linkę manyti, kad priežastys, skatinančios tobulinti profesinę kvalifikaciją yra (3,41) siekis atestuotis aukštesnei kvalifikacinei kategorijai ir mano, (3,31) kad tokie renginiai padės jiems siekiant karjeros. Mažiausiai tam pritaria vyresni nei 56 metų pedagogai. Galima teigti, kad jauniausiems pedagogams šios priežastys yra aktualesnės dėl to, kad jiems ir karjeros siekimas yra aktualesnis dalykas, nei vyresniems pedagogams, kurių amžius netoli pensijinio.

Stazuotėms, kaip priimtinaam kvalifikacijos būdai, (3,40) labiausiai linkę pritarti jaunesnio amžiaus pedagogai (iki 35 metų), negu vyresnio amžiaus pedagogai (56 ir daugiau metų). Stažuuočių trukmė yra pakankamai ilga, todėl vyresniems pedagogams jos nėra itin priimtinos.

Analizuojant kvalifikacijos tobulinimo trukdžius paaiškėjo, kad (3,26) papildomos išlaidos yra svarbesnis trukdis 46 – 55 metų pedagogams, negu 56 ir daugiau metų turintiems pedagogams. Tačiau lentelėje pateikti rezultatai rodo, kad visų amžiaus grupių pedagogams šis trukdis yra pakankamai svarbus. Lėšų trūkumas (3,29) ir didelis užimtumas (2,87) aktualesnės priežastys yra 36 – 45 metų pedagogams, mažiausiai aktualios – vyresnio amžiaus pedagogams (56 ir daugiau metų).

Iki 35 metų pedagogai linkę sutikti su tuo, kad (2,77) ne visus pedagogus pasiekia informacija apie švietimo naujoves ir pokyčius, su šiuo teiginiu labiau sutinka (2,69) ir 56 ir daugiau metų turintys pedagogai. Labiausiai su šiuo teiginiu nesutinka 36 – 45 metų pedagogai, jiems labiau linkę pritarti ir 46 – 55 metų pedagogai.

Ne itin teigiamos nuomonės apie regioninių centrų rengiamų renginių kokybę yra pedagogai iki 36 metų amžiaus. Jie, kaip pedagogai, kuriems 46 – 55 metai, mano, kad Regioniniai centrai yra nepajėgūs užtikrinti reikiamos renginių kokybės. Kitų dviejų amžiaus grupių (ypač 36 – 45 metų) pedagogai labiau linkę nepritari šiam teiginiui ir manyti, kad galbūt Regioniniai centrai gali užtikrinti reikiamą renginių kokybę.

21 lentelė

Įstaigos vadovų amžiaus ir kintamųjų ryšys (N=17)

KINTAMIEJI	Iki 35 metų	36-45 metų	46-55 metų	56 ir daugiau metų	Statistiškai reikšmingas skirtumas
	M	M	M	M	$p \leq 0,05$
Profesinės kvalifikacijos tobulinimo poreikis					
Reikalingi profesiniai kvalifikacijos tobulino kursai	0,00	3,20	3,86	4,00	0,024
Priežastys, skatinančios tobulinti savo profesinę kvalifikaciją					
Pedagogai nori išvengti klaidų savo darbinėje veikloje	3,00	2,50	3,57	2,67	0,046
Pagrindiniai kvalifikacijos tobulinimosi trukdžiai					
Pedagogams per didelis užimtumas	0,00	2,00	3,17	3,33	0,030
Pedagoginio pašaukimo nebuvimas	0,00	2,75	1,43	2,33	0,019

* respondentai turėjo pasirinkti tarp atsakymų su atitinkamais matavimo įverčiais: „Visiškai sutinku“ – 4, „Sutinku“ – 3, „Nesutinku“ – 2, „Visiškai nesutinku“ – 1.

¹ Lentelėje naudojamų spalvų paaiškinimas:

	Aukščiausią įvertį skybę
	Žemiausią įvertį skybę

Kaip matome tyrimo rezultatai apie ikimokyklinių ugdymo įstaigų vadovų amžiaus ir kintamųjų ryšį paaiškėjo, kad įstaigų vadovai, kuriems 56 ir daugiau metų labiau linkę sutikti (4,00), kad kvalifikacijos tobulinimo kursai yra reikalingi, negu vadovai (3,20), kuriems 36 – 46 metai.

46 – 55 metų vadovai labiausiai sutinka (3,57), kad pagrindinė priežastis, skatinanti pedagogus tobulinti savo kvalifikaciją yra noras išvengti klaidų savo darbinėje veikloje, šiek tiek jaunesnės amžiaus grupės vadovai (36 – 45 metų) su šiuo teiginiu (2,50) labiau linkę nesutikti.

Su pagrindiniu kvalifikacijos tobulinimosi trukdžiu, kad (3,20) pedagogams per didelis užimtumas, sutinka ir pritaria 56 ir daugiau metų turintys pedagogai, jaunesni (36 – 45 metų) – nesutinka (2,00), kad užimtumas yra trukdis. Kita kliūtis kvalifikacijos tobulinimui yra laikoma pedagoginio pašaukimo nebuvimas. Su šiuo trukdžiu labiau yra linkę sutikti (2,75) vadovai, turintys 36 – 45 metus, o linkę (1,43) nepritari šiam teiginiui – 46 – 55 metų vadovai.

22 lentelė

Respondentų pedagoginės kvalifikacinės kategorijos ir kintamųjų ryšys (N=215)

KINTAMIEJI	Auklėtoja (-s)	Vyriausia auklėtoja (-s)	Auklėtojas metodininkas (-ė)	Statistiškai reikšmingas skirtumas
	M	M	M	$p \leq 0,05$
Informacijos apie profesinės kvalifikacijos tobulinimosi šaltiniai				
Kolegos, bendradarbiai	3,37	3,16	3,00	0,017
Priežastys, skatinančios tobulinti savo profesinę kvalifikaciją				
Siekiate atestuotis aukštesnei kvalifikacinei kategorijai	3,35	3,00	3,01	0,022
Manote, kad tokie renginiai pedagogams naudingi	3,55	3,24	3,25	0,011
Premija	2,23	1,90	1,48	0,011
Manote, kad tokie renginiai padės pedagogams siekiant karjeros	3,25	2,71	2,76	0,002
Pagrindiniai kvalifikacijos tobulinimosi trukdžiai				
Trūksta informacijos apie reikalingas kvalifikacijos tobulinimo programas	2,67	2,46	2,09	0,027

* respondentai turėjo pasirinkti tarp atsakymų su atitinkamais matavimo įverčiais: „Visiškai sutinku“ – 4, „Sutinku“ – 3, „Nesutinku“ – 2, „Visiškai nesutinku“ – 1.

¹ Lentelėje naudojamų spalvų paaiškinimas:

	Aukščiausią įvertį skyrę
	Žemiausią įvertį skyrę

Atlikto tyrimo rezultatai parodė, kad auklėtojai labiau (3,37) sutinka su tuo, kad kolegos ir bendradarbiai yra tie, kurie pasidalija informacija apie profesinės kvalifikacijos tobulinimąsi. Auklėtojai metodininkai (3,00) labiau linkę nesutikti, bet bendras lentelės rezultatas rodo, kad vis dėlto visų kvalifikacijų pedagogai sutinka, kad kolegos ir bendradarbiai pasidalija informacija apie profesinės kvalifikacijos tobulinimąsi.

Su priežastimis, skatinančiomis tobulinti savo kvalifikacinę kategoriją – (3,35) siekimu atestuotis aukštesnei kvalifikacinei kategorijai, (3,55) tokie renginiai pedagogams naudingi ir jie padės pedagogams siekiant karjeros (3,25) – labiau sutinka nei nesutinka žemiausią kvalifikacinę kategoriją turintys pedagogai. Turbūt iš to galima spręsti, kad kaip tik šiai grupei pedagogų labiausiai turi rūpėti jų ateitis, perspektyvos dirbant pedagoginį darbą, o tik mokantis galima siekti karjeros ir tobulėti. Lygiai su tais pačiais teiginiais labiau linkę sutikti (3,00) yra vyriausieji auklėtojai. Tačiau bendras rezultatas rodo, kad tiek auklėtojai, tiek vyriausieji

auklėtojai, tiek auklėtojai metodininkai išvardytas priežastis nurodo, kaip skatinančias kvalifikacijos tobulinimuisi. Dėl premijos kvalifikacijos nelabai siektų tobulinti auklėtojai metodininkai (1,48), auklėtojai šią priežastį laiko svarbesne. Galima daryti prielaidą, kad auklėtojų metodininkų atlyginimas yra didesnis, todėl premijos jiems mažiau aktualios, negu mažiau uždirbantiems auklėtojams.

Kaip vienas iš svarbesnių kvalifikacijos tobulinimosi trukdžių auklėtojai ir vyriausieji auklėtojai įvardija informacijos apie reikalingas kvalifikacijos tobulinimosi programas trūkumą, tačiau auklėtojai metodininkai su šiuo teiginiu labiau linkę nesutikti.

23 lentelė

Pedagogų pagal profesinės kvalifikacijos tobulinimo renginių skaičių per metus ir kintamųjų ryšys (N=215)

KINTAMIEJI	Kartą per metus	2-3 kartus per metus	4-5 kartus per metus	Statistiškai reikšmingas skirtumas
	M	M	M	$p \leq 0,05$
Priimtinausi kvalifikacijos tobulinimo būdai				
Konsultacijos	3,30	3,21	3,00	0,024

* respondentai turėjo pasirinkti tarp atsakymų su atitinkamais matavimo įverčiais: „Visiškai sutinku“ – 4, „Sutinku“ – 3, „Nesutinku“ – 2, „Visiškai nesutinku“ – 1.

¹ Lentelėje naudojamų spalvų paaiškinimas:

	Aukščiausią įvertį skyrę
	Žemiausią įvertį skyrę

Tyrimo duomenys parodė, kad pedagogams konsultacijos reikalingiausios vieną kartą per metus, mažiausiai pedagogai norėtų, kad konsultacijos (3,00) vyktų 4 – 5 kartus per metus. R. Laužackas (2005) mano, kad kvalifikacija nėra amžinas dalykas. Galima daryti išvadą, kad pedagogai, norintys stiprinti savo pedagoginius įgūdžius turėtų dažniau konsultuotis (3,00), negu vieną kartą per metus. Juo labiau, kad labai svarbu pedagogams gebėti panaudoti savo kompetencijas sprendžiant pedagoginės veiklos metu išskylančias problemas (Palinauskaitės, Pukelio, 2001), todėl tikėtina, kad vienos konsultacijos per metus gali neužtekti, norint stiprinti pedagoginius kvalifikacijos įgūdžius ir darbinėje veikloje išvengti kuo daugiau klaidų.

24 lentelė

Respondentų pagal profesinės kvalifikacijos amžiaus vaikų grupę ir įstaigos pedagogų kintamųjų ryšys (N=215)

KINTAMIEJI	1-2	2-3	3-4	4-5	5-6	6-7	Statistiškai reikšmingas skirtumas
	M	M	M	M	M	M	$p \leq 0,05$
Priežastys, skatinančios tobulinti savo profesinę kvalifikaciją							
Skatina ikimokyklinės įstaigos administracija	2,40	2,59	2,96	2,88	2,94	2,91	0,037
Priimtinausi kvalifikacijos tobulinimo būdai							
Seminarai – praktikumai	3,67	3,30	3,73	3,41	3,58	3,52	0,024
Stazuotės	3,36	2,82	3,31	2,58	3,43	3,10	0,024

* respondentai turėjo pasirinkti tarp atsakymų su atitinkamais matavimo įverčiais: „Visiškai sutinku“ – 4, „Sutinku“ – 3, „Nesutinku“ – 2, „Visiškai nesutinku“ – 1.

¹ Lentelėje naudojamų spalvų paaiškinimas:

	Aukščiausią įvertį skyrę
	Žemiausią įvertį skyrę

Tyrimo metu gauti rezultatai rodo, kad pagal tai su kokio amžiaus vaikų grupe dirba pedagogas, šiek tiek skiriasi ir jų nurodomos priežastys, skatinančios tobulinti savo profesinę kvalifikaciją. Su 3 – 4 metų vaikais dirbantys pedagogai labiausiai linkę sutikti (2,96), kad tobulintis kvalifikaciją skatina ikimokyklinės įstaigos administracija. Su šiuo teiginiu labiau linkę nesutikti (2,40) yra pedagogai, dirbantys su 1 – 2 metų amžiaus vaikais. Tačiau su kitomis amžiaus grupėmis dirbantys pedagogai labiau pritaria nurodomai priežastčiai.

Su 3 – 4 metų vaikais dirbantys pedagogai labiausiai pritaria (3,73) ir teigia, kad jiems priimtinausias kvalifikacijos tobulinimo būdas yra seminarai – praktikumai, su tuo nelabai nori sutikti (3,30) pedagogai, kurie dirba su 2 – 3 metų amžiaus vaikais. Tačiau iš esmės visi pedagogai linkę pritarti, kad seminarai – praktikumai yra tinkamas būdas kvalifikacijai tobulinti.

Pedagogai, dirbantys 5 – 6 metų amžiaus vaikais labiausiai linkę sutikti (3,43) su stažuotėmis. Su šiuo teiginiu nelabai nori sutikti (2,58), dirbantys su 4 – 5 metų amžiaus vaikais. Galime teigti, jog visi pedagogai sutinka, kad stažuotės yra tinkamas būdas kvalifikacijai tirti.

Paaiškinimai:

- Statistinio reikšmingumo rodiklis p – parodo, kad respondentų nuomonė yra statistiškai reikšminga. Nuomonė vienu ar kitu klausimu, teiginiu bus reikšminga, jei $p < 0,05$. Tai reiškia, kad pakartotinai atliekant tokį pat testą, nuomonės paklaida neviršys 5%

- Analizei pagal išsilavinimą buvo pasirinktas parametrinis ANOVA testas, kadangi išsilavinimo histograma parodė, jog skirstiniai yra normaliniai.

- Analizei pagal amžių, pedagoginę kvalifikacinę kategoriją, vaikų amžiaus grupę ir trukmę keliant kvalifikacinę kategoriją buvo pasirinktas neparametrinis Kruskal – Wallis testas, kadangi amžius, pedagoginė kvalifikacija, vaikų amžiaus grupė, trukmė keliant kvalifikacinę kategoriją histogramos parodė, jog skirstinys yra nenormalinis ir yra daugiau nei trys požymiai.

Surinktus respondentų duomenis lengviau analizuoti išskiriant įvairius demografinius veiksnius (pvz., amžių, išsilavinimą, kvalifikacinę kategoriją, darbo stažą, vaikų amžiaus grupę). Tyrimo duomenims analizuoti buvo pasirinkti šie testai:

- Analizei pagal amžiaus vaikų grupę, kurie dirba pedagogai buvo pasirinktas parametrinis ANOVA testas, kadangi histogramos parodė, jog skirstiniai yra normaliniai.

Naudojant parametrinį tyrimo metodą (ANOVA testas) buvo siekiama atskleisti kaip skirtingos amžiaus vaikų grupėmis dirba pedagogai linkę akcentuoti profesinės kvalifikacijos tobulinimo ypatumus. Tyrime gauti rezultatai apdorojami ir analizuojami remiantis *duomenų patikimumo rodikliu* ($p \leq 0,05$). Statistinio reikšmingumo rodiklis (p) parodo, kad respondentų nuomonė yra statistiškai reikšminga. Nuomonė vienu ar kitu klausimu, teiginiu bus reikšminga, jei $p < 0,05$. Tai reiškia, kad pakartotinai atliekant tokį pat testą, rezultatų paklaida neviršys 5%.

Ištaigos pedagogų darbo stažo ir kintamųjų ryšys (N=215)

KINTAMIEJI	Iki 10 metų	11-20 metų	21-30 metų	31 ir daugiau metų	Statistiškai reikšmingas skirtumas
	M	M	M	M	$p \leq 0,05$
Profesinės kvalifikacijos tobulinimo poreikis					
Jums svarbu nuolat tobulinti profesinę kvalifikaciją	3,56	3,50	3,47	3,38	0,041
Ateityje žadate tobulinti profesinę kvalifikaciją	3,64	3,49	3,40	3,26	0,003
Reikalingi profesiniai kvalifikacijos tobulino kursai	3,62	3,55	3,47	3,36	0,047
Informacijos apie profesinės kvalifikacijos tobulinimosi šaltiniai					
Pedagogų profesinės raidos centras	2,97	3,14	3,22	3,38	0,014
Priežastys, skatinančios tobulinti savo profesinę kvalifikaciją					
Siekiate atestuotis aukštesnei kvalifikacinei kategorijai	3,45	3,28	2,93	2,76	0,000
Norite jaustis kompetentingu	3,61	3,31	3,46	3,28	0,005
Manote, kad tokie renginiai padės siekiant karjeros	3,33	2,63	2,71	2,68	0,000
Priimtinausi kvalifikacijos tobulinimo būdai					
Konsultacijos	3,34	3,19	3,27	3,10	0,010
Stažuotės	3,14	3,13	3,11	2,67	0,040
Pagrindiniai kvalifikacijos tobulinimosi trukdžiai					
Papildomos išlaidos	3,31	3,31	3,16	2,82	0,002
Lėšų trūkumas	3,26	3,36	3,18	2,93	0,044
Darbo krūvio padidėjimas	2,76	2,47	2,36	2,21	0,010

* respondentai turėjo pasirinkti tarp atsakymų su atitinkamais matavimo įverčiais: „Visiškai sutinku“ – 4, „Sutinku“ – 3, „Nesutinku“ – 2, „Visiškai nesutinku“ – 1.

¹ Lentelėje naudojamų spalvų paaiškinimas:

	Aukščiausią įvertį skyrę
	Žemiausią įvertį skyrę

Remiantis tyrimais apie pedagogų profesinės kvalifikacijos tobulinimo poreikį ir jų darbo stažą, paaiškėjo, kad pedagogai, dirbantys mažiau negu 10 metų pedagoginį darbą (3,56) labiau linkę sutikti su teiginiais, kad svarbu nuolat tobulinti profesinę kvalifikaciją, taip pat (3,64) šie pedagogai ateityje žada tobulintis ir (3,62) mano, kad tokie kursai yra reikalingi. Daugiau nei 31 metus dirbantys pedagogai yra labiau nesutinka su šiais teiginiais, tačiau lentelėje pateikti rezultatai rodo, kad visi pedagogai nėra nusistatę prieš profesinės kvalifikacijos tobulinimą ir tokį poreikį turi. Galima daryti išvadą, kad pedagogai turintys didesnę darbo stažą mano, kad jiems galbūt jau mažiau reikia tobulintis kvalifikaciją, o mažesnę darbo patirtį turintys pedagogai nori tobulintis, stiprinti ir gerinti pedagoginius įgūdžius, gauti naujų žinių, mokytis.

Kaip profesinės kvalifikacijos tobulinimosi informacijos šaltinį pedagogų profesinės raidos centrą labiau linkę vertinti pedagogai, (3,38) dirbantys daugiau negu 31 metus, šią įstaigą (2,97) mažiau vertina mažiau nei 10 metų dirbantys pedagogai. Galima teigti, kad didesnę darbo patirtį turintys pedagogai turi ilgesnę ir bendravimo su pedagoginės profesijos raidos centru patirtį, nei jaunesni pagal darbo stažą pedagogai.

Iki 10 metų darbo patirtį turintys pedagogai (3,45) siekimą atestuotis aukštesnei kvalifikacinei kategorijai, (3,61) norą jaustis kompetentingu laiko svaresnėmis priežastimis, skatinančiomis tobulinti profesinę kvalifikaciją, negu (3,28) 31 ir didesnę darbo patirtį turintys pedagogai. Galima manyti, kad ilgiau dirbantys pedagoginį darbą asmenys, jau yra nebeturi noro ar galimybių atestuotis, mano, kad tai nebėra jiems aktualu, nei jaunesni darbo patirtimi pedagogai.

Reikia pastebėti, kad su teiginiu, jog tokie renginiai padės siekti karjeros labiau linkę nesutikti (2,63) 11 – 20 metų dirbantys pedagoginį darbą pedagogai, o labiau sutinka (3,33) iki 10 metų darbo stažą turintys pedagogai.

Konsultacijos (3,34) ir stažuotės (3,14) yra priimtinesnis būdas tobulinti kvalifikaciją iki 10 metų pedagoginį stažą turintiems pedagogams, negu 31 ir daugiau metų dirbantys pedagogams. Galima manyti, kad taip yra todėl, kad daug metų dirbančių pedagogų poreikis kvalifikacijos tobulinimui yra taip pat mažesnis.

Vertinant pagrindinius kvalifikacijos tobulinimuisi trukdžius, pedagogai, dirbantys mažiau nei 10 arba 11 – 20 metų, labiau linkę sutikti (3,31), kad toks trukdis yra papildomos išlaidos. Su tuo labiau linkę (2,82) nesutikti yra 31 ir daugiau metų patirtį turintys pedagogai. Vienu iš svarbesnių trukdžių 11 – 20 metų dirbantys pedagogai (3,36) laiko ir lėšų trūkumą. Kaip ir su ankstesniu įvardytu trukdžiu, su šiuo taip pat labiau linkę nesutikti didžiausią darbo patirtį turintys pedagogai. Darbo krūvio padidėjimas (2,76) – svarbesnis trukdis kvalifikacijos tobulinimui yra mažiausią patirtį turintiems pedagogams (iki 10 metų), visi kiti labiau linkę nesutikti, o labiausiai (2,21) – 31 ir daugiau metų pedagoginį stažą turintys pedagogai.

26 lentelė

Įstaigos vadovų darbo stažo ir kintamųjų ryšys (N=17)

KINTAMIEJI	Iki 10 metų	11-20 metų	21-30 metų	31 ir daugiau metų	Statistiškai reikšmingas skirtumas
	M	M	M	M	$p \leq 0,05$
Profesinės kvalifikacijos tobulinimo poreikis					
Pedagogams reikalingi profesiniai kvalifikacijos tobulino kursai	3,00	3,50	4,00	4,00	0,025
Priežastys, skatinančios tobulinti savo profesinę kvalifikaciją					
Pedagogai mano, kad tokie renginiai padės siekiant karjeros	2,00	3,00	2,00	3,25	0,046

* respondentai turėjo pasirinkti tarp atsakymų su atitinkamais matavimo įverčiais: „Visiškai sutinku“ – 4, „Sutinku“ – 3, „Nesutinku“ – 2, „Visiškai nesutinku“ – 1.

¹ Lentelėje naudojamų spalvų paaiškinimas:

	Aukščiausią įvertį skyrę
	Žemiausią įvertį skyrę

Atliktų tyrimų rezultatai rodo, kad ikimokyklinių ugdymo įstaigų vadovai, turintys 21 metų ir didesnę darbo stažą, labiau sutinka su teiginiu (4,00), kad profesinės kvalifikacijos tobulinimo poreikis kyla dėl to, jos pedagogams yra reikalingi profesiniai kvalifikacijos tobulinimo kursai.

Su šiuo teiginiu labiau linkę nesutikti (3,00) iki 10 metų pedagoginio darbo patirtį turintys ikimokyklinio ugdymo įstaigų vadovai.

Su priežastimi, kad pedagoginės kvalifikacijos tobulinimo renginiai padės siekiant karjeros, kuri ir skatina pedagogus tobulinti profesinę kvalifikaciją, labiausiai linkę sutikti (3,25) didžiausią darbo stažą turintys vadovai (31 ir daugiau metų), šiek tiek mažiau (3,00) sutinka 11 – 20 metų darbo patirtį turintys vadovai. Labiausiai nesutinka (2,00) iki 10 metų ir 21 – 30 metų darbo stažą turintys įstaigų vadovai.

27 lentelė

Profesinės kvalifikacijos tobulinimo šaltinių **faktorių modelis** (pedagogų nuomonės) (N=215) (KMO=0,733) 822)¹

Faktoriaus pavadinimas	Pirminiai teiginiai	Vidurkis, M	Testo žingsnio svoris, L	Testo žingsnio skiriamoji geba, r/itt	Cronbach α	Faktoriaus aprašomoji sklaida, %
F1 (M=2,78)	Pedagoginė spauda	2,87	0,906	0,768	0,816	20,60
	Elektroninės informavimo priemonės (el. paštas, internetas)	3,06	0,819	0,648		
	Vietinė spauda	2,40	0,735	0,594		
F2 (M=3,14)	Kvalifikacijos tobulinimo institucijos	3,25	0,852	0,666	0,778	18,93
	Kolegos, bendradarbiai	3,19	0,803	0,648		
	Švietimo ir mokslo skyrius	2,99	0,652	0,543		
F3 (M=3,04)	Mokytojų kompetencijos centras	2,88	0,910	0,778	0,829	17,39
	Pedagogų profesinės raidos centras	3,18	0,811	0,698		
	SMM informacinis leidinys „Švietimo naujienos“	3,07	0,671	0,600		
F4 (M=3,02)	Švietimo centras	2,98	0,715	0,516	0,749	15,82
	Mokyklos administracijos	3,14	0,709	0,597		
	Tęstinių studijų institutai	2,94	0,673	0,621		

* respondentai turėjo pasirinkti tarp atsakymų su atitinkamais matavimo įverčiais: „Visiškai sutinku“ – 4, „Sutinku“ – 3, „Nesutinku“ – 2, „Visiškai nesutinku“ – 1.

¹ Paaiškinimai: **KMO** (*Kaiser-Meyer-Olkin Measure of Sampling Adequacy*) – skalės tinkamumas faktorinei analizei.

M – vidurkis

L – faktorinis svoris (remiantis pagrindinių komponenčių metodu *Varimax* rotacija) parodo kintamųjų ir faktoriaus (*Alpha factoring* analizės modelis) statistinio ryšio glaudumą.

r/itt (*Item-Total-Correlation*) – testo žingsnio skiriamosios gebos rodiklis. Iš esmės yra koreliacijos koeficientas, atspindintis statistinį ryšį tarp pavienio testo žingsnio įverčių ir bendro testo balo.

α (*Cronbach Alpha*) – testo vidinės konsistencijos koeficientas.

(-) – reiškia, kad gauti teiginio įverčiai turi būti perkoduojami, atsakymo formato skaitmenines pozicijas pasukant 180° kampu.

Sklaida % – procentinis (kumuliatyvinis) dažnis parodo, kiek % priklausomojo kintamojo sklaidos gali būti paaiškinta nepriklausomu kintamuoju.

Duomenys rodo, kad buvo gauti 4 faktoriai – *F1*, *F2*, *F3* ir *F4*, atitinkamai apjungiantys 14 – 25 teiginius.

Teiginių statistinis sąryšis su faktoriais ir grupavimas jų viduje interpretacijos požiūriu yra teoriškai prasmingas. Pažymėtina, jog buvo gautos aukštos ir vidutiniškos empirinių apraiškų (kintamųjų/teiginių) įverčių koreliacijos su ekstrahuotais faktoriais. Apie tai liudija koreliacijos koeficiento reikšmių svyravimo ribos ($0,516 \leq r \leq 0,768$). Faktorių aprašomoji galia (sklaida) svyruoja nuo 20,60 proc. iki 15,82 proc. Kiek matrica tinka faktorinei analizei, rodo *Kaiser-Meyer-Olkin* (KMO) koeficientas, kuris šiuo atveju yra aukštas (0,733). Pavienių faktorių vidinė konsistencija, įvertinta *Cronbach alpha* koeficientu, svyruoja nuo 0,816 iki 0,749, todėl visiškai korektiška būtų kalbėti apie visų faktorių homogeniškumą.

Taikant faktorinę bei reliabilumo analizę, buvo siekiama atrasti viešojo sektoriaus organizacijos informacijos šaltinių komponentus. Eksploracinės faktorinės analizės metodu (*Alfa factoring* metodas, *Varimax* rotacija), apdorojant informacijos šaltinių atspindinčių kintamųjų struktūrą (pagal išskirtas 12 informacijos šaltinių, kurios buvo įvardintos kiekybinio tyrimo instrumente ir patikrintos empiriškai, atliekant tyrimą), atliktas šių šaltinių faktorizavimas. 12 empirinės apraiškos (informacijos šaltiniai), *atskleidžiančios esamą situaciją*, buvo apibendrintos 4 faktorių modeliu (žr. 27 lentelę).

Nuomonių raiška (skalė nuo 1 iki 4). Aukščiausi įverčiai užfiksuoti apibendrintame faktoriuje **F2** ($M=3,14$). Respondentai dažniausiai pritarė *kvalifikacijos tobulinimo institucijos/kolegos, bendradarbiams*. Mažiausio pritarimo šio faktoriaus sulaukė *švietimo ir mokslo skyriui*.

Faktoriaus *F3* pagrindiniai šaltiniai, kurioms buvo labiausiai pritariama kaip būdingoms pedagogams, yra *pedagogų profesinės raidos centras/ŠMM informacinis leidinys „Švietimo naujienos“*. Mažiausio pritarimo šio faktoriaus sulaukė *mokytojų kompetencijos centras*.

Faktoriaus *F4* pagrindiniai šaltiniai, kurioms buvo labiausiai pritariama kaip būdingoms pedagogams, yra *mokyklos administracija*. Mažiausio pritarimo šio faktoriaus sulaukė *švietimo centras/tęstinių studijų institutas*.

Paskutiniojo faktoriaus – **F1**. Šiame faktoriuje aukščiausius vertinimus gavo tokie šaltiniai: *elektroninės informavimo priemonės (el.paštas, internetas)*. Tuo tarpu pastebima, kad šį faktorių sudarančios kai kurie šaltiniai (*pedagoginė spauda/ vietinė spauda*) gavo gana mažus įverčius.

Pedagogų kvalifikacijos tobulinimo sritis yra labai svarbi visame švietime. Kaip matyti iš tyrimo rezultatų, pedagogams yra galimybė tobulinti savo kvalifikaciją įvairiomiose institucijose, įvairiomis mokymosi formomis ir būdais. Tobulinantis kvalifikaciją gaunamos naujos žinios, gilinamos jau turimos, lavinami įgūdžiai, praktiniai gebėjimai, skleidžiama patirtis, formuojama asmenybė, kompetencijos, sudaromos sąlygos augti profesionalumui. Visa tai įvairiais būdais per

darbinę veiklą skleidžiama mokykloje. Tokiu būdu ikimokyklinės ugdymo įstaigos tampa besimokančiomis institucijomis, kuriose „kiekvienas pedagogas tampa lyderiu, kur grupių idėjos, normos generuoja vidinį poreikį augti, mokytis kartu. Neabejotiną pedagogų kvalifikacijos svarbą rodo įkurti centrai, kurie vykdo pedagogų kvalifikacijos tobulinimo sistemos kokybės priežiūrą, siekiant užtikrinti kokybę pedagogų kvalifikacijos tobulinimo srityje“ (<http://www.smm.lt/strategija/docs/srp/koncepcija/koncepcija2.htm>). Kalbant apie kvalifikacijos tobulinimo galimybes ir perspektyvas vertingas R. Laužacko (2005) teiginys, kad ugdymo institucijos politika kvalifikacijos kėlimo klausimu aiški tuomet, kai tenkinami pedagogo poreikiai, nuolat tiriami ir aptariami pedagoginiai, profesiniai, dalykiniai, socialiniai jo poreikiai, skatinamas kvalifikacijos kėlimas. Vadinasi, nuo pedagogų pastangų, noro tobulintis savo profesinę kvalifikaciją, daugiau nei nuo kitų veiksnių, priklauso jų profesinis kvalifikacijos tobulėjimas, kuris skatina neatsilikti nuo naujovių, prisitaikyti prie šiuolaikinių mokymo(si) reikalavimų ir sąlygų. Dėl sparčios visuomenės, švietimo sistemos kaitos ir ikimokyklinių ugdymo įstaigų pedagogų darbo kokybės aktualizavimo, daugėja tobulintinų sričių, kurios spartina ir skatina ieškoti naujų mokymo(si) metodų ir būdų bei pedagogų kvalifikacijos tobulinimo renginių įvairovei atsirasti.

Profesinės kvalifikacijos tobulinimo priežasčių **faktorių modelis** (pedagogų nuomonės) (N=215) (KMO=0,822)¹

Faktoriaus pavadinimas	Pirminiai teiginiai	Vidurkis, M	Testo žingsnio svoris, L	Testo žingsnio skiriamoji geba, r/itt	Cronbach α	Faktoriaus aprašomoji sklaida, %
F1 (M=3,43)	Naujų žinių ir įgūdžių poreikis	3,45	0,745	0,697	0,859	20,92
	Siekiate tobulinti savo asmenybę	3,43	0,741	0,708		
	Norite susipažinti su dalykinėmis ir metodinėmis naujovėmis	3,59	0,691	0,604		
	Manote, kad tokie renginiai naudingi	3,32	0,679	0,705		
	Norite jaustis kompetentingu	3,42	0,678	0,655		
	Norite išvengti klaidų savo darbinėje veikloje	3,39	0,495	0,533		
F2 (M=2,76)	Palankus tobulinimuisi darbovietės mikroklimatas	3,06	0,707	0,669	0,772	15,51
	Sudarytos palankios sąlygos dalyvauti seminaruose	3,07	0,636	0,594		
	Pažymėjimas	2,91	0,569	0,547		
	Premija	1,91	0,527	0,484		
	Manote, kad tokie renginiai padės siekiant karjeros	2,83	0,519	0,516		
F3 (M=2,61)	Skatina ikimokyklinės įstaigos administracija	2,87	0,816	0,577	0,670	11,16
	Dalyvaujate todėl, kad kiti dalyvauja	2,06	0,591	0,464		
	Poreikis būti pripažintam vadovų ir savo kolegų	2,91	0,476	0,418		
F4 (M=3,21)	Siekiate atestuotis aukštesnei kvalifikacinei kategorijai	3,08	0,856	0,517	0,682	10,61
	Vykdate pedagogų atestacijos nuostatų reikalavimus	3,33	0,488	0,517		

* respondantai turėjo pasirinkti tarp atsakymų su atitinkamais matavimo įverčiais: „Visiškai sutinku“ – 4, „Sutinku“ – 3, „Nesutinku“ – 2, „Visiškai nesutinku“ – 1.

¹ Paaiškinimai: **KMO** (*Kaiser-Meyer-Olkin Measure of Sampling Adequacy*) – skalės tinkamumas faktorinei analizei.

M – vidurkis

L – faktorinis svoris (remiantis pagrindinių komponentių metodu *Varimax* rotacija) parodo kintamųjų ir faktoriaus (*Alpha factoring* analizės modelis) statistinio ryšio glaudumą.

r/itt (*Item-Total-Correlation*) – testo žingsnio skiriamosios gebos rodiklis. Iš esmės yra koreliacijos koeficientas, atspindintis statistinį ryšį tarp pavienio testo žingsnio įverčių ir bendro testo balo.

α (*Cronbach Alpha*) – testo vidinės konsistencijos koeficientas.

(-) – reiškia, kad gauti teiginio įverčiai turi būti perkoduojami, atsakymo formato skaitmenines pozicijas pasukant 180° kampu.

Sklaida % – procentinis (kumuliatyvinis) dažnis parodo, kiek % priklausomojo kintamojo sklaidos gali būti paaiškinta nepriklausomu kintamuoju.

Duomenys rodo, kad buvo gauti 4 faktoriai – *F1*, *F2*, *F3* ir *F4*, atitinkamai apjungiantys 27 – 42 teiginius.

Teiginių statistinis sąryšis su faktoriais ir grupavimas jų viduje interpretacijos požiūriu yra teoriškai prasmingas. Pažymėtina, jog buvo gautos aukštos ir vidutiniškos empirinių apraiškų (kintamųjų/teiginių) įverčių koreliacijos su ekstrahuotais faktoriais. Apie tai liudija koreliacijos koeficiento reikšmių svyravimo ribos ($0,418 \leq r \leq 0,708$). Faktorių aprašomoji galia (sklaida) svyruoja nuo 20,92 proc. iki 10,61 proc. Kiek matrica tinka faktorinei analizei, rodo *Kaiser-Meyer-Olkin* (KMO) koeficientas, kuris šiuo atveju yra aukštas (0,822). Pavienių faktorių vidinė konsistencija, įvertinta *Cronbach alpha* koeficientu, svyruoja nuo 0,859 iki 0,682, todėl visiškai korektiška būtų kalbėti apie visų faktorių homogeniškumą.

Taikant faktorinę bei reliabilumo analizę, buvo siekiama atrasti viešojo sektoriaus organizacijos priežasčių komponentus. Eksploracinės faktorinės analizės metodu (*Alfa factoring* metodas, *Varimax* rotacija), apdorojant organizacijos priežastys atspindinčių kintamųjų struktūrą (pagal išskirtas 16 priežasčių, kurios buvo įvardintos kiekybinio tyrimo instrumente ir patikrintos empiriškai, atliekant tyrimą), atliktas šių priežasčių faktorizavimas. 16 empirinės apraiškos (priežastys), ***atskleidžiančios esamą situaciją***, buvo apibendrintos 4 faktorių modeliu (žr. 28 lentelę).

Nuomonių raiška (skalė nuo 1 iki 4). Aukščiausi įverčiai užfiksuoti apibendrintame faktoriuje ***F1*** ($M=3,43$). Respondentai dažniausiai pritarė *norite pripažinti su dalykinėmis ir metodinėmis naujovėmis/naujų žinių ir įgūdžių poreikis/siekiate tobulinti savo asmenybę*. Mažiausio pritarimo šio faktoriaus sulaukė *norite jaustis kompetentingu/norite išvengti klaidų savo darbinėje veikloje*.

Faktoriaus *F4* Pagrindiniai priežastys, kurioms buvo labiausiai pritariama kaip būdingoms pedagogams, yra *vykdote pedagogų atestacijos nuostatų reikalavimus*. Mažiausio pritarimo šio faktoriaus sulaukė *siekiate atestuotis aukštesnei kvalifikacinei kategorijai*.

Faktoriaus *F2* Pagrindiniai priežastys, kurioms buvo labiausiai pritariama kaip būdingoms pedagogams, yra *palankus tobulinimuisi darbovietės mikroklimatas/sudarytos palankios sąlygos dalyvauti seminaruose*. Mažiausio pritarimo šio faktoriaus sulaukė *pažymėjimas/manote, kad renginiai padės siekiant karjeros/premija*.

Paskutiniojo faktoriaus – ***F3***. Šiame faktoriuje aukščiausius vertinimus gavo tokie priežastys: *poreikis būti pripažintam vadovų ir kolegų/skatina ikimokyklinės įstaigos administracija*. Tuo tarpu pastebima, kad šį faktorių sudarančios kai kurie priežastys (*dalyvaujate, kad kiti dalyvauja*) gavo gana mažus įverčius.

Kaip matyti, pedagogams svarbiau jų darbo kokybė, kurią padėtų užtikrinti kvalifikacijos tobulinimo renginiuose įgytos žinios, bet ne piniginės premijos ar kitų dalyvaujančiųjų pavyzdys.

Pedagogams rūpi nuolat atnaujinti savo žinias, praktinius gebėjimus. R. Laužackas (2005) teigia, jog kvalifikacija nėra amžinas dalykas. Jau neminint to, kad nesąveikaudama su tam tikra veikla (profesija), kvalifikacija savaime pradeda „tirpti“. Todėl žmogus privalo nuolat tobulinti savo turimą kvalifikacijos potencialą tam, kad tobulėtų ne tik jo žinios ir įgūdžiai, bet ir pats žmogus, kaip asmenybė. Vadinasi, pedagogai nori tobulėti dėl to, kad jiems patiems tai yra svarbu, o šiuolaikinis gyvenimo tempas, švietimo naujovės, reformacijos tampa viena iš svarbiausių priežasčių, skatinančių pedagogus neatsilikti nuo naujovių ir mokytis tam, kad išvengtų klaidų savo darbinėje veikloje. K. Kaminsko (2001) nuomone, profesinės kompetencijos tobulinimas įmanomas tik remiantis savarankiškumo principu, noru mokytis, neatsilikti, žengti koją kojon su mokslo raida. Poreikis tobulinti savo žinias bei įgūdžius, noras pasidalinti savo patirtimi su kitais ar iš jų pasimokyti sudaro prielaidas pedagogų kvalifikacijos tobulinimui palankioms sąlygoms atsirasti.

29 lentelė

Profesinės kvalifikacijos tobulinimo situacija **faktorių modelis** (pedagogų nuomonės) (N=215) (KMO=0,819)¹

Faktoriaus pavadinimas	Pirminiai teiginiai	Vidurkis, M	Testo žingsnio svoris, L	Testo žingsnio skiriamoji geba, r/itt	Cronbach α	Faktoriaus aprašomoji sklaida, %
F1 (M=2,86)	Diskusijos	2,90	0,854	0,806	0,898	40,99
	Konsultacijos	2,84	0,800	0,752		
	Metodiniai būreliai	3,04	0,754	0,699		
	Darbas teminėse grupėse	2,72	0,736	0,675		
	Stažuotės	2,43	0,727	0,687		
	Konferencijos	3,04	0,717	0,687		
	Paskaitos	3,05	0,644	0,625		
F2 (M=3,34)	Kursai	3,30	0,944	0,588	0,655	16,66
	Seminarai	3,51	0,628	0,471		
	Seminarai – praktikumai	3,20	0,496	0,387		

* respondentai turėjo pasirinkti tarp atsakymų su atitinkamais matavimo įverčiais: „Visiškai sutinku“ – 4, „Sutinku“ – 3, „Nesutinku“ – 2, „Visiškai nesutinku“ – 1.

¹ Paaškinimai: **KMO** (*Kaiser-Meyer-Olkin Measure of Sampling Adequacy*) – skalės tinkamumas faktorinei analizei.

M – vidurkis

L – faktorinis svoris (remiantis pagrindinių komponentų metodu *Varimax* rotacija) parodo kintamųjų ir faktoriaus (*Alpha factoring* analizės modelis) statistinio ryšio glaudumą.

r/itt (*Item-Total-Correlation*) – testo žingsnio skiriamosios gebos rodiklis. Iš esmės yra koreliacijos koeficientas, atspindintis statistinį ryšį tarp pavienio testo žingsnio įverčių ir bendro testo balo.

α (*Cronbach Alpha*) – testo vidinės konsistencijos koeficientas.

(-) – reiškia, kad gauti teiginio įverčiai turi būti perkoduojami, atsakymo formato skaitmenines pozicijas pasukant 180° kampu.

Sklaida % – procentinis (kumuliatyvinis) dažnis parodo, kiek % priklausomojo kintamojo sklaidos gali būti paašškinta nepriklausomu kintamuoju.

Duomenys rodo, kad buvo gauti 2 faktoriai – *F1*, ir *F2*, atitinkamai apjungiantys 44 – 53 teiginius.

Teiginių statistinis sąryšis su faktoriais ir grupavimas jų viduje interpretacijos požiūriu yra teoriškai prasmingas. Pažymėtina, jog buvo gautos aukštos ir vidutiniškos empirinių apraiškų (kintamųjų/teiginių) įverčių koreliacijos su ekstrahuotais faktoriais. Apie tai liudija koreliacijos koeficiento reikšmių svyravimo ribos ($0,387 \leq r \leq 0,806$). Faktorių aprašomoji galia (sklaida) svyruoja nuo 40,99 proc. iki 16,66 proc. Kiek matrica tinka faktorinei analizei, rodo *Kaiser-Meyer-Olkin* (KMO) koeficientas, kuris šiuo atveju yra aukštas (0,819). Pavienių faktorių vidinė konsistencija, įvertinta *Cronbach alpha* koeficientu, svyruoja nuo 0,898 iki 0,655, todėl visiškai korektiška būtų kalbėti apie visų faktorių homogeniškumą.

Taikant faktorinę bei reliabilumo analizę, buvo siekiama atrasti viešojo sektoriaus organizacijos profesinės kvalifikacijos tobulinimo būdų komponentus. Eksploracinės faktorinės analizės metodu (*Alfa factoring* metodas, *Varimax* rotacija), apdorojant organizacijos kvalifikacijos tobulinimo būdus atspindinčių kintamųjų struktūrą (pagal išskirtas 10 būdų, kurios buvo įvardintos kiekybinio tyrimo instrumente ir patikrintos empiriškai, atliekant tyrimą), atliktas šių kvalifikacijos tobulinimo būdų faktorizavimas. 10 empirinės apraiškos (profesinės kvalifikacijos tobulinimo būdai), ***atskleidžiančios esamą situaciją***, buvo apibendrintos 2 faktorių modeliu (žr. 29 lentelę).

Nuomonių raiška (skalė nuo 1 iki 4). Aukščiausi įverčiai užfiksuoti apibendrintame faktoriuje ***F2*** ($M=3,34$). Respondentai dažniausiai pritarė *seminarai/seminarai – praktikumai*. Mažiausio pritarimo šio faktoriaus sulaukė *seminarai*.

Paskutiniojo faktoriaus – ***F1***. Šiame faktoriuje aukščiausius vertinimus gavo tokie kvalifikacijos tobulinimo būdai: *paskaitos, konferencijos, metodiniai būreliai*. Tuo tarpu pastebima, kad šį faktorių sudarančios kai kurie kvalifikacijos tobulinimo būdai (*diskusijos, konsultacijos, darbas teminėse grupėse, stažuotės*) gavo gana mažus įverčius.

Remiantis tyrimo rezultatais, dažniausiai siūlomi mokymosi renginiai yra seminarai, kursai ir seminarai – praktikumai. Rečiausiai siūlomi mokymosi būdai yra diskusijos, konsultacijos, darbas teminėse grupėse, stažuotės. Taigi seminarai, kursai ir seminarai – praktikumai – populiariausi kvalifikacijos tobulinimo būdai, dažniausiai siūlomi ir organizuojami tų institucijų, kurios yra atsakingos už pedagogų kvalifikacijos tobulinimo organizavimą ir vykdymą. Šie būdai priskiriami formaliajam mokymuisi, už kuriuos pedagogai gauna diplomus, pažymėjimus, o mokymosi veikla yra tikslinga, apgalvota, organizuota, su fiksuota trukme ir tvarkaraščiu, hierarchine vertinimo sistema, formaliais priėmimo ir registracijos reikalavimais (Laužackas, Stasiūnaitienė, Teresevičienė, 2005).

Profesinės kvalifikacijos tobulinimo poreikių **faktorių modelis** (pedagogų nuomonės) (N=215) (KMO=0,883)

Faktoriaus pavadinimas	Pirminiai teiginiai	Vidurkis, M	Testo žingsnio svoris, L	Testo žingsnio skiriamoji geba, r/itt	Cronbach α	Faktoriaus aprašomoji sklaida, %
F1 (M=3,20)	Diskusijos	3,23	0,887	0,873	0,926	40,15
	Metodiniai būreliai	3,21	0,870	0,854		
	Konferencijos	3,16	0,824	0,819		
	Darbas teminėse grupėse	3,29	0,804	0,785		
	Konsultacijos	3,24	0,741	0,758		
	Stažuotės	3,06	0,586	0,649		
F2 (M=3,41)	Seminarai	3,44	0,828	0,628	0,754	24,25
	Seminarai – praktikumai	3,55	0,714	0,603		
	Kursai	3,42	0,692	0,539		
	Paskaitos	3,22	0,481	0,468		

* respondentai turėjo pasirinkti tarp atsakymų su atitinkamais matavimo įverčiais: „Visiškai sutinku“ – 4, „Sutinku“ – 3, „Nesutinku“ – 2, „Visiškai nesutinku“ – 1.

Duomenys rodo, kad buvo gauti 2 faktoriai – F1, ir F2, atitinkamai apjungiantys 44 – 53 teiginius.

Teiginių statistinis sąryšis su faktoriais ir grupavimas jų viduje interpretacijos požiūriu yra teoriškai prasmingas. Pažymėtina, jog buvo gautos aukštos ir vidutiniškos empirinių apraiškų (kintamųjų/teiginių) įverčių koreliacijos su ekstrahuotais faktoriais. Apie tai liudija koreliacijos koeficiento reikšmių svyravimo ribos ($0,468 \leq r \leq 0,873$). Faktorių aprašomoji galia (sklaida) svyruoja nuo 40,15 proc. iki 24,25 proc. Kiek matrica tinka faktorinei analizei, rodo *Kaiser-Meyer-Olkin* (KMO) koeficientas, kuris šiuo atveju yra aukštas (0,883). Pavienių faktorių vidinė konsistencija, įvertinta *Cronbach alpha* koeficientu, svyruoja nuo 0,926 iki 0,754, todėl visiškai korektiška būtų kalbėti apie visų faktorių homogeniškumą.

Taikant faktorinę bei reliabilumo analizę, buvo siekiama atrasti viešojo sektoriaus organizacijos profesinės kvalifikacijos tobulinimo būdų komponentus. Eksploracinės faktorinės analizės metodu (*Alfa factoring* metodas, *Varimax* rotacija), apdorojant organizacijos kvalifikacijos tobulinimo būdai atspindinčių kintamųjų struktūrą (pagal išskirtas 10 būdų, kurios buvo įvardintos kiekybinio tyrimo instrumente ir patikrintos empiriškai, atliekant tyrimą), atliktas šių būdų faktorizavimas. 10 empirinės apraiškos (profesinės kvalifikacijos tobulinimo būdai), *atskleidžiančios esamą situaciją*, buvo apibendrintos 2 faktorių modeliu (žr. 30 lentelę).

¹ Paaškinimai: **KMO** (*Kaiser-Meyer-Olkin Measure of Sampling Adequacy*) – skalės tinkamumas faktorinei analizei.

M – vidurkis

L – faktorinis svoris (remiantis pagrindinių komponentų metodu *Varimax* rotacija) parodo kintamųjų ir faktoriaus (*Alpha factoring* analizės modelis) statistinio ryšio glaudumą.

r/itt (*Item-Total-Correlation*) – testo žingsnio skiriamosios gebos rodiklis. Iš esmės yra koreliacijos koeficientas, atspindintis statistinį ryšį tarp pavienio testo žingsnio įverčių ir bendro testo balo.

α (*Cronbach Alpha*) – testo vidinės konsistencijos koeficientas.

(-) – reiškia, kad gauti teiginio įverčiai turi būti perkoduojami, atsakymo formato skaitmenines pozicijas pasukant 180° kampu.

Sklaida % – procentinis (kumuliatyvinis) dažnis parodo, kiek % priklausomojo kintamojo sklaidos gali būti paaškinama nepriklausomu kintamuoju.

Nuomonių raiška (skalė nuo 1 iki 4). Aukščiausi įverčiai užfiksuoti apibendrintame faktoriuje **F2** ($M=3,41$). Respondentai dažniausiai pritarė *seminarai – praktikumai/seminarai/kursai*. Mažiausio pritarimo šio faktoriaus sulaukė *paskaitos*.

Paskutiniojo faktoriaus – **F1**. Šiame faktoriuje aukščiausius vertinimus gavo tokie kvalifikacijos tobulinimo būdai: *darbas teminėse grupėse/diskusijos/metodiniai būreliai/konsultacijos*. Tuo tarpu pastebima, kad šį faktorių sudarančios kai kurie kvalifikacijos tobulinimo būdai (*stažuotės, konferencijos*) gavo gana mažus įverčius.

Rezultatai parodė, kad pedagogams priimtinausi yra seminarai-praktikumai, seminarai ir kursai. Vadinasi, profesinės kvalifikacijos tobulinimo būdai, siūlomi atitinkamų institucijų, pedagogams yra priimtini. Mažiausiai priimtinas kvalifikacijos tobulinimo būdas yra stažuotės, konferencijos. Palyginus su siūlomais būdais, matyti, kad institucijos, organizuojančios kvalifikacijos tobulinimo renginius, išvelgia pedagogų poreikius, kadangi pedagogų poreikiai sutampa su dažniausiai ir rečiausiai siūlomais mokymosi būdais. Pasak R. Laužacko, V. Dienio (2004), nors neformalusis profesijos pedagogų kvalifikacijos tobulinimas įgauna vis didesnes galimybes, jis didžiąja dalimi apima tik savarankišką saviugdą, dažniausiai skatinamą ir remiamą tiek, kiek jos turinys atitinka profesinio rengimo įstaigų interesus. Galima daryti prielaidą, kad pedagogai dėl to mieliau renkasi būdus, kurie priskiriami formaliajam ugdymui, nes mokantis pastaruoju būdu, perteikiamas ir siūlomas toks turinys, kurį pedagogams įsisavinti patiems būtų sunkiau.

Profesinės kvalifikacijos tobulinimo trukdžių **faktorių modelis** (KMO=0,692)¹

Faktoriaus pavadinimas	Pirminiai teiginiai	Vidurkis, M	Testo žingsnio svoris, L	Testo žingsnio skiriamoji geba, r/itt	Cronbach α	Faktoriaus aprašomoji sklaida, %
F1 (M=2,87)	Lėšų trūkumas	3,19	0,829	0,694	0,803	24,18
	Papildomos išlaidos	3,15	0,714	0,597		
	Didelis užimtumas	2,73	0,705	0,627		
	Geografinis nepatogumas	2,79	0,630	0,580		
	Darbo krūvio padidėjimas	2,47	0,509	0,471		
F2 (M=2,46)	Trūksta informacijos apie reikalingas kvalifikacijos tobulinimo programas	2,46	0,898	0,769	0,838	20,79
	Ne visus pedagogus pasiekia informacija apie švietimo naujoves ir pokyčius	2,45	0,822	0,702		
	Regioniniai centrai nepajėgūs užtikrinti reikiamos renginių kokybės	2,47	0,671	0,634		
F3 (M=1,93)	Motyvacijos stoka	2,01	0,845	0,585	0,735	12,45
	Pedagoginio pašaukimo nebuvimas	1,84	0,649	0,585		

* respondentai turėjo pasirinkti tarp šių atsakymų su atitinkamais matavimo įverčiais: „Visiškai sutinku“ – 4, „Sutinku“ – 3, „Nesutinku“ – 2, „Visiškai nesutinku“ – 1.

Duomenys rodo, kad buvo gauti 3 faktoriai – *F1*, *F2*, ir *F3*, atitinkamai apjungiantys 54 – 69 teiginius.

Teiginių statistinis sąryšis su faktoriais ir grupavimas jų viduje interpretacijos požiūriu yra teoriškai prasmingas. Pažymėtina, jog buvo gautos aukštos ir vidutiniškos empirinių apraiškų (kintamųjų/teiginių) įverčių koreliacijos su ekstrahuotais faktoriais. Apie tai liudija koreliacijos koeficiento reikšmių svyravimo ribos ($0,471 \leq r \leq 0,769$). Faktorių aprašomoji galia (sklaida) svyruoja nuo 24,18 proc. iki 12,45 proc. Kiek matrica tinka faktorinei analizei, rodo *Kaiser-Meyer-Olkin* (KMO) koeficientas, kuris šiuo atveju yra aukštas (0,692). Pavienių faktorių vidinė konsistencija, įvertinta *Cronbach alpha* koeficientu, svyruoja nuo 0,803 iki 0,735, todėl visiškai korektiška būtų kalbėti apie visų faktorių homogeniškumą.

¹ Paaiškinimai: **KMO** (*Kaiser-Meyer-Olkin Measure of Sampling Adequacy*) – skalės tinkamumas faktorinei analizei.

M – vidurkis

L – faktorinis svoris (remiantis pagrindinių komponenčių metodu *Varimax* rotacija) parodo kintamųjų ir faktoriaus (*Alpha factoring* analizės modelis) statistinio ryšio glaudumą.

r/itt (*Item-Total-Correlation*) – testo žingsnio skiriamosios gebos rodiklis. Iš esmės yra koreliacijos koeficientas, atspindintis statistinį ryšį tarp pavienio testo žingsnio įverčių ir bendro testo balo.

α (*Cronbach Alpha*) – testo vidinės konsistencijos koeficientas.

(-) – reiškia, kad gauti teiginio įverčiai turi būti perkoduojami, atsakymo formato skaitmenines pozicijas pasukant 180° kampu.

Sklaida % – procentinis (kumuliatyvinis) dažnis parodo, kiek % priklausomojo kintamojo sklaidos gali būti paaiškinta nepriklausomu kintamuoju.

Taikant faktorinę bei reliabilumo analizę, buvo siekiama atrasti viešojo sektoriaus organizacijos trukdžių komponentus. Eksploracinės faktorinės analizės metodu (*Alfa factoring* metodas, *Varimax* rotacija), apdorojant organizacijos trukdžių atspindinčių kintamųjų struktūrą (pagal išskirtas 10 priežasčių, kurios buvo įvardintos kiekybinio tyrimo instrumente ir patikrintos empiriškai, atliekant tyrimą), atliktas šių trukdžių faktorizavimas. 10 empirinės apraiškos (trukdžiai), *atskleidžiančios esamą situaciją*, buvo apibendrintos 3 faktorių modeliu (žr. 31 lentelę).

Nuomonių raiška (skalė nuo 1 iki 4). Aukščiausi įverčiai užfiksuoti apibendrintame faktoriuje **F1** ($M=2,87$). Respondentai dažniausiai pritarė *lėšų trūkumas/papildomos išlaidos*. Mažiausio pritarimo šio faktoriaus sulaukė *geografinis nepatogumas/didelis užimtumas/darbo krūvio padidėjimas*.

Faktoriaus **F2** pagrindiniai trukdžiais, kurioms buvo labiausiai pritariama kaip būdingoms pedagogams, yra *regioniniai centrai nepajėgūs užtikrinti reikiamos renginių kokybės/trūksta informacijos apie reikalingas kvalifikacijos tobulinimo programa*. Mažiausio pritarimo šio faktoriaus sulaukė *ne visus pedagogus pasiekia informacijos apie švietimo naujoves ir pokyčius*.

Paskutiniojo faktoriaus – **F3**. Šiame faktoriuje aukščiausius vertinimus gavo tokie trukdžiai: *motyvacijos stoka*. Tuo tarpu pastebima, kad šį faktorių sudarančios kai kurie trukdžiai (*pedagoginio pašaukimo*) gavo gana mažus įverčius.

Tyrimo rezultatai rodo, kad pedagogai kaip pagrindinį kvalifikacijos trukdį pažymėjo lėšų trūkumą, papildomas išlaidas ir geografinius nepatogumus, taip pat nemažai įtakos turi ir didelis pedagogų užimtumas. Mažiausiai reikšmės kvalifikacijos tobulinimui turintys trukdžiai – motyvacijos stoka ir pedagoginio pašaukimo nebuvimas, kurie kyla iš pedagogo numatytų tikslų, susijusių su tobulėjimo siekimu, noru mokytis. Pagal M. Teresevičienę (2007), besimokančiųjų kelyje pasitaiko įvairių fizinių ir psichologinių veiksnių, trukdančių suaugusiems dalyvauti mokymosi procese. Išoriniai mokymosi trukdžiai apima institucinį ir situacinį trukdžius: papildomas išlaidas, užimtumą darbe ar jo nesuderinamumą su mokymusi, įsipareigojimais namuose ir darbe, geografiniais nepatogumais. Galima teigti, kad didžiausia ir pagrindinė kliūtis yra lėšos, kurių skiriama nepakankamai, taip pat tos papildomos lėšos, kurias pedagogai skiria iš savo pareiginio atlyginimo bei nepatogumas, kylantis dėl važinėjimo į kvalifikacijos tobulinimo renginius. Geografinį nepatogumą galima susieti su dideliu užimtumu, kadangi pedagogai, vykstantys į renginius, organizuojamus toli nuo jų gyvenamosios vietos, sugaišta daug laiko kelionei.

Išvados:

1. Remiantis mokslinės literatūros analize galima teigti, jog kvalifikacijos tobulinimo paslaugas teikiančių institucijų atstovai Lietuvos švietimo būklę apibrėžia kaip gerėjančią. Paminėti tokie teigiami kvalifikacijos tobulinimo sistemos aspektai: didelė kvalifikacijos tobulinimo programų pasiūla bei kvalifikacijos tobulinimo programų sistemos sugebėjimas reaguoti į pedagogo poreikius ir galimybes.
2. Lietuvai būdingas platus kvalifikacijos tobulinimo institucijų tinklas, kurį sudaro regioniniai kvalifikacijos tobulinimo centrai. Šie centrai sudaro galimybes regionuose dirbantiems pedagogams sistemingai tobulinant savo kvalifikaciją, susipažinti su dėstomo dalyko naujovėmis, naujaisiais mokymo metodais ir metodine literatūra, tačiau jie negali patenkinti visų pedagogų kvalifikacijos tobulinimo poreikių. Beto esant didelei įvairių renginių pasiūlai, susiduriama su pedagogų kvalifikacijos tobulinimo renginių pasirinkimo problema, ne visuomet pedagogų interesai sutampa su administracijos poreikiais.
3. Labai svarbu, kad ikimokyklinio ugdymo pedagogų kvalifikacijos paslaugų pasiūlos ir poreikiai atitiktų, nes tai sąlygoja kvalifikacijos tobulinimo kokybę, kuri išugdytų poreikį mokytis visą gyvenimą. Tai neabejotinai svarbu kiekvienam pedagogui, kuris siekia tobulinti savo kvalifikaciją, o poreikių patenkinimas galėtų užtikrinti kvalifikacijos kėlimo naudą ir kokybę pedagogo darbe, ugdymo procese.
4. Atlikus ikimokyklinio ugdymo įstaigų strateginių planų turinio analizę matyti, kad pedagogams atsiranda vis daugiau galimybių bei iniciatyvos mokytis ir dalyvauti kaitos procesuose. Pedagogų veikla tapo labiau kompleksinė, reikalaujanti priimti savarankiškus sprendimus, todėl pedagogai skatinami nuolat tobulintis ir aktyviai dalyvauti įstaigos tobulinimo procese. Iš ikimokyklinio ugdymo institucijų strateginių planų turinio analizės paaiškėjo, kad dėmesys skiriamas tiek kvalifikacijos tobulinimo formoms, būdams bei sąlygoms, tiek finansiniams ištekliams, kurie reikalingi norint sulaukti pedagogų iniciatyvos ir skatinti jų pačių poreikį tobulintis, tiek renginiai ir seminarai, kurie būtų naudingi ir tenkintų pedagogų poreikius bei atitolintų grėsmę netekti kvalifikuotų pedagogų, o kaip tik skatintų ir toliau tobulintis, mokytis tam, kad užtikrintų ugdymo proceso kokybę.
5. Remiantis kiekybiniu tyrimu pedagogai labiausiai pažymi, kad profesiniai kvalifikacijos tobulinimo kursai yra reikalingi, nes jiems svarbu susipažinti su dalykinėmis ir metodinėmis naujovėmis, įgyti naujų žinių ir įgūdžių, siekti tobulėti kaip asmenybėms, gerinti savo kompetencijas bei gerai atlikti darbą. Tikėtina, kad žmogus privalo nuolat

tobulinti savo turimą kvalifikacijos potencialą tam, kad tobulėtų ne tik jo žinios ir įgūdžiai, bet ir pats žmogus, kaip asmenybė. Poreikis tobulinti kvalifikaciją yra, tačiau trūksta pedagogų skatinimo, motyvacijos iš šalies ir geresnės seminarų kokybės, kurių metu pedagogai įgytų tokių žinių ir įgūdžių, kurie juos tenkintų. Kaip pagrindinį kvalifikacijos trukdį pedagogai pažymėjo lėšų trūkumą, papildomas išlaidas ir geografinius nepatogumus, taip pat nemažai įtakos turi ir didelis užimtumas. Didžiausia ir pagrindinė kliūtis yra lėšos, kurių skiriama nepakankamai, taip pat papildomos lėšos, kurias pedagogai skiria iš savo pareiginio atlyginimo bei nepatogumas dėl važinėjimo į kvalifikacijos tobulinimo renginius. Tikėtina, kad geografinį nepatogumą galima susieti su dideliu užimtumu, nes pedagogai, vykstantys į kursus, organizuojamus toli nuo jų gyvenamosios vietos, sugaišta daug laiko kelionėje. Apie kvalifikacijos tobulinimo kursus daugiausia informacijos pedagogai gauna iš kvalifikacijos tobulinimosi institucijų, kolegų, bendradarbių, Pedagogų profesinės raidos centro ir mokyklos administracijos, o mažiausiai – iš pedagoginės ir vietinės spaudos. Dažniausiai profesinės kvalifikacijos tobulinimui siūlomi seminarai, kursai bei seminarai – praktikumai. Rečiausiai siūlomi būdai yra konsultacijos, darbas teminėse grupėse ir stažuotės. Pedagogai dėl to mieliau renkasi būdai, kurie yra priskiriami formaliajam ugdymui, nes mokantis pataruoju būdu, perteikiamos ir siūlomos toks turinys, kurį pedagogams įsisavinti patiems būtų sunkiau.

6. Apdoroti empirinio tyrimo rezultatai patvirtina iškeltą hipotezę, jog ikimokyklinio ugdymo pedagogų kvalifikacijos tobulinimosi poreikiai ir kvalifikacijos tobulinimo paslaugų pasiūla pasižymi daline atitiktimi, nes kvalifikacijos tobulinimo paslaugos siūlo formaluosius kvalifikacijos tobulinimo būdus, o tai ikimokyklinio ugdymo pedagogams dalinai yra priimtini, nes jie labiau norėtų praktikumų, kurie yra tinkamiausias būdas kvalifikacijai tobulinti, o tai apsunkina pedagogus tobulinančius savo profesinę kvalifikaciją.

Rekomendacijos

Kvalifikacijos tobulinimo institucijoms:

- Labiau gilintis į ikimokyklinio ugdymo įstaigų pedagogų individualius poreikius, lūkesčius ir pagal tai sudaryti jiems tinkamus kursus, kurie būtų skirti ikimokykliniam ugdymui.
- Ieškoti kuo įvairesnių ikimokyklinio ugdymo įstaigų pedagogams kvalifikacijos tobulinimo būdų, neapsiriboti vien tais pačiais.
- Ikimokyklinio ugdymo pedagogams kvalifikacijos tobulinimo renginiuose įjungti: stebėjimus, atviras veiklas, praktinius užsiėmimus, vaizdines medžiagas ir kt.
- Organizuoti ikimokyklinio ugdymo pedagogams tokius renginius, kurie būtų ne tik vienkartiniai, bet ir tęstiniai, kuriuose pedagogai sužinotų ne tik teorinius aspektus, bet ir dalintųsi patirtimi.
- Inicijuoti kvalifikacijos tobulinimo(si) kursuose dalyvavusių pedagogų patirties sklaidą, bendradarbiavimą.
- Keičiantis gyvenimo sąlygoms, kintant kompetencijoms, kurių pedagogams reikia, būtina nuolat analizuoti ikimokyklinio ugdymo pedagogų kvalifikacijos tobulinimo poreikių modelį.
- Skatinti aktyvesnį pedagogų bendradarbiavimą tarptautinėje projektinėje veikloje, kviešti užsienio specialistus dalintis patirtimi, nes tam, kad pedagogai jaustų poreikį mokytis užsienio kalbos, reikia sudaryti sąlygas bendrauti užsienio kalba. Bet prieš tai reikia identifikuoti tikslines pedagogų grupes, kuriems reikia užsienio kalbos.
- Įsteigti pedagogams būrelius, kuriuose ikimokyklinių įstaigų pedagogai galėtų savarankiškai susitikti ir aptarti kaip gerinti ikimokyklinio ugdymo kokybę ar spręsti kitas su ugdymu, susijusias problemas.
- Informuoti ikimokyklinio ugdymo pedagogus apie kvalifikacijos tobulinimo renginius jiems priimtiniu būdu (el. paštu, SMS žinute, skelbimais, asmeniniais pranešimais ir kt. būdais).

Savivaldybių administracijos Švietimo skyriams:

- Kurti lankstesnę institucinio ikimokyklinio ugdymo kvalifikacijos tobulinimui paslaugų finansavimo sistemą, kuri sudarytų sąlygas pedagogams tobulinti savo profesinę kvalifikaciją.
- Inicijuoti ikimokyklinio ugdymo sistemos įvairovę, sudarant sąlygas steigti privačius būrelius.

Ikimokyklinių įstaigų vadovams:

- Derėtų daugiau dėmesio skirti ikimokyklinio ugdymo pedagogams. Suteikti jiems gausesnės ir išsamesnės informacijos apie profesinės kvalifikacijos tobulinimo kursus.
- Skatinti pedagogų motyvaciją tobulinti kvalifikaciją (dalyvauti kvalifikacijos kursuose) ir pagrindiniu tikslu stengtis apibrėžti savo profesinės kvalifikacijos tobulinimą, o ne materialinės būklės gerinimo aspektą.
- Turėtų rūpintis įvairiais – laiko, žmogiškaisiais, materialiniais – ištekliais.
- Užtikrinti pakankamą lėšų kiekį pedagogų kvalifikacijos tobulinimui; siekiant sėkmingo pedagogų kvalifikacijos tobulinimo(si) proceso, svarbu, kad pedagogai nejaustų nuovargio, laiko stokos dėl per didelio darbo krūvio. Pagal galimybes įstaigos vadovai turėtų sudaryti sąlygas mokytis, kartu atsižvelgiant ir į pedagogų šeimyninę padėtį (didele dalimi tai turėtų būti valstybės švietimo sistemos rūpestis).
- Reikėtų labiau informuoti pedagogus apie ikimokyklinio ugdymo įstaigoje vykstančius procesus, kad pedagogai turėtų daugiau galimybės juos įtakoti. Būtina paskatinti pedagogus labiau domėtis įstaigos gyvenimu ir aktyviau dalyvauti jame.

Ikimokyklinių įstaigų pedagogams:

- Kuo dažniau atlikti savianalizę, nustatyti asmeninius kvalifikacijos tobulinimo poreikius ir sukurti individualius profesinio tobulinimosi ir karjeros planus;
- Aktyviau, pozityviau domėtis ir dalyvauti savo profesinės kvalifikacijos tobulinime, nebūtinai tik kvalifikacijos tobulinimo renginiuose, bet ir bendradarbiauti su kitomis ikimokyklinėmis įstaigomis.

Literatūra:

1. Adamonienė R. (2002). Profesijos pedagogo saviugdų motyvacija. *Pedagogika*, Nr. 59, p. 117 – 123.
2. Ayas A. (2009). The Importance of Teaching Profession and Current Problems in Teacher Training. [Žiūrėta 2010–06–25]. Prieiga per internetą:<<http://web.ebscohost.com/ehost/pdfviewer/pdfviewer?vid=6&hid=10&sid=339d220a-9007-40a5-b9c8-52f97fae5a28%40sessionmgr15>>
3. Baiju N., Meera B. (2010). Teacher – pedagogy approach for sustainable proficiency. [Žiūrėta 2010–06–25]. Prieiga per internetą:<<http://web.ebscohost.com/ehost/detail?vid=9&hid=10&sid=339d220a-9007-40a5-b9c8-52f97fae5a28%40sessionmgr15&bdata=JnNpdGU9ZWhvc3QtG12ZQ%3d%3d#db=eric&AN=ED507759>>
4. Barkauskaitė M. (2001). Mokytojų kvalifikacijos kilimas – nuolatinio mokymosi pagrindas. *Pedagogika*. Nr. 52, p. 63.
5. Baunlienė R. (2003). Asmenybės raida ir nuolatinė saviugda. Kaunas: Lietuvos kūno kultūros akademija.
6. Beresnevičiūtė V., Kadziauskas G., (2006). Strateginio planavimo principai ir žingsniai//Mokomoji medžiaga švietimo centrų darbuotojų kvalifikacijos tobulinimo programoms. Mokytojų kompetencijos centras.
7. Bitinas B. (1996). Auklėjimo teorijos ir metodikos klausimai. Kaunas: Šviesos leidykla.
8. Bitinas B. (2005). Edukologinis tyrimas: sistema ir procesas. Vilnius: Kronta.
9. Bitinas B. (2001).Ugdymo filosofija. Vilnius: Krontos leidykla.
10. Browne J. (2009). Assessing Pre–Service Teacher Attitudes and Skills With the Technology Integration Confidence Scale. [Žiūrėta 2010–06–16]. Prieiga per internetą:<<http://web.ebscohost.com/ehost/detail?vid=4&hid=119&sid=58aca1cc589f4c10a12287dfec4916f9%40sessionmgr114&bdata=JnNpdGU9ZWhvc3QtG12ZQ%3d%3d#db=eric&AN=EJ864596>>
11. Būdienė V. (2004). Pedagogų rengimas Lietuvoje pertvarkos. Pertvarkos pastangos. Vilnius: Danieliaus leidykla.
12. Bulajeva T. (2001). Pedagogų saviugdų veiksniai švietimo kaitos sąlygomis. Daktaro disertacijos santrauka. Vilnius.
13. Davis A. (2009). Teacher Qualification and the Achievement Gap in Early Primary Grades. [Žiūrėta 2010–06–08]. Prieiga per

- internetą:<<http://web.ebscohost.com/ehost/pdfviewer/pdfviewer?vid=5&hid=107&sid=0a33b32-42c1-4dbc-a371-0676c6028b49%40sessionmgr112>>
14. Duncan – Howell J. (2010). Teachers making connections: Online communities as a source of professional learning [Žiūrėta 2010–06–16]. Prieiga per internetą:<<http://web.ebscohost.com/ehost/detail?vid=4&hid=119&sid=58aca1cc-589f-4c10-a12287dfec4916f9%40sessionmgr114&bdata=JnNpdGU9ZWWhvc3QtbGl2ZQ%3d%3d#d b=eric&AN=EJ872748>>
 15. Dzemyda G., Gudynas P., Šaltenis V. (2001). Lietuvos pedagogai ir moksleiviai: analizė ir prognozė. Vilnius: Mokslo aidų leidykla.
 16. Felser G. (2006). Motyvacijos būdai: asmens sėkmę lemiantys faktoriai, praktinis psichologijos panaudojimas. Vilnius: Technologijos leidykla.
 17. Fidler B. (2006). Strateginis mokyklos plėtros valdymas. Vadovavimas mokyklos tobulinimo strategijai. Vilnius: Žaros leidykla.
 18. Fokienė A. (2006). Profesijos mokytojų neformaliojo ir savaiminio mokymosi didaktinių pasiekimų vertinimo sistemos parametrai. Daktaro disertacijos santrauka. Kaunas: VDU.
 19. Gaučienė G. (2009). Ikimokyklinio ugdymo pedagoginio pašaukimo kitimas. Pedagogika. Nr. 95, p. 68.
 20. Gedvilienė G., Laužackas R., Lileikienė T. (2008). Ko reikia šiuolikiniam mokytojui? Aktualus mokytojų kvalifikacijos tobulinimo turinys mokomoji knyga mokytojui. Vilnius: Ladvikos leidykla.
 21. Gedvilienė G., Zuzevičiūtė V., (2007). Edukologija. Kaunas: Vytauto Didžiojo universiteto leidykla.
 22. Grey D. (2009). Pirmoji pagalba mokytojui. Vilnius: Tyto albos leidykla.
 23. Grincevienė V. (2001). Mokytojų požiūris į kvalifikacijos tobulinimą (tęstinį savo mokymąsi) mokyklos kaitos procesen (1988 – 1995). Pedagogika. Nr. 52, p. 114 – 119.
 24. Gudelienė – Gudelevičienė L., Kaušylienė A. (2006). Ugdymo paradigmos virsmas: nuo mokymo prie mokymosi. Pedagogika. Nr. 82, p. 68.
 25. Gumuliauskienė A., Augienė D., Bobrova L. (2002). Karjera šiandien ir rytoj. Šiauliai: Šiaulių universiteto leidykla.
 26. Guskie T. R. (2004). Profesinio tobulinimosi vetinimas. Vilnius: Garnelio leidykla.
 27. Ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo pedagogo rengimo standartas (2008). [Žiūrėta 2010–11–03]. Prieiga per internetą: <<http://www.kpmc.lt/Skelbimai/31%20standartas/Ikimokyklinio%20ir%20priesmokykli nio%20ugdymo%20pedagogo.pdf>>

28. Ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo plėtros projektas (2007). [Žiūrėta 2010–12–03]. Prieiga per internetą: <<http://www.upc.smm.lt/projektai/pletra/>>
29. Jacikevičienė O. (2001). Vaikystės pedagogų nuostatos mokymo(si) bendradarbiaujant atžvilgiu. *Pedagogika*. Nr. 50, p. 126 – 131.
30. Jovaiša L. (2001). *Ugdymo mokslas*. Vilnius: Technologijos leidykla.
31. Jovaiša L. (2007). *Enciklopedinis edukologijos žodynas*. Vilnius: Gimtojo žodžio leidykla.
32. Jucevičienė P., Lepaitė D. (2000). Kompetencijos sampratos erdvė. *Socialiniai mokslai*. Nr. 1(22), p. 45.
33. Jucevičienė P., Bankauskienė N., Janiūnaitė B., ir kt. (2007). *Pedagogų rengimo studijų programų analizė*. Vilnius: Mokslo studijos leidykla.
34. Jucevičius R., Janiūnaitė B., Ciobulskas G. (2003). *Mokyklos strategija. Strateginio vystymo vadovas*. Kaunas: Šviesos leidykla.
35. Jucevičienė P., Tautkevičienė G. (2004). Universiteto bibliotekos mokymosi aplinkos samprata. *Pedagogika*. Nr. 71, p. 101 – 105.
36. Juodaitytė A. (2002). *Socializacija ir ugdymas vaikystėje*. Vilnius: Petro ofseto leidykla.
37. Jurašaitė – Harbison E. (2000). Ikimokyklinio ugdymo pedagogų kompetencijų ypatumai. *Pedagogika*. Nr. 46, p. 76 – 84.
38. Jurašaitės – Harbison E. (2005). Kaip pedagogas kvalifikaciją kelia kiekvieną dieną. *Žvirblių takas*. Nr. 6, p. 12.
39. Kaminskas K. (2000). Prielaidos pedagogų kvalifikacijos tobulinimo turinio ir formų kaitai. *Pedagogika*. Nr. 41, p. 78.
40. Kaminskas K. (2002) Lietuvos pedagogų kvalifikacijos tobulinimo sistemos relevantiškumas: daktaro disertacijos santrauka: socialiniai mokslai, edukologija. Vilnius: Vilniaus pedagoginio universiteto leidykla.
41. Kardelis K. (2002). *Mokslinių tyrimų metodologija ir metodai*. Kaunas: Judex leidykla.
42. Kučinskas V., Kučinskienė R. (2002). *Vadybos įvadas*. Klaipėda: Manto leidykla.
43. Laužackas R., (2005). *Profesinio rengimo metodologija: monografija*. Kaunas: Vytauto didžiojo universiteto leidykla.
44. Laužackas R., Dienys V. (2004). *Profesijos mokytojų strateginių kompetencijų nustatymo ir jų kvalifikacijos tobulinimo modulių rengimo metodika*. Vilnius: Akrito leidykla.
45. Laužackas R., Stasiūnaitienė E., Teresevičienė M. (2005). *Kompetencijų vertinimas neformaliame ir savaiminiame mokymesi*. Monografija. Kaunas, VDU.
46. Leonienė B. (2001). *Darbuotojų vadyba*. Kaunas: Šviesos leidykla.

47. Lietuvos Respublikos aukštojo mokslo įstatymas (2000) [Žiūrėta 2010–09–03]. Prieiga per internetą:<http://www3.lrs.lt/pls/inter2/dokpaieska.showdoc_l?p_id=281384>
48. Lietuvos Respublikos aukštojo mokslo įstatymas (Žin., 2000, Nr. 27 – 715, Žin., 2001, Nr. 16 – 496, Žin., 2002, Nr. 3 – 75, Žin., 2002 Nr. 71 – 2968, Žin., 2003, Nr. 47 – 2058, Žin., 2005, Nr. 85 – 3136). [Žiūrėta 2010–05–08]. Prieiga per internetą:<http://www.smm.lt/teisine_baze/docs/istatymai/VIII-1586-2.htm>
49. Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo įsakymas dėl pedagogų rengimo reglamentas (2010). [Žiūrėta 2010–10–03]. Prieiga per internetą:<http://www.smm.lt/prtm/docs/mkt/Pedagogu_rengimo_reglamentas_20100108.pdf>
50. Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministras įsakymas dėl valstybinių ir savivaldybinių mokyklų vadovų, jų pavaduotojų ugdymui, ugdymą organizuojančių skyrių vedėjų, mokytojų, pagalbos mokiniui specialistų kvalifikacijos tobulinimo nuostatų patvirtinimo. [Žiūrėta 2010–06–08]. Prieiga per internetą:<<http://www.smm.lt/prtm/docs/mkt/2007-03-29-ISAK-556.pdf>>
51. Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministras.(2005). LR ŠMM 2005 m. rugpjūčio 31d. Įsakymas ISAK-1781 [Žiūrėta 2010–09–03]. Prieiga per internetą:<<http://www.smm.lt/pmm/docs/2009-04-10-ISAK-699%281%29.pdf>>
52. Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro įsakymas „Dėl pedagogų rengimo koncepcijos“ 2004m. rugsėjo 16d. Įsakymu Nr. ISAK – 1441 (Žin., Valstybės žinios, 2004 12 29, Nr. 186 – 6940). [Žiūrėta 2010–05–08]. Prieiga per internetą:<http://www.smm.lt/prtm/docs/mkt/Pedagogu_rengimo_reglamentas_20100108.pdf>
53. Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro įsakymas dėl mokytojo profesijos kompetencijos aprašo patvirtinimo.(2007) . (Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2007 m. sausio 15 d. įsakymu Nr. ISAK-54 [Žiūrėta 2010–04–23]. Prieiga per internetą:< <http://www.smm.lt/prtm/docs/mkt/2007-01-15-ISAK-54.pdf>>
54. Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro įsakymas dėl mokyklos vadovo kompetencijos aprašo patvirtinimo.(2007) Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2007 m. sausio 15 d. įsakymu Nr. ISAK-55[Žiūrėta 2010–04–23]. Prieiga per internetą:< <http://www.smm.lt/prtm/docs/mkt/2007-01-15-ISAK-55.pdf>>
55. Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro įsakymas dėl profesinės kvalifikacijos pripažinimo norint dirbti ar teikti laikinas arba vienkartinės paslaugas Lietuvos Respublikos pagal reglamentuojamą profesiją, priskirtą Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministerijos kuruojamai sričiai, tavrkos aprašo patvirtinimo.(2008). LR ŠMM

- 2005 m. kovo 29 d. įsakymas Nr. ISAK-506 (Valstybės Žinios, 2005-04-02, Nr.: 43, publikacijos Nr.: 1395 [Žiūrėta 2010-09-03]. Prieiga per internetą:<<http://www.smm.lt/prtm/docs/mkt/2008-10-23-ISAK-2826.pdf>>
56. Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro įsakymas dėl profesijos mokytojų kvalifikacijos tobulinimo nuostatų. [Žiūrėta 2010-06-08]. Prieiga per internetą:<<http://www.smm.lt/prtm/docs/mkt/2007-04-03-ISAK-591.pdf>>
57. Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro įsakymas dėl Valstybinių ir savivaldybinių mokyklų vadovų, jų pavaduotojų ugdymui, ugdymą, organizuojančių skyrių vedėjų, mokytojų, pagalbos mokiniui specialistų kvalifikacijos tobulinimo nuostatai (Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2007 m. kovo 29 d. įsakymu Nr. ISAK-556). [Žiūrėta 2010-04-03]. Prieiga per internetą:<<http://www.smm.lt/prtm/docs/mkt/2007-03-29-ISAK-556.pdf>>
58. Lietuvos Respublikos švietimo įstatymas. (2003). [Žiūrėta 2010-06-08]. Prieiga per internetą:<http://www3.lrs.lt/pls/inter3/dokpaieska.showdoc_1?p_id=302313>
59. Lietuvos švietimo koncepcija. [Žiūrėta 2010-06-08]. Prieiga per internetą:<<http://www.smm.lt/strategija/docs/srp/koncepcija/koncepcija2.htm>>
60. Linkaitytė G. M., Lukšytė D. (2003). Pasirengimas mokytis visą gyvenimą: savivada pagrįsto mokymosi modelis. *Pedagogika*. Nr. 69, p. 124.
61. Marcinkevičiūtė L. (2001). Darbuotojų veiklos motyvai ir motyvavimas. Vilnius: LFSI.
62. Merkys G. (1995). Pedagoginio tyrimo metodologijos pardmenys. Šiauliai: Šiaulių Universiteto leidykla.
63. Myers D. G. (2000). *Psichologija*. Kaunas: Piligrafijos ir informatikos leidykla.
64. Mokymosi visą gyvenimą užtikrinimo strategija (2010). [Žiūrėta 2010-11-03]. Prieiga per internetą:<<http://www.euroguidance.lt/index.php?language=lt&page=70>>.
65. Mokytojų kompetencijos centras. (2005). [Žiūrėta 2010-06-08]. Prieiga per internetą:<www.mkc.lt/>.
66. Monkevičienė O. (1993). Vaikų darželio programa. *Vėrinėlis: vaikų darželio programa*. Vilnius: Lietuvos Respublikos kultūros ir švietimo ministerijos leidybos centras.
67. Monkevičienė O. (2007). Pedagogų kompetencijos mentoriaus rengimo vadovėlis. Kaunas: Technologijos leidykla.
68. Neifachas S. (2006). Pedagoginio vadovavimo kompetencija: ugdytojo strateginės veiklos gairės. Vilnius: Vilniaus universiteto leidykla.
69. Neifachas S. (2007). Švietimo reformos išūkiiai: naujoji strateginė kryptis ir vadovavimas ikimokyklinio ugdymo įstaigos tobulinimui. Vilnius: Spaudos leidykla.

70. Palinauskaitė A., Pukelis K. (2001). Lietuvos profesijos pedagogų formalios pedagoginės kvalifikacijos ir realių pedagoginių kompetencijų tyrimas. *Pedagogika*. Nr. 51, p. 52.
71. Palujanskienė A. (2002). Vidinė profesijos pedagogo motyvacija darbo veikloje. *Pedagogika*. Nr. 59, p. 111.
72. Palujanskienė A., Pugevičius A. (2004). Karjeros samprata pedagogo darbe. Švietimo reforma ir mokytojų rengimas: aktualijos ir perspektyvos. Nr. 70, p. 143 – 148.
73. Pečiuliauskienės P., Cvirkienės S. (2004). Pedagogų kvalifikacijos tobulinimo sistemos decentralizacijos: pedagogų požiūris. *Pedagogika*. Nr. 70, p. 149.
74. Pedagogų profesinės raidos centras. (2010). [Žiūrėta 2010–06–08]. Prieiga per internetą:< http://pprc.lt/apie/PPRC_nuostatai.pdf>
75. Pelini E. S. (2009). Training Tomorrow's Teacher: The Kenyan Government's Efforts to Respond to Pre-Service Teacher Training Demands of Secondary School Teachers. [Žiūrėta 2010–06–25]. Prieiga per internetą: <<http://web.ebscohost.com/ehost/pdfviewer/pdfviewer?vid=5&hid=10&sid=339d220a-9007-40a5-b9c8-52f97fae5a28%40sessionmgr15>>
76. Pranulis V., Pajuodis A. (2000) *Marketingas. Vadovėlis 2 – papildomas ir pataisytas*. Vilnius: Ciklono leidykla.
77. Putinaitė N. (2010). 2010 m. Pokyčiai rengiant pedagogus. [Žiūrėta 2010–10–05]. Prieiga per internetą:<<http://www.smm.lt/prtm/docs/mkt/pedagogu%20testas.pdf>>
78. Rajeckas V. (2004). *Pedagogikos pagrindai*. Vilnius: Vilniaus Universiteto leidykla.
79. Rathbun A., Amy H., Hausken R., Germino E. (2001). How Are Transition-to Kindergarten Activities Associated with Parent Involvement during Kindergarten ? [Žiūrėta 2009–02–05]. Prieiga per internetą: <<http://web.ebscohost.com/ehost/detail?vid=5&hid=16&sid=af64cd2f-fbd6-44a3-88178c9582e78328%40sessionmgr7&bdata=JnNpdGU9ZWhvc3QtbGl2ZQ%3d%3d#db=eric&AN=ED452951>>
80. Rupinaitis M., Kontio P. (2006). *Planų ir programų strateginio pasekmių aplinkai vertinimo vadovas*. Kaunas: Poezijos leidykla.
81. Rupšienė L. (2007). *Kokybinių tyrimų duomenų rinkimo metodologija*. Klaipėda: Klaipėdos universiteto leidykla.
82. Sajienė L. (2009). Vocational teacher career planning: Needs and problems. [Žiūrėta 2010–09–03]. Prieiga per internetą:<<http://web.ebscohost.com/ehost/pdfviewer/pdfviewer?vid=5&hid=119&sid=58aca1cc-589f-4c10-a122-87dfec4916f9%40sessionmgr114>>

83. Skripkienė R. (2000). Pedagogų profesinės ir dalykinės kompetencijos tobulinimo poreikis. Ugdymo problemos. Nr. 32, p. 33.
84. Stanišauskienė V. (2004). Rengimosi karjerai proceso socioedukaciniai pagrindai: monografija. Kaunas: Technologijos leidykla.
85. Stankevičienė K., Bieliienė I., Zimblienė B. ir kt. (2009). Ikimokyklinio ugdymo pedagogo profesijos kompetencijos įsivertinimas. Pedagogika. Nr. 93, p. 62 – 63.
86. Stoner F., Freeman R. E., Gilbert D. R. (2001). Vadyba. Kaunas: Poligrafijos ir informatikos leidykla.
87. Šaparnytė E., Bobrova L., Macaitienė R. (2003). Edukaciniai pedagoginių studijų organizavimo aspektai. Pedagogika. Nr. 65, p. 288.
88. Šiaulių miesto savivaldybės švietimo centras. (2010). [Žiūrėta 2010–06–08]. Prieiga per internetą:< <http://www.svcentras.lt/apie-mus-1.phtml>>
89. Šiaulių Universiteto testinių studijų institutas. (2008).). [Žiūrėta 2010–06–08]. Prieiga per internetą:<<http://www.lyga.lt/organizatoriai/siauliu-universiteto-testiniu-studiju-institutas/?related=1>>
90. Tamošiūnas T. (2004). Suaugusiųjų tęstinio mokymo galimybių plėtra mokymosi visą gyvenimą strategijos įgyvendinimo kontekste. Tyrimo ataskaita.
91. Templar R. (2007). Vadovavimo tiesos: geriausias vadovavimo sėkmės kodeksas. Vilnius: Alma litteros leidykla.
92. Teresevičienė M. (2007). Išoriniai veiksniai, trukdantys suaugusiųjų mokymuisi. Pedagogika. Nr. 87, p. 141 – 147.
93. Teresevičienė M., Tandzegolskienė I. (2001). Mokytojų motyvacijos darbo ypatumai. Pedagogika. Nr.50, p. 12 – 21.
94. Tidikis R. (2003). Socialinių mokslų tyrimo metodologija. Vilnius: Lietuvos teisės universitetas.
95. Tiepliakova A. (2008). Vadybos pagrindai. Kuršėnai: Šiaurės Lietuva.
96. Vaitkevičiūtė V. (2001). Tarptautinių žodžių žodynas. Vilnius: Vyriausioji enciklopedijų redakcijos leidykla.
97. Vasiliauskas V. (2005). Strateginis valdymas. Kaunas: Technologijos leidykla.
98. Wallen M. (2002). Ready, Set, Grow: Illinois Preschool. A Framework for Universal Access to Quality Preschool in Illinois [Žiūrėta 2009–02–11]. Prieiga per internetą: <<http://web.ebscohost.com/ehost/detail?vid=5&hid=16&sid=af64cd2f-fbd6-44a3-8817-8c9582e78328%40sessionmgr7&bdata=JnNpdGU9ZWhvc3QtG12ZQ%3d%3d#db=eric&AN=ED463063>>

99. Wilson R. A. (2003). *Special Educational Needs in the Early Years*. London: Routledge Falmer.
100. Žadžiauskienė V. (2001). Šeimos ir mokytojo bendradarbiavimas taikant projekto „Gera pradžia“ metodiką. *Žvirblių takas*. Nr. 3, p. 12 – 15.
101. Želvys R. (2001). *Švietimo vadybos pagrindai: mokomoji priemonė*. Vilnius: Vilniaus Universiteto leidykla.
102. Želvys R. (2003). *Švietimo organizacijų vadyba*. Vilnius: Vilniaus universiteto leidykla.
103. Žilinskas G. (2006). Kaip rašyti pedagogų kvalifikacijos tobulinimo programą. [Žiūrėta 2010–04–16]. Prieiga per internetą:<
http://www.suaugplunge.lt/Kaip_rengti_programa.htm>

PRIEDAI

Mielas pedagoge,

Sudėtingėjant ir keičiantis ugdymo turiniui, didėjant naujos informacijos antplūdžiui, pedagogams ypač svarbu nuolat tobulinti savo profesinę kvalifikaciją. Šios anketos rezultatai padės išsiaiškinti ikimokyklinio ugdymo įstaigų pedagogų profesinės kvalifikacijos tobulinimo poreikius bei suteiks žinių apie jau teikiamą kvalifikacijos tobulinimo paslaugų kokybę. Taip pat suteiks galimybę numatyti tobulintinas sritis bei numatyti gaires, siekiant kokybiškos profesinės kvalifikacijos tobulinimo paslaugas teikiančių institucijų veiklos. Visa tai įgyvendinti padės Jūsų **nuoširdūs** atsakymai.

Anketoje nėra „teisingų“ ar „neteisingų“ atsakymų. Jums tiesiog reikėtų išsirinkti ir pažymėti tokį atsakymą, kuris tiksliausiai atspindi Jūsų nuomonę.

Apklausa yra ANONIMINĖ, t.y., nei pavardės, nei vardo nurodyti nereikia

O dabar truputį informacijos apie Jus

Jūsų lytis (pažymėkite taip):

- Moteris
 Vyras

Jūsų išsilavinimas (pažymėkite taip):

- Vidurinis
 Aukštasis neuniversitetinis (kolegija)
 Nebaigtas aukštasis
 Aukštasis universitetinis

Jūsų amžius (pažymėkite taip):

- 18 – 25
 26 – 35
 36 – 45
 46 – 55
 56 – 65

Dabartinė Jūsų pedagoginė kvalifikacinė kategorija (Jūsų nuomonę labiausiai atspindintį atsakymą žymėkite taip):

- Auklėtoja (-s)
 Vyriausia auklėtoja (-s)
 Auklėtojas metodininkas (-ė)
 Auklėtojas ekspertas (-ė)

Jūsų pedagoginio darbo stažas metais (įrašykite).....

Kokio amžiaus vaikų grupėje šiuo metu dirbate (įrašykite)?.....

Kaip dažnai Jūs keliate savo profesinę kvalifikaciją (Jūsų nuomonę labiausiai atspindintį atsakymą žymėkite taip)?

- Kartą per metus
 2-3 kartus per metus
 4-5 kartus per metus
 6 kartus per metus ir daugiau
Kita (įrašykite).....

Kokie kursai ir seminarai pagal trukmę Jums tinkamiausi (Jūsų nuomonę labiausiai atspindintį atsakymą žymėkite taip)?

- Vienos dienos
 Dviejų dienų
 Trijų dienų
 Penkių dienų
 Tęstiniais (2-3 seminarai po (per) 3 dienas)
Kita (įrašykite).....

Anketą rengė Akvilė Bagdonaitė. Iškilus klausimams kreiptis: tel.+37060664814 arba rašyti elektroniniu paštu akvile.bagdonait@gmail.com

Kaip pildyti anketą ? Žymėjimo pavyzdys

TEIGINYS	Visiškai nesutinku	Nesutinku	Neturiu nuomonės	Sutinku	Visiškai sutinku
Mėgstate lankytis teatre	.	•	●	●	⊗

Pastaba: jeigu pateiktuose atsakymo variantuose neradote Jums tinkamo, tuomet įrašykite savo variantą.

1. Koks Jūsų profesinės kvalifikacijos tobulinimo poreikis ?

Profesinės kvalifikacijos tobulinimo poreikis	Visiškai nesutinku	Nesutinku	Neturiu nuomonės	Sutinku	Visiškai sutinku
Sudaromos sąlygos išvykti į profesinės kvalifikacijos tobulinimo kursus	.	•	●	●	●
Skatinama dalyvauti profesinės kvalifikacijos tobulinimo kursuose	.	•	●	●	●
Profesinė informacija ir įgūdžiai, įgyti seminarų metu, tenkina Jūsų poreikius	.	•	●	●	●
Jums svarbu nuolatos tobulinti profesinę kvalifikaciją	.	•	●	●	●
Pritaikote profesinės kvalifikacijos metu įgytas žinias savo darbinėje veikloje	.	•	●	●	●
Ateityje žadate tobulinti profesinę kvalifikaciją	.	•	●	●	●
Reikalingi profesiniai kvalifikacijos tobulino kursai	.	•	●	●	●
Kita (įrašykite).....					

2. Kokie informacijos šaltiniai Jums suteikia žinių apie kvalifikacijos tobulinimą ir kvalifikacijos tobulinimosi galimybes?

Informacijos apie profesinės kvalifikacijos tobulinimosi šaltiniai	Visiškai nesutinku	Nesutinku	Neturiu nuomonės	Sutinku	Visiškai sutinku
ŠMM informacinis leidinys „Švietimo naujienos“	.	•	●	●	●
Pedagogų profesinės raidos centras	.	•	●	●	●
Mokytojų kompetencijos centras	.	•	●	●	●
Tęstinių studijų institutai	.	•	●	●	●
Mokyklos administracijos	.	•	●	●	●
Švietimo ir mokslo skyrius	.	•	●	●	●
Kolegos, bendradarbiai	.	•	●	●	●
Kvalifikacijos tobulinimo institucijos	.	•	●	●	●
Vietinė spauda	.	•	●	●	●
Pedagoginė spauda	.	•	●	●	●
Elektroninės informavimo priemonės (el. paštas, internetas)	.	•	●	●	●
Kita (įrašykite).....					

3. Ko tikėtės eidamas (-a) į profesinės kvalifikacijos tobulinimo renginius?

.....

4. Pagal kokius kriterijus renkatės profesinės kvalifikacijos tobulinimo renginius?

.....

5. Ko labiausiai pasigendate profesinės kvalifikacijos tobulinimosi renginiuose?

.....

6. Kas Jus skatina tobulinti profesinę kvalifikaciją ?

Priežastys, skatinančios tobulinti savo profesinę kvalifikaciją	Visiškai nesutinku	Nesutinku	Neturiu nuomonės	Sutinku	Visiškai sutinku
Siekiate atestuotis aukštesnei kvalifikacinei kategorijai	.	●	●	●	●
Vykdyte pedagogų atestacijos nuostatų reikalavimus	.	●	●	●	●
Norite susipažinti su dalykinėmis ir metodinėmis naujovėmis	.	●	●	●	●
Norite išvengti klaidų savo darbinėje veikloje	.	●	●	●	●
Poreikis būti pripažintam vadovų ir savo kolegų	.	●	●	●	●
Norite jaustis kompetentingu	.	●	●	●	●
Dalyvaujate todėl, kad kiti dalyvauja	.	●	●	●	●
Skatina ikimokyklinės įstaigos administracija	.	●	●	●	●
Siekiate tobulinti savo asmenybę	.	●	●	●	●
Manote, kad tokie renginiai naudingi	.	●	●	●	●
Sudarytos palankios sąlygos dalyvauti seminaruose	.	●	●	●	●
Palankus tobulinimuisi darbovietės mikroklimatas	.	●	●	●	●
Premija	.	●	●	●	●
Pažymėjimas	.	●	●	●	●
Naujų žinių ir įgūdžių poreikis	.	●	●	●	●
Manote, kad tokie renginiai padės siekiant karjeros	.	●	●	●	●
Kita (įrašykite).....					

7. Kokiais būdais ir formomis tobulinama Jūsų profesinė kvalifikacija?

<u>Kokiu būdu dažniausiai siūloma tobulinti profesinę kvalifikaciją ?</u>						<u>Kokie profesinės kvalifikacijos tobulinimo būdai Jums yra priimtiniausias ?</u>					
<u>Dažniausiai siūlomi kvalifikacijos tobulinimo būdai</u>	Visiškai nesutinku	Nesutinku	Neturiu nuomonės	Sutinku	Visiškai sutinku	<u>Priimtiniausi Jums kvalifikacijos tobulinimo būdai</u>	Visiškai nesutinku	Nesutinku	Neturiu nuomonės	Sutinku	Visiškai sutinku
Kursai	.	•	•	•	•	Kursai	.	•	•	•	•
Seminarai	.	•	•	•	•	Seminarai	.	•	•	•	•
Seminarai – praktikumai	.	•	•	•	•	Seminarai – praktikumai	.	•	•	•	•
Paskaitos	.	•	•	•	•	Paskaitos	.	•	•	•	•
Konsultacijos	.	•	•	•	•	Konsultacijos	.	•	•	•	•
Konferencijos	.	•	•	•	•	Konferencijos	.	•	•	•	•
Stazuotės	.	•	•	•	•	Stazuotės	.	•	•	•	•
Metodiniai būreliai	.	•	•	•	•	Metodiniai būreliai	.	•	•	•	•
Diskusijos	.	•	•	•	•	Diskusijos	.	•	•	•	•
Paskaitos	.	•	•	•	•	Paskaitos	.	•	•	•	•
Darbas teminėse grupėse	.	•	•	•	•	Darbas teminėse grupėse	.	•	•	•	•
Kita (įrašykite).....											

8. Kaip kvalifikacijos tobulinimo renginių pasiūla atitinka paklausą?

.....

.....

.....

9. Kokius kvalifikacijos tobulinimo renginius apibūdintumėte, kaip tinkamus profesiniam tobulėjimui ?

.....

.....

.....

10. Kas trukdo lankyti profesinės kvalifikacijos tobulinimo renginiuose?

Pagrindiniai kvalifikacijos tobulinimosi trukdžiai	Visiškai nesutinku	Nesutinku	Neturiu nuomonės	Sutinku	Visiškai sutinku
Papildomos išlaidos	.	●	●	●	●
Geografinis nepatogumas	.	●	●	●	●
Lėšų trūkumas	.	●	●	●	●
Didelis užimtumas	.	●	●	●	●
Darbo krūvio padidėjimas	.	●	●	●	●
Motyvacijos stoka	.	●	●	●	●
Pedagoginio pašaukimo nebuvimas	.	●	●	●	●
Ne visus pedagogus pasiekia informacija apie švietimo naujoves ir pokyčius	.	●	●	●	●
Trūksta informacijos apie reikalingas kvalifikacijos tobulinimo programas	.	●	●	●	●
Regioniniai centrai nepajėgūs užtikrinti reikiamos renginių kokybės	.	●	●	●	●
Kita (įrašykite).....					

**AČIŪ JUMS UŽ SUGAIŠTĄ LAIKĄ IR BENDRADARBIAVIMĄ
LINKIME SĖKMĖS!**

Gerbiamas vadove,

Sudėtingėjant ir keičiantis ugdymo turiniui, didėjant naujos informacijos antplūdžiui, pedagogams ypač svarbu nuolat tobulinti savo profesinę kvalifikaciją.

Šiuo tyrimu siekiama išsiaiškinti ikimokyklinio ugdymo įstaigų pedagogų profesinės kvalifikacijos tobulinimo poreikius bei suteiks žinių apie jau teikiamų kvalifikacijos tobulinimo paslaugų kokybę. Tyrimo metu gauta informacija bus svarbi projektuojant profesinės kvalifikacijos paslaugų tobulinimo perspektyvas. Visa tai įgyvendinti padės Jūsų **nuoširdūs** atsakymai.

Anketoje nėra „teisingų“ ar „neteisingų“ atsakymų. Jums tiesiog reikėtų išsirinkti ir pažymėti tokį atsakymą, kuris tiksliausiai atspindi Jūsų nuomonę.

Apklausa yra ANONIMINĖ, t.y., nei pavardės, nei vardo nurodyti nereikia

O dabar truputį informacijos apie Jus

Jūsų lytis (pažymėkite taip):

- Moteris
 Vyras

Jūsų išsilavinimas (pažymėkite taip):

- Vidurinis
 Aukštasis neuniversitetinis (kolegija)
 Nebaigtas aukštasis
 Aukštasis universitetinis

Jūsų amžius (pažymėkite taip):

- 18 – 25
 26 – 35
 36 – 45
 46 – 55
 56 – 65

Jūsų pedagoginio darbo stažas metais (įrašykite).....

Kaip pildyti anketa? Žymėjimo pavyzdys

TEIGINYS	Visiškai nesutinku	Nesutinku	Neturiu nuomonės	Sutinku	Visiškai sutinku
Mėgstate lankytis teatre	.	.	●	●	⊗

Pastaba: jeigu pateiktuose atsakymo variantuose neradote Jums tinkamo, tuomet įrašykite savo variantą.

1. Kaip Jūs manote, koks pedagogų profesinės kvalifikacijos tobulinimosi poreikis?

Profesinės kvalifikacijos tobulinimo poreikis	Visiškai nesutinku	Nesutinku	Neturiu nuomonės	Sutinku	Visiškai sutinku
Pedagogams sudaromos sąlygos išvykti į profesinės kvalifikacijos tobulinimo kursus	.	.	●	●	●
Pedagogams skatinama dalyvauti profesinės kvalifikacijos tobulinimo kursuose	.	.	●	●	●
Profesinė informacija ir įgūdžiai, įgyti seminarų metu, tenkina pedagogų poreikius	.	.	●	●	●
Pedagogams svarbu nuolat tobulinti profesinę kvalifikaciją	.	.	●	●	●
Pedagogai pritaiko profesinės kvalifikacijos metu įgytas žinias savo darbinėje veikloje	.	.	●	●	●
Ateityje pedagogai žada tobulinti profesinę kvalifikaciją	.	.	●	●	●
Pedagogams reikalingi profesiniai kvalifikacijos tobulinimo kursai	.	.	●	●	●
Kita (įrašykite).....					

Anketą rengė Akvilė Bagdonaitė. Iškilus klausimams kreiptis: tel.+37060664814 arba rašyti elektroniniu paštu akvile.bagдонаite@gmail.com

2. Kaip Jūs manote, kokie informacijos šaltiniai pedagogams suteikia žinių apie kvalifikacijos tobulinimą ir kvalifikacijos tobulinimosi galimybes?

Informacijos apie profesinės kvalifikacijos tobulinimosi šaltiniai	Visiškai nesutinku	Nesutinku	Neturiu nuomonės	Sutinku	Visiškai sutinku
ŠMM informacinis leidinys „Švietimo naujienos“	.	•	●	●	●
Pedagogų profesinės raidos centras	.	•	●	●	●
Mokytojų kompetencijos centras	.	•	●	●	●
Miesto švietimo skyrius	.	•	●	●	●
Tęstinių studijų institutai	.	•	●	●	●
Mokyklos administracijos	.	•	●	●	●
Švietimo ir mokslo skyrius	.	•	●	●	●
Kolegos, bendradarbiai	.	•	●	●	●
Kvalifikacijos tobulinimo institucijos	.	•	●	●	●
Vietinė spauda	.	•	●	●	●
Pedagoginė spauda	.	•	●	●	●
Elektroninės informavimo priemonės (el. paštas, internetas)	.	•	●	●	●
Kita (įrašykite).....					

3. Ko, Jūsų nuomone, pedagogai tikisi eidami į profesinės kvalifikacijos tobulinimo renginius?

.....

4. Kaip Jūs manote, pagal kokius kriterijus pedagogai renkasi profesinės kvalifikacijos tobulinimo renginius?

.....

5. Ko labiausiai, pasak Jūsų, pedagogai pasigenda profesinės kvalifikacijos tobulinimosi renginiuose?

.....

Kaip Jūs manote, kas pedagogus skatina tobulinti profesinę kvalifikaciją?

Priežastys, skatinančios tobulinti savo profesinę kvalifikaciją	Visiškai nesutinku	Nesutinku	Neturiu nuomonės	Sutinku	Visiškai sutinku
Pedagogai siekia atestuotis aukštesnei kvalifikacinei kategorijai	.	•	•	•	•
Pedagogų vykdo pedagogų atestacijos nuostatų reikalavimus	.	•	•	•	•
Pedagogai nori susipažinti su dalykinėmis ir metodinėmis naujovėmis	.	•	•	•	•
Pedagogai nori išvengti klaidų savo darbinėje veikloje	.	•	•	•	•
Pedagogų poreikis būti pripažintam vadovų ir savo kolegų	.	•	•	•	•
Pedagogai nori jaustis kompetentingais	.	•	•	•	•
Pedagogai dalyvauja todėl, kad kiti dalyvauja	.	•	•	•	•
Pedagogus skatina ikimokyklinės įstaigos administracija	.	•	•	•	•
Pedagogai siekia tobulinti savo asmenybę	.	•	•	•	•
Pedagogai mano, kad tokie renginiai naudingi	.	•	•	•	•
Pedagogams sudarytos palankios sąlygos dalyvauti seminaruose	.	•	•	•	•
Pedagogams palankus tobulinimuisi darbovietės mikroklimatas	.	•	•	•	•
Pedagogams svarbi premija	.	•	•	•	•
Pedagogams svarbus pažymėjimas	.	•	•	•	•
Pedagogų naujų žinių ir įgūdžių poreikis	.	•	•	•	•
Pedagogai mano, kad tokie renginiai padės siekiant karjeros	.	•	•	•	•
Kita (įrašykite).....					

7. Kaip kvalifikacijos tobulinimo renginių pasiūla atitinka paklausą?

.....

.....

.....

8. Kokius kvalifikacijos tobulinimo renginius pedagogams apibūdintumėte, kaip tinkamus profesiniam tobulėjimui ?

.....

.....

.....

9. Kas trukdo pedagogams lankytis profesinės kvalifikacijos tobulinimo renginiuose?

Pagrindiniai kvalifikacijos tobulinimosi trukdžiai	Visiškai nesutinku	Nesutinku	Neturiu nuomonės	Sutinku	Visiškai sutinku
Pedagogams kainuoja papildomas išlaidas	.	●	●	●	●
Pedagogams nepatogi geografinė padėtis	.	●	●	●	●
Pedagogams trūksta lėšų	.	●	●	●	●
Pedagogams per didelis užimtumas	.	●	●	●	●
Pedagogams padidėjo darbo krūvis	.	●	●	●	●
Pedagogams trūksta motyvacijos stoka	.	●	●	●	●
Pedagoginio pašaukimo nebuvimas	.	●	●	●	●
Ne visus pedagogus pasiekia informacija apie švietimo naujoves ir pokyčius	.	●	●	●	●
Pedagogams trūksta informacijos apie reikalingas kvalifikacijos tobulinimo programas	.	●	●	●	●
Regioniniai centrai nepajėgūs užtikrinti reikiamos renginių kokybės	.	●	●	●	●
Kita (įrašykite).....					

**AČIŪ JUMS UŽ SUGAIŠTĄ LAIKĄ IR BENDRADARBIAVIMĄ
LINKIME SĖKMĖS!**

2011 metų kvalifikacijos tobulinimo renginiai

Laikas		Renginio pavadinimas	Atsakingas	Vieta
Data	Val.			
01, gegužės 04	10	Projekto „Pagrindinio ugdymo pasiekimų patikrinimo ir brandos egzaminų sistemos tobulinimas“ nemokamas seminaras „Lietuvių kalbos (gimtosios) brandos egzamino vertintojų mokymai“. Dalyviai – tikslinė projekto grupė. Finansuoja ES SF.	V.Kažemėkienė Tel. 32 42 11	Panevėžio Skaistakalnio pagrindinė mokykla, Beržų g. 37, Panevėžys
01	13	Nemokamas seminaras dorinio ugdymo mokytojams, klasių auklėtojams, neformaliojo ugdymo specialistams „Vaikų ir paauglių solidarumo ir socialinio aktyvumo ugdymas (11-14 metų amžiaus)“ (18 val.), (I sesija). Lektorė – F.R. Palaimaitė.	Z.Verbickienė Tel. 32 41 58, A.Girininkienė Tel. 32 04 72	KAKC, A.Jakšto g. 4
04, gegužės 05	10	Projekto „Pagrindinio ugdymo pasiekimų patikrinimo ir brandos egzaminų sistemos tobulinimas“ nemokamas seminaras „Lietuvių kalbos (gimtosios) brandos egzamino vertintojų mokymai“. Dalyviai – tikslinė projekto grupė. Finansuoja ES SF.	A.Makūnienė Tel. 32 40 43	Alytaus „Volungės“ pagrindinė mokykla, Statybininkų g. 20, Alytus
05, gegužės 06	10	Projekto „Pagrindinio ugdymo pasiekimų patikrinimo ir brandos egzaminų sistemos tobulinimas“ nemokamas seminaras „Lietuvių kalbos (gimtosios) brandos egzamino vertintojų mokymai“. Dalyviai – tikslinė projekto grupė. Finansuoja ES SF.	R.Sisimbajevaitė Tel. 32 40 50	Utenos regioninis profesinio rengimo centras, Aukštaičių g. 5, Utena
05	13.30	Seminaras etikos mokytojams „Bendrųjų programų įgyvendinimas dirbant su nauju R.Melnikovo ir A.Lastauskienės vadovėliu „Prasmės ieškojimai ir atradimai. Etika 9 klasei“, diferencijuojant ir individualizuojant ugdymo turinį“. Lektorė – mokyt. eksp. R.Melnikova.	Z.Verbickienė Tel. 32 41 58	KPKC, Vytauto pr. 44
05	14	Nemokamas seminaras vokiečių kalbos mokytojams „Komunikacija vokiečių kalbos pamokose“. Lektorė – mokyt. eksp. V.Katinienė.	B.Pukelienė Tel. 32 39 41	KPKC, Vytauto pr. 44
05	15	Nemokamas seminaras mokinių visuomeninių organizacijų vadovams ir nariams „Saviugda ir lyderystė“. Lektorius – V.Simokaitis (VDU).	A.Bakutis Tel. 32 40 52	KPKC, Vytauto pr. 44
06, 29	10	Projekto „Pagrindinio ugdymo pasiekimų patikrinimo ir brandos egzaminų sistemos tobulinimas“ nemokamas seminaras „Lietuvių kalbos (gimtosios) brandos egzamino vertintojų mokymai“. Dalyviai – tikslinė projekto grupė. Finansuoja ES SF.	V.Barzdžiuvienė Tel. 32 40 61	Jurbarko Naujamiesčio vidurinė mokykla, Kalninės g. 39, Jurbarkas
06, 29	14	Seminaras choreografijos, dailės mokytojams „Kūrybiškumas – ne išskirtinė savybė, o prigimtinė teisė“. Lektorės – mokyt. met. I.V.Šlapikienė, vyr. mokyt. D.Nemčinskaitė.	A.Bakutis Tel. 32 40 52	Panemunės prad. m-kla, Kariūnų pl. 5
07, 27	10	Projekto „Pagrindinio ugdymo pasiekimų patikrinimo ir brandos egzaminų sistemos tobulinimas“ nemokamas seminaras „Lietuvių kalbos (gimtosios) brandos egzamino vertintojų mokymai“. Dalyviai – tikslinė projekto grupė. Finansuoja ES SF.	R.Sisimbajevaitė Tel. 32 40 50	Jonavos suaugusiųjų švietimo centras, J. Basanavičiaus g. 7, Jonava
07, gegužės 04	10	Projekto „Pagrindinio ugdymo pasiekimų patikrinimo ir brandos egzaminų sistemos tobulinimas“ nemokamas seminaras „Lietuvių kalbos (gimtosios) brandos egzamino vertintojų mokymai“. Dalyviai – tikslinė projekto grupė. Finansuoja ES SF.	A.Bakutis Tel. 32 40 52	Šiaulių „Sandoros“ pagrindinė mokykla, K.Korsako g.8, Šiauliai
07, 13	13	Seminaras įvairių dalykų mokytojams, klasių auklėtojams, pradinio ugdymo pedagogams „Vertybinių nuostatų ugdymo galimybės mokykloje“ (18 val.). Lektorės – V.Malinauskienė, psichol. K.Ušackienė.	Z.Verbickienė Tel. 32 41 58	KPKC, Vytauto pr. 44

08	10	Seminaras muzikos, meno mokyklų, konservatorijų pučiamųjų instrumentų mokytojams „Pučiamųjų instrumentų technologijų ypatumai ir repertuaro analizė“. Lektoriai – prof. A.Vizgirda, prof. T.Adomavičius, doc. L.Čiapas (LMTA), mokyt. metod. K.Bliujus.	A.Bakutis Tel. 32 40 52	J.Gruodžio kons., J.Gruodžio g. 6
08, gegužės 03	10	Projekto „Pagrindinio ugdymo pasiekimų patikrinimo ir brandos egzaminų sistemos tobulinimas“ nemokamas seminaras „Lietuvių kalbos (gimtosios) brandos egzamino vertintojų mokymai“. Dalyviai – tikslinė projekto grupė. Finansuoja ES SF.	V.Barzdžiuvienė Tel. 32 40 61	Telšių švietimo centras, S. Daukanto g. 35, Telšiai
08	12.30	Leidyklos „Šviesa“ nemokamas seminaras pradinių (1-2) klasių, muzikos mokytojams „Muzikos pažinimo kelias, dirbant su nauju vadovėliu „Vieversys“ (serija „Šok“). Lektorės – doc. dr. R.Girdzijauskienė (KU), mokyt. eksp. I.Bertulienė (Klaipėda).	A.Antanavičienė Tel. 20 01 27	KPKC, Vytauto pr. 44
09	09	Nemokamas seminaras – edukacinė išvyka įvairių dalykų mokytojams, neformaliojo ugdymo, kraštotyros, turizmo, etnokultūros būrelių ir mokyklų muziejų vadovams „Rytų Aukštaitijos gamtos ir kultūros vertybės ir jų išsaugojimo aktualijos“. Lektorės – mokyt. met. L.Nakutienė, mokyt. met. D.Galskienė, R.Šuopienė.	A.Bakutis Tel. 32 40 52	Kaunas-Vilnius-Dūkštas-Kaunas
11	10	Seminaras ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo mokytojams, specialistams „Vaiko pasitikėjimo savimi bei kitų socialinių įgūdžių ugdymo priemonės ir būdai ikimokyklinėje ir priešmokyklinėje grupėje“ (16 val.). Lektorė – psichol. J.Švaplėnienė.	A.Antanavičienė Tel. 20 01 27	KPKC, Vytauto pr. 44
11	13	Seminaras socialiniams pedagogams „Informacinių sistemų (IS) naudojimo galimybės socialinio pedagogo darbe“. Lektorė – soc. ped. met. S.Kuosienė.	V.Segalovičienė Tel. 20 01 27	KPKC, Vytauto pr. 44
11, 12	15	Seminaras įvairių dalykų mokytojams „Microsoft IKT mokymai“ (6 val.). Lektorė – IKT konsultantė, mokyt. eksp. R.Skorulskienė.	I.Teresienė Tel. 32 41 58	KPKC, Vytauto pr. 44
12	14	Nemokamas seminaras neformaliojo ugdymo mokytojams, turistų, kraštotyros, skautų būrelių vadovams, geografijos, gamtos pažinimo mokytojams, klasių auklėtojams „Aktyvūs mokymo gamtoje metodai“. Lektorės – mokyt. met. G.Štaraitė, mokyt. met. L.Nakutienė, mokyt. eksp. S.Dijokienė.	A.Bakutis Tel. 32 40 52	KPKC, Vytauto pr. 44
13	10	Seminaras vadovams, mokyklų komandoms „Mokyklos strateginio plano rengimas ir įgyvendinimas“. Lektorius – doc. dr. G.Čibulskas (KTU).	A.Makūnienė Tel. 32 41 57, 32 40 43	KPKC, Vytauto pr. 44
13	13	Leidyklos „Šviesa“ nemokamas seminaras pradinių klasių mokytojams „Galimybės planuoti, diferencijuoti ir individualizuoti pradinio ugdymo turinį dirbant su „Šok“ serijos vadovėlių komplektais“. Lektorė – mokyt. met. J.Žvirblienė.	A.Antanavičienė Tel. 20 01 27	KPKC, Vytauto pr. 44
14	13	Seminaras pradinio, vidurinio ugdymo mokytojams, specialistams, klasių vadovams „Jausmų raiška ir emocinio intelekto ugdymas mokykloje“ (12 val.). Lektoriai – psichol. A.Klibavičienė, dr. D.Klibavičius.	V.Segalovičienė Tel. 20 01 27	KPKC, Vytauto pr. 44
14	13.30	Seminaras ikimokyklinio ugdymo, pradinių klasių mokytojams „Kūrybiškumo ugdymas dailės ir technologijų užsiėmimuose“. Lektorės – auklt. met. K.Pugalskienė, auklt. met. F.Šlipaitienė. (Turėti žirkles, lipalo).	A.Antanavičienė Tel. 20 01 27	KPKC, Vytauto pr. 44
14	14	Seminaras mokyklų vadovams, jų pavaduotojams, pagalbos mokiniui specialistams, pradinio ugdymo, įvairių dalykų mokytojams, klasių auklėtojams „Mokinių dvasinių galių plėtojimas kaip bendrųjų kompetencijų ugdymo pagrindas“. Lektorė – prof. dr. E.Martišauskienė (VPU).	I.Teresienė Tel. 32 41 58	KPKC, Vytauto pr. 44

15, 16	15 09	Nemokamas seminaras jūrų skautų vadovams „Jūrų skautų mokytojų mokymas. Pradžiamokslis“. Lektoriai – A.Malkevičius, G.Adomaitytė, T.Jurkuvėnas.	A.Bakutis Tel. 32 40 52	Jūrų skautų laisvalaikio centras, Taikos pr. 57
16	10	Nemokamas seminaras muzikos mokytojams, vaikų ir moksleivių chorų vadovams „Dirigavimo technikos ir darbo su choru patirtis bei naujovės“. Lektorius – doc. V.Augustinas (LMTA).	A.Bakutis Tel. 32 40 52	J.Gruodžio konservatorija, J.Gruodžio g. 6
18	11	Seminaras įvairių dalykų mokytojams, klasių auklėtojams, soc. pedagogams „Konfliktų sprendimas – bendravimo problemų mažinimo pagrindas“. Lektorė – psichol. O.Slapšienė.	Z.Verbickienė Tel. 32 41 58	KPKC, Vytauto pr. 44
18, 20	10	Seminaras ikimokyklinio ugdymo, muzikos mokytojams „Muzikinės raiškos organizavimo formų įvairovė ankstyvajame amžiuje“ (18 val.). Lektoriai – mokyt. eksp. J.Urnižienė, mokyt. met. A.Ambrazevičienė.	A.Antanavičienė Tel. 20 01 27	KPKC, Vytauto pr. 44
19	13	Seminaras ikimokyklinio, pradinio, vidurinio ugdymo mokytojams, specialistams „Savivertės, savigarbos ir pasitikėjimo savimi svarba ugdymo(si) procese“. Lektorė – psichol. S.Navickaitė.	V.Segalovičienė Tel. 20 01 27	KPKC, Vytauto pr. 44
20	09	Seminaras ikimokyklinio ugdymo mokytojams „Vaikų sveikatos bei saugos kultūros įgūdžių ugdymas, stiprinant partnerystės ryšius su šeima“. Lektoriai – vyr. gydyt. G.Ramašauskas (KMUK), l.-d. „Girinukas“ specialistų komanda.	A.Antanavičienė Tel. 20 01 27	L.-d. „Girinukas“, Partizanų g. 52
20	10	Projekto „Pagrindinio ugdymo pasiekimų patikrinimo ir brandos egzaminų sistemos tobulinimas“ nemokamas seminaras „Lietuvių kalbos (gimtosios) brandos egzamino vertintojų mokymai“. Dalyviai – tikslinė projekto grupė. Finansuoja ES SF.	V.Kažemėkienė Tel. 32 42 11	Vilniaus Žemynos gimnazija, Čiobiškio g. 16, Vilnius
20	10	Seminaras įvairių dalykų mokytojams, klasių vadovams, socialiniams pedagogams „Merginų grupių metodas – brandžios asmenybės ugdymo(si) prielaida“. Lektorės – soc. ped. met. R.Žitkienė, D.Šabūnienė.	V.Segalovičienė Tel. 20 01 27	KPKC, Vytauto pr. 44
20	11	Seminaras anglų kalbos mokytojams, dirbantiems pradinėje mokykloje, „Naudingiausi anglų kalbos mokymo(si) metodai pradinėje mokykloje“. Lektorė – mokyt. met. J.Žygienė.	Z.Verbickienė Tel. 32 41 58	KPKC, Vytauto pr. 44
21	10	Projekto „Pagrindinio ugdymo pasiekimų patikrinimo ir brandos egzaminų sistemos tobulinimas“ nemokamas seminaras „Lietuvių kalbos (gimtosios) brandos egzamino vertintojų mokymai“. Dalyviai – tikslinė projekto grupė. Finansuoja ES SF.	A.Bakutis Tel. 32 40 52	Kauno pedagogų kvalifikacijos centras, Vytauto pr. 44, Kaunas
21	10	Seminaras – išvyka geografijos mokytojams „Praktinės geografijos užduotys gamtoje“. Lektorės – mokyt. eksp. R.Bubelevičienė, mokyt. eksp. G.Jakentienė.	I.Teresienė Tel. 32 41 58	KPKC, Vytauto pr. 44, Kauno marių regioninis parkas
21	10.30	Seminaras informacinių technologijų mokytojams „C++ pradmenys IX – X klasei“. Lektoriai – doc. dr. J.Blonskis, lekt. V.Bukšnaitis (KTU).	I.Teresienė Tel. 32 41 58	KPKC, Vytauto pr. 44
27	11	Seminaras ikimokyklinio, pradinio ugdymo mokytojams „Lėlė – pagalbininkė ugdant SUP vaikus“. Lektoriai – l.-d. „Žvangutis“ specialistai.	V.Segalovičienė Tel. 20 01 27	L.-d. „Žvangutis“, Šarkuvos g. 21
27	12	Nemokamas seminaras pradinių, vidurinių mokyklų ir gimnazijų šokių mokytojams „2011 metų Kauno moksleivių Dainų ir šokių šventės tautinių šokių repertuaro mokymas“. Lektorė – mokyt. eksp. B.Brazdžiūtė.	A.Bakutis Tel. 32 40 52	Vaikų ir moksleivių laisvalaikio rūmai, Parodos g. 26
27	16	Seminaras įvairių dalykų mokytojams, pradinio ugdymo pedagogams ir kt. „Virtualios mokymosi aplinkos Moodle galimybės“. Lektorė – R.Milišauskienė (KTU).	V.Kažemėkienė Tel. 32 42 11	KPKC, Vytauto pr. 44
27, 28, 29	09	Nemokamas seminaras muzikos, meno mokyklų mokytojams „Fortepijono ir smuiko meistriškumo kursai“. Lektoriai – prof. V.Berman, P.Berman (Italija).	A.Bakutis Tel. 32 40 52	Kauno valstybinė filharmonija, L.Sapiegos g. 5

		Pastaba: bendras renginys XX tarptautinis jaunųjų muzikų festivalis „Kaunas 2011“ su Kauno valstybine filharmonija. Filharmonija renka 50 Lt dalyvio mokestį.		
28	10	Seminaras ikimokyklinio ugdymo įstaigų, centrų, draugijų mokytojams bei norintiesiems išmokti vesti seminarus „Pasirengimo vesti seminarus metodologiniai ir praktiniai aspektai“. Lektorės – A.Trumpickienė, D.Valienė(VPC).	A.Antanavičienė Tel. 20 01 27	KPKC, Vytauto pr. 44
28, 29	13	Seminaras įvairių dalykų, ikimokyklinio ir pradinio ugdymo mokytojams „Ugdymas žaidimais ir šokiais“. Lektoriai – V.Raubaitė (GTI), J.Šalčiūtė (J.Gruodžio konservatorija), V.Salinis (SEI).	A.Bakutis Tel. 32 40 52	V.Kudirkos vid. m-kla, Trakų g. 39
29	10	Seminaras ikimokyklinio ugdymo mokytojams, specialistams „Emocijų, elgesio ir socialinės raidos sutrikimai ir jų šalinimo būdai“. Lektoriai – v. d. „Šarkelė“ komanda.	V.Segalovičienė Tel. 20 01 27	V. d. „Šarkelė“, Šarkuvos g. 24
30	10	Seminaras kūno kultūros mokytojams, treneriams „Lietuvos aerobikos federacija: teoriniai ir praktiniai sportinės ir bendrosios aerobikos trenerio-instruktoriaus mokymai (IV sesija)“. Lektorės – doc. S.Sipavičienė (LKKA), J.Abramavičienė, mokyt. met. G.Vaitauskienė.	Z.Verbickienė, G.Vaitauskienė Tel. 8 610 14712	Aerobikos klubas „Leta“, Kuršių g.7, Kaunas
Gegužės 02	10	Projekto „Pagrindinio ugdymo pasiekimų patikrinimo ir brandos egzaminų sistemos tobulinimas“ nemokamas seminaras „Lietuvių kalbos (gimtosios) brandos egzamino vertintojų mokymai“. Dalyviai – tikslinė projekto grupė. Finansuoja ES SF.	R.Sisimbajevaitė Tel. 32 40 50	Klaipėdos Vītės pagrindinė mokykla, Dariaus ir Girėno g. 4 Klaipėda

Kompiuterinis raštingumas

Laikas		Renginio pavadinimas	Atsakingas	Vieta
Data	Val.			
14, gegužės 12	16	Kursai įvairių dalykų mokytojams, vadovams, pavaduotojams, ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo pedagogams ir kt. „Kompiuterinis raštingumas pagal „Pedagogų kompiuterinio raštingumo standarto“ technologinę dalį“ (nuotoliniu būdu). Lektorius – mokyt. eksp. R.Račiauskas.	V.Kažemėkienė Tel. 32 42 11	KPKC, Vytauto pr. 44
28, gegužės 16	16	Kursai įvairių dalykų mokytojams, vadovams, pavaduotojams, ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo pedagogams „Nuotoliniai mokymai mokytojų edukacinei IKT kompetencijai tobulinti“ – „Mokytojų kompiuterinio raštingumo programos edukacinė dalis“. Lektorė – mokyt. eksp. L.Boguševičienė.	V.Kažemėkienė Tel. 32 42 11	KPKC, Vytauto pr. 44
		Registruojame įvairių dalykų mokytojus, ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo pedagogus ir kt., neturinčius pradinių kompiuterinio raštingumo įgūdžių, į kursus „Kompiuterinis raštingumas pagal „Pedagogų kompiuterinio raštingumo standarto“ technologinę dalį“ (40 kontaktinių akad. val.). Kursai vyks surinkus dalyvių grupę. Laiką pranešime.	V.Kažemėkienė Tel. 32 42 11	KPKC, Vytauto pr. 44
14, gegužės 12	16	Kursai įvairių dalykų mokytojams, vadovams, pavaduotojams, ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo pedagogams ir kt. „Kompiuterinis raštingumas pagal „Pedagogų kompiuterinio raštingumo standarto“ technologinę dalį“ (nuotoliniu būdu). Lektorius – mokyt. eksp. R.Račiauskas.	V.Kažemėkienė Tel. 32 42 11	KPKC, Vytauto pr. 44

28, gegužės 16	16	Kursai įvairių dalykų mokytojams, vadovams, pavaduotojams, ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo pedagogams „Nuotoliniai mokymai mokytojų edukacinei IKT kompetencijai tobulinti“ – „Mokytojų kompiuterinio raštingumo programos edukacinė dalis“. Lektorė – mokyt. eksp. L.Boguševičienė.	V.Kažemėkienė Tel. 32 42 11	KPKC, Vytauto pr. 44
		Registruojame įvairių dalykų mokytojus, ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo pedagogus ir kt., neturinčius pradinių kompiuterinio raštingumo įgūdžių, į kursas „Kompiuterinis raštingumas pagal „Pedagogų kompiuterinio raštingumo standarto“ technologinę dalį“ (40 kontaktinių akad. val.). Kursai vyks surinkus dalyvių grupę. Laiką pranešime.	V.Kažemėkienė Tel. 32 42 11	KPKC, Vytauto pr. 44
14, gegužės 12	16	Kursai įvairių dalykų mokytojams, vadovams, pavaduotojams, ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo pedagogams ir kt. „Kompiuterinis raštingumas pagal „Pedagogų kompiuterinio raštingumo standarto“ technologinę dalį“ (nuotoliniu būdu). Lektorius – mokyt. eksp. R.Račiauskas.	V.Kažemėkienė Tel. 32 42 11	KPKC, Vytauto pr. 44
28, gegužės 16	16	Kursai įvairių dalykų mokytojams, vadovams, pavaduotojams, ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo pedagogams „Nuotoliniai mokymai mokytojų edukacinei IKT kompetencijai tobulinti“ – „Mokytojų kompiuterinio raštingumo programos edukacinė dalis“. Lektorė – mokyt. eksp. L.Boguševičienė.	V.Kažemėkienė Tel. 32 42 11	KPKC, Vytauto pr. 44
		Registruojame įvairių dalykų mokytojus, ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo pedagogus ir kt., neturinčius pradinių kompiuterinio raštingumo įgūdžių, į kursas „Kompiuterinis raštingumas pagal „Pedagogų kompiuterinio raštingumo standarto“ technologinę dalį“ (40 kontaktinių akad. val.). Kursai vyks surinkus dalyvių grupę. Laiką pranešime.	V.Kažemėkienė Tel. 32 42 11	KPKC, Vytauto pr. 44
14, gegužės 12	16	Kursai įvairių dalykų mokytojams, vadovams, pavaduotojams, ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo pedagogams ir kt. „Kompiuterinis raštingumas pagal „Pedagogų kompiuterinio raštingumo standarto“ technologinę dalį“ (nuotoliniu būdu). Lektorius – mokyt. eksp. R.Račiauskas.	V.Kažemėkienė Tel. 32 42 11	KPKC, Vytauto pr. 44
28, gegužės 16	16	Kursai įvairių dalykų mokytojams, vadovams, pavaduotojams, ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo pedagogams „Nuotoliniai mokymai mokytojų edukacinei IKT kompetencijai tobulinti“ – „Mokytojų kompiuterinio raštingumo programos edukacinė dalis“. Lektorė – mokyt. eksp. L.Boguševičienė.	V.Kažemėkienė Tel. 32 42 11	KPKC, Vytauto pr. 44
		Registruojame įvairių dalykų mokytojus, ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo pedagogus ir kt., neturinčius pradinių kompiuterinio raštingumo įgūdžių, į kursas „Kompiuterinis raštingumas pagal „Pedagogų kompiuterinio raštingumo standarto“ technologinę dalį“ (40 kontaktinių akad. val.). Kursai vyks surinkus dalyvių grupę. Laiką pranešime.	V.Kažemėkienė Tel. 32 42 11	KPKC, Vytauto pr. 44
14, gegužės 12	16	Kursai įvairių dalykų mokytojams, vadovams, pavaduotojams, ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo pedagogams ir kt. „Kompiuterinis raštingumas pagal „Pedagogų kompiuterinio raštingumo standarto“ technologinę dalį“ (nuotoliniu būdu). Lektorius – mokyt. eksp. R.Račiauskas.	V.Kažemėkienė Tel. 32 42 11	KPKC, Vytauto pr. 44
28, gegužės 16	16	Kursai įvairių dalykų mokytojams, vadovams, pavaduotojams, ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo pedagogams „Nuotoliniai mokymai mokytojų edukacinei IKT kompetencijai tobulinti“ – „Mokytojų kompiuterinio raštingumo programos edukacinė dalis“. Lektorė – mokyt. eksp. L.Boguševičienė.	V.Kažemėkienė Tel. 32 42 11	KPKC, Vytauto pr. 44
		Registruojame įvairių dalykų mokytojus, ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo pedagogus ir kt., neturinčius pradinių kompiuterinio raštingumo įgūdžių, į kursas „Kompiuterinis raštingumas pagal „Pedagogų kompiuterinio raštingumo standarto“ technologinę dalį“ (40 kontaktinių akad. val.). Kursai vyks surinkus dalyvių grupę. Laiką pranešime.	V.Kažemėkienė Tel. 32 42 11	KPKC, Vytauto pr. 44
14, gegužės 12	16	Kursai įvairių dalykų mokytojams, vadovams, pavaduotojams, ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo pedagogams ir kt. „Kompiuterinis raštingumas pagal „Pedagogų kompiuterinio raštingumo standarto“ technologinę dalį“ (nuotoliniu būdu). Lektorius – mokyt. eksp. R.Račiauskas.	V.Kažemėkienė Tel. 32 42 11	KPKC, Vytauto pr. 44
28, gegužės 16	16	Kursai įvairių dalykų mokytojams, vadovams, pavaduotojams, ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo pedagogams „Nuotoliniai mokymai mokytojų edukacinei IKT kompetencijai tobulinti“ – „Mokytojų kompiuterinio raštingumo programos edukacinė dalis“. Lektorė – mokyt. eksp. L.Boguševičienė.	V.Kažemėkienė	KPKC,

gegužės 16		ugdymo pedagogams „Nuotoliniai mokymai mokytojų edukacinei IKT kompetencijai tobulinti“ – „Mokytojų kompiuterinio raštingumo programos edukacinė dalis“. Lektorė – mokyt. eksp. L.Boguševičienė.	Tel. 32 42 11	Vytauto pr. 44
		Registruojame įvairių dalykų mokytojus, ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo pedagogus ir kt., neturinčius pradinį kompiuterinio raštingumo įgūdžių, į kursus „Kompiuterinis raštingumas pagal „Pedagogų kompiuterinio raštingumo standarto“ technologinę dalį“ (40 kontaktinių akad. val.). Kursai vyks surinkus dalyvių grupę. Laiką pranešime.	V.Kažemėkienė Tel. 32 42 11	KPKC, Vytauto pr. 44
14, gegužės 12	16	Kursai įvairių dalykų mokytojams, vadovams, pavaduotojams, ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo pedagogams ir kt. „Kompiuterinis raštingumas pagal „Pedagogų kompiuterinio raštingumo standarto“ technologinę dalį“ (nuotoliniu būdu). Lektorius – mokyt. eksp. R.Račiauskas.	V.Kažemėkienė Tel. 32 42 11	KPKC, Vytauto pr. 44
28, gegužės 16	16	Kursai įvairių dalykų mokytojams, vadovams, pavaduotojams, ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo pedagogams „Nuotoliniai mokymai mokytojų edukacinei IKT kompetencijai tobulinti“ – „Mokytojų kompiuterinio raštingumo programos edukacinė dalis“. Lektorė – mokyt. eksp. L.Boguševičienė.	V.Kažemėkienė Tel. 32 42 11	KPKC, Vytauto pr. 44
		Registruojame įvairių dalykų mokytojus, ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo pedagogus ir kt., neturinčius pradinį kompiuterinio raštingumo įgūdžių, į kursus „Kompiuterinis raštingumas pagal „Pedagogų kompiuterinio raštingumo standarto“ technologinę dalį“ (40 kontaktinių akad. val.). Kursai vyks surinkus dalyvių grupę. Laiką pranešime.	V.Kažemėkienė Tel. 32 42 11	KPKC, Vytauto pr. 44
14, gegužės 12	16	Kursai įvairių dalykų mokytojams, vadovams, pavaduotojams, ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo pedagogams ir kt. „Kompiuterinis raštingumas pagal „Pedagogų kompiuterinio raštingumo standarto“ technologinę dalį“ (nuotoliniu būdu). Lektorius – mokyt. eksp. R.Račiauskas.	V.Kažemėkienė Tel. 32 42 11	KPKC, Vytauto pr. 44
28, gegužės 16	16	Kursai įvairių dalykų mokytojams, vadovams, pavaduotojams, ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo pedagogams „Nuotoliniai mokymai mokytojų edukacinei IKT kompetencijai tobulinti“ – „Mokytojų kompiuterinio raštingumo programos edukacinė dalis“. Lektorė – mokyt. eksp. L.Boguševičienė.	V.Kažemėkienė Tel. 32 42 11	KPKC, Vytauto pr. 44

Koferencijos

Laikas		Renginio pavadinimas	Atsakingas	Vieta
Data	Val.			
06	13	Kauno miesto mokytojų gerosios patirties sklaidos konferencija „Ugdymo turinio individualizavimo ir diferencijavimo patirtis atnaujintų bendrųjų programų kontekste“.	O.Visockienė, A.Makūnienė Tel. 32 40 43 J.Vengalienė	KPKC, Vytauto pr. 44
07	13	Kauno regiono matematikos mokytojų ir mokinių konferencija „Iniciatyvumo ir kūrybingumo kompetencijos ugdymas, mokant matematikos“.	R.Vasiliauskiene, I.Teresienė Tel. 32 41 58	KPKC, Vytauto pr. 44
08	13	Respublikinė mokinių kūrybinių ir tiriamųjų darbų konferencija „Mano Olimpas“. Pageidaujantys skaityti pranešimus atsiunčia užpildytas anketas bei pranešimą iki 2011 kovo 31 dienos el.p.:	K.Navickas, Z.Verbickienė, F.Beleškevičienė Tel. 8 614 85187	Lietuvos sporto muziejus, Muziejaus g. 7
13	10.30	Konferencija muzikos mokyklų fortepijono mokytojams „Fortepijono pamokos etiniai ir psichologiniai ugdymo proceso	G.Balčiūnas, A.Bakutis	Įvairių tautų kultūros centras,

		aspektai“.	Tel. 32 40 52	Šv.Gertrūdos g. 58
13	14	Kauno miesto 7-8 klasių mokinių ir etikos mokytojų konferencija „Atsakingo elgesio ir vertybinių nuostatų ugdymas“.	V.Vasiljeva, Z.Verbickienė, I.Rakauskienė	A.Smetonos g-ja, Geležinio Vilko g. 28
14	13	Mokinių tiriamųjų, projektinių ir kūrybinių darbų konferencija „Tiriam pasaulį – atrandam save“.	V.Kučiauskienė, A.Gedminienė Tel.38 04 48,	„Varpo“ g-ja, Varpo g. 49
15	13	Kauno regiono mokyklų muziejų vadovų ir mokinių, užsiimančių muziejine veikla, metodinė – praktinė konferencija „Mokyklinis muziejus – tautinės, kultūrinės ir istorinės atminties išsaugojimo lobynas“.	R.Jančiauskienė, D.Galskienė, A.Bakutis Tel. 32 40 52	Lietuvos švietimo istorijos muziejus, Vytauto pr. 52
21	10	Respublikos humanistinės pedagogikos asociacijos metodinė praktinė konferencija „Humanistinė pedagogika ir mokytojo motyvacija“. Dalyvių registracija el. p.:	V.Kučiauskienė, I.Stulpinienė, V.Balčiūnienė Tel. 42 37 66	A.Smetonos g-ja, Geležinio Vilko g. 28
28	13	Respublikinė konferencija „Socialinės kompetencijos ir aktyvus pilietis šiuolaikinėje visuomenėje“.	R.Jančiauskienė, V.Segalovičienė, R.Baniulienė	Palemono vid. m-kla, Marių g. 7
28	14	Kauno maironiečių tiriamųjų darbų konferencija „Maironis ir Kaunas“ – Lietuvos maironiečių draugijos edukacinės programos „Maironio keliu į mokslą“ dalis“. Dalyvauja Maironiečių draugijos ir kitų mokinių visuomeninių organizacijų nariai.	R.Jančiauskienė, D.Mykolaitienė, A.Bakutis Tel. 32 40 52	KPKC, Vytauto pr. 44
06	13	Kauno miesto mokytojų gerosios patirties sklaidos konferencija „Ugdymo turinio individualizavimo ir diferencijavimo patirtis atnaujintų bendrųjų programų kontekste“.	O.Visockienė,A. MakūnienėTel. 32 40 43	KPKC, Vytauto pr. 44
07	13	Kauno regiono matematikos mokytojų ir mokinių konferencija „Iniciatyvumo ir kūrybingumo kompetencijos ugdymas, mokant matematikos“.	R.Vasiliauskiene, I.Teresiene	KPKC, Vytauto pr. 44
08	13	Respublikinė mokinių kūrybinių ir tiriamųjų darbų konferencija „Mano Olimpas“.Pageidaujantys skaityti pranešimus atsiunčia	K.Navickas,Z.Verbickienė,F.Belešk evičienė	Lietuvos sporto muziejus,Muzieja us g. 7
13	10,30	Konferencija muzikos mokyklų fortepijono mokytojams „Fortepijono pamokos etiniai ir psichologiniai ugdymo proceso aspektai“.	G.Balčiūnas,A.Ba kutis	Įvairių tautų kultūros centras, Šv.Gertrūdos g.
13	14	Kauno miesto 7-8 klasių mokinių ir etikos mokytojų konferencija „Atsakingo elgesio ir vertybinių nuostatų ugdymas“.	V.Vasiljeva,Z.Ver bickienė,I.Rakaus kienė	A.Smetonos g-ja,
15	13	Mokinių tiriamųjų, projektinių ir kūrybinių darbų konferencija „Tiriam pasaulį – atrandam save“.	V.Kučiauskienė,A .Gedminienė	„Varpo“ g-ja, Varpo g. 49
15	13	Kauno regiono mokyklų muziejų vadovų ir mokinių, užsiimančių muziejine veikla, metodinė – praktinė konferencija „Mokyklinis muziejus – tautinės, kultūrinės ir istorinės atminties išsaugojimo lobynas“	R.Jančiauskienė,D. Galskienė, A.Bakutis	Lietuvos švietimo istorijos muziejus, Vytauto pr. 52
21	10	Respublikos humanistinės pedagogikos asociacijos metodinė praktinė konferencija „Humanistinė pedagogika ir mokytojo motyvacija“. Dalyvių registracija el. p.:	V.Kučiauskienė, I.Stulpinienė,	A.Smetonos g-ja, Geležinio Vilko g. 28
06	13	Kauno miesto mokytojų gerosios patirties sklaidos konferencija „Ugdymo turinio individualizavimo ir diferencijavimo patirtis atnaujintų bendrųjų programų kontekste“.	O.Visockienė, A.Makūnienė Tel. 32 40 43 J.Vengalienė	KPKC, Vytauto pr. 44
07	13	Kauno regiono matematikos mokytojų ir mokinių konferencija „Iniciatyvumo ir kūrybingumo kompetencijos ugdymas, mokant matematikos“.	R.Vasiliauskiene, I.Teresiene Tel. 32 41 58	KPKC, Vytauto pr. 44
08	13	Respublikinė mokinių kūrybinių ir tiriamųjų darbų konferencija „Mano Olimpas“. Pageidaujantys skaityti pranešimus atsiunčia <u>užpildytas anketas bei pranešimą iki 2011 kovo 31 dienos el.p.:</u>	K.Navickas, Z.Verbickienė, F.Beleškevičienė Tel. 8 614 85187	Lietuvos sporto muziejus, Muziejaus g. 7
13	10,30	Konferencija muzikos mokyklų fortepijono mokytojams „Fortepijono pamokos etiniai ir psichologiniai ugdymo proceso aspektai“.	G.Balčiūnas, A.Bakutis Tel. 32 40 52	Įvairių tautų kultūros centras, Šv.Gertrūdos g. 58
13	14	Kauno miesto 7-8 klasių mokinių ir etikos mokytojų konferencija „Atsakingo elgesio ir vertybinių nuostatų ugdymas“.	V.Vasiljeva, Z.Verbickienė, I.Rakauskienė	A.Smetonos g-ja, Geležinio Vilko g. 28
14	13	Mokinių tiriamųjų, projektinių ir kūrybinių darbų konferencija „Tiriam pasaulį – atrandam save“.	V.Kučiauskienė, A.Gedminienė Tel.38 04 48,	„Varpo“ g-ja, Varpo g. 49
15	13	Kauno regiono mokyklų muziejų vadovų ir mokinių, užsiimančių muziejine veikla, metodinė – praktinė konferencija „Mokyklinis muziejus – tautinės, kultūrinės ir istorinės atminties išsaugojimo	R.Jančiauskienė, D.Galskienė, A.Bakutis	Lietuvos švietimo istorijos muziejus,

		lobynas“.	Tel. 32 40 52	Vytauto pr. 52
21	10	Respublikos humanistinės pedagogikos asociacijos metodinė praktinė konferencija „Humanistinė pedagogika ir mokytojo motyvacija“. Dalyvių registracija el. p.:	V.Kučiauskienė, I.Stulpinienė, V.Balčiūnienė Tel. 42 37 66	A.Smetonos g-ja, Geležinio Vilko g. 28
28	13	Respublikinė konferencija „Socialinės kompetencijos ir aktyvus pilietis šiuolaikinėje visuomenėje“.	R.Jančiauskienė, V.Segalovičienė, R.Baniulienė	Palemono vid. m-kla, Marių g. 7
28	14	Kauno maironiečių tiriamųjų darbų konferencija „Maironis ir Kaunas“ – Lietuvos maironiečių draugijos edukacinės programos „Maironio keliu į mokslą“ dalis“. Dalyvauja Maironiečių draugijos ir kitų mokinių visuomeninių organizacijų nariai.	R.Jančiauskienė, D.Mykolaitienė, A.Bakutis Tel. 32 40 52	KPKC, Vytauto pr. 44
06	13	Kauno miesto mokytojų gerosios patirties sklaidos konferencija „Ugdymo turinio individualizavimo ir diferencijavimo patirtis atnaujintų bendrųjų programų kontekste“.	O.Visockienė,A. MakūnienėTel. 32 40 43J.Vengalienė	KPKC, Vytauto pr. 44
07	13	Kauno regiono matematikos mokytojų ir mokinių konferencija „Iniciatyvumo ir kūrybingumo kompetencijos ugdymas, mokant matematikos“.	R.Vasiliauskienė, I.Teresienė	KPKC, Vytauto pr. 44
08	13	Respublikinė mokinių kūrybinių ir tiriamųjų darbų konferencija „Mano Olimpas“.Pageidaujantys skaityti pranešimus atsiunčia	K.Navickas,Z.Ver bickienė,F.Belešk evičienė	Lietuvos sporto muziejus,Muzieja us g. 7
13	10.30	Konferencija muzikos mokyklų fortepijono mokytojams „Fortepijono pamokos etiniai ir psichologiniai ugdymo proceso aspektai“.	G.Balčiūnas, A.Bakutis	Įvairių tautų kultūros centras, Šv.Gertrūdos g. 58
13	14	Kauno miesto 7-8 klasių mokinių ir etikos mokytojų konferencija „Atsakingo elgesio ir vertybinių nuostatų ugdymas“.	V.Vasiljeva,Z.Ver bickienė,I.Rakaus kienė	A.Smetonos g-ja,
13	13	Mokinių tiriamųjų, projektinių ir kūrybinių darbų konferencija „Tiriam pasaulį – atrandam save“.	V.Kučiauskienė,A. .Gedminienė	„Varpo“ g-ja, Varpo g. 49

Paskaitos

Laikas		Renginio pavadinimas	Atsakingas	Vieta
Data	Val.			
15	13	Nemokama paskaita visiems, besirūpinantiems savo sveikata „Psichinės sveikatos stiprinimas“. Lektorė – psichol. R.Žiulytė	V.Segalovičienė Tel. 20 01 27	KPKC, Vytauto pr.
20	16	Nemokamų paskaitų ciklo „Ne mokyti reikia, bet padėti mokytis. M.Montessori“ paskaita ikimokyklinio ugdymo auklėtojoms, mokytojams, tėvams „Kas yra tvarka ir laisvė, sąmoninga drausmė ir trys paklusnumo pakopos“. Lektorė – mokyt. eksp. V.Skorupskienė. Registracija tel. 8 699 18891.	V.Skorupskienė, A.Antanavičienė Tel. 20 01 27	VŠĮ Kauno Montesori prad. m-kla, Riešutų g. 4

Metodiniai, kultūriniai renginiai, parodos

Laikas		Renginio pavadinimas	Atsakingas	Vieta
Data	Val.			
01	12	Metodinė diena „Mokomės bendradarbiaudami: mokinių pasiekimų vertinimo patirtis“. Dalyvauja projekto BMT-2 dalyvių – Kauno K.Griniaus vidurinės mokyklos ir Klaipėdos r. Priekulės I.Simonaitytės gimnazijos – vadovai ir mokytojai.	R.Rasikienė, S.Šimanauskas,	K.Griniaus vid. m-kla, Šiaurės pr. 97
01-15	10-16	L.-d. „Giliukas“ vaikų kūrybinių darbų iš vilnos paroda „Veliu veliu vilnelė“.	V.Noreikienė, A.Antanvičiūtė	Šilainių bibliotekoje, Vėtruns
01-29		Kauno ikimokyklinių įstaigų vaikų dailės darbų iš dažytos medžio drožlės paroda „Lietuviški raštai“.	A.Antanvičiūtė, D.Čižinauskienė	KPKC, Vytauto pr. 44
01-29	08-17	Dailininkės Vitos Voverienės vadovėlių ir knygų vaikams iliustracijų bei jos mokinių kūrybinių darbų paroda.	A.Bakutis Tel. 32 40 52	KPKC,
01-30		Autorinė mokytojos Rasos Gintutienės floristikos darbų paroda „Metų laikai“.	Z.Verbickienė	KPKC, Vytauto pr. 44
04-08	14	Šv.Kazimiero vidurinės mokyklos, Kauno Maironio universitetinės gimnazijos integruotas projektas „Olimpinė savaitė“.	K.Navickas, Z.Verbickienė, P.Talijūnienė, F.Beleškeviči	Šv. Kazimiero vid. m-kla, Vandžiogalos g.
04-29	08-16	Ugdymo įstaigų gerosios patirties sklaidos paroda „Ugdymo turinio individualizavimo ir diferencijavimo bei mokomųjų dalykų integravimo patirtis atnaujintų bendrųjų programų kontekste“. Parodos atidarymo renginys – balandžio 6 d. konferencijos metu. Parodos uždarymas ir aptarimas – balandžio 29 d. 14 val.	O.Visockienė, I.Teresienė, Z.Verbickienė Tel. 32 41 58, R.Sisimbajevaitė	KPKC, Vytauto pr. 44
05	15	Dailės vadovėlio 5 klasei „Dailės studija“ pristatymas. Dalyvauja vadovėlio autorės – doc. A.Varnaitė, mokyt. met. R.Keturkienė, mokyt. met. L.Jatulevičienė, leidyklos „Didakta“ direktorius R.Martinavičius, vyr. redaktorius R.Šalna.	L.Jatulevičienė, A.Bakutis Tel. 32 40 52	KPKC, Vytauto pr. 44
06	9	Kauno šv.Kazimiero vid. m-klos, J.Grušo meno vid. m-klos ir l.-d. „Klumpelė“ bendruomenių olimpinio ugdymo projektas „Mažasis Olimpas“.	K.Navickas, Z.Verbickienė, R.Ambraziūnienė, R.Greičiuvienė	Šv. Kazimiero vid. m-kla, Vandžiogalos g. 51
07	14	Kauno m. ikimokyklinių įstaigų pedagogų, vaikų ir tėvų įvairia technika sukurtų atvirukų liaudies dainų motyvais parodos „Graži tu mano, brangi tėvyne“, skirtos Kovo 11-ajai paminėti, aptarimas.	Z.Verbickienė Tel. 32 41 58	KPKC, Vytauto pr. 44
11-24		Metodinių ugdymo priemonių paroda „Mano pagalba SUP vaikui“. Autorė – A.Rekašienė.	V.Segalovičienė Tel. 20 01 27	V.d. „Vaivorykštė“, Geležinio
12	15	Lietuvių kalbos vadovėlio pristatymas „Su nauju 9 klasės lietuvių kalbos vadovėliu dirbti paprasta, o mokytis – įdomu“.	V.Barzdžiuvienė Tel. 32 40 61	KPKC, Vytauto pr. 44

14	14	Bendras Regioninio vokiečių kalbos kvalifikacijos kėlimo centro ir VDU „Velykinio kryžiažodžio konkursas“ 9-10 kl. mokiniams, besimokantiems vokiečių kalbos.	B.Pukelienė Tel. 32 39 41	VDU „Rasos“ g-ja, P.Lukšio
18	12	Brandos egzaminų programų 2013 m. projektų viešieji svarstymai (bendradarbiaujant su UPC) Kauno, Alytaus miestų, Jonavos, Kaišiadorių, Kauno, Kėdainių, Prienų, Raseinių, Šakių, Vilkaviškio, Jurbarko, Lazdijų, Alytaus rajonų, Birštono, Marijampolės, Kazlų Rūdos, Kalvarijų savivaldybių dalykų mokytojų metodinių būrelių, mokinių ir tėvų savivaldos atstovams.	S.Bitlieriūtė, I. Teresienė Tel. 32 41 58	KPKC, Vytauto pr. 44
18	14	Apskrito stalo diskusija socialiniams pedagogams „Pamokų lankomumas – žingsnis į mokymosi sėkmę“. Dalyvauja – LR Seimo narė V.V.Margevičienė, prof. I.Leliūgienė.	E.Stankevičienė, V.Segalovičienė Tel. 20 01 27	KPKC, Vytauto pr.
19	12	Metodinių valandų ciklas pradinė klasių mokytojams, direktorių pavaduotojams, atsakingiems už pradinį ugdymą, „IKT naudojimas pradinio ugdymo veikloje“. Veda mokytoja met. V.Garnionienė. Registruotis tel. 20 01 27.	J.Vengalienė, A.Antanavičienė	KPKC, Vytauto pr. 44
28	12	Kauno miesto pagrindinių, vidurinių mokyklų bei gimnazijų mokinių mažosios skulptūros šventė „Skrydis“.	L.Jatulevičienė, A.Bakutis	Veršvų vid.
28	13	Kauno miesto pradinė ir bendrojo lavinimo mokyklų (4-5 klasių) mokinių konkursas „Aleksote gyventi gera...“.	I.Vitkauskienė, V.Zuzevičius, A.Antanavičienė Tel. 20	VšĮ Julijanavos katl. vid. m-kla, Bitininkų g. 31
28	15	Metodinis renginys Kauno miesto biologijos mokytojams „Kaip įgyvendinsim vidurinio ugdymo biologijos bendrąsias programas?“	B.Žeimienė, I. Teresienė Tel. 32 41 58	V.Kudirkos vid. m-kla, Trakų g. 39
28- gegužės 16	09-17	Kauno miesto mokyklų pradinė klasių mokinių, mokytojų bei mokyklų bendruomenių narių kūrybinių darbų (maketų) paroda „Sveikas maistas – mūsų grožis ir sveikata“.	D.Tindžiulienė, L.Bukinienė, A.Antanavičienė Tel. 20 01 27	Lietuvos švietimo istorijos muziejus, Vytauto
28- gegužės 19	09-17	Kauno miesto pradinė klasių mokinių, jų šeimos narių kūrybinių darbų iš buitinių atliekų paroda „Švarus miestas“	D.Tindžiulienė, D.Švedienė, R.Erlickytė, Marčiukaitienė, A.Antanavičienė	Lietuvos švietimo istorijos muziejus, Vytauto pr.

Ikimokyklinio ugdymo įstaigų pedagogų ir vadovų nuomonės apie kvalifikacijos tobulinimo paslaugų pasiūlos ir jų kvalifikacijos tobulinimo poreikių atitiktį.

Profesinės kvalifikacijos tobulinimo renginių trūkumai (pedagogų nuomonė).

KATEGORIJA	SUBKATEGORIJA	SKAIČIAI	TEIGINIŲ PAVYZDŽIAI
<i>Kvalifikuotų LEKTORIŲ stoka</i>	Lektorių rengimo akademiškumas	42	<p><i>Pasigendama kompetentingų lektorių, kurie gebėtų dėstomą medžiagą pateikti įdomiai. Lektorių dėstomose paskaitose trūksta konkretumo, tikslumo, aiškumo, kokybiškumo, profesionalumo.</i></p> <p><i>Aukštos kvalifikacijos lektorių, kurie būtų gerai pasiruošę kalbėti paskaitoje dėstoma tema.</i></p> <p><i>Dėstoma medžiaga grynai teorinė, lektoriams trūksta kompetencijos gerai organizuoti grupinį darbą, nepasiruošę pateikti praktinių, konkrečių patarimų, pavyzdžių, rekomendacijų.</i></p>
<i>Praktinės PATIRTIES stoka</i>	Praktiniai įgūdžiai ugdymo procese	86	<p><i>Mokslinės teorinės medžiagos pagrindimo, parėmimo įvairiais praktiniais darbais, iš kurių atsispindėtų realūs rezultatai bei galimybės žinias pritaikyti praktikoje.</i></p> <p><i>Pasigendama konkrečios praktinės veiklos, užsiėmimų, užduočių, susijusių su kasdieniu darbu.</i></p> <p><i>Mažai naudojama naujausių informacinių technologijų.</i></p>
<i>Pedagogų kvalifikacijos tobulinimo programų RENGINIŲ poreikių TENKINIMAS</i>	Pedagoginio personalo poreikių tenkinimas	48	<p><i>Naujesnių ugdymo būdų taikymo, naudojimosi naujausiomis technologijomis.</i></p> <p><i>Dalykinių, metodinių naujovių, pritaikytų šiuolaikinių vaikų mokymui ir auklėjimui.</i></p> <p><i>Kursuose, seminaruose pateikiamos medžiagos šiuolaikiškumo, naujoviškumo, dėstymo formos įvairovės, naujumo.</i></p>

Profesinės kvalifikacijos tobulinimo renginių trūkumai (vadovų nuomonė).

KATEGORIJA	SUBKATEGORIJA	SKAIČIAI	TEIGINIŲ PAVYZDŽIAI
<i>Priemonių ir metodinės PATIRTIES stoka</i>	Praktiniai metodai ir patarimai ugdymo procese	8	<p><i>Praktinės veiklos, gerosios darbo patirties stoka.</i></p> <p><i>Praktinių, naujų darbo metodų taikymo pavyzdžių, konkrečių praktinių patarimų stoka.</i></p>
<i>Pedagogų kvalifikacijos tobulinimo programų RENGINIŲ poreikių TENKINIMAS</i>	Pedagoginio personalo poreikių tenkinimas	11	<p><i>Teorinės ir praktinės medžiagos atitikimo, suderinamumo, teorinės medžiagos taikymo praktinėje, kasdienėje veikloje.</i></p> <p><i>Renginių psichologinėmis temomis stoka.</i></p> <p><i>Mokymo ugdymo procese panaudoti kuo įvairesnių mokymo priemonių.</i></p> <p><i>Informacijos apie renginius; Lietuvos ir užsienio valstybių ikimokyklinių ugdymo įstaigų palyginimo, užsienio įstaigų veiklos pristatymo, pateikimo.</i></p>

Pedagogų lūkesčiai einant į profesinės kvalifikacijos tobulinimo renginius (pedagogų nuomonė).

KATEGORIJA	SUBKATEGORIJA	SKAIČIAI	TEIGINIŲ PAVYZDŽIAI
Praktinės PATIRTIES perteikimo stoka	Praktinių įgūdžių stiprinimas ugdymo procese	76	<i>Pedagoginių žinių pagilinimas. Naujų žinių įgijimas, jų pritaikymas konkrečioje darbinėje veikloje. Tobulėjimo, siekiant keisti veiklos turinį, taikant pedagoginės srities naujoves.</i>
	Pedagoginis naujumas	159	<i>Susipažinti su dalykinėmis ir metodinėmis naujovėmis, vaizdine medžiaga, vaikų ugdymo klausimais. Pagilinti psichologines žinias, reikalingas pedagogo darbe. Pasisemti naujų idėjų ugdymo procesui ir veiklai su vaikais gerinti, bendravimo ir bendradarbiavimo su tėvais įgūdžių.</i>

Pedagogų lūkesčiai einant į profesinius kvalifikacijos tobulinimo renginius (vadovų nuomonė).

KATEGORIJA	SUBKATEGORIJA	SKAIČIAI	TEIGINIŲ PAVYZDŽIAI
Praktinės PATIRTIES perteikimo stoka	Praktinių įgūdžių stiprinimas ugdymo procese	8	<i>Turimų žinių patikrinimas. Sužinojimas kažko naujo, ką būtų galima pritaikyti savo darbinėje veikloje. Tobulinimas praktinių įgūdžių, metodikos, dalijimasis gera patirtimi su kitais. Sužinoti, patikrinti jau žinomus dalykus, tobulinti savo praktinę, metodinę veiklą, sužinoti kitų darbo patirties, sužinoti kažką naujo ir pritaikyti savo darbe,</i>
	Pedagoginis naujumas	11	<i>Įgyti naujų profesinių žinių. Susipažinti su naujovėmis pedagogikos srityje. Susipažinti su naujovėmis, įgyti naujų profesinių žinių darbo metodikos, įgyti naujų žinių kurios padės darbe, profesinėje srityje,</i>

Pedagogų kriterijai renkantis profesinės kvalifikacijos tobulinimo renginius (pedagogų nuomonė).

KATEGORIJA	SUBKATEGORIJA	SKAIČIAI	TEIGINIŲ PAVYZDŽIAI
<i>Pedagogų Profesinės kvalifikacijos tobulinimosi RENGINIŲ KRITERIJAI</i>	Pedagoginė sklaida	96	<i>Trūkstamų kompetencijų, žinių, konkrečioje srityje įgijimas. Konkrečiai ugdomų vaikų amžiaus grupei auklėti, mokyti skirti renginiai. Renginiai tiesiogiai susiję su ikimokyklinio ugdymo įstaigų pedagogų darbine veikla, ugdymo procesu, pobūdžiu.</i>
<i>Pedagogų kvalifikacijos tobulinimo RENGINIŲ kriterijų TRUKDŽIAI</i>	Renginių trūkumas	43	<i>Pagal kainą, pagal laiką, pagal lektorių, pagal įdomumą, pagal tai kas veda seminarą, daugiau praktinės veiklos, lektoriai turi būti praktiški, aukštos kvalifikacijos.</i>

Pedagogų kriterijai renkantis profesinės kvalifikacijos tobulinimo renginius (vadovų nuomonė).

KATEGORIJA	SUBKATEGORIJA	SKAIČIAI	TEIGINIŲ PAVYZDŽIAI
<i>Pedagogų Profesinės kvalifikacijos tobulinimosi RENGINIŲ KRITERIJAI</i>	Pedagoginė sklaida	14	<i>Konkrečiai ugdomų vaikų amžiaus grupei auklėti, mokyti skirti renginiai. Konkrečių kompetencijų, žinių stoka. Praktinės veiklos pasiūla, renginio programos inovatyvumas.</i>
<i>Pedagogų kvalifikacijos tobulinimo RENGINIŲ kriterijų TRUKDŽIAI</i>	Renginių trūkumas	3	<i>Pedagogai pasigenda renginių, kurie būtų nemokamai, jiems tinkamą vietą, (savo rajonuose).</i>

Pedagogų kvalifikacijos tobulinimo renginių paslaugų pasiūlos ir poreikių atitiktis (pedagogų nuomonė).

KATEGORIJA	SUBKATEGORIJA	SKAIČIAI	TEIGINIŲ PAVYZDŽIAI
<i>Pedagogų kvalifikacijos tobulinimo RENGINIŲ pasiūlos ATITIKTIS</i>	Renginių pasiūlos plėtra	67	<i>Sudaromos galimybės sistemingai tobulinti profesinę kvalifikaciją. Laisvas pasirinkimas, kuriuose renginiuose dalyvauti. Profesinės kvalifikacijos tobulinimo renginiuose įgytos žinios dažnai pritaikomos darbinėje veikloje.</i>
	Renginių pasiūlos trūkumas	118	<i>Retai organizuojami seminarai, ne visi norintys turi galimybę į juos patekti. Nauji lektoriai iš kitų miestų, kurie įneštų į renginius naujovių. Retai organizuojami renginiai, skirti konkrečiai ikimokyklinių įstaigų pedagogams. Praktinės veiklos, kuri sudomintų, įtrauktų į aktyvią veiklą.</i>
	Renginių pasiūlos finansavimas	28	<i>Trūksta lėšų kelionei į kvalifikacijos tobulinimo renginius. Pasirinkimas didelis, bet riboja lėšos.</i>

Pedagogų kvalifikacijos tobulinimo renginių paslaugų pasiūlos ir poreikių atitiktis (vadovų nuomonė).

KATEGORIJA	SUBKATEGORIJA	SKAIČIAI	TEIGINIŲ PAVYZDŽIAI
<i>Pedagogų kvalifikacijos tobulinimo RENGINIŲ pasiūlos ATITIKTIS</i>	Renginių pasiūlos plėtra	11	<i>Kiekvienas pedagogas turi galimybę dalyvauti jam įdomiame kvalifikacijos tobulinimo renginyje.</i>
	Renginių pasiūlos trūkumas	6	<i>Retai organizuojami renginiai, skirti konkrečiai ikimokyklinių įstaigų pedagogams. Kvalifikacijos tobulinimo renginių pasiūla didelė, bet renginiai nekokybiški, trūksta juose naujovių.</i>

Kvalifikacijos tobulinimo profesiniam tobulėjimui tinkamiausiai renginiai (pedagogų nuomonė).

KATEGORIJA	SUBKATEGORIJA	SKAIČIAI	TEIGINIŲ PAVYZDŽIAI
<i>Pedagogų kvalifikacijos tobulinimo RENGINIŲ PASIŪLA</i>	Profesinės kvalifikacijos tobulinimo renginių temos	62	<i>Psichologinės žinios, susijusios su pedagogo kasdiene veikla: vaikų elgesys, hiperaktyvių vaikų elgesys, auklėjimas, įvairaus amžiaus vaikų auklėjimas. Vaikų judesio lavinimas. Kompiuterinio raštingumo kursai. Meninės veiklos ugdymas.</i>
	Profesinės kvalifikacijos tobulinimo renginių formos	117	<i>Seminarai, konferencijos, parodos, edukacinės išvykos. Praktikumai, atviros veiklos, diskusijos, šventės, teminiai seminarai.</i>
	Profesinės kvalifikacijos tobulinimo renginių pasiūlymai	66	<i>Sėmimasis patirties iš kitų pedagogų, seminarai kitose ikimokyklinio ugdymo įstaigose, ekskursijos į ES šalis. Filmuotos, praktinės veiklos stebėjimas. Konfliktinių situacijų sprendimo būdų mokymas. Mažų vaikų kalbos raida, galimi sutrikimai, kaip tuos sutrikimus šalinti. Naujų metodų, žaidimų, mokymo priemonių pristatymas.</i>

Kvalifikacijos tobulinimo renginiai tinkamiausiai profesiniam tobulėjimui (vadovų nuomonė).

KATEGORIJA	SUBKATEGORIJA	SKAIČIAI	TEIGINIŲ PAVYZDŽIAI
<i>Pedagogų kvalifikacijos tobulinimo RENGINIŲ PASIŪLA</i>	Profesinės kvalifikacijos tobulinimo renginių temos	4	<i>Susijusios su konkrečiomis dalykinėmis žiniomis.</i>
	Profesinės kvalifikacijos tobulinimo renginių formos	14	<i>Praktinės veiklos stebėjimas, dalyvavimas projektuose. Praktiniai kursai, seminarai, metodiniai užsiėmimai.</i>
	Profesinės kvalifikacijos tobulinimo renginių pasiūlymai	9	<i>Kitų pedagogų veiklos demonstravimas. Renginių, kasdienės veiklos organizavimo įgūdžiai.</i>